

11-12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019, ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ

Γραμματισμός

και Σύγχρονη Κοινωνία:

Literacy Ταυτότητες, Κείμενα, Θεσμοί
and Contemporary Society:

Identities, Texts, Institutions

11 - 12 OCTOBER 2019, NICOSIA - CYPRUS

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ | ABSTRACTS

3ο Διεθνές Συνέδριο

Γραμματισμός και Σύγχρονη Κοινωνία:

Ταυτότητες, Κείμενα, Θεσμοί

11-12 Οκτωβρίου 2019 | Συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία», Λευκωσία, Κύπρος

3rd International Conference

Literacy and Contemporary Society:

Identities, Texts, Institutions

11-12 October 2019 | "Filoxenia" Conference Centre, Nicosia, Cyprus

Οργανωτές Συνεδρίου / Organizers

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
MINISTRY OF EDUCATION, CULTURE
SPORT AND YOUTH

ΠΑΙΔΑΓΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ
CYPRUS PEDAGOGICAL
INSTITUTE

Συνδιοργανωτής Συνεδρίου / Co-Organizer

Πανεπιστήμιο Κύπρου
University of Cyprus

Γνωρίστε το Mobile Makespace του Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου

Ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου παρουσιάζει το καινοτόμο Mobile Makerspace, την 1η κινητή μονάδα τεχνολογίας στην Κύπρο, η οποία περιλαμβάνει υψηλού επιπέδου προηγμένο εξοπλισμό και η οποία σύντομα θα έχει τη δυνατότητα να επισκέπτεται οποιαδήποτε περιοχή της Κύπρου! Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου, στο Mobile Makerspace θα πραγματοποιούνται δραστηριότητες επίδειξης του εξοπλισμού 3D Pen, 3D σάρωσης και 3D εκτύπωσης, ρομποτική, drones, Arduino κ.ά. Οι συμμετέχοντες θα μάθουν πώς χρησιμοποιούνται τα εν λόγω μηχανήματα και παράλληλα τι είδους projects μπορούν να αναπτυχθούν με αυτά. Επίσης, θα έχουν την ευκαιρία να βιώσουν την ψηφιακή ψυχαγωγία, διαδραστικά παιχνίδια, ταξίδια χώρου και χρόνου μέσα από τα γυαλιά Oculus Rift.

Παρασκευή, 11 Οκτωβρίου 2019 και Σάββατο
12 Οκτωβρίου 2019 (08.30 - 15:00)

Introducing the Youth Board of Cyprus Mobile Makerspace

The Youth Board of Cyprus presents the innovative “Mobile Makerspace”, the 1st mobile technology unit in Cyprus, which houses new technologies and which will travel around Cyprus aiming to bring these technologies closer to young people. During this conference participants will have the chance to meet and use the equipment, such as 3D pens, 3D printer and scanner, drones, arduinos and robots. This will give them an idea and even an inspiration as to what projects can be developed by using our equipment. At the same time, they will have the chance to travel in time and space through our Oculus Rift Virtual Reality Headset.

Friday, 11 October 2019 and Saturday
12 October 2019 (08.30 - 15:00)

Χορωδία Φλάουτων του Μουσικού Σχολείου Λεμεσού «Μάριος Τόκας»

Η Χορωδία Φλάουτων του Μουσικού Σχολείου Λεμεσού «Μάριος Τόκας» δημιουργήθηκε το 2010, με πρωτοβουλία του Καθηγητή Φλάουτου του Σχολείου, Θεόδωρου Κρασίδη. Φέτος, κλείνει 9 χρόνια ζωής, έχοντας στο ενεργητικό της μια πολύ έντονη καλλιτεχνική παρουσία στα δρώμενα του Σχολείου, αλλά και Παγκύπρια. Είναι, ίσως, το πιο δραστήριο μουσικό σχήμα των Μουσικών Σχολείων Παγκύπρια, με έντονη παρουσία και πλούσια συμμετοχή, τόσο σε αυτόνομες συναυλίες όσο και σε εκδηλώσεις και παρουσιάσεις, όπως, για παράδειγμα, η εμφάνιση στη δημόσια ραδιοτηλεόραση του ΡΙΚ, τα εγκαίνια της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου, στο Προεδρικό στην παρουσία του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και με συναυλία στο εξωτερικό, στο Στρασβούργο της Γαλλίας. Το ρεπερτόριο της Χορωδίας Φλάουτων καλύπτει ευρύ φάσμα μουσικών εποχών και ειδών, από την Κλασική Εποχή μέχρι τον Ρομαντισμό, από μουσική κινηματογράφου μέχρι ελληνικά και κυπριακά παραδοσιακά.

Flute Choir of the public Limassol Music School «Marios Tokas»

The Flute Choir of the Public Limassol Music School «Marios Tokas» was founded in 2010 at the initiative of Flute Teacher Theodoros Krasides. This year, the Choir celebrates 9 years of very strong artistic presence both in school and pan-cyprian events. It is perhaps the most active musical group of all Music Schools in Cyprus, with a strong presence and rich participation both in stand-alone concerts as well as in events and presentations such as an appearance on the public broadcaster RIK, the inauguration of the University of Cyprus Library, presentation at the Presidential Palace in the presence of H.E. the President of Republic of Cyprus, but also with a concert abroad in Strasbourg, France. The Flute Choir's repertoire covers a wide range of musical eras and genres, from classical to romantic, from cinema music to greek music and traditional cypriot songs.

3ο Διεθνές Συνέδριο

Γραμματισμός και Σύγχρονη Κοινωνία: Ταυτότητες, Κείμενα, Θεσμοί

11-12 Οκτωβρίου 2019 | Συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία», Λευκωσία, Κύπρος

Το 3ο Διεθνές Συνέδριο: «**Γραμματισμός και Σύγχρονη Κοινωνία**», με θέμα: **Ταυτότητες, Κείμενα, Θεσμοί**, διοργανώνεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου (11-12 Οκτωβρίου 2019) στο Διεθνές Συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία» στη Λευκωσία.

Το Συνέδριο εστιάζεται στη σύνθετη σχέση μεταξύ ταυτοτήτων, κειμένων και θεσμών. Οι πρακτικές γραμματισμού στην εποχή της πολυτροπικότητας και της πολυγλωσσίας έχουν στο επίκεντρό τους πολυμορφικά κείμενα που προέρχονται από διαφορετικές κοινότητες και αποτελούν προϊόντα διαδικασιών που αναπαρίστανται και θεσπίζονται είτε από άτομα είτε από τις κοινότητες αυτές. Ταυτόχρονα, εντός θεσμών όπως το εκπαιδευτικό σύστημα, τα κείμενα και ο γραμματισμός προσεγγίζονται περισσότερο από μία από πάνω προς τα κάτω προοπτική, εστιάζοντας στην προώθηση και την αξιολόγηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Το συνέδριο έχει στόχο να ρίξει φως σε αυτά τα θέματα, αναπτύσσοντας μία δυναμική πλατφόρμα όπου θα συζητηθούν ποικίλες πτυχές της αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε ταυτότητες, κείμενα και θεσμούς. Το συνέδριο στοχεύει να ενδιατρίψει στις διάφορες πτυχές και εκφάνσεις του γραμματισμού στη σύγχρονη κοινωνία και να αναδείξει συναφή με αυτές ζητήματα.

Το συνέδριο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, προπτυχιακούς/μεταπτυχιακούς/διδακτορικούς φοιτητές/φοιτήτριες, ακαδημαϊκούς, ερευνητές/ερευνήτριες, εκπροσώπους μη κερδοσκοπικών οργανισμών και άλλων φορέων και οργανισμών, με έμπρακτο ενδιαφέρον ή και δραστηριοποίηση στη γλωσσική διδασκαλία, τον γραμματισμό και την εκπαίδευση στον γραμματισμό εντός και εκτός σχολείου.

Θεματικές:

- Γλώσσα, Γραμματισμός και Διδακτικές Πρακτικές
- Γλώσσα, Γραμματισμός και Εκπαιδευτική Πολιτική
- Αναδυόμενος Γραμματισμός και Πρώτη Σχολική Εκπαίδευση
- Ακαδημαϊκοί Γραμματισμοί
- Γραμματισμός και Λογοτεχνία
- Γλώσσα, Γραμματισμός και Επαγγελματική Μάθηση Εκπαιδευτικών
- Πολυγλωσσισμοί, Πολυτροπικότητα και Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας
- Πολλαπλοί Γραμματισμοί, Εναλλακτικοί Γραμματισμοί, Κοινωνικές Πρακτικές και Άτυπη Εκπαίδευση
- Γραμματισμός και Ταυτίσεις, Υποκειμενικότητες, Επιτελέσεις, Θέσεις
- Διγλωσσία, Πολυγλωσσία, Διαγλωσσικότητα και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
- Σύνορα, Μετανάστευση, Προσφυγικό Ζήτημα και Γραμματισμοί

3rd International Conference

Literacy and Contemporary Society: Identities, Texts, Institutions

11-12 October 2019 | “Filoxenia” Conference Centre, Nicosia, Cyprus

The 3rd International Conference on “**Literacy and Contemporary Society**”, titled: **Identities, Texts, Institutions**, organised by the Ministry of Education, Culture, Sport and Youth, Cyprus Pedagogical Institute, in collaboration with the University of Cyprus (11-12 October 2019) at the “Filoxenia” Conference Center, in Nicosia, Cyprus.

The 3rd International Conference on Literacy and Contemporary Society focuses on the complex interrelation between identities, texts and institutions. In the era of multimodality and multilingualism, literacy practices have at their epicenter polymorphic texts that derive from different communities of practice and are the results of representational and enacting processes of either individuals or groups. At the same time, in institutions like education, texts and literacy are approached from a more top-down perspective, which focuses on promoting and assessing particular bits of knowledge, skills, and competencies. The conference aims to shed light on these issues and interactions and to provide a dynamic platform where different aspects of identities, texts and institutions will be discussed.

The conference addresses teachers, undergraduate, postgraduate and doctoral students, academics, researchers, non-governmental organizations (NGOs), as well as other stakeholders interested in the promotion of language and literacy, as well as literacy education.

Topics and themes:

- Language, Literacy and Teaching Practices
- Language, Literacy and Educational Policies
- Emergent Literacy and Literacy in the Early Years
- Academic Literacies
- Literacy and Literature
- Language, Literacy and Teacher Professional Development
- Multiliteracies, Multimodality and New Information and Communication Technologies
- Multiple Literacies, Alternative Literacies, Social Practices and Informal Education
- Literacy and Identifications, Subjectivities, Performativities, Positionalities Bilingualism, Multilingualism, Translanguaging and Multicultural Education
- Borders, Migration, Refugee Crisis and Literacies

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ | KEYNOTE SPEAKERS

FROM EVENTS TO ASSEMBLAGES: TRANSBORDER LITERACIES IN AN EMBORDERED WORLD

Mike Baynham,
Professor
University of Leeds

In this talk I will briefly review the shift that took place several decades ago now from seeing literacy as something that belonged in the mind to something that exists in and radically constitutes the social world (cf Baynham & Prinsloo eds. 2009). This shift involved taking a social or ethnographic approach to literacy with a focus on texts, practices and events in situated contexts. So what has changed in the intervening decades and how do we have to re-think the study of literacy as a consequence? I will point to two social change phenomena which have challenged literacy researchers, both much documented and written about: firstly the proliferation of on-line and social media and the consequent re-organization of work, which has led to a displacement from the situated here-and-now (think about call centres) and distribution of literacy activity across time and space, involving both human and non-human actors. This displacement of the settled time/space of literacy activity, described by Kell (2009, 2015) as “transcontextual” leads us to re-think the idea of the literacy event, with its implication of the Aristotelean unities of time and place. Here I argue that the notion of assemblages and bricolage helps to understand this bringing together of different actors and materialities from different time/spaces in literacy activity. The second challenge concerns the much documented increase in global mobility and flows, now countered in many parts of the world by a closing and securing of borders, particularly against the poor, as a consequence of paranoid nationalism. This leads to a focus on literacies across borders (the mobilities and flows dimension) and literacies around borders, negotiating and challenging the contemporary hardening of borders with and on the behalf of those marginalized and excluded by them, such as asylum seekers, refugees and economic migrants as well of course as other excluded economically and socially precarious groups. It should be pointed out, as Mezzadra and Neilson do in their *Border as Method* (Mezzadra & Neilson 2013) that borders do not just operate between nation states, but can also operate to regulate, fragment and divide within the state, for example in the relations between institutions (education, social security, law) and those who negotiate with them. The existence of such borders and the practices that constitute them leads to a proliferation of agencies and organizations as well as work roles (community interpreter, advocate) which spring up to negotiate and mediate cross border. I will illustrate this discussion with examples of transborder

literacy mediation and advocacy, focussing on community interpreting, mediation and advocacy in housing and benefits advice with Roma people in Leeds and legal advice around immigration issues, showing how literacy activity can be understood as assemblage across time and space and how these assemblages involve mediation. These examples are drawn from the recently completed TLANG project (Creese et al).

E-LEARNING ECOLOGIES: INNOVATIVE APPROACHES TO TEACHING AND LEARNING FOR THE DIGITAL AGE

Bill Cope,
Professor
University of Illinois

For three decades and longer we have heard educators and technologists making a case for the transformative power of technology in learning. However, despite the rhetoric, in many ways and at most institutional sites, education is still relatively untouched by technology. Even when technologies are introduced, the changes sometimes seem insignificant and the results seem disappointing. If the print textbook is replaced by an e-book, do the social relations of knowledge and learning necessarily change at all or for the better? If the pen-and-paper test is mechanized, does this change the nature of our assessment systems? Technology, in other words, need not necessarily bring significant change. Technology might not even represent a step forward in education.

But what might be new? How can we use technologies to innovate in education? This presentation explores seven affordances of e-learning ecologies, which open up genuine possibilities for what we call “New Learning” - transformative, 21st century learning: 1. Ubiquitous Learning; 2. Active Knowledge Making; 3. Multimodal Meaning; 4. Recursive Feedback; 5. Collaborative Intelligence; 6. Metacognition; 7. Differentiated Learning.

These affordances, if recognized and harnessed, will prepare learners for success in a world that is increasingly dominated by digital information flows and tools for communication in the workplace, public spaces, and personal life. This presentation offers a wide variety of examples of learning technologies and technology implementations that, to varying degrees, demonstrate these affordances in action.

SHARING (INSTAWORTHY) LIFE-IN-THE-MOMENT: ON THE SOCIAL MEDIA APPS' CO-OPTING OF 'MY'/'YOUR' STORY

Alexandra Georgakopoulou,
Professor
King's College London

Stories on social media are increasingly becoming algorithmically designed, engineered features, integrated into the spatial architecture of platform affordances, as the hugely popular feature of Stories on Instagram and Snapchat shows. Although there can be no deterministic relationship between the design of stories and the users' actual communicative choices when posting stories, it has by now been amply demonstrated that media-affordances encourage and incentivize users to opt for specific ways of self-presentation and interaction, while constraining others. Story-design, often described by apps as 'curation', thus needs to be investigated for what kinds of lives (and 'life-writing', 'biographing') and subjectivities it promotes, especially to users who are pre-positioned by apps as beta/target users (i.e. generation Z, the millennials & Influencers). In my talk, I will draw on the ERC project 'Life-writing of the moment: The sharing and updating self on social media' (www.ego-media.org), where I have been tracking evolving affordances and users' communicative practices in relation to, what I view, as a media directive to users to share their everyday life as breaking news, snapshots on the go. Using findings from a corpus-assisted discourse analysis of the label 'story/stories' in online media, a digital ethnography of ego-centred apps' (Facebook, Snapchat, Instagram) evolution and a small stories analysis of Instagram Stories' Influencers, I will unpick this sharing-life-in-the-moment directive: What activities are viewed and branded as a (good) story by apps, and with what semiotic and other facilities are they supported? Who is positioned as an ideal, creative, authentic storyteller? Why? And what is at stake for users in terms of complying with or resisting and counter-acting the proposed, templated modes of storytelling? In addressing these questions, I will show –and worry about– the role of various (in)visible metrics in the design and practices of both posting and engaging with stories.

MULTILITERACIES AND “TRANSPPOSITIONAL GRAMMAR”: REFRAMING MULTIMODAL MEANING MAKING

Mary Kalantzis,
Professor,
University of Illinois

This presentation outlines the key concepts of Multiliteracies, as they have evolved since the mid 1990s. The term “Multiliteracies” refers to two major aspects of language use today. The first is the variability of meaning making in different cultural, social or domain-specific contexts. These differences are becoming ever more significant to our communications environment. The second aspect of language use today arises in part from the characteristics of the new information and communications media. Meaning is made in ways that are increasingly multimodal in which written-linguistic modes of meaning interface with oral, visual, audio, gestural, tactile and spatial patterns of meaning.

In our most recent development of this theory, we propose a “transpositional grammar,” a framework for describing and analyzing different forms of meaning text, image, space, body, sound and speech. We make the case that across all of these forms, meaning can be expressed in terms of five functions: reference, agency, structure, context, and interest. Not only is this grammar multimodal in its scope. It also suggests a move away from categorically rigid and language-centered understandings of meaning. Transpositional grammar tracks constant movement, recognizing that meanings shift backwards and forwards across the different forms, the one complementing the other for the peculiarities of its media its affordances. Meanings also shift functionally. A singular instance is always about to become a countable concept. A self-centered “I” is always about to become an empathetic “other.” Entities can be understood in terms of the actions by which they have been constituted. In these ways and many others like them, all the meanings in the world are always on the move. A transpositional grammar sets out to capture the impatience of these movements.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

ΜΑΖΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ, ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΙΑΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Φτερνιάτη Άννα, Τσάμπ Βάσια & Αρχάκης Αργύρης
Πανεπιστήμιο Πατρών - Πανεπιστήμιο Κρήτης - Πανεπιστήμιο Πατρών
afterniati@upatras.gr
tsamibasil@gmail.gr
archakis@upatras.gr

Τα κείμενα μαζικής κουλτούρας αποτελούν πρόσφορο έδαφος για τη μελέτη φαινομένων γλωσσικής ποικιλότητας, καθώς συχνά ενισχύουν συγκεκριμένες γλωσσικές ιδεολογίες. Ο λόγος της μαζικής κουλτούρας συνήθως ορίζει ως προσδοκώμενη γλωσσική συμπεριφορά την ευθυγράμμιση των χαρακτήρων με τη γλωσσική ομοιογένεια, ενώ η παραβίαση των γλωσσικών οριοθετήσεων έχει ως αποτέλεσμα τη χιουμοριστική στοχοποίηση των ατόμων αυτών (Archakis et al. 2014).

Στόχος, λοιπόν, της παρουσίασης αυτής είναι η αξιολόγηση μιας διδακτικής παρέμβασης που αποβλέπει στην ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού μαθητών/τριών Δημοτικού. Ακολουθώντας το μοντέλο των πολυγραμμισμών (Core & Kalantzis 2000), η διδακτική παρέμβαση επιδιώκει οι μαθητές/τριες να ανιχνεύουν τις λανθάνουσες ιδεολογίες που συνοδεύουν την αναπαράσταση των γλωσσικών ποικιλιών στα κείμενα μαζικής κουλτούρας.

Η παρέμβαση πραγματοποιήθηκε για 4 μήνες σε δύο τάξεις δύο δημόσιων δημοτικών σχολείων της Αχαΐας και συμμετείχαν συνολικά 36 μαθητές/ήτριες Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού.

Για την αξιολόγηση του βαθμού αποτελεσματικότητας της διδακτικής παρέμβασης πραγματοποιήσαμε μια ειδική γραπτή δοκιμασία για τους/τις μαθητές/τριες πριν (pre-test) και μετά (post-test) την παρέμβαση, καταγράψαμε σημειώσεις παρατήρησης μέσα από την τάξη και συλλέξαμε δεδομένα από ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις ανοικτού τύπου, συμπληρωμένο από τις εκπαιδευτικούς που υλοποίησαν την παρέμβαση.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι μαθητές/τριες φαίνονται μετά την εφαρμογή της παρέμβασης: 1. να αναγνωρίζουν τις γλωσσικές ποικιλίες, 2. να συνειδητοποιούν τις λανθάνουσες ιδεολογίες που εκφράζονται μέσω των αναπαραστάσεων της γλωσσικής ποικιλίας στα κείμενα μαζικής κουλτούρας. Ωστόσο, η ιδεολογία της γλωσσικής ομοιογένειας ήταν τόσο παγιωμένη στις αντιλήψεις αρκετών παιδιών, που όταν κλήθηκαν να δημιουργήσουν τα ίδια ένα νέο κείμενο εξακολουθούσαν να αναπαράγουν και να προωθούν την κυρίαρχη γλωσσική ιδεολογία.

ΤΟ ΧΙΟΥΜΟΡ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ: ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΤΩΝ ΣΤΑΣΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Βάσια Τσάμπ, Ελένη Καπογιάννη, Βίλλυ Τσάκωνα & Αργύρης Αρχάκης
Πανεπιστήμιο Κρήτης - Πανεπιστήμιο του Kent - Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών - Πανεπιστήμιο Πατρών
tsamibasil@gmail.com
E.Kapogianni@kent.ac.uk
villytsa@otenet.gr
archakis@upatras.gr

Τα τελευταία χρόνια προτείνεται η αξιοποίηση του χιούμορ ως αντικείμενου της γλωσσικής διδασκαλίας. Ωστόσο, η σχετική έρευνα καταγράφει όχι μόνο θετικές, αλλά και επιφυλακτικές στάσεις απέναντι στη χρήση χιούμορ στην τάξη (Bell & Pomerantz 2016) και στις κριτικές προσεγγίσεις του γλωσσικού μαθήματος (Fajardo 2015).

Η παρούσα μελέτη στοχεύει στην ανίχνευση των στάσεων (Baker 1992) εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προς την διδακτική αξιοποίηση χιουμοριστικών κειμένων στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με αφορμή μια σειρά επιμορφωτικών σεμιναρίων που υλοποιήθηκαν κατά το σχολικό έτος 2018-19 σε 218 φιλόλογους. Οι επιμορφώσεις απέβλεπαν στην εξοικείωση των εκπαιδευτικών με μια ηλεκτρονική πλατφόρμα (www.humor-literacy.eu) η οποία αφορά την κριτική γλωσσική διδασκαλία του χιούμορ. Στόχος λοιπόν των επιμορφώσεων ήταν οι εκπαιδευτικοί να συνειδητοποιήσουν τι σημαίνει η παραγωγή ή/και η πρόσληψη του χιούμορ, τι επιτυγχάνουν οι ομιλήτες/τριες με αυτό και πώς το χιούμορ γίνεται φορέας κοινωνικών νοημάτων. Μετά την επιμόρφωση, κάθε φιλόλογος συμπλήρωσε ένα ερωτηματολόγιο ανίχνευσης στάσεων για την διδασκαλία του χιούμορ στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, αρκετοί/ές εκπαιδευτικοί χαρακτηρίζουν το χιούμορ ως στοιχείο που διασπά την προσοχή των μαθητών/τριών, ενώ συνδέουν τη διδασκαλία με τη σοβαρότητα και τη συστηματικότητα. Αν και κρίνουν ενδιαφέρουσα τη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση, θεωρούν ότι δεν είναι εύκολα συμβατή με το ισχύον σχολικό πλαίσιο. Την επιφυλακτικότητα των εκπαιδευτικών φαίνεται να επιτείνει η πιθανότητα διδακτικής αξιοποίησης του χιούμορ στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού. Ειδικότερα, οι ανησυχίες τους αφορούν τις μαθητικές επιδόσεις, τις αντιδράσεις των γονιών και την πίεση της διδακτέας ύλης.

ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΩΣ ΘΕΜΕΛΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Μέξη Ευγενία
ΥΠ.Π.Ε.Θ. Ελλάδα
eugmexi@yahoo.gr

Η ερευνητική δραστηριότητα, τελευταία, εστιάζει το ενδιαφέρον της στην εξέταση του μέσου με το οποίο η εικονική έκφραση και επικοινωνία χρησιμοποιείται σε προγράμματα διδακτικής του γραμματισμού, αλλά και στη διαμόρφωση εναλλακτικών διδακτικών παρεμβάσεων. Διακρίνεται μια «παράλληλη τοποθέτηση» ή «σχέση αναλογίας» μεταξύ γραπτού κειμένου και εικόνας-εικαστικού έργου, που στηρίζεται στο γεγονός, ότι τόσο το κείμενο όσο και η εικόνα αφορούν εκδηλώσεις του λόγου. Η γλωσσική παράλληλα με την οπτική καλλιέργεια, σχηματίζουν τα θεμέλια της παιδαγωγικής κατάρτισης, εφοδιάζοντας τα νεαρά άτομα με ικανότητες και δεξιότητες απαραίτητες για μια πετυχημένη συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Βασική επιδίωξη της έρευνας μας, ήταν μέσα από την επαφή και εξοικείωση με το εικαστικό έργο στην τάξη, η επίδραση στην αισθητική ευαισθητοποίηση του παιδιού, ώστε να ενθαρρύνεται η γλωσσική του ανάπτυξη, αλλά και να μετρηθεί η επίδραση της διδασκαλίας, που βασίζεται στην περιγραφή, ανάλυση και ερμηνεία έργων τέχνης.

Βασικοί άξονες της έρευνας αυτής ήταν η ανάπτυξη του προφορικού λόγου των παιδιών προσχολικής ηλικίας και η διδασκαλία μέσω έργων τέχνης στο Νηπιαγωγείο. Η μελέτη του πρώτου άξονα, εστιάστηκε στην ανάπτυξη του λεξιλογίου και γενικότερα της δομής της γλώσσας και την αναγκαιότητά της, στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου. Στο δεύτερο άξονα, η διδασκαλία μέσω τέχνης, μελετήθηκε υπό το πρίσμα της ανακαλυπτικής μάθησης, ως τρόπος ενεργοποίησης των πνευματικών δυνατοτήτων του παιδιού και καλλιέργειας της ερευνητικής διαθέσεως, καθώς και της νοηματικής προσληπτικής μάθησης. Στην παρούσα μελέτη εφαρμόστηκε η πειραματική μέθοδος έρευνας, με λήψη μετρήσεων πριν και μετά την παρεμβατική μέθοδο.

Από την επεξεργασία των δεδομένων, διαπιστώθηκε αύξηση του λεξιλογίου, βελτίωση στα επίπεδα κατανόησης εννοιών, διαφορές στην παραγωγή ουσιαστικών, επιθέτων, ρημάτων (κίνησης), επιρρημάτων και συνδέσμων μεταξύ των πειραματικών ομάδων και των ομάδων ελέγχου στις τελικές μετρήσεις και στις τρεις περιοχές έρευνας. Η επιρροή της εικόνας του έργου ή το αντικείμενο, φαίνεται να λειτούργησε παρακινώντας την αναπαραστατική αντίληψη των παιδιών. Αποδεικνύεται, ότι, όταν οι τέχνες χρησιμοποιούνται σκόπιμα για να αναπτύξουν ακαδημαϊκά επιτεύγματα στο χώρο της γλώσσας, οι επιδράσεις τους είναι σημαντικές.

Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΤΑΧΕΙΑΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΩΣ ΕΝΑ ΟΠΤΙΚΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ

Αργυρώ Φελλά & Τιμόθεος Κ. Παπαδόπουλος
University of Nicosia - Πανεπιστήμιο Κύπρου
argirini@hotmail.com
papadopoulos.timothy@ucy.ac.cy

Η παρούσα έρευνα εξέτασε τις διαφορές μεταξύ παιδιών με αναγνωστικές δυσκολίες (ΑΔ) και τυπικών αναγνωστών (3ης και 6ης τάξης) σε έργα ταχείας ονομασίας ερεθισμάτων (φωνολογική και οπτική συνθήκη), μέσω της χρήσης τεχνικής οφθαλμοκίνησης. Οι τυπικοί αναγνώστες της 3ης δημοτικού αξιοποιήθηκαν επίσης ως ομάδα ιδίου αναγνωστικού επιπέδου προς τους συμμετέχοντες με αναγνωστικές δυσκολίες της 6ης τάξης.

Στο έργο ταχείας ονομασίας ερεθισμάτων, οι συμμετέχοντες έπρεπε να ονοματίσουν μεγαλοφώνως μία σειρά από γράμματα (σύνολο πέντε γραμμάτων που ομοιοκαταληκτούσαν ή έμοιαζαν οπτικά), τα οποία βρίσκονταν σε διάταξη πέντε σειρών με δέκα ερεθίσματα ανά σειρά (10 επαναλήψεις ανά γράμμα). Με τη χρήση ενός ανιχνευτή οφθαλμικών κινήσεων καταγράφηκαν τρεις τύποι οφθαλμικών κινήσεων, οι κινήσεις προσήλωσης, οι σακκαδικές κινήσεις και οι κινήσεις παλινδρόμησης.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες με ΑΔ που φοιτούσαν στις δύο τάξεις έκαναν σημαντικά περισσότερες και μεγαλύτερης διάρκειας κινήσεις προσήλωσης, περισσότερες σακκαδικές κινήσεις και περισσότερες και μεγαλύτερης διάρκειας κινήσεις παλινδρόμησης σε σχέση με τους τυπικά αναπτυσσόμενους συνομηλίκους τους. Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες με ΑΔ που φοιτούσαν στη Στ' τάξη χρειάζονταν λιγότερο χρόνο για να ονοματίσουν τα γράμματα και έκαναν μικρότερης διάρκειας κινήσεις προσήλωσης και μικρότερης διάρκειας σακκαδικές κινήσεις σε σχέση με την ομάδα ελέγχου που εξισώθηκε ως προς την αναγνωστική ηλικία.

Τα αποτελέσματα αυτά υποδεικνύουν ότι οι συμμετέχοντες με ΑΔ χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να ανακαλέσουν και να αναπαραγάγουν τις φωνολογικές και οπτικές πληροφορίες σε σχέση με τους τυπικά αναπτυσσόμενους συνομηλίκους τους. Φαίνεται επίσης ότι με την ηλικία αναπτύσσουν μηχανισμούς για την εκτέλεση έργων ταχείας ονομασίας ερεθισμάτων που εξαλείφουν τις δυσκολίες που παρουσιάζουν νωρίτερα στην εκτέλεση τέτοιων έργων. Η συζήτηση εστιάζεται στη σημασία της καταγραφής των οφθαλμικών κινήσεων ως μίας τεχνικής που μπορεί να προσφέρει σημαντική πληροφόρηση αναφορικά με τους μηχανισμούς που σχετίζονται με τα έργα της ανάγνωσης. Παρέχονται ακόμη πληροφορίες αναφορικά με το 'οπτικό μονοπάτι' που ακολουθεί ο αναγνώστης για την καταγραφή μίας πληροφορίας, ώστε να καταστεί δυνατή η εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης και επεξεργασίας της πληροφορίας από τον αναγνώστη.

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Λεωνίδας Γαλάζης

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

lgalazis@gmail.com

Η θεωρία της διακειμενικότητας αξιοποιείται ευρέως στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, όπως και διεθνώς, κυρίως στο μάθημα της Λογοτεχνίας, αλλά και σε άλλα μαθήματα. Στόχος της ανακοίνωσης αυτής είναι, μετά από μια συνοπτική επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας γύρω από τη θεωρία της διακειμενικότητας και τη σημασία της εφαρμογής της στο μάθημα της Λογοτεχνίας στη Μέση Εκπαίδευση, να εξεταστεί η θέση που αυτή κατέχει στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και να προσδιοριστούν οι σκοποί που αναμένεται να υλοποιηθούν μέσω των εφαρμογών της διακειμενικότητας στη σχολική πράξη, στη γυμνασιακή και στη λυκειακή βαθμίδα. Ακολούθως, θα αναζητηθούν δημιουργικοί και διερευνητικοί τρόποι σύγκρισης των λογοτεχνικών κειμένων, σε αντιδιαστολή με τη μηχανιστική μεθόδευση της. Τέλος, θα διερευνηθεί κατά πόσον η συνεξέταση/συνανάνγωση κειμένων, ως απόρροια της θεωρίας της διακειμενικότητας, είναι παιδαγωγικά ωφέλιμο να εφαρμόζεται σε όλα τα διδασκόμενα λογοτεχνικά κείμενα ή αν είναι σκόπιμο να συνδυάζεται ή και να εναλλάσσεται ενίοτε με τη διδασκαλία ορισμένων κειμένων χωρίς διακειμενικές διασυνδέσεις.

ΕΠΑΝΑΕΝΝΟΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΣΕ ΣΤ΄ ΤΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Σπύρος Σοφοκλέους

Πανεπιστήμιο Κύπρου

sophocleous.spyros@ucy.ac.cy

Σε σύγχρονα εκπαιδευτικά συγκείμενα, αναδεικνύεται, ως σημείο εστίασης, ο γραμματισμός σε σχολικά γνωστικά αντικείμενα, πέρα από το γλωσσικό μάθημα (Content Area/Disciplinary Literacy). Στο πλαίσιο αυτό, επιχειρείται ο εντοπισμός ιδιαιτεροτήτων και συγκλίσεων στο πώς ορίζονται κείμενα, πρακτικές και ταυτότητες σε καθένα από αυτά και στο σύνολο αυτών. Η σχετική διεθνής εκπαιδευτική έρευνα και πρακτική, διαχρονικά και συγχρονικά, ανέδειξε πέντε εκπαιδευτικές προσεγγίσεις του γραμματισμού: τη γνωστική, τη γλωσσική, την κοινωνιοπολιτισμική, την κριτική και την επιστημολογική (International Literacy Association, 2017).

Αντλώντας από τις εν λόγω προσεγγίσεις και αξιοποιώντας αρχές της Διερευνητικής Μάθησης, υλοποιήθηκε, για οκτώ μήνες, ερευνητικό πρόγραμμα, με εστίαση στους γραμματισμούς στα Μαθηματικά, σε τρία τμήματα Στ΄ τάξης δημοτικού σχολείου της Κύπρου. Σκοπός της εισήγησης είναι, εξετάζοντας κείμενα που αξιοποιήθηκαν και αναπτύχθηκαν στα τμήματα αυτά, να συζητήσει την προοπτική επαναεννοιολόγησης των κειμένων στα Μαθηματικά.

Τα δεδομένα της έρευνας έχουν συλλεχθεί, με εθνογραφικές παρατηρήσεις διδασκαλιών, αναστοχαστικές συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς και μαθητές/μαθήτριες και τεκμήρια κειμένων. Η εισήγηση θα εστιάσει στην ανάλυση κειμένων, που αξιοποιήθηκαν και αναπτύχθηκαν πριν και κατά τη διάρκεια της έρευνας, σε συνδυασμό με δεδομένα από συνεντεύξεις εκπαιδευτικών και μαθητών/μαθητριών, στη βάση των θεωρητικών εργαλείων από τη γλωσσική μελέτη των γραμματισμών στα Μαθηματικά (O'Halloran, 2011; Wilson & Chavez, 2014).

Η σύγκριση του πώς εκπαιδευτικοί και μαθητές/μαθήτριες εννοιολογούσαν το κείμενο στα Μαθηματικά, πριν και μετά τη συμμετοχή τους στη διδακτική παρέμβαση, κατέδειξε επαναεννοιολόγηση των κειμένων στα Μαθηματικά. Εκτός από τα κείμενα που αξιοποιούνται παραδοσιακά στα Μαθηματικά (π.χ., μαθηματικά προβλήματα), εκπαιδευτικοί και μαθητές/μαθήτριες επέκτειναν τις αναφορές τους σε κείμενα διαφορετικών τύπων και ειδών, του κοινωνικού χώρου. Επιπρόσθετα, για σκοπούς κατανόησης και παραγωγής λόγου στα Μαθηματικά, εντοπίστηκε αναθεώρηση παραδοσιακών πρακτικών

γραμματισμού, αναπλαισίωση της αξιολόγησης γνώσης και αποδόμηση ισχυόντων παιδαγωγικών ρόλων, ενεργοποιώντας προοδευτικού τύπου ταυτοτικές πραγματώσεις εκπαιδευτικών και μαθητών/μαθητριών.

Η σύστοιχη με την εισήγηση ερευνητική εργασία μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη μελέτη όχι μόνο των γραμματισμών στα γνωστικά αντικείμενα, αλλά και στην ευρύτερη μελέτη της συγκρότησης του εγγράμματος υποκειμένου στο σχολείο, ενισχύοντας, έτσι, την πρόκληση για εστιασμένη μελέτη του θέματος από ειδικούς στη διδακτική και τη διδασκαλία της γλώσσας και των μαθηματικών.

«τέλεια θα δουλέψουμε με τα laptop»: ΥΒΡΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ, ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Πογιατζή Εύη
Πανεπιστήμιο Κύπρου
erogya01@ucy.ac.cy

Η παρούσα εισήγηση επιδιώκει να αναδείξει τη συνθετικότητα και την πολυπλοκότητα της επιτέλεσης του «νέου» (μέσω της ψηφιακότητας) στον γραμματισμό μέσα από την πραγμάτωση του γλωσσικού μαθήματος, με προβληματικοποιήσεις και αντιφάσεις που αφορούν στις πρακτικές γραμματισμού, στους Λόγους Γλωσσοδιδασκτικής, στα ψηφιακά μέσα και εργαλεία (“material stuff”) και στους παιδαγωγικούς ρόλους (εκπαιδευτικού και μαθητών), ως συνομιλούντες διαστάσεις του γραμματισμού.

Μεθοδολογικά, η εισήγηση αποτελεί μέρος διδακτορικής έρευνας στη βάση των αρχών των Νέων Σπουδών του Γραμματισμού, που έχει σκοπό να αναλύσει τις πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και των επιτελέσεων μιας εκπαιδευτικού Δημοτικής Εκπαίδευσης στην Κύπρο εντός της σχολικής μονάδας όπου εργάζεται αλλά και σε προσωπικό χωροχρονικό πλαίσιο, σε συνάρτηση με τους Λόγους περί γλωσσικού μαθήματος και ψηφιακότητας που διέπουν το ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο.

Στην παρούσα, αναλύεται ένα (ψηφιακό) συμβάν γραμματισμού μέσω του οποίου καταδεικνύεται ότι το υλικό και το άυλο εμπλέκονται μεταξύ τους, με την εκπαιδευτικό να προκαλεί αντιφάσεις και κυρίως διαθλάσεις μεταξύ του σχολικού και του ψηφιακού γραμματισμού. Οι μετακινήσεις της διά/δράσης της εκπαιδευτικού ως προς την ψηφιακότητα σε online/offline χώρους (Burnett et al., 2014), σε ψηφιακές και παραδοσιακές επιτελέσεις πρακτικών γραμματισμού και σε σύγχρονους και παραδοσιακούς Λόγους γλωσσοδιδασκτικής (Κουτσογιάννης, 2017), οδηγούν σε πολυπλοκότητες του ρόλου της, άλλοτε με ανοίγματα προοδευτικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων και άλλοτε με περιορισμούς, προκαλώντας έτσι υβριδοποιήσεις άμεσα συνυφασμένες με την υποκειμενική της εμπειρία και τις εδραιωμένες και αντικρουόμενες αντιλήψεις της για το τι είναι γλώσσα και γραμματισμός.

Τέλος, παρουσιάζονται οι ταυτόχρονες ενισχύσεις αλλά και αναιρέσεις της άυλης (εμπειρίες, παιδαγωγικές ιδεολογίες, κ.ά) και υλικής διάστασης (ψηφιακά μέσα και εργαλεία) του «νέου» στον γραμματισμό, οι οποίες αποδομούνται βάσει των ταυτοτικών πραγματώσεων (υποκειμενικότητα- subjectivity) (Gee, 2005) και του agency (“temporaly emergence”) (π.χ., Barad, 2003, Jackson, 2013), ως οι δυνατότητες για εδραίωση και μετασχηματισμό, αναδεικνύοντας ότι τα όρια μεταξύ του ψηφιακού - έντυπου, νέου - παλιού, σταθεροποιούνται και αποσταθεροποιούνται (Jackson, 2013, Burnett, 2016).

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ: ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Άννα Αφεντουλίδου

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής Ελλάδος

annaafen@hotmail.com

Σκοπός: Η προαγωγή του γλωσσικού, κριτικού και συναισθηματικού Γραμματισμού μέσω της Λογοτεχνίας και της λογοτεχνικής (τυπικής και άτυπης) εκπαίδευσης: 1. ως όχημα εμπάθουσας και κατανόησης σε όλα τα επίπεδα γλωσσολογικής προσέγγισης, 2. ως τρόπο εκδίπλωσης ψυχοσυναισθηματικών στοιχείων, μέσω τεχνικών που χρησιμοποιεί: α. η λεγόμενη «Δημιουργική Γραφή» (όχι με την «αγοραία» της εκδοχή, αλλά με αυτήν που βασίζεται σε ερευνητικά δεδομένα και επιστημονικά πορίσματα), β. η Ψυχολογία, τόσο η γνωσιακή-συμπεριφορικού τύπου προσέγγιση όσο και η ψυχαναλυτική, 3. ως παιδαγωγικό εργαλείο εκπαιδευτικής/θεραπευτικής υποστήριξης για νέους/νέες με ψυχοσυναισθηματικές διαταραχές.

Μεθοδολογία: Παραδείγματα εφαρμογών της λογοτεχνικής έκφρασης μέσω τεχνικών της Δημιουργικής Γραφής που βασίζονται στη σχετική διεθνή αλλά και ελληνική εμπειρία (κοινότητες εφαρμογής: Σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, κοινότητες απεξάρτησης, θεραπευτικές ομάδες για διαταραχές ψυχογενούς υπόβαθρου, ομάδες αυτοβοήθειας κ.α.)

Αποτελέσματα/Συμπεράσματα: 1. Το πλαίσιο λειτουργίας της λογοτεχνικής έκφρασης, εντός μιας συγκροτημένης κοινότητας εξασφαλίζει επιθυμητή αλληλεπίδραση, ενώ παράλληλα δίνεται χώρος και στην ατομική έκφραση. 2. Οι τεχνικές και τα εργαλεία της επιτρέπουν τη βαθύτερη έκφραση των πιο μύχιων συναισθημάτων, τα οποία αρκετές φορές ανήκουν στον χώρο του μη-συνειδητού και άρα λειτουργούν σε μεγάλο βαθμό αυτογνωστικά. 3. Πολλές φορές μετατρέπεται σε όχημα αποτύπωσης προβλημάτων ψυχικής υγείας που σχετίζονται με την ενδοοικογενειακή βία, τον σχολικό εκφοβισμό, την εξάρτηση από το διαδίκτυο, την χρήση ουσιών, τις διαταραχές προσωπικότητας που εκφράζονται με παραβατική συμπεριφορά. 4. Ειδικότερα για το σχολικό πλαίσιο: πολύ συχνά εντός των σχολικών κοινοτήτων παρατηρείται το εξής φαινόμενο οξύμωρο: Οι ρόλοι του/της μαθητή/τριας με ακαδημαϊκά ή στερεοτυπικά «υψηλές» και «χαμηλές» επιδόσεις ανατρέπονται: τα πιο απελευθερωμένα ή/και ευφάνταστα κείμενα είναι των μαθητών/τριών με πιο «μέτριες» ή και χαρακτηριζόμενα «κακές» επιδόσεις, ενώ τα κείμενα των μαθητών/τριών με υψηλότερη ακαδημαϊκά βαθμολογία αποδεικνύονται πιο τυποποιημένα, λιγότερο ελεύθερα.

ΟΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΕΣ

Χρυσούλα Τσίρμπα & Νεκτάριος Στελλάκης

Πανεπιστήμιο Πατρών

tsirmpa.chrysoula@hotmail.com

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε 13 δημόσια νηπιαγωγεία στον Πύργο Ηλείας, το σχολικό έτος 2017-2018. Σκοπός της έρευνας ήταν η μελέτη των πεποιθήσεων και των πρακτικών γραμματισμού των γονέων προσχολικής ηλικίας και η διερεύνηση των παραγόντων που σχετίζονται με αυτές.

Ακολουθήθηκε ποσοτική μεθοδολογική προσέγγιση και τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω δύο ερωτηματολογίων. Εφαρμόστηκε σκόπιμη δειγματοληψία κριτηρίου και το δείγμα αποτέλεσαν 168 γηγενείς γονείς που τα παιδιά τους ήταν νήπια και φοιτούσαν στα 13 νηπιαγωγεία του Πύργου.

Με βάση τα αποτελέσματα, διαπιστώνεται ότι όλοι οι γονείς πραγματοποιούν δραστηριότητες γραμματισμού, ωστόσο διαφέρει η ποιότητα αυτών των δραστηριοτήτων, η οποία σχετίζεται με τις πεποιθήσεις των γονέων για το γραμματισμό, το κοινωνικό-οικονομικό και μορφωτικό τους επίπεδο, τις προσωπικές τους εμπειρίες, καθώς και το περιβάλλον του σπιτιού και τα υλικά που υπάρχουν σε αυτό και τα οποία συντελούν σ' ένα ευνοϊκό μαθησιακό περιβάλλον.

Ανάλογα με τις πεποιθήσεις τους για το γραμματισμό, οι γονείς διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: τους Ενισχυτικούς και τους Παραδοσιακούς. Οι Ενισχυτικοί γονείς φαίνεται να έχουν ανώτερο μορφωτικό και κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο, ακολουθούν το κοινωνικο-πολιτισμικό μοντέλο ανάπτυξης του γραμματισμού και προβαίνουν σε ποικίλες πρακτικές γραμματισμού υιοθετώντας την «από πάνω προς τα κάτω» προσέγγιση (π.χ. ανάγνωση βιβλίων, αφήγηση ιστοριών, συζήτηση). Σε αντίθεση, όσοι γονείς εντάχθηκαν στην ομάδα των Παραδοσιακών φαίνεται να έχουν χαμηλό μορφωτικό και κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο, υποστηρίζουν ότι το σχολείο είναι κατεξοχήν αρμόδιο να διδάξει τα παιδιά και ακολουθούν το αυτόνομο-γνωστικό μοντέλο ανάπτυξης του γραμματισμού, υιοθετώντας πρακτικές που ακολουθούν την «από κάτω προς τα πάνω» προσέγγιση (π.χ. εκμάθηση γραμμάτων, λέξεων, γραφή ονόματος).

Συμπερασματικά, παιδιά από διαφορετικά οικογενειακά περιβάλλοντα έχουν διαφορετικές εμπειρίες και αυτό επηρεάζει τη μετάβασή τους στο σχολικό γραμματισμό και την πρόδοό τους στο σχολείο. Επομένως, είναι απαραίτητο σχολείο και οικογένεια να συνεννοηθούν.

Η ΦΡΕΪΡΙΑΝΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΛΟΓΟ ΤΟΥΣ

Φωτεινή Ευθυμίου

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κέντρο Γλωσσών

Fotini.efthimiou@cut.ac.cy

Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση και ερμηνεία, αφενός των κοινωνικοπολιτισμικών πρακτικών, στις οποίες εμπλέκονται οι συμμετέχοντες (Κενυάτες φοιτητές) σε Κύπρο και Κένυα και αφ' ετέρου του τρόπου «ανάγνωσης/αναπαράστασης» του κόσμου από τους ομιλητές, μέσω πέντε γλωσσικών συστημάτων, τα οποία χρησιμοποιούν οι συμμετέχοντες (σουαχίλι, κικούγιου, αγγλικά, ελληνικά, κυπριακά). Μέσω της διερεύνησης και ερμηνείας πολιτισμικών πρακτικών, ταυτοτήτων και κειμένων, οι συμμετέχοντες (εστιαζόμενοι στη γλωσσική χρήση) ασχολήθηκαν με τη γλώσσα ως τοποθετημένη κοινωνική πρακτική, στο πλαίσιο συγκεκριμένων θεσμών και λόγων. Πρωταρχικός στόχος ήταν μέσω της αντιπαράθεσης κενυάτικων και κυπριακών πρακτικών (π.χ. γραμματισμού) να επιτευχθεί κατανόηση και αποτελεσματική χρήση της ελληνικής γλώσσας και της ελληνοκυπριακής διαλέκτου, στο πλαίσιο συγκεκριμένων συγκειμένων. Οι φοιτητές «έφερναν» στο μάθημα θέματα και κατόπιν συζήτησης αποφασίζαμε πώς θα «δούμε» το καθένα. Ακολουθώντας, συγκέντρωναν πληροφορίες, εφαρμόζοντας 4 στρατηγικές (καταγραφή εμπειριών, συνεντεύξεις, παρατήρηση, έρευνα). Τα οπτικοακουστικά κείμενα που παρήγαγαν γίνονταν «σώματα» συζήτησης και επεξεργασίας, με βασικό ερώτημα «γιατί συμβαίνει αυτό;». Η χρήση μεταγλώσσας ήταν αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας. Έτσι, επιτυχανόταν η κατανόηση και η ερμηνεία γλωσσικών επιλογών, οι οποίες διαφέρουν στους δύο πολιτισμούς (π.χ. ο λόγος για τον οποίο μία Κενυάτισσα μπτέρα δεν προσφωνεί τον 12χρονο γιο της με λέξεις που είναι πολύχρηστες στην Κύπρο, λ.χ. «αγάπη μου», «μωρό μου», συνδέεται άμεσα με τις πρακτικές ενηλικίωσης του αγοριού στην Κένυα). Η έρευνα έδειξε επίσης τους λόγους για τους οποίους οι συμμετέχοντες δυσκολεύονται να «μάθουν» την ελληνική (π.χ. η κατηγοριοποίηση των λέξεων στα σουαχίλι είναι πολύ διαφορετική από τα μέρη του λόγου της ελληνικής). Τα προαναφερόμενα αποτέλεσαν τον πυρήνα του γλωσσικού προγράμματος ελληνικής γλώσσας, στο πλαίσιο του οποίου έγινε η έρευνα. Συμπερασματικά, φάνηκε ότι οι «αναγνώσεις του κόσμου» και η συνακόλουθη γλωσσικές επιλογές διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό σε Κένυα και Κύπρο, γεγονός που καθιστά απαραίτητη τη διεξαγωγή εθνογραφικών ερευνών ως αναπόσπαστο μέρος των προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ: ΧΑΜΕΝΟ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΜΕΝΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΕΥΤΟΠΙΑ; ΣΚΕΨΕΙΣ, ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΙΟ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Μαρία Παύλου

Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου

m.pavlou@theo.ac.cy

Η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών είναι ένα ζήτημα το οποίο συζητείται εκτενώς τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα και την Κύπρο και το οποίο υπόκειται σε συνεχείς αναθεωρήσεις. Η παρούσα εισήγηση θα επικεντρωθεί στα αποτελέσματα έρευνας που διεξήχθη στο πλαίσιο μαθήματος αρχαίων σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά το ακαδημαϊκό έτος 2017/18. Η μέθοδος αξιολόγησης του μαθήματος, το οποίο είχε ως θεματική τη λυρική ποίηση της αρχαϊκής περιόδου (7ος-5ος αι. π.Χ.) σχεδιάστηκε με βάση τις 36 αρχές υπό τις οποίες, σύμφωνα με τον Paul James Gee (What video games have to teach us about learning and literacy), διενεργείται η μάθηση στα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Η έρευνα αποσκοπούσε στο να εξετάσει την πρόσληψη των εναλλακτικών και πολυτροπικών αυτών μεθόδων αξιολόγησης από τους φοιτητές, το λεκτικό που θα χρησιμοποιούσαν για να περιγράψουν τις μεθόδους αυτές και τις διαφορές που θα εντόπιζαν σε σχέση με παραδοσιακούς τρόπους αξιολόγησης ως προς τις γνώσεις που αποκόμισαν και την απόλαυση της μαθησιακής διαδικασίας. Για τις ανάγκες την εν λόγω έρευνας υιοθετήθηκε η φαινομενολογική προσέγγιση και η διενέργεια ημι-δομημένων συνεντεύξεων σε 10 φοιτητές που παρακολούθησαν το μάθημα. Από τις απαντήσεις των φοιτητών προκύπτουν ενδιαφέροντα συμπεράσματα, τα οποία καταδεικνύουν ότι ο κατά βάση παραδοσιακός και γραμματικοκεντρικός τρόπος με τον οποίο συνεχίζουν να διδάσκονται και να αξιολογούνται τα μαθήματα αρχαίων ελληνικών εν έτει 2019 σε πολλές περιπτώσεις καθιστά τα αρχαία κείμενα από δυναμικές ευτοπίες σε άγονες δυστοπίες, οι οποίες πόρρω απέχουν από τις ανάγκες και τις επιταγές της σύγχρονης κοινωνίας.

ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «BACKPACK ID»

Τηλέμαχος Ιατρίδης, Ελένη Κατσαρού & Δέσποινα Σταματοπούλου
Πανεπιστήμιο Κρήτης
iatridis@fks.uoc.gr

Η συμβολή μας στηρίζεται στο θεωρητικό πλαίσιο και σε εμπειρικό υλικό από το πρόγραμμα Erasmus + KA2 με τίτλο Backpack ID: Bridging languages and memories to foster multiple identities, που υλοποιείται σε τέσσερις χώρες (Ελλάδα, Ιταλία, Γερμανία, Σουηδία) και είναι σε εξέλιξη από το 2017. Στόχος του προγράμματος είναι η προαγωγή της κοινωνικής ένταξης και του γραμματισμού όλων των συμμετεχόντων μαθητών (προσφύγων ή μεταναστών, άλλων μαθητών με μεταναστευτική ιστορία, καθώς και μελών της πολιτισμικής πλειοψηφίας της εκάστοτε χώρας), σε επίπεδο διαπροσωπικών αλλά και διομαδικών σχέσεων. Αντλώντας από την κοινωνική ψυχολογία και από τις επιστήμες της αγωγής, το πρόγραμμα εισάγει αντίστοιχα α) μία προσέγγιση της ταυτότητας ενήμερη ως προς την πολλαπλότητα των ταυτοτήτων, τις κοινωνικές σχέσεις ανισότητας και τις κοινωνικά διαφοροποιημένες ψυχολογικές λειτουργίες των ταυτοτήτων και β) μία από κάτω προς τα πάνω προσέγγιση στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, που περιλαμβάνει πολυτροπικά κείμενα προερχόμενα από διαφορετικές και διάσπαρτες πολιτισμικές εμπειρίες, με τη συμμετοχή μαθητών, εκπαιδευτικών και μελών της κοινότητας.

Στην παρούσα συμβολή, παρουσιάζουμε συνοπτικά τη λογική που διατρέχει το Πρόγραμμα και συνέχει τους δύο αυτούς κεντρικούς άξονες, αξιοποιώντας παραδείγματα πολυτροπικότητας από ετερογενή εκπαιδευτικά περιβάλλοντα στις συμμετέχουσες στο πρόγραμμα χώρες. Επιπλέον, συζητούμε τις δυνατότητες ανάπτυξης συγκεκριμένων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, βασιζόμενοι στην εμπειρία τέτοιων δοκιμών κυρίως σε σχολεία της Κρήτης. Στις παρεμβάσεις αυτές εστιάζουμε στο συνδυασμό της ανάδειξης των πολλαπλών ταυτοτήτων που αναδύονται από τις μαθητικές αφηγήσεις που συλλέξαμε με στοιχεία Κριτικού Γραμματισμού, όπως: αποσαφήνιση των κοινωνικών ταυτοτήτων που προβάλλονται σε αυτές τις (συνήθως πολυτροπικές) αφηγήσεις, θεώρηση των χαρακτήρων και παρουσίαση των συμβάντων των αφηγήσεων από πολλαπλές οπτικές γωνίες και κοινωνικές προοπτικές, διερώτηση των μαθητών για θέματα εξουσίας που κρύβονται στις αφηγήσεις τους και διατύπωση προτάσεων για ανάληψη από την πλευρά τους κοινωνικής δράσης κατά των υπόρρητων ανισοτήτων, καθώς και ανάλυση του ιστορικο-κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου στο οποίο αναφέρονται τα κείμενα που παρήγαγαν οι μαθητές.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

Ιωάννης Δελγιάννης, & Ειρήνη Χρονοπούλου
ΥΠ.Π.Ε.Θ. Ελλάδα - Université Nice Sophia Antipolis
deli_giannis@hotmail.com

Στα πλαίσια της λογοτεχνικής δημιουργίας, η εγγραφή του ποιητικού ή αφηγηματικού εγώ σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο συνδέεται με την κατασκευή της ταυτότητας. Αυτή η διαδικασία καθορίζει σημαντικές παραμέτρους του λογοτεχνικού έργου, όπως είναι η “αληθοφάνεια” και η “ιστορικότητα” που σφραγίζουν με τη σειρά τους το είδος της επικοινωνίας ανάμεσα στο λογοτεχνικό κείμενο, το δημιουργό του και τους αναγνώστες.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά το χώρο, η ιδεολογική του προβολή μπορεί να έχει την αφηρημένη έννοια της “πατρίδας” στο λογοτεχνικό κείμενο. Το ιδεολόγημα της πατρίδας, από τη στιγμή που έχει ιστορικότητα και πραγματικές συνέπειες για την οργάνωση της ζωής των ανθρώπων, συμβάλλει στην κατασκευή και στις λειτουργίες της ταυτότητας του συλλογικού υποκειμένου. Έτσι, μπορεί να αποτελεί το κυριότερο δομικό στοιχείο ενός αφηγηματικού συνόλου γύρω από το οποίο να περιστρέφεται η πλοκή και να καθορίζονται οι χαρακτήρες.

Αξιοποιώντας τις λειτουργίες του ιδεολογήματος της πατρίδας και την ιδιοκτησιακή-ταυτοτική σχέση που αναπτύσσεται με αυτή, θα διερευνηθούν στην παρούσα ανακοίνωση οι εξής θεματικοί άξονες:

1. Οι μεταμορφώσεις του ιδεολογήματος της εθνότητας- πατρίδας στον κυπριακό ελληνισμό με άξονα τις γεωπολιτικές μεταβολές κατά την περίοδο 1974- 2019
2. Ο ρόλος της κυπριακής λογοτεχνικής παραγωγής στον προσδιορισμό της πατρίδας και οι επιδράσεις της στην ιδεολογία και στη συμπεριφορά του συλλογικού υποκειμένου κατά την περίοδο 1974-2019
3. Η καθοριστική επίδραση του ιδεολογήματος της πατρίδας στο περιεχόμενο της κυπριακής λογοτεχνικής παραγωγής κατά την περίοδο 2003-2019

Στόχος της ανακοίνωσης είναι να αναδειχθεί η διασύνδεση της αφηρημένης έννοιας της “πατρίδας” με τον λογοτεχνικό “τόπο” στην α εικοσαετία του 21ου αιώνα που χαρακτηρίζεται από γεωπολιτική αστάθεια. Ταυτόχρονα, η ανακοίνωση αποσκοπεί στο να δείξει τη σχέση αλληλεπίδρασης ανάμεσα στην ιστορία και τη λογοτεχνία.

Προτεινόμενες μέθοδοι: 1. Κοινωνιολογία της λογοτεχνίας 2. Συγκριτική λογοτεχνία
Αποδεικτικά μέσα: 9 έργα της κυπριακής λογοτεχνικής παραγωγής κατά την περίοδο 1974-2019

Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΤΗΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Κωνσταντίνος Γκαραβέλας
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
garavelask@yahoo.gr

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει παρατηρηθεί έντονη διαφοροποίηση στον τρόπο διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος. Ενώ παλαιότερα η γλώσσα προσδιοριζόταν ως ένα σύστημα αποτελούμενο από λέξεις και γραμματική, σήμερα στο επίκεντρο βρίσκεται η λειτουργία του συστήματος αυτού και η χρήση του από τον ομιλητή. Αυτό σημαίνει πως η διδασκαλία μιας γλώσσας βασίζεται σε ένα βασικό πλάνο της χρήσης της γλώσσας σε περιπτώσεις γλωσσικών συναλλαγών. Η μετατόπιση της έμφασης από την διερεύνηση της γλωσσικής ικανότητας (linguistic competence) στη διερεύνηση της επικοινωνιακής ικανότητας (communicative competence· βλ. Hymes 1972) έχει φέρει στο επίκεντρο της συζήτησης την έννοια της γλωσσικής ποικιλίας.

Η γλωσσική ποικιλότητα συνυφαίνεται με παραλλαγές που προκύπτουν από τη γεωγραφική προέλευση των ομιλητών, από τα κοινωνικά τους χαρακτηριστικά και από την επικοινωνιακή περίσταση έναντι της πρότυπης ποικιλίας (Αρχάκης & Κονδύλη, 2011). Οι διαφοροποιήσεις αυτές αποκαλούνται και ενδο-συστηματικές πολυτυπίες της γλώσσας (Κακριδής-Ferrari & Χειλά-Μαρκοπούλου, 1996).

Στόχος της συγκεκριμένης εργασίας είναι να διαπιστώσει αν στο βιβλίο γλώσσας της 3ης γυμνασίου, της τάξης κατά την οποία ολοκληρώνεται η υποχρεωτική εκπαίδευση στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αξιοποιείται η ποικιλότητα στη γλώσσα, είτε πρόκειται για ποικιλότητα που σχετίζεται με τη χρήση (γεωγραφικές, κοινωνικές ποικιλίες) είτε πρόκειται για ποικιλότητα που σχετίζεται με τη χρήση της γλώσσας (επίπεδα ύφους). Για το σκοπό αυτό έχει επιλεγεί με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας μια από τις οκτώ ενότητες του βιβλίου και στη συνέχεια με ποιοτικό τρόπο αναζητήθηκαν στην εν λόγω ενότητα δεδομένα που αφορούν διαλεκτικά στοιχεία. Τέλος, σε συνδυασμό με το βιβλίο του εκπαιδευτικού, αναλύεται ο τρόπος που αυτά αξιοποιούνται στο γλωσσικό μάθημα. Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι απουσιάζει η αξιοποίηση των γλωσσικών ποικιλιών στο γλωσσικό μάθημα, τόσο στο βιβλίο του μαθητή όσο και στο βιβλίο του εκπαιδευτικού.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Αντωνία Μιχαηλίδου & Ελίζα Πίτρι
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας
michaelidou.a@unic.ac.cy
pitri.e@unic.ac.cy

Ο κοινωνικός θεσμός του Αναδυόμενου γραμματισμού αποτελεί ένα περίπλοκο φαινόμενο, που συνδυάζει πολλαπλές κοινωνικοπολιτισμικές και γνωστικές πλευρές. Στις κοινωνικοοικονομικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση, οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ατόμων και η απόκτηση εμπειριών θεωρούνται από τους σημαντικότερους παράγοντες για την οικοδόμηση της γνώσης (Vygotsky, 1997 Bruner, 1997). Η Chang (2015), επισημαίνει το σημαντικό ρόλο που μπορούν να επιτελέσουν οι εκπαιδευτικοί για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου. Πρέπει όπως αναφέρει, να προετοιμάζονται εφαρμόζοντας παιδαγωγικές στρατηγικές και γνώσεις αντικειμένου που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην προαγωγή των μαθητών στο επίκεντρο κάθε δραστηριότητας οδηγώντας τους σε αυτονομία. Με βάση το πιο πάνω πλαίσιο πραγματοποιήθηκε έρευνα με φοιτητές προσχολικής εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, με στόχο την εφαρμογή ενός καινοτόμου τρόπου προσέγγισης του διδακτικού τους σχεδιασμού ακολουθώντας στρατηγικές σχετικές με τη δημιουργική διαδικασία οικοδόμησης νοήματος (Walker, 2001). Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει την εξεύρεση και εξατομίκευση του θέματος/ιδέας, την ανάπτυξη γνωσιολογικού υπόβαθρου για το θέμα, τη λύση προβλημάτων που αναφέρονται, όπως οριοθέτηση του θέματος και αξιολόγηση. Συγκεκριμένα, οι φοιτητές διδάχτηκαν βιωματικά τις στρατηγικές αυτές, και τις ακολούθησαν για τον προγραμματισμό και διεξαγωγή διδασκαλίας σε νηπιαγωγείο με σκοπό τον αναδυόμενο γραμματισμό ως μάθηση και όχι παραγωγή. Η εφαρμογή των στρατηγικών της δημιουργικής διαδικασίας απέβλεπε στην ενθάρρυνση των μελλοντικών εκπαιδευτικών να γίνουν πιο δημιουργικοί ξεφεύγοντας από παραδοσιακές μεθόδους και πρακτικές, ώστε να καταστούν ικανοί να παρέχουν κίνητρα στα παιδιά για να αποκωδικοποιήσουν, να κατανοήσουν και να κατακτήσουν τη γλώσσα μέσα από ενεργητική σκέψη. Τα αποτελέσματα της διερεύνησης, μετά από ανάλυση αναστοχαστικών ημερολογίων, συμμετοχικών παρατηρήσεων, συνεντεύξεων και διδακτικών σχεδιασμών, έδειξαν ότι ο αναδυόμενος γραμματισμός μπορεί να προσεγγιστεί με διαδικασίες που

ΑΝΑΛΥΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ PROJECT ΚΟΙΤΑΖΟΝΤΑΣ ΘΕΤΙΚΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΜΟΥ: «ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ»

Όλγα Παντούλη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

pantouli@edlit.auth.gr

Στην παρούσα έρευνα, προσπάθησα να ενεργοποιήσω νεαρά άτομα για να οραματιστούν μια θετική προβολή του εαυτού τους στο μέλλον είναι μέσα από τις ψηφιακές ιστορίες που κλήθηκαν να κατασκευάσουν. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές κλήθηκαν να γράψουν ένα γράμμα που θα απευθυνόταν σε αυτές/ούς σταλμένο από τον μελλοντικό τους εαυτό, στη συνέχεια επένδυσαν αυτό το κείμενο με ήχο, εικόνες, βίντεο, φτιάχνοντας ένα σύντομο βίντεο περίπου 2 λεπτών. Μετά τη συγκέντρωση του παραπάνω υλικού ανέλυσα τις ψηφιακές ιστορίες ως πολυτροπικά κείμενα με αφηγηματική θεματική ανάλυση.

Στόχοι του project αυτού είναι να αποκωδικοποιήσει:

- Ποια θέματα επιλέγουν τα νεαρά άτομα ως σημαντικά στις ιστορίες τους;
- Ποια άλλα άτομα εμπλέκονται στις ιστορίες και με ποιον τρόπο;
- Πόσο και πώς συνδέεται το περιεχόμενο του γράμματος με την ψηφιακή επένδυση του;
- Ποιες είναι οι βασικές θεματικές που συγκροτούνται;

Συνοψίζοντας για την ενότητα αυτή των ιστοριών με πρωτότυπα θέματα και εκφραστικά μέσα παρατηρούμε ότι τα άτομα που τις έγραψαν είναι νεαρά αγόρια, τα οποία επιλέγουν να παρουσιάσουν τον μελλοντικό τους εαυτό μέσα από μια ποικιλία γλωσσικών και εκφραστικών δυνατοτήτων, ξεφεύγοντας από τις κλισέ ιστορίες που επέλεξαν τα νεαρά κορίτσια που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή. Φαίνεται ότι τα κορίτσια -που έφτιαξαν κυρίως «ιστορίες κανονικότητας»- υιοθετούν και προβάλλουν τα αναμενόμενα από την κοινωνία θηλυκά πρότυπα συμπεριφοράς και τις στερεοτυπικές εκφράσεις του φύλου τους, ενώ δομούν τη ζωή τους στηριζόμενοι στην οικογένεια καταγωγής τους, στην μελλοντική τους οικογένεια και τους φίλους τους. Αντίθετα τα νεαρά αγόρια δομούν την ζωή τους πάνω σε προσωπικά 'θέλω' και αναζητήσεις, που δεν συμπεριλαμβάνουν σύζυγο, παιδιά και κοινότητα ζωή. Στα θετικά στοιχεία των ιστοριών μπορούμε να αποδώσουμε το γεγονός ότι τα υποκείμενα της έρευνας με κάποιο τρόπο θα αξιοποιήσουν τις σπουδές τους και θα εργαστούν. Τα ψηφιακά εργαλεία που αξιοποίησαν έδωσαν δυνατότητα πειραματισμού και φάνηκαν ελκυστικά για τα νέα άτομα.

ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΛΕΙΟΝΟΤΙΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ: Η ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ ΜΝΗΜΗ ΩΣ ΠΡΟΒΛΕΠΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ

Ελένη Ραχανιώτη, Ελένη Λασκαράκη, Ελένη Γρίβα & Αναστασία Αλευριάδου
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

erachanioti@uowm.gr

elenilaskaraki@yahoo.com

egriva@uowm.gr

alevriadou@uowm.gr

Η εργαζόμενη μνήμη συμβάλλει ενεργά στην απόκτηση της γλώσσας, καθώς α) ένα μεγάλο μέρος της γλωσσικής κατάκτησης αποτελεί η εκμάθηση γλωσσικών ακολουθιών β) η εργαζόμενη μνήμη επιτρέπει ενεργητικά τη βραχυπρόθεσμη διατήρηση της ακολουθίας πληροφοριών και γ) η βραχυπρόθεσμη επανάληψη των γλωσσικών ακολουθιών προάγει την εδραίωσή τους στη μακρόχρονη μνήμη. Τα ερευνητικά δεδομένα καταδεικνύουν ότι τα ελλείμματα στην εργαζόμενη μνήμη αποτελούν επιβαρυντικό παράγοντα στη γλωσσική εξέλιξη των μαθητών της πλειονοτικής κουλτούρας και των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο και σχετίζονται με δυσκολίες στην πρόσκτηση λεξιλογίου και την αναγνωστική ευχέρεια. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η συγκριτική διερεύνηση της εργαζόμενης μνήμης μαθητών της πλειονοτικής κουλτούρας και μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο που φοιτούν στο Δημοτικό Σχολείο, και η συσχέτισή της με το κοινωνικό προφίλ των γονέων και τον βαθμό της γλωσσικής τους επίδοσης. Στην έρευνα συμμετείχαν 20 μαθητές της πλειονοτικής κουλτούρας και 20 μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο Αλβανικής καταγωγής, από 8 τμήματα της Δ', Ε' και ΣΤ' τάξης, τριών δημοτικών σχολείων της Ανατολικής Θεσσαλονίκης. Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο καταγραφής του προφίλ των μαθητών και η αυτοματοποιημένη δοκιμασία εκτίμησης της εργαζόμενης μνήμης (Alloway, 2007). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά στις επιδόσεις των δύο ομάδων σε σχέση με την εργαζόμενη μνήμη. Το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμα των γονέων δεν συσχετίζονται στατιστικώς σημαντικά με την επίδοση των μαθητών στην εργαζόμενη μνήμη. Ωστόσο, η επίδοση στην λεκτική εργαζόμενη μνήμη εμφάνισε στατιστικά σημαντική συσχέτιση με την γλωσσική επίδοση, ενώ η ανάλυση παλινδρόμησης κατέδειξε ότι προβλέπει την γλωσσική επίδοση, τόσο στους μαθητές της πλειονοτικής κουλτούρας, όσο και σε αυτούς με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον μικτών ικανοτήτων για την πρόληψη των δυσκολιών μάθησης στη γλώσσα, το οποίο θα ενισχύει την εργαζόμενη μνήμη και κατ' επέκταση θα βελτιώνει την γλωσσική επίδοση των μαθητών.

ΑΝΑΒΑΘΜΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ-ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Αγγελική Μάρκογλου & Ειρήνη Ροδοσθένους
Πανεπιστήμιο Αθηνών - Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
markangel@ppp.uoa.gr
irodosthenous@hotmail.com

Το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας οφείλει να δίνει έμφαση στον ανθρωποκεντρικό και τον κοινωνιοκεντρικό του προσανατολισμό. Ο μαθητής, προσεγγίζοντας αρχαιοελληνικά κείμενα, έρχεται σε επαφή με τον πολιτισμό, την κοινωνία, την ιστορία, την ανθρώπινη δράση και αντίδραση της αρχαιότητας, προσλαμβάνοντας και μελετώντας, παράλληλα, διαχρονικά μηνύματα. Για τον λόγο αυτό, η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας δεν θα πρέπει απλά να προσεγγίζεται ως ένα σύνολο γραμματικών και συντακτικών φαινομένων, αλλά ως ένα δυναμικό σύστημα που δημιουργήθηκε από μια κοινωνία και ο σημερινός μαθητής/σύγχρονος αναγνώστης καλείται να το εξετάσει, να το μελετήσει και να το διερευνήσει, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια της κριτικής του πρόσληψης και κατ' επέκταση στην καλύτερη ερμηνεία του κόσμου. Η έμφαση στη διδασκαλία της Α.Ε.Γ. στο επίπεδο της συντακτικής και γραμματικής ανάλυσης, εστιάζοντας σε προτασιακό κυρίως επίπεδο, συχνά οδηγεί στο να εξετάζονται αυτόνομα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα, παραγκωνίζοντας το κειμενικό και νοηματικό πλαίσιο. Ο παραδοσιακός αυτός τρόπος διδασκαλίας μπορεί να μετασχηματιστεί, δίνοντας έμφαση στην κριτική ανάγνωση των κειμένων μέσα από συνεξέταση παράλληλων κειμένων, που θα εστιάζουν στις ιδέες και τις θέσεις του συγγραφέα και όχι μόνο σε δομο-λειτουργικά χαρακτηριστικά του κειμένου. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία εστιάζει στη σημασία της αναβάθμισης του ρόλου του μαθητή σε κριτικό αναγνώστη κατά την επεξεργασία των αρχαιοελληνικών κειμένων, παρουσιάζοντας ένα ενδεικτικό διδακτικό παράδειγμα για τη διδασκαλία του αδιδακτού κειμένου της Γ' Λυκείου.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ελιάνα Χατζιωάννου & Στεφανής Κωνσταντίνος
Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
elianahad9@gmail.com
k.stefanis@yahoo.gr

Με συγκρούσεις να λαμβάνουν χώρα σε ολόκληρο τον κόσμο, είναι πιο σημαντικό από ποτέ να αναπτυχθεί ο θρησκευτικός γραμματισμός ως αναπόσπαστο μέρος της εθνικής παιδείας. Ο θρησκευτικός γραμματισμός προωθεί όχι μόνο την κατανόηση των θρησκευτικών κειμένων, πρακτικών και πεποιθήσεων, αλλά και την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο διαμορφώνονται οι θρησκείες εξαιτίας των συνεχώς μεταβαλλόμενων πολιτικών, κοινωνικών και πολιτισμικών πλαισίων. Με την απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων και εργαλείων μπορούμε να κατανοήσουμε πώς λειτουργεί η θρησκεία στις καθημερινές ανθρώπινες υποθέσεις, μπορούμε να συνειδητοποιήσουμε περισσότερο την ποικιλομορφία μεταξύ και εντός των θρησκειών, να ερμηνεύσουμε και να αντιμετωπίσουμε τα στερεότυπα και να διευρύνουμε την κατανόησή μας για τις πλούσιες παραδόσεις σε ολόκληρο τον κόσμο.

Σύμφωνα με τα νέα αναλυτικά προγράμματα του υπουργείου παιδείας και πολιτισμού της Κύπρου, το μάθημα των θρησκευτικών επιδιώκει να δώσει στους μαθητές και στις μαθήτριες τη θρησκευτική γνώση και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για να προσεγγίσουν τις εκφάνσεις και το ρόλο του θρησκευτικού φαινομένου στο σύγχρονο κόσμο. Ο θρησκευτικός γραμματισμός που επιχειρείται με άξονα τη μελέτη της Ορθόδοξης πίστης και της θρησκευτικής παράδοσης του τόπου μας με προέκταση τις μεγάλες θρησκείες, αποτελεί την αφετηρία που θα τους βοηθήσει να αντιλαμβάνονται την παρουσία τους μέσα στον κόσμο ως μοναδικών δημιουργημάτων με ανεκτίμητη αξία που η παρουσία τους στον κόσμο νοηματοδοτείται μέσα από την αγαπτική συμπόρευση με τους άλλους, σε κοινωνία αλληλοσεβασμού και συνεργασίας. Επιπλέον, το μάθημα στοχεύει στην ανάπτυξη παναθρώπινων αξιών ως αντίδοτων στον φανατισμό και τη μισαλλοδοξία ξεκινώντας από την κοινή πεποίθηση ότι η θρησκεία είναι μέρος των πάντων και ο θρησκευτικός γραμματισμός σε βοηθά να καταλάβεις καλύτερα τον κόσμο γύρω σου.

Η παρούσα εισήγηση επιδιώκει να παρουσιάσει το υπόβαθρο ενός ορθά δομημένου θρησκευτικού μαθήματος που στοχεύει στη διαμόρφωση «θρησκευτικά εγγράμματων» πολιτών, οι οποίοι θα αντιμετωπίζουν με υπευθυνότητα, σεβασμό και αγάπη τον συνάνθρωπο απαλλαγμένοι από κάθε ομολογιακή εμμονή, φανατισμό ή μισαλλοδοξία, κάνοντας έτσι πράξη τον θρησκευτικό πολιτισμό.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

Τριαντάφυλλος Η. Κωτόπουλος, Άννα Χατζηπαναγιωτίδη & Άννα Π. Βακάλη
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας - Πανεπιστήμιο Frederick -
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

tkotopou@gmail.com

achatzipanagiotidou@gmail.com

avakali@uowm.gr

Η Δημιουργική Γραφή έχει καθιερωθεί πλέον ως ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον και ταχύτατα αναπτυσσόμενο έγκυρο επιστημονικό πεδίο που εξερευνά την ανθρώπινη γνώση μέσα από τη συστηματική και αποτελεσματική καλλιέργεια της επικοινωνίας, αξιοποιώντας τη λογοτεχνία, τη θεατρική και την κινηματογραφική/ηλεκτρονική γραφή, αλλά και τη δημιουργική παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου.

Τα τελευταία χρόνια πολλά από τα σημαντικότερα πανεπιστημιακά ιδρύματα θετικών στον κόσμο (Harvard, MIT - Massachusetts Institute of Technology Yale, Columbia κ.ά.), ακολουθώντας το παράδειγμα ανάλογων ιδρυμάτων ανθρωπιστικών επιστημών, έχουν ενσωματώσει στον Οδηγό Σπουδών τους μαθήματα Δημιουργικής Γραφής, καθώς έχει πλέον αποδειχτεί η μεγάλη βοήθεια που προσφέρουν στους φοιτητές τους στη βελτίωση της γλωσσικής και συλλογιστικής τους ικανότητας, της προσωπικής τους αυτοέκφρασης και στη λυτρωτική καταγραφή των προσωπικών τους συναισθημάτων σκέψεων και βιωμένων εμπειριών. Εάν συνδυαστεί η θεραπευτική λειτουργία της στην απόκτηση δεξιοτήτων αυτοέκφρασης μέσα από την εργαστηριακή λογική των μαθημάτων της με τον διεπιστημονικό χαρακτήρα που τείνει να αποκτήσει τα τελευταία χρόνια, αναδεικνύεται εμφαντικά ο κοινωνικός της ρόλος, αυτός δηλαδή που προωθεί και συνδέει τις ποικίλες εκδοχές του δημιουργικού λόγου με τις ανάγκες και τον τρόπο λειτουργίας ευρύτερων πολιτισμικών κοινοτήτων.

Η παρούσα πρόταση σκοπό έχει να αξιοποιήσει τη λογική της Δημιουργικής Γραφής συνδυαστικά με τη χρήση λογοτεχνικών κειμένων και μη για τη διερεύνηση της έκφρασης των συναισθημάτων των ανθρώπων σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο μέσα από τον γραπτό λόγο και τη συμβολή της στην ανακάλυψη και αποδοχή της ατομικής ταυτότητας και ανάπτυξης. Θα παρουσιαστούν σχετικές επιστημονικές και θεωρητικές τοποθετήσεις που συγκροτούν το συγκεκριμένο πλαίσιο, και θα προχωρήσουμε στη δημιουργία δραστηριοτήτων που συνδυάζουν τη διδασκαλία στρατηγικών παραγωγής λογοτεχνικών κειμένων, τις δραστηριότητες παραγωγής συνεχούς λόγου και τις ασκήσεις γραφής με την εκφραστική γραφή, που βοηθάει στην απελευθέρωση συναισθημάτων, πεποιθήσεων, προσωπικών απόψεων και στην επικοινωνία με τον εσωτερικό ψυχικό κόσμο του ατόμου, παράλληλα με την σχέση και επαφή ατόμων από διαφορετικούς πολιτισμούς και κουλτούρες.

«ΕΚΛΑΙΓΕ ΚΙ ΕΛΕΓΕ “ΜΑΜΑ, ΔΕ ΒΓΑΙΝΩ ΕΞΩ. ΔΕΝ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ ΤΙ ΜΟΥ ΛΕΝΕ”»: ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΛΒΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗ ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ - Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Παϊσιούλα Καρακώστα

ΥΠ.Π.Ε.Θ. Ελλάδα

pmkara@gmail.com

Η γονική εμπλοκή θεωρείται σήμερα ως μία από τις πιο καθοριστικές παραμέτρους της σχολικής επίδοσης και της εν γένει ακαδημαϊκής πορείας των παιδιών. Ωστόσο, φαίνεται ότι τόσο οι μορφές που παίρνει, όσο και τα αποτελέσματα που παράγει, εξαρτώνται από την κοινωνική καταγωγή και το μορφωτικό επίπεδο των γονιών. Η παρούσα μελέτη σκοπό έχει να εξετάσει τις πρακτικές εμπλοκές σε οικογένειες μεταναστών Αλβανικής καταγωγής, όπου ανακύπτουν ζητήματα διγλωσσίας. Στα πλαίσια της έρευνας αυτής χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της σε βάθος συνέντευξης με Αλβανίδες μητέρες που ζουν στο Ηράκλειο της Κρήτης, προκειμένου να καταγραφούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις τους σχετικά με το σχολείο, τη μόρφωση και τη διγλωσσία των παιδιών τους. Στη συνέχεια, αξιοποιώντας την θεωρία του Bourdieu για το πολιτισμικό κεφάλαιο και τις έρευνες της Largeau για τη γονική εμπλοκή, συσχετίστηκαν οι στάσεις και οι πρακτικές απέναντι στη διγλωσσία των παιδιών με το μορφωτικό επίπεδο και την κοινωνική καταγωγή των μητέρων/συμμετεχουσών στην έρευνα. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη γνώση ή μη της πρότυπης γλώσσας ως ένα από τα βασικά στοιχεία του πολιτισμικού κεφαλαίου. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με τη μέθοδο της ανάλυσης κειμένου και από τα ευρήματα προκύπτει ότι οι μορφωμένες μητέρες, κάτοχοι της πρότυπης αλβανικής γλώσσας, οδηγούν τα παιδιά τους, με μέθοδο και σύστημα σε κατάσταση προσθετικής διγλωσσίας. Οι μητέρες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο από την άλλη, που δε φαίνεται να έχουν εξοικείωση με καμία πρότυπη γλώσσα, δεν αντέχουν τις πιέσεις της κυρίαρχης γλώσσας, δε διαθέτουν αποτελεσματικούς τρόπους για να αντιμετωπίσουν τις συναισθηματικές δυσκολίες που συνεπάγεται η διγλωσσία και παραμένουν παθητικές παρατηρήτριες της αφαιρετικής διγλωσσίας των παιδιών τους.

Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Σαλώμη Χατζηνεοφύτου

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

shadjineophytou@cytanet.com.cy

Ο όρος φιλαναγνώσια αφορά γενικά στη θετικά προσδιοριζόμενη σχέση του αναγνώστη με το βιβλίο, και στο πλαίσιο του σχολικού προγράμματος περιλαμβάνει εκείνες τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες που οδηγούν στην ανάπτυξη γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων καθώς και αισθητικών κριτηρίων. Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων αυτών συνδέεται άμεσα με την έννοια του γραμματισμού, μια σύνθετη έννοια που αφορά στην αποτελεσματική λειτουργία ενός ατόμου σε ποικίλα περιβάλλοντα και σε διαφορετικές επικοινωνιακές καταστάσεις, με τη χρήση γραπτού και προφορικού λόγου ή μη γλωσσικών κειμένων. Η διασύνδεση ανάμεσα στη φιλαναγνώσια στο πλαίσιο του σχολείου και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων γραμματισμού, έγκειται σε εκείνες τις πρακτικές που δεν περιορίζονται στην απλή ανάγνωση ενός βιβλίου αλλά στην απόκτηση δεξιοτήτων από τους μαθητές που θα τους καταστήσουν επαρκείς, έμπειρους και ικανούς αναγνώστες, οι οποίοι θα αναπτύξουν κριτική σκέψη απέναντι στα ζητήματα που θέτει ένα βιβλίο και στον τρόπο με τον οποίο αυτά αναδεικνύονται. Κυρίαρχη θέση σε αυτή την προσέγγιση κατέχει ο κριτικός χαρακτήρας της ανάγνωσης και ο ενεργητικός ρόλος του αναγνώστη κατά τη διαδικασία της «ανάγνωσης» ενός βιβλίου, ο οποίος στηρίζεται στην προηγούμενη γνώση του κόσμου που φέρνει μαζί του.

Η εισήγηση στοχεύει στο να αναδείξει τη σύζευξη ανάμεσα στην καλλιέργεια της φιλαναγνώσιας και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων γραμματισμού, στο πλαίσιο της Λέσχης Ανάγνωσης που περιλαμβάνεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Λογοτεχνίας. Η εισήγηση θα αναδείξει αρχικά τους γενικούς σκοπούς και επιμέρους στόχους της φιλαναγνώσιας καθώς και τα οφέλη που προκύπτουν από αυτή, με έμφαση στην καλλιέργεια δεξιοτήτων γραμματισμού, όπως είναι, για παράδειγμα, η ικανότητα του ατόμου να κατανοεί, να ερμηνεύει και να αντιμετωπίζει κριτικά ένα γραπτό κείμενο. Στη συνέχεια, η εισήγηση θα επικεντρωθεί σε καλές πρακτικές σε σχέση με τη λειτουργία της Λέσχης Ανάγνωσης, ώστε αυτές να προάγουν τον κριτικό χαρακτήρα της ανάγνωσης καθώς επίσης την αξιοποίηση της μετασχηματιστικής

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ

Γιώργος Β. Γεωργίου

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας-Πανεπιστήμιο Αθηνών

giorgosvg@gmail.com

Τα τελευταία χρόνια έχει αναδειχθεί ως προσφορότερη μέθοδος διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος η επικοινωνιακή προσέγγιση σύμφωνα με την οποία ο προφορικός λόγος προηγείται έναντι του γραπτού, η επικοινωνία προηγείται των γλωσσικών κανόνων, ενώ δίνεται έμφαση στις περιστάσεις στις οποίες χρησιμοποιούμε τη γλώσσα (σε ποιον απευθυνόμαστε, για ποιο λόγο μιλάμε, τι θέλουμε να επιτύχουμε, ποιο είναι το περιβάλλον γύρω μας), αφού γίνεται δεκτό ότι αυτές επηρεάζουν τις γλωσσικές μας επιλογές (π.χ. ποιες λέξεις θα χρησιμοποιήσουμε για να γίνουμε περισσότερο ευγενικοί ή άμεσοι, κτλ.). (Johnson & Johnson, 1988).

Από την άλλη η διαπίστωση ότι οι ακροατές προβαίνουν σε αξιολογικές κοινωνικές/ψυχολογικές κρίσεις σε σχέση με τους ομιλητές τεκμηριώνεται από πολυάριθμες μελέτες. Όλα αυτά τα στοιχεία καθορίζουν την ταυτότητα του ομιλητή, η οποία φάνηκε ότι είναι εν πολλοίς κοινωνική (και όχι αναλλοίωτη) κατασκευή και ότι στην πραγματικότητα η (γλωσσική) ταυτότητα οικοδομείται κάθε φορά στο πλαίσιο του ποια είναι τα διακυβεύματα σε μια συνομιλία (Αρχάκης & Τσάκωνα, 2011, Joseph, 2004). Στην παρούσα αναδεικνύεται η σημασία της αποκωδικοποίησης του τρόπου με τον οποίο επιτυγχάνεται κάθε φορά η δόμηση ταυτοτήτων, μέσα από το γλωσσικό μάθημα, σε διαφορετικές συνθήκες επικοινωνίας, λαμβάνοντας υπόψη παραμέτρους όπως η χρήση της διαλέκτου και ποιους επικοινωνιακούς ρόλους εξυπηρετεί (λ.χ. στην πολιτική, στη διαφήμιση, στην εκδήλωση συναισθημάτων), η εθνική καταγωγή των μαθητών και οι διαφορετικές πραγματολογικές χρήσεις της γλώσσας, το φύλο και οι προκατασκευασμένοι κοινωνικοί ρόλοι που υπηρετούν οι έμφυλες ταυτότητες, με μεθοδολογικό εργαλείο την Κριτική Ανάλυση Λόγου. Μέσα από αυτή την προσέγγιση γίνονται πολύ καθαρότερες οι σχέσεις εξουσίας έτσι όπως οικοδομούνται μέσα από τα κείμενα (λ.χ. μια συνέντευξη για εργασία) (Kress, 1993) αναδεικνύοντας και συγκεκριμένες αστοχίες της επικοινωνιακής προσέγγισης γύρω από τη δόμηση ταυτοτήτων, όπως λ.χ. ο πλήρης διαχωρισμός στη διδασκαλία λογοτεχνίας και γλώσσας και η απουσία προφορικών αφηγήσεων, δημοσιογραφικών ειδήσεων, ηλεκτρονικής αλληλογραφίας κ.λπ. (Γεωργακοπούλου & Γούτσος 1999). Τα συμπεράσματα της ανάλυσης μπορούν να αξιοποιηθούν πρακτικά στο γλωσσικό μάθημα.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Μαρία Σιακαλλή
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
shiakalli.m@cyearn.pi.ac.cy

Ανάμεσα στα μαθηματικά και το θεατρικό παιχνίδι στο νηπιαγωγείο υπάρχει όχι μόνο κοινός χώρος αλλά και αλληλοεπικάλυψη στόχων με κύριους αυτούς της επικοινωνίας, της συνεργασίας και συνέργειας, της ανάπτυξης ανώτερων λειτουργιών σκέψης και της ενεργού συμμετοχής κατά τη διαδικασία μάθησης. Στην παρούσα εργασία επιχειρείται να διερευνηθεί η υπόθεση ότι το θεατρικό παιχνίδι μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μεθοδολογικό εργαλείο για την ανακάλυψη μαθηματικών ιδεών και αρχών και τη δόμηση μαθηματικής σκέψης στο νηπιαγωγείο.

Η παρούσα εργασία εισηγείται την ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος το οποίο εστιάζει στην ανακάλυψη συγκεκριμένων μαθηματικών αρχών και την ανάπτυξη συγκεκριμένων γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων οι οποίες διευκολύνουν την ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης παιδιών προσχολικής ηλικίας μέσα από τη χρήση των τεχνικών του θεατρικού παιχνιδιού.

Στην έρευνα συμμετέχουν 19 παιδιά προσχολικής ηλικίας (4-5,5 ετών) τα οποία φοιτούν σε δημόσιο νηπιαγωγείο της Κύπρου. Η εργασία αποτελεί έρευνα δράσης νηπιαγωγού/ερευνήτριας η οποία σε συνεργασία με τη νηπιαγωγό της τάξης σχεδίασε και εφάρμοσε 20 οργανωμένες δραστηριότητες για την ολομέλεια των παιδιών με στόχο την ανακάλυψη των βασικών αρχών της Μέτρησης μέσα από το θεατρικό παιχνίδι. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσα από το στοχαστικό ημερολόγιο της νηπιαγωγού/ερευνήτριας, συνέντευξη με τη νηπιαγωγό της τάξης και συνέντευξη με όλα τα παιδιά της τάξης κατά την αρχή και με την ολοκλήρωση του προγράμματος. Η έρευνα είναι ποιοτική και η ανάλυση των δεδομένων ακολουθεί τις αρχές και τη φιλοσοφία αυτής.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι κατά τη διάρκεια του προγράμματος υπήρχε ουσιαστική και ενεργός συμμετοχή όλων των παιδιών και ότι οι εμπειρίες σχετικά με τη Μέτρηση που συλλέχθηκαν από τα παιδιά χρησιμοποιούνταν σε άλλα γνωστικά αντικείμενα μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, δίχως παραπομπή ή αναφορά της νηπιαγωγού σε αυτές. Το γεγονός αυτό επιτρέπει την εξαγωγή του συμπεράσματος ότι οι εμπειρίες δομήθηκαν σε μαθηματική γνώση και της υπόθεσης ότι αυτό συνέβη σε ιδιαίτερα σύντομο διάστημα λόγω του καταλυτικού ρόλου που έπαιξε η πλαισίωση των εμπειριών με θεατρικό παιχνίδι.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΡΕΥΣΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Βίλλυ Τσάκωνα, Ράνια Καραχάλιου & Αργύρης Αρχάκης
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Πανεπιστήμιο Πατρών
villytsa@otenet.gr
karahaliou@upatras.gr
archakis@upatras.gr

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η καλλιέργεια της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης των μαθητών/τριών σε σχέση με μια νέα μορφή ρατσισμού, τον ρευστό ρατσισμό (liquid racism, Weaver 2016). Ο ρευστός ρατσισμός εμφανίζεται σε μινιακά κείμενα που επιχειρούν να αντικρούσουν ρατσιστικές αναπαραστάσεις και απόψεις, αλλά καταλήγουν να τις αναπαράγουν. Ειδικότερα, επιδίωξη μας είναι να εξοικειώσουμε το μαθητικό κοινό με τον εντοπισμό και την κριτική ανάδειξη των υπόρρητων μηνυμάτων που αναπαράγουν ρατσιστικές πρακτικές και ιδεολογίες στον αντιρατσιστικό λόγο, ο οποίος αφορά τη μεταναστευτική και την προσφυγική κρίση.

Τα δεδομένα μας αποτελούνται από 5 διαφημιστικά σποτ της αντιρατσιστικής καμπάνιας #StopMind Borders (2017) του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης. Στόχος της καμπάνιας ήταν η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και η ενδυνάμωση της ευαισθητοποίησης της κοινωνίας των πολιτών για τις ευαίσθητες και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες των προσφύγων και των μεταναστών.

Για την ανάλυση των διαφημιστικών μηνυμάτων, αξιοποιούμε δύο μεθοδολογικά εργαλεία: α) τις γλωσσικές στρατηγικές από την προσέγγιση των Reisigl & Wodak (2001) για την ανάλυση των αναπαραστάσεων του «Εμείς» & του «Άλλου» και β) την κοινωνική σημειωτική προσέγγιση των Kress & van Leeuwen (1996/2006) για την οπτική απεικόνιση των μεταναστών/τριών. Για την κατάρτιση της κριτικής διδακτικής πρότασης, χρησιμοποιούμε το μοντέλο των πολυγραμμισμών (Cope & Kalantzis 2000).

Βάσει της ανάλυσης, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι αφομοιωμένοι μετανάστες αξιολογούνται θετικά, αναλαμβάνουν πρωταγωνιστικούς ρόλους, καθώς οι εμπειρίες τους θεωρούνται σημαντικές και άξιες λόγου. Αντίθετα, οι μη αφομοιωμένοι νεοφερμένοι μετανάστες αξιολογούνται αρνητικά, αναλαμβάνουν δευτερεύοντες ρόλους, είναι σχεδόν αόρατοι και αναπαρίστανται ως παθητικά και περιθωριοποιημένα άτομα, τα οποία δεν υπερασπίζονται τους εαυτούς τους. Ως εκ τούτου, μέσω της καμπάνιας, προωθούνται υπόρρητα μονοπολισμικές και μονογλωσσικές αξίες.

Τέλος, προτείνουμε δραστηριότητες για τα τέσσερα στάδια των πολυγραμματισμών (τοποθετημένη πρακτική, ανοικτή διδασκαλία, κριτική πλαισίωση, μετασχηματισμένη πρακτική) που θα βοηθήσουν τους/τις μαθητές/τριες να αναπτύξουν μια κριτική ματιά, ακόμα και απέναντι σε κείμενα που χαρακτηρίζονται ως αντιρατσιστικά.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ REMEDIATION: Η ΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

Μάριος Δημοσθένους

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

mariosdemosthenouss@hotmail.com

Στο πλαίσιο της παρούσης εργασίας εξετάζεται η δυνατότητα της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας σε παιδιά μεταναστών, μέσα από την διαδικασία του Remediation και του Transmedia. Ως προς τον πρώτο όρο, δηλαδή το Remediation, θα ήταν δυνατόν να λεχθεί γενικότερα, ότι η διδασκαλία μιας γλώσσας που δεν είναι μητρική, δεν είναι αναγκαίο να προβάλλεται μέσα από κάποια διαδικασία παθητικής αποδοχής διαφόρων στοιχείων και πληροφοριών, αλλά μέσα από μια διαδικασία αυτενέργειας, με την οποία συγχρόνως, ο μαθητής έχει την δυνατότητα να επεξεργάζεται ο ίδιος προσωπικά και να αναδιαμορφώνει, ανάλογα και με τα προσωπικά του βιώματα ή τα στοιχεία της ιδιαίτερης πολιτιστικής του ταυτότητας τις προσλαμβανόμενες πληροφορίες και γνώσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο παράλληλα, η έννοια περί transmedia είναι συνυφασμένη με την χρήση των νέων μέσων που προβάλλονται άλλωστε τόσο πολύ στα πλαίσια της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης πραγματικότητας, και τα οποία μπορούν να προσφέρουν ένα σύνολο νέων και πολύ σημαντικών δυνατοτήτων, ως προς το ζήτημα του γραμματισμού και της διδασκαλίας της γλώσσας. Σε αυτό το σημείο - στοιχείο άλλωστε που αναπτύσσεται και στην παρούσα δοκιμαστική εργασία - θα μπορούσε κάποιος να κάνει λόγο για τρεις ιστορικές περιόδους γραμματισμού, αναφορικά με την διαδικασία της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας. Μέσω αυτών είναι εφικτή και η παρακολούθηση μιας συγκεκριμένης εξελικτικής πορείας, τόσο στον ελληνικό χώρο, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, ως προς τον ρόλο των διαφόρων νέων ψηφιακών μέσων. Η ίδια η τεχνολογία άλλωστε, μας προσφέρει την δυνατότητα, να αποκτήσουμε πια αυτήν την πρωτοβουλία κινήσεων. Η διαδικασία μελέτης των τριών ιστορικών περιόδων, μάλιστα στην εργασία αυτή εξετάζεται και μέσα από την περίπτωση του βιβλίου Μαργαρίτα που εδώ και καιρό προορίζεται για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε ξενόγλωσσους μαθητές.

Πέραν όλων αυτών των στοιχείων, θα πρέπει να σημειωθεί την ίδια στιγμή, ότι η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης της ελληνικής γλώσσας και της διδασκαλίας της, για παράδειγμα, σε παιδιά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών (γενικά ατόμων από ξένα πολιτιστικά περιβάλλοντα) είναι

συνυφασμένη εδώ και με ένα σύνολο συγκεκριμένων βημάτων. Αυτά συνιστούν, θα λέγαμε, βασικές παραμέτρους του γραμματισμού, και μάλιστα ενός σύγχρονου πολύ - γραμματισμού, όπου προβάλλεται έντονα η σχέση με τα σύγχρονα ψηφιακά μέσα. Αυτά τα στοιχεία είναι εν προκειμένω, η πρακτική, η διδασκαλία, η μετασχηματιστική πρακτική, αλλά και το κριτικό πλαίσιο.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Ανδρεανή Μπάτελμαν

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

a.baytelman@gmail.com

Η προώθηση του επιστημονικού γραμματισμού (scientific literacy) αποτελεί μια εκπαιδευτική προτεραιότητα σε αρκετά σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα (Benjamin et al. 2017; Kahn & Zeidler, 2016; OECD, 2016a; 2016b) προσδοκώντας στην προετοιμασία επιστημονικά εγγράμματων πολιτών.

Τα αναλυτικά προγράμματα, τα διδακτικά εγχειρίδια και η διδασκαλία/μάθηση των Φυσικών Επιστημών (Φ.Ε.) αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την προώθηση του επιστημονικού γραμματισμού στο σχολείο. Η κατανόηση των μεγάλων επιστημονικών θεωριών και η σύνδεσή τους με την καθημερινή ζωή αποτελούν μια σημαντική συνιστώσα των Φ.Ε. που, δυνητικά, συνεισφέρει στην ανάπτυξη επιστημονικά εγγράμματων πολιτών. Η αποτελεσματική διδασκαλία/μάθηση των βασικών πυρηνικών γνώσεων που επιτρέπουν την κατανόηση των επιστημονικών θεωριών και την εξήγηση των σχετικών παρατηρήσιμων φαινομένων, θεωρείται εκ των ων ουκ άνευ, για την ανάδειξη των σχέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στην επιστημονική γνώση και την καθημερινή ζωή, αλλά και για την αποφυγή παρανοήσεων.

Στην παρούσα εργασία, θα συζητηθεί η σημασία της αποτελεσματικής διδασκαλίας/μάθησης της θεωρίας της εξέλιξης των οργανισμών για έναν επιστημονικά εγγράμματο πολίτη. Οι λόγοι επιλογής της συγκεκριμένης θεωρίας είναι: (α) Η θεωρία της εξέλιξης αποτελεί την κεντρική, ενοποιητική θεωρία της Βιολογίας, (β) Παρόλο που στα δημόσια σχολεία της Κύπρου, η διδασκαλία/μάθηση της θεωρίας της εξέλιξης, ουσιαστικά, εισήχθηκε το 2017-2018, εντούτοις η γνώση περιεχομένου και η μεθοδολογία που εφαρμόζεται σήμερα για τη διδασκαλία της εν λόγω θεωρίας προκαλεί πολλαπλές παρανοήσεις για τους μηχανισμούς της εξελικτικής διαδικασίας, δημιουργεί εσφαλμένα συμπεράσματα για την εξέλιξη των οργανισμών, για το ανθρώπινο είδος και τη ζωή στον πλανήτη μας.

Ειδικότερα, θα εξηγηθούν, αναλυτικά, τα προβλήματα και οι προκλήσεις που υπάρχουν στη διδακτική προσέγγιση και στα σημερινά εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται στα δημόσια σχολεία της Κύπρου όσον αφορά τη θεωρία της εξέλιξης και θα γίνει μια ολοκληρωμένη πρόταση με διεπιστημονική προσέγγιση και διαθεματική διάσταση για την αντιμετώπισή τους, με απώτερο στόχο την ανάδειξη της ενοποιητικής δυναμικής της θεωρίας της εξέλιξης και της κοσμοανίληψης που υποστηρίζει.

ΡΕΥΣΤΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΠΛΑΙΣΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Φανή Βαλαή, Ελένη Γκανά & Μαρία Παπαδοπούλου
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

fvalai@uth.gr
egana@uth.gr
mariapap@uth.gr

Η κινητικότητα (mobility), χωρική και τεχνολογική, είναι ουσιώδεις χαρακτηριστικά της εποχής της ύστερης νεωτερικότητας. Οι άνθρωποι μετακινούνται σε πολλαπλούς κόσμους, πέρα από τον οικείο 'γενέθλιο' χώρο της γειτονιάς, που περιέγραφε το πλαίσιο της σταθερής, αμετάβλητης και προσδιορισμένης ταυτότητάς τους και υιοθετούν κανονικότητες που συνδέονται με διαφορετικές τοπικότητες και ανθρώπους. Στη σύγχρονη εποχή, η ταυτότητα δεν ανακαλύπτεται, αλλά δημιουργείται από τα άτομα (Bauman, 2013) και συνιστά μία κινούμενη αίσθηση 'του ανήκειν'. Οι ταυτότητες χαρακτηρίζονται από μια χρονοτοπική οργάνωση (Blommaert & De Fina, 2016), διαμορφώνονται από τις αλληλεπιδράσεις στις οποίες συμμετέχουν τα άτομα (χρόνος, τόπος, ενέργειες, συμμετέχοντες κ.τ.λ.) και συνιστούν δυναμικές διαδικασίες που καταδεικνύουν συσχετίσεις και επιλογές στη βάση οικείων, τοπικών (local) αλλά και υπερτοπικών (global) ιεραρχιών πολιτισμικής και επικοινωνιακής πρακτικής (Canagarajah & De Costa, 2015). Καθώς οι άνθρωποι μετακινούνται σε διάφορες περιοχές και χώρους κοινωνικής δραστηριότητας, προϋπάρχοντες γλωσσικοί πόροι και σημειωτικές πρακτικές συχνά αμφισβητούνται και στοιχεία της ταυτότητας επαναπροσδιορίζονται. Η διαδικασία συχνά συνδέεται με εντάσεις και συνεχείς επαναδιαπραγματεύσεις των διαφορετικών πολιτισμικών προϋποθέσεων και κανονικοτήτων που τα άτομα αντιλαμβάνονται να υπογορεύουν τα διευρυμένα πλαίσια της κοινωνικής τους εμπλοκής (Prinsloo, 2017).

Ακολουθώντας τις θεωρητικές και μεθοδολογικές προτάσεις της γλωσσικής εθνογραφίας (Hammersley & Atkinson, 2007), η εργασία εξετάζει τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης και μετασχηματισμού των ταυτοτήτων δύο μαθητών 11 ετών με προσφυγική εμπειρία. Τα δεδομένα αντλούνται από την παρατήρηση των μαθητών στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, στο οικογενειακό πλαίσιο και στο κοινωνικό πλαίσιο του χώρου διαμονής τους και από τον "μετα-σχολιασμό" (meta-commentaries) (Karimzad, 2019) των ίδιων των μαθητών σχετικά με τις πρακτικές που ακολουθούν. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα της έρευνας, τα νεαρά άτομα συμμετέχοντας σε ένα μεγάλο φάσμα επικοινωνιακών πρακτικών εμπλέκονται σε μια δυναμική επαναδιαπραγμάτευση οικείων γλωσσικών πόρων, εθνικών χαρακτηριστικών, πολιτισμικών αξιών, ακόμη και θρησκευτικών αναπαραστάσεων.

Ο ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΙΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΑΞΙΟΛΟΓΩΝΤΑΣ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Φτερνιάτη Άννα, Δούκα Ανθήππη & Αρχάκης Αργύρης
Πανεπιστήμιο Πατρών

afterniati@upatras.gr
anthi_ithaki@yahoo.gr
archakis@upatras.gr

Τα κείμενα του ειδησεογραφικού λόγου διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην άμεση ή έμμεση επιβολή κυρίαρχων ιδεολογιών και αναπαραστάσεων (KhosraviNik 2010). Ειδικότερα, ως κείμενα που αφηγούνται ή/και κατασκευάζουν μια εξαιρετικά πολύμορφη και κατατετηγμένη πραγματικότητα (Lavoine 2004), συχνά συνιστούν μέσο ελέγχου και καθοδήγησης των αποδεκτών τους, κατασκευάζοντας συγκεκριμένες ιδεολογικές αναπαραστάσεις της επικαιρότητας (Αρχάκης, Φτερνιάτη, Δούκα, 2018).

Ως εκ τούτου, στόχος της ανακοίνωσης αυτής είναι η παρουσίαση του σχεδιασμού, της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων μιας διδακτικής παρέμβασης, που στοχεύει στην ενίσχυση του κριτικού γραμματισμού σε μαθητές/τριες Λυκείου. Η διδακτική παρέμβαση, ακολουθώντας τα μοντέλα των πολυγραμματισμών (Cope & Kalatzis, 2000), επιχειρεί να αναπτύξει στους/στις μαθητές/τριες κατάλληλες κριτικές στρατηγικές, ώστε να συνειδητοποιούν την ιδεολογική πλαισίωση των ειδησεογραφικών κειμένων.

Η έρευνα υλοποιήθηκε για 2 μήνες σε δυο τμήματα της Β΄ τάξης ενός Πειραματικού Λυκείου του νομού Αχαΐας και συμμετείχαν συνολικά 54 μαθητές και μαθήτριες (27 σε κάθε τμήμα). Λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της πειραματικής έρευνας, το ένα τμήμα αποτέλεσε την ομάδα ελέγχου, στην οποία εφαρμόστηκε το ισχύον διδακτικό υλικό για το γλωσσικό μάθημα, και το άλλο τμήμα την πειραματική ομάδα, στην οποία εφαρμόστηκε διδακτικό υλικό που σχεδιάστηκε με βάση τον κριτικό γραμματισμό και τους πολυγραμματισμούς.

Επιχειρώντας την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας της διδακτικής παρέμβασης, πραγματοποιήσαμε γραπτή δοκιμασία στα δυο τμήματα της Β΄ Λυκείου πριν (pre-test) και μετά (post-test) την παρέμβαση, αξιοποιήσαμε τις σημειώσεις παρατήρησης για την καταγραφή δεδομένων μέσα στην τάξη και απομαγνητοφωνήσαμε δεδομένα από ημιδομημένες συνεντεύξεις που πραγματοποιήσαμε με τους/τις μαθητές/τριες.

Από την συγκριτική διερεύνηση των αποτελεσμάτων φαίνεται ότι οι μαθητές/τριες της πειραματικής ομάδας: 1. αναγνωρίζουν τις διαφορετικές επικοινωνιακές στρατηγικές στα ειδησεογραφικά κείμενα, 2. αναγνωρίζουν τις διαφορετικές ιδεολογικές και πολιτικές σκοπιμότητες των ειδησεογραφικών κειμένων. Από την άλλη, οι μαθητές/τριες στην ομάδα ελέγχου αναγνωρίζουν την κειμενική οργάνωση της είδησης, χωρίς να εντοπίζουν και να συζητούν την ιδεολογική της πλαισίωση. Ωστόσο, η εφαρμογή της παρέμβασης για μερικές μόνο εβδομάδες δεν επέτρεψε να αναδειχθούν συστηματικές και στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις στη γραπτή δοκιμασία που πραγματοποίησαν οι δυο ομάδες μαθητών/τριών.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Μάνθου Άρτεμις
Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου
artivasalex@yahoo.gr

Στόχος της συγκεκριμένης ανακοίνωσης είναι να καταδειχθούν τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την κριτική ανάλυση των ασκήσεων παραγωγής λόγου που έχουν τεθεί στις Πανελλήνιες Εξετάσεις από την τελευταία αλλαγή του συστήματος εισαγωγής στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) το 1999 μέχρι σήμερα (2000-2018). Αφετηρία για τη συγκεκριμένη έρευνα –που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής μου διατριβής στο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΑΠΚυ)- αποτέλεσε η διαπίστωση ότι παρά την προσπάθεια ανανέωσης του σχολικού γλωσσολογικού λόγου με την αναπλαισίωση της Επικοινωνιακής και της Κειμενοκεντρικής προσέγγισης το 1999 και του Κριτικού Γραμματισμού το 2011, οι μαθητές εξακολουθούν να γράφουν ένα αποπλαισιωμένο κείμενο δοκιμαστικού τύπου, που χαρακτηρίζεται από αοριστολογία, τυποποίηση, γλωσσική επιτήδευση και ηθολογία. Η συγκεκριμένη ανάλυση στηρίχθηκε στην παραδοχή ότι το κείμενο των ασκήσεων δεν συνιστά ιδεολογικά ουδέτερη κατασκευή αλλά κοινωνικο-πολιτισμικά καθορισμένη πρακτική, στην οποία εκβάλλουν διάφοροι γλωσσολογικοί λόγοι (discourses). Κατά συνέπεια, εγγράφει αλλά και αναπαράγει κοινωνικές σχέσεις, αξίες και ιδεολογίες, οικοδομώντας μια συγκεκριμένη αναπαράσταση της κοινωνικής πραγματικότητας που επηρεάζει τον επιχειρηματολογικό λόγο των μαθητών και συμβάλλει στη διαμόρφωση των μαθητικών ταυτοτήτων. Βασικό στόχο της κριτικής ανάλυσης αποτέλεσε η ανάδειξη της ιδεολογικής διάστασης του λόγου των ασκήσεων, με απώτερο σκοπό να καταδειχθεί η ανάγκη υιοθέτησης των αρχών του Κριτικού Γραμματισμού, τόσο στη διδασκαλία όσο και στην αξιολόγηση του γλωσσικού μαθήματος. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου αξιοποιήθηκε το «τριδιάστατο μοντέλο» Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (ΚΑΛ) του Ν. Fairclough και η Συστημική Λειτουργική Γραμματική του Μ.Α.Κ. Halliday, που επιτρέπουν να καταδειχθούν οι γλωσσικοί μηχανισμοί που επιστρατεύονται για την παραγωγή του νοήματος στο μικρο-επίπεδο του κειμένου, εξασφαλίζοντας τη μετάβαση στο μακρο-επίπεδο και την αποφυσικοποίηση των υπόρρητων νοημάτων. Το συμπέρασμα που προέκυψε τελικά είναι ότι ο λόγος των Πανελληνίων Εξετάσεων παραμένει προσκολλημένος σε μια παραδοσιακή λογική, που δεν επιτρέπει τη δημιουργία κριτικών μαθητικών ταυτοτήτων, ικανών να ανταποκριθούν στην πολυπλοκότητα και την ετερογένεια της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας. Προτείνεται λοιπόν ο επαναπροσδιορισμός της εξεταστικής φιλοσοφίας στη βάση των αρχών του Κριτικού Γραμματισμού.

ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΟΗΘΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ελένη Βλαχογιάννη, Βενετία Μπαλτά, Μαρία Νέζη & Παναγιώτα Σεφερλή
ΥΠ.Π.Ε.Θ. Ελλάδα

elenavlaho@gmail.com
venbalta@gmail.com
mgnezi@gmail.com
notaseferli@gmail.com

Η παρούσα εισήγηση εντάσσεται στον ευρύτερο προβληματισμό για το είδος των εγγράμματων ταυτοτήτων που καλλιεργούνται στο γλωσσικό μάθημα και έχει ως στόχο να αναδείξει κρίσιμες παραμέτρους, βάσει των οποίων αναπτύχθηκε το «Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Βοήθημα για το Μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Λύκειο». Πρόκειται για το υλικό που βρίσκεται αναρτημένο στον ιστότοπο των Ψηφιακών Εκπαιδευτικών Βοηθημάτων του ΥΠΠΕΘ (Study4exams) και απευθύνεται, κατεξοχήν, σε μαθητές/τριες υποψήφιους/ες στις εισαγωγικές εξετάσεις για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Στο πλαίσιο της εισήγησης, θα εξεταστούν η επιλογή και αναπλαισίωση των κειμένων του βοηθήματος, καθώς και οι συνοδευτικές δραστηριότητες, σε συνάρτηση με τους επιδιωκόμενους γραμματισμούς και γνώσεις. Το ερώτημα που κατευθύνει την εργασία μας είναι σε ποιο βαθμό τα συγκεκριμένα στοιχεία του βοηθήματος συμβάλλουν σε μια μετατόπιση στους τρόπους με τους οποίους οι μαθητές/τριες λειτουργούν ως αναγνώστες/τριες και παραγωγοί κειμένων προς την κατεύθυνση μιας περισσότερο κριτικής γλωσσικής επίγνωσης. Η επεξεργασία του υλικού με βάση την ανάλυση περιεχομένου και η σχετική βιβλιογραφική επισκόπηση αποβλέπουν να αναδείξουν τους βασικούς άξονες του σχεδιασμού του ψηφιακού βοηθήματος και το είδος των εγγράμματων ταυτοτήτων που προωθούνται. Αναγνωρίζοντας τα όρια και τους περιορισμούς που θέτουν το θεσμικό πλαίσιο αλλά και οι άτυπες πρακτικές κατά τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στη Γ΄ τάξη του Λυκείου, μπορούμε να διατυπώσουμε το συμπέρασμα ότι ο σχεδιασμός επιδίωξε την υποστήριξη μιας κατά το δυνατόν ανεξάρτητης πορείας μάθησης, με βάση τους διαφορετικούς ρυθμούς ανάπτυξης των μαθητών/τριών, με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας τους να λειτουργούν κριτικά ως αναγνώστες/στριες και να χειραφετούνται σταδιακά ως παραγωγοί νοήματος.

ΡΕΥΣΤΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΠΛΑΙΣΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Φανή Βαλαή, Ελένη Γκανά & Μαρία Παπαδοπούλου
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

fvalai@uth.gr
egana@uth.gr
mariapap@uth.gr

Η κινητικότητα (mobility), χωρική και τεχνολογική, είναι ουσιώδες χαρακτηριστικό της εποχής της ύστερης νεωτερικότητας. Οι άνθρωποι μετακινούνται σε πολλαπλούς κόσμους, πέρα από τον οικείο 'γενέθλιο' χώρο της γειτονιάς, που περιέγραφε το πλαίσιο της σταθερής, αμετάβλητης και προσδιορισμένης ταυτότητάς τους και υιοθετούν κανονικότητες που συνδέονται με διαφορετικές τοπικότητες και ανθρώπους. Στη σύγχρονη εποχή, η ταυτότητα δεν ανακαλύπτεται, αλλά δημιουργείται από τα άτομα (Bauman, 2013) και συνιστά μία κινούμενη αίσθηση 'του ανήκειν'. Οι ταυτότητες χαρακτηρίζονται από μια χρονοτοπική οργάνωση (Blommaert & De Fina, 2016), διαμορφώνονται από τις αλληλεπιδράσεις στις οποίες συμμετέχουν τα άτομα (χρόνος, τόπος, ενέργειες, συμμετέχοντες κ.τ.λ.) και συνιστούν δυναμικές διαδικασίες που καταδεικνύουν συσχετίσεις και επιλογές στη βάση οικείων, τοπικών (local) αλλά και υπερτοπικών (global) ιεραρχιών πολιτισμικής και επικοινωνιακής πρακτικής (Canagarajah & De Costa, 2015). Καθώς οι άνθρωποι μετακινούνται σε διάφορες περιοχές και χώρους κοινωνικής δραστηριότητας, προϋπάρχοντες γλωσσικοί πόροι και σημειωτικές πρακτικές συχνά αμφισβητούνται και στοιχεία της ταυτότητας επαναπροσδιορίζονται. Η διαδικασία συχνά συνδέεται με εντάσεις και συνεχείς επαναδιαπραγματεύσεις των διαφορετικών πολιτισμικών προϋποθέσεων και κανονικοτήτων που τα άτομα αντιλαμβάνονται να υπαγορεύουν τα διευρυμένα πλαίσια της κοινωνικής τους εμπλοκής (Prinsloo, 2017).

Ακολουθώντας τις θεωρητικές και μεθοδολογικές προτάσεις της γλωσσικής εθνογραφίας (Hammersley & Atkinson, 2007), η εργασία εξετάζει τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης και μετασχηματισμού των ταυτοτήτων δύο μαθητών 11 ετών με προσφυγική εμπειρία. Τα δεδομένα αντλούνται από την παρατήρηση των μαθητών στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης, στο οικογενειακό πλαίσιο και στο κοινωνικό πλαίσιο του χώρου διαμονής τους και από τον "μετα-σχολιασμό" (meta-commentaries) (Karimzad, 2019) των ίδιων των μαθητών σχετικά με τις πρακτικές που ακολουθούν. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα της έρευνας, τα νεαρά άτομα συμμετέχοντας σε ένα μεγάλο φάσμα επικοινωνιακών πρακτικών εμπλέκονται σε μια δυναμική επαναδιαπραγμάτευση οικείων γλωσσικών πόρων, εθνικών χαρακτηριστικών, πολιτισμικών αξιών, ακόμη και θρησκευτικών αναπαραστάσεων.

ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΩΣ ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

Ελένη Σιαπλή
Πανεπιστήμιο Κύπρου
elenishaili@gmail.com

Η παρούσα εργασία εξετάζει πώς διαφορετικές ερμηνείες της έννοιας του γραμματισμού μπορούν να διερευνηθούν ως μέρος της επίλεξης εγγράμματων ταυτοτήτων από εκπαιδευόμενες εκπαιδευτικούς και επιχειρείται η διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους θεωρίες και Λόγοι που πλασιώνουν τη γλωσσοδιδασκαλική θεωρία και πράξη ερμηνεύονται και γίνονται αντικείμενο γνώσης από εκπαιδευόμενες εκπαιδευτικούς, συμβάλλουν στη διαπραγμάτευση της εγγράμματης ταυτότητας τους και στην κατασκευή νοήματος στα πλαίσια της διδασκαλίας μαθημάτων ειδικότητας σε συγκεκριμένο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών, και τυγχάνουν διαπραγμάτευσης με την εισδοχή τους στο πλαίσιο της σχολικής πρακτικής. Η ευρύτερη έρευνα επικεντρώνεται στην εκπαίδευση εκπαιδευτικών- φοιτητών ενός Τμήματος Επιστημών της Αγωγής Δημοτικής Εκπαίδευσης προπτυχιακού επιπέδου, οι οποίες έχουν πρόσθετη κατάρτιση στη Διδακτική της Γλώσσας κατά τα τελευταία δύο χρόνια των σπουδών τους, ενώ παράλληλα έχουν ευκαιρίες για τον σχεδιασμό και πραγμάτωση διδακτικών εφαρμογών στο γλωσσικό μάθημα κατά την Σχολική Εμπειρία, που αποτελεί το πλαίσιο πρακτικής άσκησης των φοιτητών στο πραγματικό σχολικό περιβάλλον.

Η συγκεκριμένη εργασία εστιάζει στην παρουσίαση θεωρητικών και μεθοδολογικών εργαλείων που επιτρέπουν τη διερεύνηση Λόγων και επιτελέσεων εγγράμματων ταυτοτήτων. Σε θεωρητικό επίπεδο, αγγίζονται έννοιες της γλωσσοδιδασκαλικής και η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε γενικό πλαίσιο και η κατασκευή της εγγράμματης ταυτότητας φοιτητών στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σε μεθοδολογικό επίπεδο, γίνεται αναφορά στην επιλογή της μελέτης περίπτωσης ως κατάλληλο μεθοδολογικό πλαίσιο για τη διερεύνηση του θέματος αυτού. Συγκεκριμένα, η μελέτη περίπτωσης προσφέρει τη δυνατότητα να μελετηθούν δύο μέχρι στιγμής περιπτώσεις φοιτητών, με έμφαση στη μοναδικότητα της κάθε μιας και στην εστίαση σε ιδιαίτερες παρά σε γενικές. Κατά τη διάρκεια της συλλογής δεδομένων γίνονται ατομικές και ομαδικές συνεντεύξεις, αναλύσεις κειμένων, περιλαμβανομένων και σημειώσεων και σχεδίων μαθημάτων των φοιτητών. Συνδέοντας και εκτείνοντας τη συγκεκριμένη μεθοδολογική επιλογή με έννοιες όπως η εγγράμματη ταυτότητα και η επίτευση ταυτοτήτων στη διδακτική πράξη, επιχειρείται η δημιουργία ενός πλαισίου συζήτησης για το πώς εκπαιδευόμενες εκπαιδευτικοί συγκροτούνται ως υποκείμενα κατά τη διάρκεια των σπουδών τους αλλά και κατά την ίδια τη διαδικασία έρευνας. Η μελέτη βρίσκεται στο στάδιο συλλογής και ανάλυσης δεδομένων και, ως εκ τούτου, θα παρουσιαστούν αποτελέσματα προκαταρκτικής ανάλυσης.

ΛΕΩ, ΛΕΣ, ΛΕΕΙ; ΜΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ

Μαρίνα Μιχαήλ & Κούλα Ταντελέ
Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
marinamichael12@gmail.com
ktantele@cytanet.com.cy

Η δεξιότητα της παραγωγής προφορικού λόγου διασυνδέεται με την δεξιότητα παραγωγής γραπτού λόγου, παρόλο που δεν έχει επιβεβαιωθεί ερευνητικά με ποιο τρόπο οι δύο δεξιότητες διασυνδέονται επακριβώς (Shanahan, 2016; Dockrell & Connolly, 2009). Η παραγωγή γραπτού λόγου «επιβαρύνει» γνωστικά τα παιδιά σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι η παραγωγή προφορικού λόγου (Dockrell & Connolly, 2016). Αν και δεν υπάρχουν σχετικά ερευνητικά δεδομένα αυτή η δυσκολία στο γράψιμο φαίνεται να ισχύει και για τους Κύπριους μαθητές. Επιπλέον, παρόλο που υπάρχει πλέον αναλυτικό πρόγραμμα που αφορά στη διδασκαλία του προφορικού λόγου, εντούτοις αυτός συχνά παραμελείται. Το παιδί δε λέει αυτά που χρειάζεται να λέει στο μάθημα των Ελληνικών. Ο σκοπός της παρούσας πιλοτικής έρευνας ήταν ακριβώς αυτός. Να τοποθετήσει στο προσκήνιο στοχευμένη και συστηματική παρέμβαση στον προφορικό λόγο διερευνώντας την επίδρασή της στην ανάπτυξη του προφορικού, αλλά και γραπτού αφηγηματικού λόγου παιδιών πέμπτης δημοτικού. Η παρέμβαση διήρκησε τέσσερις βδομάδες και έδωσε έμφαση στη δομή της πρότασης και στην επαύξησή της.

Η παρέμβαση εφαρμόστηκε σε μία πέμπτη τάξη ενώ το αδελφό τμήμα λειτούργησε ως ομάδα ελέγχου. Οι εκπαιδευτικοί των τάξεων κατέταξαν τους μαθητές τους σε τρία επίπεδα σύμφωνα με την επίδοσή τους στα Ελληνικά: χαμηλή, μέτρια, πολύ καλή. Για κάθε επίπεδο και τμήμα επιλέχθηκαν τυχαία τέσσερα παιδιά, δύο κορίτσια και δύο αγόρια. Ο προφορικός και γραπτός λόγος των 24 συμμετεχόντων αξιολογήθηκε πριν την έναρξη και στο τέλος της παρέμβασης, ως προς την οργάνωση και συνοχή του κειμένου, τον αριθμό και το είδος των προτάσεων, τη σύνδεση των προτάσεων (συνδετικές λέξεις) και την ποικιλία του λεξιλογίου.

Αρχικές αναλύσεις δείχνουν πως τα παιδιά που συμμετείχαν στην παρέμβαση παρήγαγαν σε κάποιο βαθμό εκτενέστερα προφορικά και γραπτά κείμενα με συχνότερη και καταλληλότερη χρήση συνδετικών λέξεων από τα παιδιά ελέγχου. Όμως, η βελτίωση παραμένει μικρή και επιβεβαιώνει την ανάγκη εφαρμογής της παρέμβασης σε πιο μακροχρόνια και συστηματική βάση.

ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΕΣΩ ΑΝΕΣΤΡΑΜΜΕΝΗΣ ΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ 21ΟΥ ΑΙΩΝΑ

Αγγελική Μπούζιου & Λήδα-Μαρία Μαυρίδου
ΥΠ.Π.Ε.Θ. Ελλάδα

angeland@sch.gr, admil08f@otenet.gr

Η διδασκαλία και η μάθηση μιας Ξένης Γλώσσας στηρίζονται πλέον στην ανάπτυξη πολυγραμματισμών. Ο γραμματισμός εστιάζει στο τι κάνουν οι άνθρωποι με τα κείμενα, στην ενεργή και διαπραγματευόμενη δόμησή τους, στην κατασκευή νοήματος αναλόγως κοινωνικού περιβάλλοντος, προσωπικών ιστοριών, μορφωτικού επιπέδου και γνώσεων, στο σχεδιασμό και ανασχεδιασμό. Έτσι προωθείται ο γλωσσικός (κατανόηση-παραγωγή γραπτού-προφορικού λόγου), ο κοινωνικός (αλληλεπίδραση των ανθρώπων), ο πληροφοριακός (ικανότητα ανεύρεσης αξιολόγησης, σύνθεσης πληροφοριών), ο οπτικός (κατανόηση και παραγωγή εικόνων), ο ψηφιακός (χρήση ψηφιακής τεχνολογίας), ο κριτικός γραμματισμός (αμφισβήτηση και αποτίμηση εννοιών). Η πολυαισθητηριακή προσέγγιση (οπτική, ακουστική, γευστική, οσμητική, απτική αναπαράσταση) συμβάλλει στη διαφορετική συμμετοχή ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες ή ιδιαίτερότητες.

Η προτεινόμενη δράση απευθύνεται σε 20 μαθητές Γυμνασίου, ηλικίας 12-13 ετών με επίπεδο γλωσσομάθειας στην Αγγλική Α1+Α2-. Στους στόχους της περιλαμβάνονται κινητοποίηση και αυτόνομη επιμορφούμενων, συνεργασία, επικοινωνιακή χρήση της ξένης γλώσσας, διάδραση, καλλιέργεια κριτικής σκέψης και δεξιοτήτων 21ου αιώνα.

Τα βήματα μπορούν να εκτυλιχθούν ως εξής: Πριν την τάξη ο εκπαιδευτικός ανεβάζει στο προσωπικό του ιστολόγιο οδηγίες προς του μαθητές να προσπελάσουν βίντεο στο you-tube, να σημειώσουν τυχόν ερωτήσεις, να βρουν πληροφορίες πάνω στο ζητούμενο. Στην τάξη συζητά με μαθητές το υλικό, λύνει τυχόν απορίες, μοιράζει σχετικό φύλλο εργασίας/ λεξιλόγιο. Οι μαθητές ενημερώνουν την ολομέλεια για ανευρεθέντα στοιχεία, εμπλέκονται σε παιχνίδι κλειστού τύπου, σε παραγωγή ελεύθερου προφορικού λόγου και σε διάδραση με ομοτίμους. Στο εργαστήριο Πληροφορικής τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και συμμετέχουν σε διαδραστικό ηλεκτρονικό παιχνίδι. Έπειτα, διαφοροποιείται η διαδικασία με τη δυνατότητα να αλλάξει κανείς ομάδα αναλόγως επιλογής δραστηριότητας. Μετά τη συνεδρία όλες οι ομάδες αναρτούν τα παραγόμενά τους σε “ηλεκτρονικό τοίχο”, σχολιάζουν προϊόντα, και τέλος δημοσιεύουν στο σχολικό ιστολόγιο. Ακολουθεί συνολική αποτίμηση μέσω διανεμηθέντος ερωτηματολογίου και προφορικών παρατηρήσεων.

Στη συγκεκριμένη δράση με την εφαρμογή ανεστραμμένης τάξης καλλιεργούνται κίνητρα και υπευθυνότητα, εξελίσσεται η συνεργασία, η αλληλοβοήθεια. Διαφοροποιείται η εμπλοκή με την εναλλαγή μεταξύ κλειστού και ανοικτού τύπου πολυαισθητηριακών δραστηριοτήτων και επιπέδων δυσκολίας. Προωθούνται ικανότητες 21ου αιώνα όπως διερεύνηση, αυθεντική επικοινωνία, δημιουργικότητα. Αναπτύσσεται ο κριτικός νους μέσω σχολιασμού, αποτίμησης τακτικών και παραγόμενων ενώ επεκτείνεται η διάχυση υλικού. Τα παραπάνω προάγουν ενεργή συμμετοχή επιμορφούμενων, γλωσσικό, κοινωνικό.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΣΤΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

Θέκλα Αφαντίτη Λαμπριανού & Ελένη Παπαϊωάννου
Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης

lambrianou-afantiti.th@cyearn.pi.ac.cy
papaioannou.e@cyearn.i.ac.cy

Η αξιολόγηση του Προγράμματος Στήριξης μαθητών/τριών Γ΄ τάξης Γυμνασίου αποτελεί την πρώτη αξιολόγηση του Προγράμματος Στήριξης, από την έναρξή του, το 2000 περίπου. Ως εκ τούτου, η παρούσα έρευνα κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική γιατί επιχειρεί για πρώτη φορά να δώσει ενδείξεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου Προγράμματος και αποτελεί την πρώτη προσπάθεια στη Μέση Γενική Εκπαίδευση παρακολούθησης της προόδου (progress monitoring) μαθητών/τριών με τη χρήση ενός ενιαίου εργαλείου στο μάθημα της Γλώσσας. Τα βασικά ερωτήματα που καθοδηγούν την έρευνα είναι τα εξής: 1) Σε ποιον βαθμό οι μαθησιακοί στόχοι του Προγράμματος Στήριξης επιτυγχάνονται στο μάθημα της Γλώσσας Γ΄ Γυμνασίου; 2) Σε ποιον βαθμό διαφοροποιείται η επίδοση μαθητών/τριών του δείγματος, που παρακολουθούν φροντιστηριακά μαθήματα από αυτούς/ές που δεν παρακολουθούν; 3) Ποιες είναι οι απόψεις των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών για τις διαδικασίες υλοποίησης του προγράμματος Στήριξης; και 4) Ποιες είναι οι απόψεις των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών για την αποτελεσματικότητα του Προγράμματος Στήριξης, όσον αφορά στον μαθησιακό και γνωσιολογικό τομέα. Για την επίτευξη των στόχων της αξιολόγησης, συλλέχθηκαν δεδομένα από (α) δοκίμια τύπου CBM στο μάθημα της Γλώσσας, (β) βαθμολογίες της τρέχουσας σχολικής χρονιάς για κάθε μαθητή/τρια, (γ) ερωτηματολόγιο μαθητή/μαθήτριας για τη συλλογή πληροφοριών για την εξωσχολική στήριξη που πιθανόν να λαμβάνουν (φροντιστηριακά μαθήματα), καθώς και των απόψεών τους για την αποτελεσματικότητα του Προγράμματος Στήριξης, όσον αφορά στον μαθησιακό και γνωσιολογικό τομέα και για τις διαδικασίες υλοποίησής του και (δ) ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο, το οποίο απευθύνθηκε σε εκπαιδευτικούς, που εμπλέκονται στο Πρόγραμμα Στήριξης για τη διερεύνηση των απόψεών τους σε σχέση με την αποτελεσματικότητα του Προγράμματος Στήριξης και για τις διαδικασίες υλοποίησής του. Τα δεδομένα της έρευνας αναλύονται τη συγκεκριμένη περίοδο και στο Συνέδριο θα παρουσιαστούν τα κυριότερα ευρήματα της αξιολόγησης.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ: ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

Μαρέττα Σιδιροπούλου & Στέλλα Χριστοφή
ΤΕΕΠΗ ΔΠΘ

sidiropoulou.maria@ac.eap.gr
stellachristofi100@gmail.com

Η γλώσσα εμφανίζεται κυρίως μέσα από την υλικότητα του ήχου και μέσα από την υλικότητα της γραφής. Σκοπός της εισήγησης είναι να επικεντρωθεί στη δεύτερη περίπτωση και περιγράφοντας τις διαδικασίες συνεχούς διαπραγμάτευσης των ορίων της γλώσσας, να απαντήσει στο πώς σχηματίζει κοινωνικά υποκείμενα, διαμορφώνει ταυτότητες και παράγει σχέσεις. Διερευνά το πώς ιδιότητες της γλώσσας επηρεάζουν τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιείται και επικοινωνείται σε επίπεδο αναπαράστασης. Συσχετίζει τη γλώσσα με τη σωματικότητα και τη φυσική δραστηριότητα. Η θεωρητική μελέτη αντλεί από την ιστορία του Γραμματισμού, τις Σπουδές Λογοτεχνίας, το πεδίο της Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας και τον υλικό πολιτισμό, από τις Τέχνες και την Τεχνολογία για να αποδώσει ένα ευρύ φάσμα όψεων της υλικότητας της γλώσσας. Υποστηρίζει ότι μια τέτοια σφαιρική αντίληψη που προέρχεται από τη συνομιλία επιστημονικών πεδίων θα πρέπει να επηρεάζει τον τρόπο που εννοείται και νοηματοδοτείται η γλώσσα σε επίπεδο εκπαιδευτικής πρακτικής και το πώς ασκείται η διδασκαλία της. Στο πλαίσιο αυτής της συνομιλίας τα αποτελέσματα αναδεικνύουν σημεία επαφής του σύγχρονου θεωρητικού τοπίου με το πεδίο της εφαρμογής στην τάξη εμπλουτίζοντας με κατευθύνσεις τη μελέτη της γλώσσας και προσφέροντας προεκτάσεις για τις παιδαγωγικές και διδακτικές εφαρμογές στο ίδιο πνεύμα.

Ο ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΡΙΩΝ

Βασιλική Παπαδοπούλου & Ευμορφία Κηπουροπούλου
Πανεπιστήμιο Δυτ. Μακεδονίας

vpara@uowm.gr
kipourooulou@gmail.com

Στην παρούσα έρευνα διερευνούμε τις διαστάσεις της επαγγελματικής ταυτότητας των υποψήφιων εκπαιδευτικών, όπως αυτές κατασκευάζονται δια του λόγου τους στα Ημερολόγια που παραδίδουν μετά την ολοκλήρωση της Πρακτικής τους Άσκησης. Στην έρευνα μας υιοθετούμε επιστημολογικά την προοπτική τη κοινωνικής κατασκευής του υποκειμένου και της ταυτότητας του, και πιο συγκεκριμένα την δια του λόγου κοινωνική κατασκευή του. Σύμφωνα με το θεωρητικό μας υπόβαθρο οι λόγοι είναι αυτοί που παρέχουν στα υποκείμενα το πλαίσιο για να κατανοήσουν την εμπειρία τους και τις σχέσεις τους με τους άλλους. Συσχετίζουμε, επομένως, την κατασκευή της υποκειμενικότητας με τις πρακτικές του λόγου, χρησιμοποιώντας την έννοια της νοηματοδότησης των σημείων όπου οι σημασίες παράγονται την ίδια στιγμή που τα υποκείμενα κατασκευάζονται και τοποθετούνται στα κοινωνικά συγκείμενα, στην προκειμένη περίπτωση ως υποψήφιοι/ες εκπαιδευτικοί που καλούνται να παράγουν ακαδημαϊκό λόγο σχετικά με την Πρακτική Άσκηση ακολουθώντας συγκεκριμένες προδιαγραφές.

Η επαγγελματική ταυτότητα των εκπαιδευτικών έχει πολλαπλές διαστάσεις και κατασκευάζεται ως αποτέλεσμα της θέσης του υποκειμένου στην κοινωνία σε διάφορα επίπεδα κοινωνικής πρακτικής αλλά και της δικής του κατανόησης για τη θέση αυτή. Ένα τέτοιο επίπεδο κοινωνικής πρακτικής είναι και η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών που εκτός των άλλων συντελείται και μέσα σε ένα πλαίσιο ακαδημαϊκού γραμματισμού/πολυγραμματισμού. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες κατασκευάζουν διαστάσεις της επαγγελματικής τους ταυτότητας μέσα από το γραπτό λόγο που παράγουν και καταθέτουν στα Ημερολόγια τους. Πρόκειται για λόγο που καθώς εγκιβωτίζεται στο ακαδημαϊκό πλαίσιο παραγωγής του είναι ταυτόχρονα διαφωτιστικός για τον ακαδημαϊκό τους γραμματισμό.

Μεθοδολογικά η ανάλυση των κειμένων από τα Ημερολόγια των φοιτητών και φοιτητριών πραγματοποιήθηκε με την προσέγγιση της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου έτσι όπως διαμορφώθηκε από τους

Norman Fairclough και Gunther Kress. Σύμφωνα με τα πρώτα μας ευρήματα φοιτητές και οι φοιτήτριες εστιάζουν πρωτίτως στην παιδαγωγική διάσταση της επαγγελματικής τους ταυτότητας, π.χ στην παιδαγωγική αλληλεπίδραση εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών, στη μεταβίβαση αξιών και αρχών, στη διαμόρφωση ήθους και μόνο δευτερευόντως διαμορφώνουν την ταυτότητα ενός κριτικά σκεπτόμενου και αναστοχαζόμενου εκπαιδευτικού με μέλημα την αξιοποίηση καινοτόμων πρακτικών και στόχο τη διαμόρφωση κριτικών υποκειμένων

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ: ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΟΡΙΟ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΗ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Παρασκευή Δελγκάρη
Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής Ελλάδος
pdelikar@ecd.uoa.gr

Στο κείμενο αυτό, διερευνούμε τους όρους με τους οποίους η έννοια της ανθρωπιστικής κρίσης ενέχεται στη συγκρότηση των ταυτοτήτων του εθελοντικού προσωπικού των Δομών Υποδοχής και Φιλοξενίας προσφύγων.

Το κείμενο αξιοποιεί δευτερογενές υλικό ως εμπειρικό: δηλαδή, πρόσφατες δημοσιεύσεις του Παρατηρητηρίου της Μεταναστευτικής και Προσφυγικής Κρίσης στο Αιγαίο, τις Εκθέσεις και Ετήσιες Αναφορές του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, την Ετήσια Έκθεση του 2017 για την Ελλάδα του Asylum Information Database (aida).

Θεωρητικά και μεθοδολογικά αντιλούμε από την πολιτική θεωρία του λόγου (political discourse theory) όπως αυτή έχει διαμορφωθεί από τους Ernesto Laclau, Chantal Mouffe & Γιάννη Σταυρακάκη, και κυρίως τις παραδοχές της για τη ρηματική και δυναμική συγκρότηση των ταυτοτήτων μέσω ποικίλων συναρθρώσεων (articulations) και την έννοια του κομβικού σημείου (nodal point) προκειμένου να ορίσουμε την έννοια της ανθρωπιστικής κρίσης. Ιδεολογικοί λόγοι συνιστούν ξεχωριστές συναρθρώσεις από σημαίνοντα γύρω από ένα κομβικό σημείο, στην περίπτωση μας, την έννοια της ανθρωπιστικής κρίσης. Αναλύουμε τους σχετικούς ιδεολογικούς λόγους (discourses).

Η ερευνητική υπόθεση είναι ότι οι ανθρωπιστικοί όροι (ανθρωπιστική κρίση, ανθρωπιστική βοήθεια), με τους οποίους δικαιολογείται θεσμικά και περιγράφεται η εμπλοκή των εθελοντών και εθελοντριών στις δομές φιλοξενίας των προσφύγων, επηρεάζει τους όρους της αλληλεπίδρασης και ταυτοποίησης. Είναι ενδεικτική προς αυτή την κατεύθυνση η επίκληση της «κοινής ανθρωπίνης ιδιότητας» από πολλούς εθελοντές και εθελόντριες, ως σημείο σύγκλισης και επικοινωνίας του μη προσφυγικού πληθυσμού των δομών με τους/τις πρόσφυγες.

Αυτό που ενδιαφέρει το κείμενο αυτό είναι η πιθανότητα, οι αυθαίρετες μεταποίσεις και αναγωγές της ανθρωπιστικής σε ανθρωπίνη ιδιότητα να συμβάλλουν εντέλει σε αυθαιρεσίες σε βάρος των προσφύγων και στην αναπαραγωγή στερεοτυπικών αναπαραστάσεων των ίδιων των προσφύγων ή/και σχετικών με το φύλο, σε πείσμα των διαφορετικών προθέσεων των εθελοντών και εθελοντριών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΑΡΑΒΙΚΗΣ

Μαριλένα Καρυολαίμου, Ελισάβετ Σολωμού, Ηλίας Ζωνιάς & Μάριος Βασίλ
Πανεπιστήμιο Κύπρου-Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
makar@ucy.ac.cy

Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζεται το εργαλείο αξιολόγησης της επάρκειας για την κυπριακή αραβική (ΚΑ) που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος MapCyArS. Το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από το ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντης στο Πανεπιστήμιο Κύπρου μεταξύ 2017-2019.

Παρότι, από κοινωνιογλωσσολογική άποψη, έχουν γίνει προσπάθειες ταξινόμησης των ομιλητών που συναντούμε σε κοινότητες όπου μιλιούνται γλώσσες υπό εξαφάνιση (Dorian 1977, 1981, Dressler 1977, Campbell & Muntzel 1989, Menn 1989, Flores Fanfan 1998, Grinevalt & Bert 2011), δεν έχουν υπάρξει παρά ελάχιστες προσπάθειες ανάπτυξης διαγνωστικών τεστ που να μας επιτρέπουν να αξιολογήσουμε την επάρκεια των ομιλητών τέτοιων γλωσσών (βλ. Loakes, Moses, Simpson & Wigglesworth 2012, Borgia 2009). Παράλληλα, τα τεστ αξιολόγησης της επάρκειας που έχουν αναπτυχθεί για άλλες γλώσσες στο πλαίσιο της διδασκαλίας τους ως ξένων/δεύτερων κ.λπ. γλωσσών δεν είναι κατάλληλα, επειδή δεν είναι προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ιδιαίτερες συνθήκες χρήσης των υπό εξαφάνιση γλωσσών.

Το εργαλείο που έχουμε αναπτύξει λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της ΚΑ και μεταξύ άλλων: (α) το γεγονός ότι πρόκειται για προφορική γλώσσα με σχετικά πρόσφατο σύστημα γραφής και άρα ούτε αξιολόγηση της γραπτής κατανόησης και παραγωγής μπορεί να γίνει αλλά ούτε να χρησιμοποιηθεί η γραφή ως βάση για την αξιολόγηση, (β) το γεγονός ότι πρόκειται για γλώσσα της οποίας το λεξιλόγιο είναι βαθιά επηρεασμένο κυρίως από τα ελληνικά (κυπριακά) ή εμφανίζει κενά.

Το εργαλείο αξιολόγησης λαμβάνει επίσης υπόψη ότι, κυρίως όσον αφορά τα νεαρότερα μέλη της κοινότητας, υπάρχει συχνά παθητική επάρκεια στην ΚΑ η οποία, όμως, θα πρέπει να αξιολογηθεί θετικά (και όχι ως μη επάρκεια όπως συνήθως γίνεται στα διαγνωστικά τεστ). Για αυτό τον λόγο, αξιοποιούνται έννοιες που παρέχει η διδασκαλία της γλώσσας σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα, όπως λ.χ. η έννοια της διαγλωσσικότητας (translanguaging).

MEDIA COACH: ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΑ ΜΕΣΑ

Θωμάς Φωτιάδης, Χάρης Ξιναρή, Μάριος Βρυωνίδης & Χριστίνα Σταύρου
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
T.Photiades@external.euc.ac.cy

Ο γραμματισμός στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ο συνδυασμός γνώσεων, δεξιοτήτων και νοοτροπίας βάσει των οποίων οι άνθρωποι να μπορούν να κινούνται συνειδητά, κριτικά και ενεργά σε αυτόν τον ερευνηθέντα κόσμο. Η εκπαίδευση MediaCoach είναι ένα βραβείο μεταπτυχιακού επιπέδου που θεσμοθετήθηκε αρχικά από τη μη κερδοσκοπική Εθνική Ακαδημία για τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης της Ολλανδίας με στόχο τη ανάπτυξη και βελτίωση του γραμματισμού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως επαγγελματικό εργαλείο, έτσι ώστε να είναι σε θέση να μεταφέρουν την ανανεωμένη γνώση, και τις δεξιότητες με παιδαγωγικό και διδακτικό τρόπο. Λόγω της επιτυχίας του συγκεκριμένου προγράμματος στην Ολλανδία, χαρακτηρίστηκε ως η καλύτερη πρακτική για την εφαρμογή σε ευρωπαϊκές χώρες με χαμηλά επίπεδα γραμματισμού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως η Κύπρος, η Ελλάδα, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Πορτογαλία. Το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από το ερευνητικό πρόγραμμα Erasmus+ και βασίζεται στην προσέγγιση «train-the-trainer approach» σεμινάρια, για τη δημιουργία εκπαιδευτών στον ψηφιακό γραμματισμό, οι οποίοι στη συνέχεια θα μεταφέρουν τη γνώση που αποκτήθηκε στα σεμινάρια σε μια σειρά εκπαιδευτικών επισκέψεων που θα υποστηρίζει και θα στηρίζει τον γραμματισμό στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας τη δική τους μεθοδολογία μέσα στο δικό τους πεδίο. Η Εθνική κατάρτιση του MediaCoach ολοκληρώνεται με μια αξιολόγηση που ονομάζεται το επίσημο πιστοποιητικό «National MediaCoach». Στην Κύπρο, το σεμινάριο «train-the-trainer approach» διεξάγεται από την ομάδα του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, η οποία είναι ο επικεφαλής εταίρος του προγράμματος European MediaCoach Initiative σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Στόχος είναι να βελτιωθούν τα επίπεδα γραμματισμού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όλων των πολιτών στην Κύπρο. Οι MediaCoaches κατά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης τους λαμβάνουν πιστοποιητικό από την EUC.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ: ΚΥΡΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ

Αλεξάνδρα Πετρίδου, Ειρήνη Κλεάνθους & Γιασεμίνα Καραγιώργη
Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης
petridou.a@cyearn.pi.ac.cy
Kleanthous.i@cyearn.pi.ac.cy
karagiorgi.y@cyearn.pi.ac.cy

Το Πρόγραμμα Ελληνομάθειας (ΠΕ) διεξάγεται σε παγκύπρια βάση σε όλα τα δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου από τη σχολική χρονιά 2017-2018. Ο σκοπός του Προγράμματος είναι διπλός: α) η αξιολόγηση του επιπέδου ελληνομάθειας των παιδιών που δεν έχουν την Ελληνική ως μητρική γλώσσα, έτσι ώστε να ενταχθούν σε στοχευμένα προγράμματα εκμάθησης της Ελληνικής, που να ανταποκρίνονται στο επίπεδο ελληνομάθειας τους (αρχική αξιολόγηση) και β) η αξιολόγηση του επιπέδου ελληνομάθειας των μαθητών οι οποίοι ολοκληρώνουν τη φοίτησή τους στα προγράμματα εκμάθησης της Ελληνικής, έτσι ώστε να καταγράφεται η πρόοδός τους, όπως και η αποτελεσματικότητα των εν λόγω προγραμμάτων (τελική αξιολόγηση). Η αξιολόγηση γίνεται με τα διαγνωστικά δοκίμια «Μιλιάς Ελληνικά I», που στηρίζονται στην κλίμακα αξιολόγησης του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς (Κ.Ε.Π.Α.) για τις γλώσσες.

Τη σχολική χρονιά 2017-2018 στο Πρόγραμμα συμμετείχαν 2333 παιδιά Α΄-Στ΄ τάξης Δημοτικού στην αρχική αξιολόγηση και 1877 παιδιά στην τελική αξιολόγηση. Τη σχολική χρονιά 2018-2019 οι αντίστοιχοι αριθμοί ήταν 2066 και 1542 παιδιά.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει: α) τα κύρια αποτελέσματα από την παγκύπρια εφαρμογή του εν λόγω Προγράμματος τα τελευταία δύο έτη σε σχέση με το επίπεδο ελληνομάθειας των παιδιών (αρχική και στην τελική αξιολόγηση) και β) τις συγκρίσεις ως προς το επίπεδο ελληνομάθειας της ομάδας των παιδιών που συμμετείχαν στην αρχική και τελική αξιολόγηση, την περσινή και φετινή σχολική χρονιά, αντίστοιχα.

Ο ΟΠΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΩΝ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Δώρος Χριστοφή
Frederick University
doroschr@live.com

Σκοπός λοιπόν της διατριβής, είναι η διερεύνηση της στάσης και των απόψεων εκπαιδευτικών και μαθητών, ως προς τη χρήση και αξιοποίηση των φωτογραφιών και των γελοιογραφιών στο μάθημα της ιστορίας. Για τους μαθητές οι στόχοι ήταν να διερευνηθούν οι στάσεις και οι απόψεις τους απέναντι στα συγκεκριμένα είδη εικόνων, ως προς τη χρησιμότητα, το ενδιαφέρον, την επίδραση του κοινωνικού περιβάλλοντος, ποιες διδακτικές πρακτικές προτιμούν και ποιος είναι ο βαθμός της κριτικής σκέψης και ενσυναίσθησης τους.

Ερευνητικά ερωτήματα

- Δείχνουν ενδιαφέρον οι μαθητές για τις φωτογραφίες και τις γελοιογραφίες στο μάθημα της ιστορίας και τις θεωρούν χρήσιμες;
- Επιδρά το κοινωνικό περιβάλλον στην άποψη των μαθητών και ποιες διδακτικές πρακτικές προτιμούν;
- Λειτουργούν ενσυναίσθητικά και με κριτική σκέψη μέσω της φωτογραφίας και της γελοιογραφίας;
- Μπορούν οι μαθητές να περιγράψουν και να αναγνώσουν εικόνες;

Ποσοτική έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου Οι μαθητές που έλαβαν μέρος στην έρευνα προέρχονται από σχολεία της επαρχίας Λευκωσίας και πιο συγκεκριμένα από τάξεις τις Α΄ Γυμνασίου, τις Γ΄ Γυμνασίου και τις Γ΄ Λυκείου. Χρησιμοποιήθηκε η στρωματοποιημένη δειγματοληψία και η δειγματοληψία χιονοστιβάδας.

Οι μαθητές έχουν θετικές απόψεις και στάσεις για τις φωτογραφίες και τις γελοιογραφίες, δείχνουν ενδιαφέρον και τις θεωρούν χρήσιμες. Επίσης, φαίνεται ότι το κοινωνικό περιβάλλον ασκεί επίδραση στις απόψεις των μαθητών και επιπλέον οι μαθητές αντιλαμβάνονται τις έννοιες τις κριτικής σκέψης και της ενσυναίσθησης και θα ήθελαν οι καθηγητές τους να χρησιμοποιούν περισσότερες φωτογραφίες και γελοιογραφίες κατά την διάρκεια του μαθήματος της ιστορίας. Από την άλλη όμως φαίνεται ότι δυσκολεύονται στην περιγραφή και την ερμηνεία τους. Ο οπτικός γραμματισμός λοιπόν, μπορεί να συμβάλει αρκετά, ώστε το μάθημα της ιστορίας να γίνεται πιο ευχάριστο για τους μαθητές βελτιώνοντας παράλληλα τα μαθησιακά αποτελέσματα.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ: ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗΣ

Μιχαήλ Μπέης
Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, Υπουργείο Εσωτερικών
mbeys@papd.mof.gov.cy

Κανείς μπορεί να διακρίνει τέσσερις διαφορετικές ομάδες μεταναστών αναφορικά με το επίπεδο γραμματισμού τους. Η πρώτη και η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνουν τους αναλφάβητους μετανάστες, που δεν ξέρουν να διαβάζουν ή να γράφουν, είτε η μητρική τους γλώσσα διαθέτει γραπτή μορφή είτε όχι. Η τρίτη ομάδα αφορά στους λειτουργικά αναλφάβητους μετανάστες, που όμως έλαβαν περιορισμένη εκπαίδευση στην χώρα καταγωγής τους. Τέλος, η τέταρτη ομάδα αφορά σε μετανάστες, οι οποίοι γνωρίζουν να διαβάζουν και να γράφουν τουλάχιστον στην μητρική τους γλώσσα.

Στην Κύπρο δεν υπάρχει ούτε γίνεται καμιά καταγραφή των μεταναστών, ως προς το επίπεδο γραμματισμού τους σε οποιοδήποτε σημείο του μεταναστευτικού κύκλου. Σίγουρα όμως υπάρχουν αναλφάβητοι μετανάστες, των οποίων η πλειοψηφία πιθανότατα να είναι γυναίκες.

Περαιτέρω, αν και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της πολιτικής ένταξης των μεταναστών στην Κύπρο, τα υπάρχοντα κείμενα πολιτικής παραβλέπουν το γεγονός της ύπαρξης (λειτουργικά) αναλφάβητων μεταναστών. Ως εκ τούτου δεν προβλέπονται για την συγκεκριμένη ομάδα στοχευμένες δράσεις εκμάθησης είτε της ελληνικής είτε ακόμη και της μητρικής τους γλώσσας.

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να αναδείξει το συγκεκριμένο πρόβλημα και να προτείνει συγκεκριμένες πρακτικές, παίρνοντας παραδείγματα και από βέλτιστες πρακτικές άλλων χωρών. Αρχικά, θα πρέπει να γίνεται καταγραφή του επιπέδου γραμματισμού κάθε μετανάστη, ειδικά των αιτούντων ασύλου, με την άφιξη τους στην χώρα και κατά το στάδιο της υποβολής της αίτησης, η οποία κατά κανόνα γίνεται γραπτά και θεωρητικά επιτρέπει μια πρώτη αξιολόγηση. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να συμπεριληφθούν συγκεκριμένες δράσεις για τους (λειτουργικά) αναλφάβητους μετανάστες στο υπό διαμόρφωση Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των Μεταναστών 2020-2022, είτε για την εκμάθηση της ελληνικής είτε στην μητρική τους γλώσσα. Μόνο με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατή η αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών των (λειτουργικά) αναλφάβητων μεταναστών όχι μόνο σε ότι αφορά την εκμάθηση της γλώσσας αλλά και την ομαλή ένταξη τους στην κοινωνία.

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΑΓΩΓΗΣ (1990-ΣΗΜΕΡΑ): ΒΑΣΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ»

Θεοδοσία Μιχελακάκη
Πανεπιστήμιο Κρήτης, Π.Τ.Δ.Ε.
tmichel@edc.uoc.gr

Στην εισήγηση θα παρουσιαστούν ερευνητικά αποτελέσματα σχετικά με τη συγκρότηση του αντικειμένου της Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής (Δ.Π.), όπως αποτυπώνεται στα περιγράμματα των προσφερόμενων μαθημάτων των Παιδαγωγικών Τμημάτων (προσχολικής και δημοτικής εκπαίδευσης) και τα οποία οδηγούν στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης και συνειδητοποίησης των μελλοντικών εκπαιδευτικών. Η συλλογή και επεξεργασία των 255 διαθέσιμων Οδηγών Σπουδών όλων των ελληνικών Παιδαγωγικών Τμημάτων (Συλλέχθηκαν Οδηγοί Σπουδών από τα Πανεπιστήμια: Αιγαίου, Αριστοτέλειο, Δημοκρίτειο, Δυτ. Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ιωαννίνων, Καποδιστριακό, Κρήτης, Πάτρας) από το 1990 έως σήμερα, στους οποίους αναζητήθηκαν μαθήματα που να φέρουν τον τίτλο ή να έχουν περιεχόμενο σχετικό με τα θέματα της Δ.Π., ανέδειξε κατηγορίες μαθημάτων ανά ακαδημαϊκό τμήμα και μεγάλη διασπορά εννοιών, όρων, προσεγγίσεων της διαπολιτισμικότητας (διαπολιτισμική, αντιρατσιστική, μειονοτική, ελληνόγλωσση εκπαίδευση, διαχείριση πολυπολιτισμικότητας, μετανάστευση, μετανάστευση και εκπαίδευση, σχεδιασμός διαπολιτισμικών προγραμμάτων, ελληνισμός της διασποράς, ταυτότητες στην εκπαίδευση, μειονότητες, μειονότητες και ανθρώπινα δικαιώματα κ.λπ).

Η ταξινόμηση και αντίστοιχη τυπολογία των τίτλων μαθημάτων αντανακλά τον τρόπο που διδάσκεται η Διαπολιτισμική Παιδαγωγική στον ελλαδικό πανεπιστημιακό χώρο, η θεωρητική προσέγγιση της διαπολιτισμικότητας αλλά και το προφίλ των διδασκόντων. Η χρονική δε ένταξη του μαθήματος στο πρόγραμμα σπουδών κάθε ακαδημαϊκού τμήματος είναι ενδεικτικό της θεώρησής του σε συσχέτισμό με τη θέσπιση του νομικού πλαισίου για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση (βλ. Ν.2413/1996).

Επιπρόσθετα, έρευνες (Guo et al 2010· Deardorff, 2011· Dimitrov et al, 2014· Sandell & Tupy, 2015· Dimitrov & Haque, 2016· Κεσίδου & Παπαδοπούλου, 2008· Χαρίτος, 2011· Αρβανίτη & Σακελλαρίου, 2014) έχουν ήδη αναδείξει ότι η διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών επιβάλλει εντονότερη, συστηματικότερη και πιο εστιασμένη προσφορά μαθημάτων, εργασιών, projects έτσι ώστε να εξοπλισθούν με τα κατάλληλα εφόδια στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων. Η συγκεκριμένη έρευνα στοχεύει στη σύνδεση του επιστημονικού πεδίου με την κατάρτιση των εκπαιδευτικών και εν τέλει στην εφαρμοσμένη διαπολιτισμική παιδαγωγική μέσα από το τρίπτυχο: ευαισθητοποίηση (awareness), συνειδητοποίηση (conscious learning) και ετοιμότητα (readiness).

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ Ή ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (από το έργο BACKPACK ID)

Θεογνωσία Πέτρου
CARDET
theognosia.petrou@cardet.org

Σκοπό της ανακοίνωσης αποτελεί η προώθηση της ανάγκης για ενίσχυση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο σχολικό περιβάλλον με τη χρήση καινοτόμων και διαδραστικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων- όπως είναι η χρήση ιστοριών και αφηγημάτων.

Η κοινωνική ένταξη των παιδιών προσφύγων θεωρείται ως μια διαδικασία κατά την οποία μπορούν να εκπληρωθούν οι ανάγκες και οι προοπτικές αυτών των παιδιών και των οικογενειών τους, των τοπικών κοινοτήτων και των ενδιαφερόμενων φορέων, καθώς επιβεβαιώνονται και οι κοινές Ευρωπαϊκές αξίες. Μια εκπαιδευτική παρέμβαση είναι απαραίτητη για να καθοδηγήσει τον εκπαιδευόμενο σε μια πιο φυσική, πνευματική και ηθική ανάπτυξη και να εξασφαλίσει την κατάρτιση και την εκπαίδευσή του. Ταυτόχρονα, μέσω της παρέμβασης παρακολουθείται η διαδικασία μάθησης και τόσο ο εκπαιδευόμενος όσο και ο εκπαιδευτικός μπορούν να αξιολογήσουν την πρόοδο και να αναστοχαστούν τις πληροφορίες που λαμβάνουν.

Σε αυτή την εργασία λοιπόν θα παρουσιαστούν κάποια εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί για αυτή την παρέμβαση τα οποία προέρχονται από έμπειρα άτομα στην κοινωνική και αναπτυξιακή ψυχολογία, τη γλωσσολογία και την εκπαιδευτική θεωρία και πρακτική. Με την ένταξη των ιστοριών και αφηγημάτων που έχουν δημιουργηθεί από παιδιά με μεταναστευτική και προσφυγική βιογραφία -σε ηλεκτρονική μορφή- στα πλαίσια του έργου 'BACKPACK ID', ως συνοδευτικό εκπαιδευτικό υλικό, τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα την αξία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, της κοινωνικής ένταξης και τη σημασία του προσφυγικού και μεταναστευτικού ζητήματος. Οι ιστορίες αυτές, άλλοτε αληθινές και άλλοτε φανταστικές, έχουν να μεταφέρουν στον αναγνώστη πολλές εικόνες και εμπειρίες όπως τα ίδια τα παιδιά τις έχουν βιώσει.

Ο ΚΕΙΜΕΝΟΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: ΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ, ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ

Ανθούλα Παπαδοπούλου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

anthi.pap@windowslive.com

Η προτεινόμενη εισήγηση αντλώντας από τις θεωρίες λόγου, τις κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες για τον γραμματισμό και τις επιστημονικές προσεγγίσεις για τη διδασκαλία της γλώσσας έχει ως σκοπό της να αναδείξει την άρθρωση του Κειμενοκεντρικού Λόγου στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας του Γυμνασίου. Η έρευνα συνιστά μία εθνογραφική μελέτη τριών περιπτώσεων που διερευνά τη γλωσσική διδασκαλία, όπως αυτή κατασκευάζεται μέσω του λόγου, της γλώσσας σε χρήση, σε τρεις τάξεις τριών διαφορετικών σχολείων. Βασικά ερωτήματα της έρευνας είναι τα ακόλουθα: 1) Πώς ο Κειμενοκεντρικός Λόγος πραγματώνεται κατά την εκπαιδευτική διαδικασία; 2) Τι είδους γραμματισμοί αναπτύσσονται; 3) Ποιες ταυτότητες κατασκευάζουν οι εκπαιδευτικοί, οι μαθήτριες και οι μαθητές; Το υλικό της έρευνας που συγκροτείται από τις μαγνητοφωνήσεις των διδασκαλιών, τις συνευξέεις των εκπαιδευτικών και τα σχολικά βιβλία της Νεοελληνικής Γλώσσας του Γυμνασίου αναλύεται με την Ανάλυση Λόγου. Από τις αναλύσεις του υλικού προκύπτει πως οι πραγματώσεις του Κειμενοκεντρικού Λόγου ποικίλλουν και βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με τον τρόπο χρήσης του σχολικού βιβλίου, τις ταυτότητες και τις πρωτοβουλίες που αναπτύσσουν οι εκπαιδευτικοί. Η άρθρωση του Κειμενοκεντρικού Λόγου, όπως υπαγορεύεται από το σχολικό βιβλίο, περιχαράσσει σε περιορισμένους γραμματισμούς, που οδηγούν στην κατασκευή των κειμενικών ειδών ως σταθερών οντοτήτων με πάγια χαρακτηριστικά και ενεργοποιεί παραδοσιακές ταυτότητες των εκπαιδευτικών, των μαθητριών και των μαθητών. Αντίθετα, οι πρωτοβουλίες που καταγράφουν οι εκπαιδευτικοί εμπλουτίζοντας τον Κειμενοκεντρικό Λόγο οδηγούν σε νέες αρθρώσεις που επιφυλάσσουν γραμματισμούς που σχετίζονται με τη μεταγνώση των κειμενικών ειδών και πιο ενεργές και αυτόβουλες ταυτοτικές πραγματώσεις εκπαιδευτικών, μαθητριών και μαθητών.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μαρίλη Δουζίνα & Λένα Γαλιάνδρα

A΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού,

marilidouzinis@yahoo.gr

lena.galiandra@yahoo.gr

Σε Εργαστήριο Δημιουργικής Γραφής, οι συμμετέχοντες μαθητές (B΄ Γυμνασίου) δημιούργησαν ιστορίες επιστημονικής φαντασίας με θεματικό άξονα την επίδραση της τεχνολογίας στο μέλλον της ανθρωπότητας. Οι ιστορίες αυτές οργανώθηκαν σε ψηφιακό περιβάλλον στο πρότυπο της υπερλογοτεχνίας (hyper-literature): οι ιστορίες εκτυλίσσονται μέσω υπερσυνδέσμων, που επιτρέπουν στον αναγνώστη να διαμορφώσει τις δικές του αναγνωστικές διαδρομές. Στην ψηφιακή μορφή των μαθητικών ιστοριών επιστημονικής φαντασίας ο γραπτός λόγος συνυπάρχει με ηχητικά αποσπάσματα, εικόνες, ζωγραφιές και βίντεο, διαμορφώνοντας ένα ψηφιακό πολυτροπικό κειμενικό περιβάλλον.

Η πορεία εργασίας των μαθητών στο πλαίσιο του Εργαστηρίου Δημιουργικής Γραφής οργανώθηκε ως εξής:

- αναζήτηση στο διαδίκτυο δειγμάτων υπερλογοτεχνίας (Πλανήτης Πρέσπα της Σοφίας Νικολαΐδου και της Τερέζας Γιακουμάτου, 2002, Twelve Blue του Michael Joyce, 1996 κ.ά.) και παρατήρηση των συμβάσεων του είδους,
- έρευνα σε μελέτες για τον μελλοντικό ρόλο της ψηφιακής τεχνολογίας σε διάφορους τομείς (εκπαίδευση, υγεία, κοινωνία κ.ά.),
- ανάγνωση έργων επιστημονικής φαντασίας (Λουκιανός, Ιούλιος Βερν, Όργουελ, Χάξλεϋ κ.ά.) και παρατήρηση των συμβάσεων του είδους,
- ατομική και ομαδοσυνεργατική γραφή ιστοριών επιστημονικής φαντασίας,
- επαναγραφή στο ψηφιακό περιβάλλον/ψηφιοποίηση των ιστοριών,
- δημοσίευση των ιστοριών σε ψηφιακό βιβλίο με τον γενικό τίτλο Δυστοπίες.

Αναφορικά με το Εργαστήριο Δημιουργικής Γραφής, ακολουθήθηκε το συναλλακτικό μοντέλο εργαστηρίου της W. Bishop, με έμφαση στη διαδικασία της γραφής αλλά και στο «προϊόν» και με γραφή αποκλειστικά στον χώρο του σχολείου.

Οι στόχοι που επιτεύχθηκαν με τη δραστηριότητα αυτή ήταν πολλαπλοί: οι μαθητές αποτύπωσαν λογοτεχνικά τις ανησυχίες τους για το τεχνολογικό μέλλον της ανθρωπότητας, εκφράσθηκαν δημιουργικά

και εξωτερίκευσαν προβληματισμούς που σχετίζονται με την εφηβική τους ταυτότητα (φιλία, σχέσεις κ.ά.), εξοικειώθηκαν με τις συμβάσεις του είδους της επιστημονικής φαντασίας, συνεργάστηκαν καθώς και αξιοποίησαν δημιουργικά την τεχνολογία δημιουργώντας ιστορίες σε μορφή υπερκειμένου: συνειδητοποίησαν τη διαφορετική φύση του, λειτούργησαν ως κριτικοί δημιουργοί και αναγνώστες του, εμπάθουναν στους μηχανισμούς του και παρατήρησαν εκ των έσω την οργάνωσή του σε lexias.

ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΜΟΥΣΙΚΑ ΒΙΝΤΕΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Μαίη Κοκκίδου, Άση Κονδυλίδου & Γιάννης Μυγδάνης
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
ugenius@otenet.gr

Τα μουσικά βίντεο είναι μία εξαιρετικά σύνθετη μορφή κειμένου, με πολυσημικές αφηγήσεις και εικόνες φαντασίας. Η ανάλυση και ερμηνεία τους θεωρείται μία απαιτητική σημειωτική πράξη. Οι εικόνες και οι ήχοι τους αποτελούν φορείς που επικοινωνούν νοήματα τόσο ως αυτόνομο υλικό όσο και μέσα από την αλληλεπίδρασή τους. Τα βίντεο μεταφέρουν πληροφορίες σε ένα πυκνό και περίπλοκο συνδυασμό οπτικών και μουσικών κωδίκων οι οποίοι δίνουν τη δυνατότητα για αναγωγές, οριοθέτηση και αναπαραστάσεις εννοιών, αν και είναι προσβάσιμοι μόνο σε όσους είναι εξοικειωμένοι με συγκεκριμένα συστήματα σημείων. Στην παρούσα εισήγηση, προσεγγίζεται ένα μοντέλο ανάλυσης μουσικών βίντεο δημοφιλούς μουσικής ως πρόταση για την ανάπτυξη πολυτροπικού γραμματισμού στην εκπαίδευση, βασισμένο στο μοντέλο της Κοκκίδου (2019, in press), το οποίο αντλεί στοιχεία από τα εργαλεία της σημειωτικής (κώδικες, συμβάσεις, διακειμενικότητα).

Στην παρούσα έρευνα, ως παράδειγμα ανάλυσης χρησιμοποιείται το μουσικό βίντεο *Party like a Russian* (2016) του Βρετανού τραγουδοποιού Robbie Williams. Το παρόν βίντεο επιλέχθηκε για το ενδιαφέρον που παρουσιάζει αναφορικά με τον πλούτο των οπτικών και μουσικών κωδίκων, για τον τρόπο που συνομιλεί με στοιχεία της 'υψηλής' κουλτούρας, για τις πολιτισμικές αναπαραστάσεις μέσω των διακειμενικών αναφορών και για τον τρόπο που διαχειρίζεται την τεχνική της παρωδίας. Τα συστήματα του βίντεο συνεργάζονται λειτουργικά με στόχο μία σατιρική στάση απέναντι στη σημερινή ρωσική ολιγαρχική πλουτοκρατική τάξη και στον τρόπο που ξοδεύονται χρηματικά ποσά σε βάρος του ρωσικού λαού. Ανάμεσα στις ποικίλες διακειμενικές αναφορές, η πιο χαρακτηριστική είναι η ενσωμάτωση δείγματος των τεσσάρων πρώτων μέτρων της γνωστής μελωδίας «Montagues and Capulets» από το μπαλέτο *Romeo and Juliet* (1935) του Sergei Prokofiev.

Η ανάπτυξη πολυτροπικού γραμματισμού στην εκπαίδευση μέσω της χρήσης μουσικών βίντεο αναμένεται να βοηθήσει τους μαθητές όχι μόνο να τα ερμηνεύουν και να δημιουργούν τα δικά τους βίντεο αλλά και να αποδομούν άλλα οπτικοακουστικά αντικείμενα της δημοφιλούς κουλτούρας καθώς και να προσεγγίζουν ποικίλα κοινωνικά-πολιτικά θέματα της σύγχρονης ζωής.

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ- ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Διαμάντω Παπαγεωργίου

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

diamando@live.co.uk

Το σχολείο μας στηριζόταν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, στα πλαίσια του προγράμματος YEM (Υποστήριξη Επαγγελματικής Μάθησης) για δύο σχολικά έτη. Το θέμα μας ήταν η Κατανόηση και Παραγωγή Γραπτού Λόγου. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου τα δύο αυτά χρόνια επιμορφώθηκαν από λειτουργούς του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Φέτος, σε συνεργασία με τη Δρ. Νάνσια Κυριάκου, σχεδιάστηκαν και πραγματοποιήθηκαν από την εισηγήτρια της παρουσίασης δύο μαθήματα (ένα για κατανόηση και ένα για παραγωγή γραπτού λόγου), εκ των οποίων το δεύτερο προς εκπαιδευτικούς του σχολείου. Το πρώτο μάθημα, που βασίστηκε στο κείμενο του βιβλίου Γλώσσας της Β΄ τάξης «Παραμύθια από το τηλέφωνο», σχεδιάστηκε με τρόπο που να καλύπτει νοηματική, ερμηνευτική και κριτική επεξεργασία του κειμένου αξιοποιώντας εργαλεία όπως σελιδοδείκτες, κλειδιά ξεκλειδώματος του κειμένου, τη στρατηγική 3,2,1, το βέννιο διάγραμμα για σύγκριση, καθώς επίσης παιχνίδια όπως η σκυταλοδρομία της ιστορίας και η καυτή καρέκλα. Το δεύτερο μάθημα είχε ως στόχο τη συγγραφή παραμυθιού αξιοποιώντας κειμενικές συμβάσεις (ήρωες, τόπος, χρόνος, λογοπαίγνια, πλοκή-χρονική αλληλουχία και χρονικούς προσδιορισμούς), και κάλυπτε το προσυγγραφικό, το συγγραφικό και το μετασυγγραφικό στάδιο. Στο προσυγγραφικό στάδιο δόθηκε ένα πραγματικό πλαίσιο ως ανάγκη για συγγραφή παραμυθιών από τα παιδιά και έγινε σύνδεση με το προηγούμενο μάθημα για να θυμηθούν τις κειμενικές συμβάσεις που εντοπίστηκαν. Στη συνέχεια τα παιδιά με τη βοήθεια ζαριών με ήρωες και οδγίες με παιγνιώδη μορφή άλλαξαν τα ονόματα των ηρώων τους, περιέγραψαν τον τόπο της ιστορίας τους με τις 5 αισθήσεις και αφηγήθηκαν την ιστορία τους αξιοποιώντας το φιλμ της αφήγησης. Πριν την παραγωγή παρουσιάστηκαν σε πίνακα τα κριτήρια που θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τους, και κατά την παραγωγή τα παιδιά αξιοποιούσαν νοητικά στηρίγματα με επίθετα, χρονικούς προσδιορισμούς και άλλες συνδετικές λέξεις. Τέλος, στο μετασυγγραφικό στάδιο πραγματοποιήθηκε ετεροαξιολόγηση και δόθηκε κάρτα εξόδου. Γενικά, το μάθημα περιείχε αρκετά στοιχεία διαφοροποίησης και διαμορφωτικής αξιολόγησης.

Η «ΜΥΣΤΙΚΗ» ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΜΑΝΤΗΔΩΝ: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ-ΧΡΗΣΗ-ΣΤΑΣΕΙΣ

Γιώργος Φιλίππου

Πανεπιστήμιο Κύπρου

giorgosphilippou26@gmail.com

Αντικείμενο της παρούσας διδακτορικής διατριβής αποτελεί η μελέτη της γλώσσας των Μάντηδων, μιας ιδιαίτερης κοινότητας της Κύπρου, η οποία είναι επαγγελματικά αλλά και γλωσσικά προσδιορισμένη. Συγκεκριμένα, η παρούσα ανακοίνωση θέτει τους εξής στόχους: α) να παρουσιάσει κάποια δομικά και λεξιλογικά χαρακτηριστικά της γλώσσας αυτής, β) να εξακριβώσει τη λειτουργία της γλώσσας και γ) να διαφανούν οι στάσεις των ομιλητών της γλώσσας. Η μεθοδολογία της έρευνας είναι εθνογραφική και στηρίζεται σε πρωτογενή (επιτόπια) έρευνα. Σύμφωνα με τους Willis & Trondman (2002) η εθνογραφία είναι η πειθαρχημένη και σκόπιμη μαρτυρία-καταγραφή των ανθρώπινων γεγονότων. Εθνογραφική έρευνα είναι μια μέθοδος της μελέτης που αφορά την παρατήρηση, αλλά και ποιοτική ανάλυση της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Η επιλογή της εθνογραφικής έρευνας έγινε λόγω της ανάγκης για παρατήρηση των συμμετεχόντων. Η εργασία ακολούθησε κοινωνιογλωσσολογικές και εθνογραφικές μεθόδους συλλογής δεδομένων, με βασικά μεθοδολογικά εργαλεία την εθνογραφική συνέντευξη, τις σημειώσεις πεδίου, το ημερολόγιο του ερευνητή και την γλωσσική καταγραφή της εν λόγω ποικιλίας. Όσον αφορά τους/τις συμμετέχοντες/ουσες επιλεγήκαν άτομα που ασχολούνται ή ασχολήθηκαν στο παρελθόν με το γάνωμα. Από την ανάλυση των συνεντεύξεων φαίνεται πως η γλώσσα των Μάντηδων χαρακτηρίζεται από κάποια ουσιαστικά, λιγότερα ρήματα και ελάχιστα φράσεις. Όσον αφορά στο περιεχόμενο, οι λέξεις της γλώσσας αυτής αφορούσαν την καθημερινή ζωή, τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες, τη σεξουαλική τους ζωή και τον τρόπο που αναφέρονταν στους άλλους ανθρώπους. Σχετικά με τη χρήση της γλώσσας μπορεί να ειπωθεί πως η γλώσσα ήταν μια μυστική γλώσσα που χρησιμοποιείτο σε συγκεκριμένες περιστάσεις συγκάλυψης

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΛΟΓΟ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Βασιλική Γκολώνη

Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου Φαρρών

vgoloni@gmail.com

Η μελέτη πτυχών της μαζικής κουλτούρας έχει αποκτήσει μεγαλύτερη σπουδαιότητα στις μέρες μας καθώς αναδεικνύονται συνεχώς τρόποι αξιοποίησής της στο χώρο της γλωσσικής εκπαίδευσης. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να συνεισφέρει προς αυτήν την κατεύθυνση μελετώντας από μια κοινωνιο-ογλωσσολογική σκοπιά τις αναπαραστάσεις των έμφυλων ταυτοτήτων σε τηλεοπτικές διαφημίσεις που απευθύνονται σε παιδιά. Ειδικότερα, χρησιμοποιώντας ένα πολυεπίπεδο αναλυτικό πλαίσιο που δι-αρθρώνεται σε τέσσερις άξονες (γλωσσολογικό, κοινωνιογλωσσολογικό, σημειωτικό, ιδεολογικό) και αντλεί στοιχεία της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, αναλύθηκαν τηλεοπτικές διαφημίσεις παιχνιδιών, με σκοπό να διερευνηθεί ο τρόπος που δομούνται οι έμφυλες ταυτότητες. Παράλληλα, αντιλήθηκαν μέσω συνέντευξης στοιχεία για τις αντιλήψεις των παιδιών γύρω από τον τρόπο που παρουσιάζονται τα δύο φύλα, ώστε να διαφωτιστεί η πρόσληψη και η κατανόηση των υπό εξέταση κειμένων.

Από την ανάλυση προέκυψε ότι στις διαφημίσεις υιοθετείται το «μοντέλο της διαφοράς» στο (συν)ομι-λιακό ύφος των δύο φύλων. Τα κορίτσια παρουσιάζονται να χρησιμοποιούν γλωσσικούς τύπους και επικοινωνιακές πρακτικές που σύμφωνα με την επικρατούσα αντίληψη αντιστοιχούν στο θηλυκό τρό-πο ομιλίας (χρήση υποκοριστικών, επιτακτικών, κενών επιθέτων κ.α.) και τα αγόρια να αντλούν τους υφολογικούς πόρους από τον αρσενικό τρόπο ομιλίας με ένα λόγο δύναμης και λεξικά στοιχεία που προβάλλουν δράση, δημιουργία, ανταγωνισμό και κυριαρχία. Ωστόσο, σε αντίθεση με αντίστοιχες κοινωνιογλωσσολογικές έρευνες σε τηλεοπτικές σειρές και ταινίες, αυτές οι επιλογές μοιάζουν να γίνονται με τρόπο αποκλειστικό από κάθε φύλο, ενισχύοντας το χάσμα ανάμεσά τους και αναπαρά-γοντας παραδοσιακές αντιλήψεις για την ανδρική και γυναικεία ταυτότητα. Από την άλλη, τα παιδιά προσλαμβάνουν σε ένα μεγάλο βαθμό τα έμφυλα μηνύματα αυτών των κειμένων και τα αποδίδουν σε βιολογικές διαφορές των φύλων.

«ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ...»

- ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

Νικολέττα Γιαννήτσαρου

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

anikolettou@hotmail.com

Η παρούσα έρευνα - δράση, πραγματοποιήθηκε με σκοπό να εξεταστεί πώς επηρεάζει η αξιοποίηση παι-δικών ιστορικών μυθιστορημάτων την ιστορική ενσυναίσθηση των μαθητών: την ικανότητά τους να εντοπί-ζουν αλλαγές και συνέχειες ανάμεσα σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους, την ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι στα ιστορικά γεγονότα, μέσα από την πολυπρισματική θεώρησή τους, αλλά και την ικανότητα αξιοποίησης των ιστορικών τους γνώσεων στη δημιουργία φανταστικών ηρώων ή/και ιστοριών.

Για τη διερεύνηση του πιο πάνω θέματος πραγματοποιήθηκαν τέσσερις παρεμβάσεις. Οι τρεις πρώτες εστίασαν στο να ερευνήσουμε αν οι μαθητές παρουσίασαν βελτίωση όσον αφορά στη βαθύτερη κατανό-ηση της Ιστορίας, στο πλαίσιο της επεξεργασίας αποσπασμάτων από παιδικά ιστορικά μυθιστορήματα, όπως προκύπτει και από τη βιβλιογραφία (Αθανασοπούλου, 2004; Τσιώρη, 2010; Μανιάτης, 2013, Ευθυμάκη, 2009). Κατά την τέταρτη παρέμβαση, τα παιδιά κλήθηκαν να χρησιμοποιήσουν ότι έμαθαν, για να δημιουργήσουν δικούς τους φανταστικούς ήρωες που θα μπορούσαν να σταθούν σε έγκυρο ιστορικό πλαίσιο, χρησιμοποιώντας τις ιστορικές γνώσεις ως «υπόβαθρο της σύνθεσης του λογοτεχνι-κού έργου» (Αθανασοπούλου, 2004). Δεδομένα συγκεντρώθηκαν επίσης κατά τις συνεντεύξεις που ακολούθησαν. Η ανάλυση έγινε για κάθε παιδί αλλά και για το σύνολο της τάξης.

Μέσα από την ανάλυση αποτελεσμάτων προκύπτει το γενικό συμπέρασμα ότι η ενσωμάτωση παιδικών ιστορικών μυθιστορημάτων συντελεί θετικά στην ανάπτυξη της ιστορικής ενσυναίσθησης των μαθητών (Κασιόκη - Γκίβαλου, 2008; Ράπτης και Κυριάκου, 2010; Τσιώρη, 2016; Ευθυμάκη, 2009; Αθανασο-πούλου, 2004). Επίσης, παρατηρείται μια τάση να ταυτίζονται με διάφορους ήρωες των λογοτεχνικών έργων και να αντικρίζουν ένα γεγονός από διάφορες σκοπιές (Ράπτης και Κυριάκου, 2010; Μανιά-της, 2013; Αθανασοπούλου, 2004). Τέλος, δημιουργούν φανταστικούς χαρακτήρες ή/και ιστορίες με έγκυρο ιστορικό πλαίσιο, με σχετική ευκολία και φανερά επηρεασμένοι από τα μυθιστορήματα με τα οποία έχουν ασχοληθεί κατά τη διάρκεια των παρεμβάσεων (Κουνέλη, 2009; Ράπτης και Κυριάκου, 2010). Πέρα από αυτά, παρατηρούνται κι άλλα θετικά αποτελέσματα, όπως η ανάπτυξη της φιλιανγνω-σίας, το αυξημένο ενδιαφέρον των μαθητών για το μάθημα κ.α.

Επιπλέον, μέσα από την όλη διαδικασία δημιουργούνται καινούρια ερωτήματα, αναφορικά με την αμφί-δρομη σχέση λογοτεχνίας και ιστορίας.

ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣΗΜΕΙΩΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ ΤΟΥ ΚΟΡΝΑΡΟΥ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΡΟΤΖΕΚΤ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΤΗΣ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

Μαρία Μαγκλάρα

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

maria_maglara@hotmail.com

Είναι γνωστό ότι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος είναι η έμφαση που δίνεται στην κάλυψη της διδακτέας ύλης και τη μετάδοσή της στους μαθητές (ΥΠΠ, 2004, 2008). Ωστόσο, διεθνείς εξελίξεις στην εφαρμοσμένη γλωσσολογία και την εκπαίδευση στον γραμματισμό κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών έχουν θέσει στο επίκεντρο της διδακτικής διαδικασίας τον μαθητή/τρια, και όχι τη διδασκαλία της ύλης (Kalantzis & Cope, 2012·Κουτσογιάννης, 2017). Τονίζεται η ανάγκη για την εμπλοκή των μαθητών/τριών σε πολλαπλές πρακτικές γραμματισμού (Heath, 1983· Street, 1995, 2000) και τη διερεύνηση των κειμενικών, πολυτροπικών και πολυσημειωτικών όψεων της γνώσης και του κόσμου (Κουτσογιάννης, 2017), εμφάσεις που έχουν τονιστεί και στον σχεδιασμό του μαθήματος της λογοτεχνίας (Ροδοσθένους-Μπαλάφα, 2018).

Η παρούσα ανακοίνωση αντλεί δεδομένα από ένα πρότζεκτ που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε σε δημόσιο Λύκειο της επαρχίας Λάρνακας κατά τη σχολική χρονιά 2016-17, με επίκεντρο τη διδασκαλία του Ερωτόκριτου του Βιτζέντζου Κορνάρου. Φιλοδοξεί να συμβάλει στον επιστημονικό διάλογο που διεξάγεται στην Κύπρο κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων, για τη διεύρυνση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα από την αναγνώριση και αξιοποίηση της πολυτροπικότητας, της διακειμενικότητας και της διαθεματικής προσέγγισης του γραμματισμού και της λογοτεχνίας.

Αρχικά θα παρουσιαστεί το πρότζεκτ, με εστίαση στην εμπλοκή των μαθητών/τριων στο σχεδιασμό της πορείας του μαθήματος, όπως επίσης και στη συμμετοχή τους σε ποικίλες πρακτικές γραμματισμού, με ενδεικτική αναφορά στις ακόλουθες: i) εικαστική /ποιητική απόδοση της σκηνής του Αποχαιρετισμού από τους μαθητές/τριες, εξάσκησή τους στο κειμενικό είδος της προφορικής παρουσίασης μέσα από την ανάλυση και αιτιολόγηση των σημειωτικών τρόπων που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των έργων τους, ii) σύγκριση μεταξύ της αφήγησης του Ερωτόκριτου του Κορνάρου και της απόδοσης του έργου σε κόμικ, συμπεριλαμβανομένων των διακειμενικών διασυνδέσεων μεταξύ τους, iii) καταγραφή των αποριών σχετικά με την πολυτροπική αφήγηση του κόμικ και συζήτηση με τον συγγραφέα Δ. Παπαμάρκο, έναν από τους δημιουργούς του κόμικ, μέσω σύνδεσης τύπου skype, iv) εξάσκηση στο κειμενικό είδος της βιογραφίας μέσα από την παρουσίαση της ζωής και του έργου του εν λόγω συγγραφέα.

Στη συνέχεια, θα γίνει αναφορά σε μαρτυρίες μαθητών/τριων σχετικά με τη συμμετοχή τους στο πρότζεκτ, στις οποίες υπογραμμίζεται η δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς/πολλές μαθητές/τριες να καλλιεργήσουν δεξιότητες σύγκρισης και ανάλυσης κειμένων και διαφορετικών τρόπων αφήγησης, όπως επίσης και δημιουργικής απόδοσης και παρουσίασης των έργων τους. Η ανακοίνωση θα κλείσει με την ανάδειξη της ανάγκης ενός γενικότερου ανασχεδιασμού του σχολείου του μέλλοντος, μακριά από την παραδοσιακή προσέγγιση που περιορίζεται στην προσθαφαίρεση της διδακτέας ύλης.

ΔΙΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ

Αλεξάνδρα Πετρίδου, Μαρία Ανθήμου & Γιασεμίνα Καραγιώργη
Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης

petridou.a@cyearn.pi.ac.cy
anthimou.m@cyearn.pi.ac.cy
karagiorgi.y@cyearn.pi.ac.cy

Η βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι η διερεύνηση των στάσεων απέναντι στο διάβασμα σε παιδιά που ακόμη αναπτύσσουν τον μηχανισμό ανάγνωσης είναι σημαντική για δύο κυρίως λόγους (McKenna, Kear & Ellsworth, 1995): Πρώτον, οι στάσεις μπορεί να επιδράσουν στην αναγνωστική ικανότητα. Μια πλειάδα ερευνητικών μελετών ήδη καταδεικνύει θετικές συσχετίσεις ανάμεσα σε στάσεις απέναντι στο διάβασμα και στην ανάπτυξη αναγνωστικών δεξιοτήτων (Athey, 1985· Cambourne, 1995· Guthrie, 1996 κ.λπ.). Δεύτερον, ακόμη και για παιδιά με αναγνωστική ευχέρεια, η ύπαρξη αρνητικών στάσεων μπορεί να τα οδηγήσει στη μη ενασχόλησή τους με το διάβασμα όταν υπάρχουν άλλες επιλογές.

Στο υφιστάμενο άρθρο παρουσιάζονται οι στάσεις των παιδιών Γ΄ τάξης δημοτικού απέναντι στο διάβασμα, όπως διερευνηθήκαν στο πλαίσιο του διαχρονικού Προγράμματος Λειτουργικού Αλφαριθμητισμού (ΠΛΑ). Επιπρόσθετα, διερευνώνται οι επιδράσεις διάφορων παραγόντων στις στάσεις αυτές.

Το ΠΛΑ διεξάγεται από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ) του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΠΑΝ) με στόχο τον εντοπισμό των παιδιών που αντιμετωπίζουν «ρίσκο» για γλωσσικό και μαθηματικό αναλφαριθμητισμό σε παγκύπρια βάση ώστε να ενταχθούν έγκαιρα σε δράσεις στήριξης. Στα δοκίμια του γλωσσικού αλφαριθμητισμού, τις σχολικές χρονιές 2017-2018 και 2018-2019 συμπεριλήφθηκε το εργαλείο «Elementary Reading Attitude Survey» (ERAS), το οποίο αναπτύχθηκε από τους McKenna και Kear (1990) και μετρά τις στάσεις απέναντι σε δύο πτυχές: α) το διάβασμα για σκοπούς ευχαρίστησης και β) το διάβασμα που γίνεται στο πλαίσιο του σχολείου.

Για την ανάλυση των δεδομένων, υιοθετήθηκαν τρία μοντέλα γραμμικής παλινδρόμησης για κάθε σχολική χρονιά ξεχωριστά. Ως εξαρτημένες μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν οι στάσεις των παιδιών απέναντι στο διάβασμα γενικά, οι στάσεις απέναντι στο διάβασμα για σκοπούς ευχαρίστησης και οι στάσεις απέναντι στο διάβασμα που γίνεται στο πλαίσιο του σχολείου. Ως ανεξάρτητες, χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές που σχετίζονται με το άτομο καθώς και το ρίσκο για γλωσσικό και μαθηματικό αναλφαριθμητισμό.

Τα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν και θα συζητηθούν κατά τη διάρκεια της παρουσίασης.

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΦΟΡΤΙΣΜΕΝΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ/ΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ.

Ρούλα Κίτσιου & Μαριάννα Κονδύλη
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ΠΜΣ LRM- Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η.
kitsiou.stavroula@ac.eap.gr
kondyli@upatras.gr

Η μελέτη εστιάζει στη διερεύνηση των πρακτικών πολυτροπικού γραμματισμού που εφαρμόζουν πενήντα (50) φοιτήτες/τριες ενός τμήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την ανάλυση πολυτροπικών κειμένων. Ειδικότερα, σκοπός είναι να διερευνήσουμε, μέσω της ανάλυσης λόγου, τους τρόπους και τους διαθέσιμους πόρους νοήματος που φαίνεται να αξιοποιούν οι φοιτήτριες/ές κατά την επεξεργασία δύο ομάδων πολυτροπικών κειμένων στην τελική γραπτή εξέταση μαθήματος που σχετίζεται με τον σχεδιασμό μαθημάτων γραμματισμού. Λαμβάνοντας υπόψη τη ρητή διδασκαλία εργαλείων για την προσέγγιση της πολυτροπικότητας στην οποία έχουν εκτεθεί οι φοιτήτες/τριες κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, καθώς και το γεγονός ότι καλούνται να επεξεργαστούν ιδεολογικά φορτισμένα κείμενα (τα οποία στρέφονται γύρω από το ζήτημα του σεξισμού και της αραβικής γλώσσας και κουλτούρας, αντίστοιχα), αξιοποιούμε την προσέγγιση της Ivaní (2004), ώστε να κατηγοριοποιήσουμε διαθέσιμους πόρους που αξιοποιούν οι φοιτήτες/τριες προκειμένου να ανασχεδιάσουν το νόημα.

Τα συμπεράσματα της μελέτης δείχνουν ότι οι φοιτήτες/τριες απαντούν κυρίως διαισθητικά/προθεωρητικά σχετικά με τα ιδεολογικά ζητήματα που εντοπίζουν στις εικόνες. Σε ελάχιστες περιπτώσεις αξιοποιούν εννοιολογικά/μεταγλωσσικά εργαλεία, για να παρουσιάσουν και να αναλύσουν τα πολυτροπικά κείμενα και ενεργοποιούν μηχανισμούς αυτοσχεδιασμού (δημιουργικότητας) και διαγλωσσικότητας, ειδικά στην περίπτωση που έχουν περιορισμένη επίγνωση των φαινομένων που απεικονίζονται, όπως για παράδειγμα της έννοιας του σεξισμού. Το γεγονός ότι πρόκειται για ιδεολογικά φορτισμένα κείμενα φαίνεται να περιορίζει τα ερμηνευτικά τους ρεπερτόρια κατά την αναγνώριση και την αναδόμηση του νοήματος των πολυτροπικών κειμένων.

Με βάση τα ευρήματα της μελέτης αυτής αναστοχαζόμαστε σχετικά με τη διδασκαλία της πολυτροπικότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (βλ. για παράδειγμα Papadopoulou et al., 2019) και τη σημασία του πολυτροπικού γραμματισμού, ειδικά για τους/τις φοιτήτες/τριες τμημάτων εκπαίδευσης.

Η ΥΛΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΩΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Σταυρούλα Κοντοβούρκη & Σταυρούλα Φιλίππου
Πανεπιστήμιο Κύπρου

kontonourki.stavroutla@ucy.ac.cy

philippou.stavroutla@ucy.ac.cy

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό να αναδείξει την υλική διάσταση του γλωσσικού μαθήματος όπως περιγράφεται από εκπαιδευτικούς και πραγματώνεται σε τάξεις δημοτικής εκπαίδευσης, για να συζητήσει πώς τεχνουργήματα (artefacts) όπως το σχολικό εγχειρίδιο καθίστανται βασικοί πρωταγωνιστές στην εκπαιδευτική αλλαγή και (αντι)καθιστούν αναλυτικά προγράμματα στο γλωσσικό μάθημα στην Κύπρο. Εξετάζονται έτσι τρόποι με τους οποίους εκπαιδευτικοί περιγράφουν ή και αξιοποιούν το σχολικό εγχειρίδιο σε περιόδους αλλαγής αναλυτικών προγραμμάτων (2010-2013 και 2015-2016), που αποτελούν ρήγματα και ταυτόχρονα σημεία επιβεβαίωσης της ιστορικοποιημένης σημασίας του εγχειριδίου στο τοπικό εκπαιδευτικό πλαίσιο και ειδικά στο γλωσσικό μάθημα.

Για τους σκοπούς της εργασίας, αξιοποιούνται δεδομένα από δυο ερευνητικά προγράμματα που εστιάζουν στη διερεύνηση της συγκρότησης εκπαιδευτικών ως επαγγελματιών κατά την εισαγωγή και σταδιακή εφαρμογή νέων αναλυτικών προγραμμάτων (2010-2013), και πραγμάτωσης αναλυτικών προγραμμάτων σε τάξεις κατά την περίοδο ανασυγκρότησης αυτών (2015-2016). Η ανάλυση συνεντεύξεων εκπαιδευτικών και δεδομένων από μελέτες περίπτωσης που αναπτύχθηκαν στη βάση οπτικογραφημένων παρατηρήσεων, πολλαπλών συνεντεύξεων και μελέτης διδακτικού υλικού και κειμένων πολιτικής στηρίζεται σε κοινωνιοπολιτισμικές προσεγγίσεις στον γραμματισμό σύμφωνα με τις οποίες πρακτικές γραμματισμού συγκροτούνται από την αμοιβαία διάδραση ιστορικο-λογοθετικών στοιχείων και υλικών συνθηκών, ενώ τα ίδια τα αντικείμενα θεωρούνται δράστες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της ανθρώπινης εμπειρίας (π.χ. Burnett et al., 2014; Jackson, 2013).

Η ανάλυση των δεδομένων εστιάζει στην εισαγωγή αναλυτικών προγραμμάτων και διδακτικής μεθοδολογίας που απαιτούσαν την απομάκρυνση από το εγχειρίδιο το 2010, αλλά και την ανάγνωση του ίδιου του αναλυτικού ως κειμένου το 2015. Οι αλλαγές αυτές συζητήθηκαν από τις εκπαιδευτικούς ως σημεία όπου το επαγγελματικό τους έργο και αίσθηση επαγγελματισμού επαναπροσδιορίζονταν, την ίδια στιγμή που αμφισβητούσαν τις ίδιες τις εαυτές τους ως ικανών γνώστριων του αντικειμένου. Παρατηρήσεις σε τάξεις ανέδειξαν επίσης το εγχειρίδιο ως το αναλυτικό πρόγραμμα για το γλωσσικό

μάθημα, αλλά και ως δύναμη που καθυπότασσε άλλα διδακτικά μέσα και υλικά που θεωρούνταν καινοτόμα (π.χ., ψηφιακά μέσα, αυθεντικά κείμενα του κοινωνικού χώρου, κτλ.). Ως εκ τούτου, η εργασία συζητεί πώς το σχολικό εγχειρίδιο ως ύλη και υλικό αλλά και ως άυλη οντότητα αναδύεται ως κεντρική δύναμη μέσω της οποίας συγκροτούνται το γλωσσικό μάθημα και η σχολική γνώση, αλλά και έννοιες όπως αυτές των αναλυτικών προγραμμάτων και του επαγγελματισμού των εκπαιδευτικών

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΟΜΙΛΗΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ (ΚΝΕ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΓΛΩΣΣΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Πένια Σκαμνάκη
Πανεπιστήμιο Κύπρου
pskamn01@ucy.ac.cy

Η παρούσα μικροέρευνα αποτελεί μια πρώτη αποτύπωση των αναπαραστάσεων των φοιτητών/τριών, φυσικών ομιλητών/τριών της Κοινής Νέας Ελληνικής (ΚΝΕ), σχετικά με τη διγλωσσία στην Κύπρο. Ως βασικός σκοπός της μελέτης τέθηκε η εξέταση των αναπαραστάσεων αυτών, με κύριους στόχους τη μελέτη και περιγραφή (α) των απόψεων/στάσεων των φοιτητών/τριών αυτών για την κυπριακή ποικιλία και τη διγλωσσία, (β) των βιωμάτων (και χρήσεων) σχετικά με τη διγλωσσία στο πανεπιστήμιο και στη ζωή στην Κύπρο γενικότερα και (γ) τις κατασκευές της γλωσσικής ταυτότητας (με έμφαση στις έννοιες «αυθεντικότητα» και «ομάδα») που προκύπτουν μέσω των παραπάνω.

Όσον αφορά το θεωρητικό πλαίσιο, στο οποίο στηρίχθηκε η μικροέρευνα, αυτό σχετίζεται με τη γλώσσα, τη διάλεκτο, τη διγλωσσία, τις σχέσεις γλώσσας – ταυτότητας και τις σχέσεις γλώσσας – ομάδας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε μελέτες για τη διγλωσσία και τις στάσεις και χρήσεις της, όπως αυτές εντοπίζονται στο ευρύτερο κοινωνιογλωσσολογικό περιβάλλον της Κύπρου. Όσον αφορά την διεξαγωγή της συλλογής των δεδομένων, διενεργήθηκαν δύο ομαδικές συνεντεύξεις (focus groups) με συμμετέχουσες δέκα φοιτήτριες, φυσικούς ομιλητές/τριες της Κοινής Νέας Ελληνικής (ΚΝΕ). Μέσω της μεθόδου της θεματικής ανάλυσης των δεδομένων από τις συνεντεύξεις, προέκυψαν πέντε θεματικές προς ανάλυση, οι οποίες είναι (α) η επικοινωνία, (β) οι αξίες για την κυπριακή, (γ) η κυπριακή στο περιβάλλον της εκπαίδευσης, (δ) η σχέση ΚΝΕ και κυπριακής και (ε) η προσαρμογή λόγου των ομιλητών/τριών της κυπριακής προς το λόγο των ομιλητών/τριών της ΚΝΕ ή το αντίστροφο.

Εντός των αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων της μικροέρευνας, προέκυψαν και στοιχεία όπως, οι απόψεις των φυσικών ομιλητών/τριών της ΚΝΕ για την ορθογραφική ικανότητα των ομιλητών/τριών της κυπριακής ποικιλίας και για την «υπερβολική» και «λανθασμένη» χρήση των greeklish από αυτούς, καθώς και οι απόψεις για τις «κλίκες» που δημιουργούνται λόγω γλωσσικής ή εθνικής διαφοράς Ελληνοκύπριων και Ελλήνων, που χρήζουν περαιτέρω μελέτης και έρευνας.

ΓΛΩΣΣΑ, ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΒΙΩΣΗΣ ΓΛΩΣΣΩΝ

Ελισάβετ Κιούρτη & Ελένη Δημητρίου
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας- Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
kiourti.e@unic.ac.cy
dimelen84@yahoo.com

Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζεται ο σχεδιασμός και η συγγραφή του διδακτικού εγχειριδίου για τη διδασκαλία της κυπριακής αραβικής (ΚΑ) σε μέλη της μαρωνιτικής κοινότητας, στο πλαίσιο του προγράμματος αναβίωσης της ΚΑ που χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου από το 2013. Η ΚΑ είναι αναγνωρισμένη μειονοτική γλώσσα της Κύπρου από το 2008 και έχει αξιολογηθεί ως γλώσσα υπό εξαφάνιση (Ουνέσκο).

Η συγγραφή του διδακτικού εγχειριδίου υιοθετεί και συνδυάζει ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις (Blommaert, 2013; Gee, 2004; Goffman, 1981; Knobel and Lankshear, 2007) και διδακτικές μεθόδους (Richards & Rogers, 2005; Willis, 1996) και αξιοποιεί τις σύγχρονες τάσεις για χρήση ψηφιακών περιβαλλόντων και αναδυόμενων τεχνολογιών στη διδασκαλία για την εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας. Τα στοιχεία που έχουν υιοθετηθεί για τη συγγραφή του διδακτικού εγχειριδίου εναρμονίζονται επιπλέον, με την ανάδειξη της μαθησιακής διαδικασίας ως συνδυασμού απόκτησης δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου μέσα από τη χρήση πολυτροπικών περιβαλλόντων, επικοινωνιακών δραστηριοτήτων, ολικής σωματικής αντίδρασης με στόχο να δώσουν “φωνή” στις πολλαπλές ταυτότητες των εκπαιδευόμενων. Γι’ αυτό τον λόγο χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικά είδη κειμένων, τόσο ψευδοκείμενα όσο και αυθεντικά κείμενα, καθώς και ποικίλοι τύποι δραστηριοτήτων (π.χ., θεατρικό παιχνίδι, παιγνιοποίηση, κρυπτόλεξα). Ο στόχος υπήρξε η παραγωγή υλικού κατάλληλου για διαφορετικές επικοινωνιακές ανάγκες και τύπους εκπαιδευόμενων, παρέχοντας κατ’ αυτό τον τρόπο και το ανάλογο περιθώριο ευελιξίας στους εκπαιδευτές για να επιλέξουν και να εφαρμόσουν τις κατάλληλες δραστηριότητες και κείμενα κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. Το διδακτικό υλικό, αντλεί αυθεντικά κείμενα και γλωσσικά στοιχεία από το Αρχείο προφορικής παράδοσης της ΚΑ (Karyolemu 2019) –συνδέοντας, έτσι, την καταγραφή με την αναβίωση της γλώσσας– και παράλληλα αποσκοπεί στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος γραμματισμού που να ανταποκρίνεται, αφενός, στην ανάγκη για πολιτισμική συνοχή της κοινότητας και, αφετέρου, στην ανάγκη να ενταχθεί η γλώσσα και ο γραμματισμός σε ένα σύγχρονο πλαίσιο αναφοράς για να μην αποξενωθούν οι νεότεροι ομιλητές (“glocal language/literacy box”).

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΩΦΩΣΗ. ΤΡΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΖΩΗΣ

Συμεού Δανάη
Πανεπιστήμιο Κύπρου
dsyme01@ucy.ac.cy

Πρόκειται για μία μεταπτυχιακή εργασία η οποία εξετάζει και αναλύει εις βάθος τον γραμματισμό των κωφών ατόμων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και συγκεκριμένα ασχολείται με τρία άτομα διαφορετικού είδους κώφωση. Στην ποιοτική αυτή έρευνα εξετάζεται το τι σημαίνει γραμματισμός τα τελευταία περίπου 50 χρόνια και το ρόλο του στα σχολικά πλαίσια. Στη συνέχεια βλέπουμε ποια είναι τα κωφά, πως τα ορίζει η υπάρχουσα βιβλιογραφία, πως επικοινωνούν μεταξύ τους αλλά και με τους γύρω τους. Παράλληλα, τι εκπαίδευση λαμβάνουν τα άτομα αυτά, από ποιους, πως και γιατί.

Σκοπός της μελέτης αυτής, είναι να καταγραφούν οι αποκλίσεις της γλώσσας, ιδιαίτερα στον γραπτό λόγο των κωφών ατόμων, κυρίως στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Επιπρόσθετα η εργασία αυτή επιζητεί να διερευνήσει κατά πόσο το ζήτημα της γλώσσας είναι πραγματικά ένα τόσο μεγάλο κίνητρο για την κλειστή και δεμένη κοινότητα των κωφών ατόμων, αφού οι ίδιοι δεν παντρεύονται με ακούοντες, αφού θεωρούν πως η κατανόηση μέσω της γλώσσας είναι ένα τεράστιο ζήτημα. Αυτό η συγκεκριμένη έρευνα, προσπαθεί να το πετύχει 'παντρεύοντας' τις τρεις μεθόδους. Την παρατήρηση, τις συνεντεύξεις και την ανασκόπηση επίσημων εγγράφων. Τέλος, τα ευρήματα της μελέτης αυτής ευελπιστούμε στο ότι θα επιφέρουν σημαντικές θεωρητικές και κοινωνικές συνέπειες, ενώ παρέχουν χρήσιμες κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα.

ΠΑΛΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΔΥΟ «ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ»: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΔΥΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Δημήτρης Πάνος, Εβελίνα Γλύμνη & Αθανάσιος Μιχάλης
Πανεπιστήμιο Αθηνών
distpanos@gmail.com
evelinagly@gmail.com
michathan@ppp.uoa.gr

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα των εκπαιδευτικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι η επιδίωξη του νέου χωρίς να έχει επαρκώς αξιολογηθεί το παλιό και επίσης η απουσία πρόδρομης συστηματικής έρευνας γύρω από τις διδακτικές και παιδαγωγικές παραμέτρους των προτεινόμενων αλλαγών. Στην έρευνα που παρουσιάζουμε συγκρίναμε την αποτελεσματικότητα των πρακτικών γραμματισμού των οποίων η καλλιέργεια επιδιώκταν στο τροποποιημένο Πρόγραμμα Σπουδών της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Β΄ Λυκείου) του 2016, σε σχέση με τις αντίστοιχες του προγενέστερου προγράμματος (1999), ως προς α. τα μαθησιακά αποτελέσματα, β. την ανταπόκριση των μαθητών. Χρησιμοποιώντας δύο τμήματα Β΄ Λυκείου, σχεδιάσαμε κατά τη διάρκεια μιας ολόκληρης σχολικής χρονιάς (2017-18) δραστηριότητες διδασκαλίας της ίδιας ύλης αλλά με διαφορετικοποιημένες διδακτικές πρακτικές, βάσει των όσων πρότειναν οι δύο εκδοχές του Προγράμματος Σπουδών σχετικά με την οργάνωση των διδακτικών περιεχομένων και τη μεθόδευση της διδασκαλίας. Για την εξαγωγή των συμπερασμάτων μας χρησιμοποιήσαμε διαγνωστικές δοκιμασίες αρχής, μέσης και τέλους (αφού εξαρχής είχαμε σταθμίσει την επιδοση των δύο τμημάτων, ώστε να είναι συγκρίσιμη), συμμετοχική παρατήρηση (με ελεύθερη ή/και δομημένη καταγραφή στοιχείων από τις ανταποκρίσεις των μαθητών), καθώς και ερωτηματολόγιο στάσεων των μαθητών. Κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των δραστηριοτήτων η ερευνητική μας ομάδα λειτούργησε με όρους ομάδας «έρευνας δράσης». Η συγκριτική αποτίμηση των στοιχείων που συλλέξαμε δείχνει ότι μια σειρά από προτεινόμενες πρακτικές που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως «φιλικότερες προς τον μαθητή» (όπως η προσφορά ερεθισμάτων συνεργατικής μάθησης, η συστηματικότερη χρήση ψηφιακών μέσων και εργαλείων κατά τη διδασκαλία, η ευέλικτη χρήση της διδακτέας ύλης κ.ά) γίνονταν ευμενώς αποδεκτές από τους μαθητές· ωστόσο, δεν κατέστη δυνατό να εντοπίσουμε μια σαφή και διαρκή τάση βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων ως προς τη γνωσιακή, τη γλωσσική και την κοινωνικοπολιτισμική διάσταση του γραμματισμού, συσχετιζόμενη άμεσα με αυτές τις αλλαγές στην οργάνωση των διδακτικών περιεχομένων

και της διδακτικής μεθόδευσης. Έτσι, διαμορφώνεται μια ένδειξη ότι από μόνες τους οι αναδιατάξεις εσωτερικών στοιχείων ενός Προγράμματος Σπουδών δεν αρκούν για να αλλάξουν ουσιαστικά τα μαθησιακά αποτελέσματα, αν δεν συνοδεύονται από μια γενικότερη ερευνητική και θεωρητική επαναπροσέγγιση του συνολικού σκεπτικού, βάσει του οποίου έχουν σχεδιαστεί οι πρακτικές γραμματισμού που υιοθετούνται.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΑΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΜΙΑΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΕ ΚΕΝΤΡΟ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 2017

Βασιλική Αραμπατζή
ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

arabatzi.vassiliki0912@gmail.com

Τους πρώτους μήνες του 2016 η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να κλείσει τα σύνορα της, εμποδίζοντας το πέρασμα της Βαλκανικής οδού προς την Ευρώπη, εν μέσω της εισροής μεγάλων προσφυγικών ροών από τις χώρες της Ανατολής. Η συγκεκριμένη απόφαση δημιούργησε μία σειρά νέων δεδομένων για το ελληνικό κράτος και οι εξελίξεις επηρέασαν σημαντικά την μορφή της μετανάστευσης των νεοσφισθέντων πληθυσμών, η οποία άλλαξε ριζικά αποκτώντας χαρακτηριστικά του λεγόμενου «transit migration».

Στη συγκεκριμένη ανακοίνωση προσεγγίζεται το ζήτημα της εκπαίδευσης των πληθυσμών που βρίσκονται μαζικά στο διάκενο ευρωπαϊκών συνόρων και αποτέλεσαν μεγάλο μέρος των transit μετακινούμενων στην Ελλάδα του 2017. Με μεθοδολογικό εργαλείο την εκπαιδευτική εθνογραφία και την συμμετοχική παρατήρηση, παρουσιάζεται το παράδειγμα μιας τρίμηνης εκπαιδευτικής παρέμβασης σε Κέντρο Φιλοξενίας Προσφύγων στην Ελλάδα και αποτυπώνεται ο τρόπος με τον οποίο μία ομάδα εθελοντριών εκπαιδευτριών επιχείρησε να προσεγγίσει την διδασκαλία της πρώτης γραφής και ανάγνωσης στα ελληνικά, επικεντρώνοντας τις πρακτικές της στην βασική αρχή της εκπαίδευσης για την δίκαιη ισότητα, δηλαδή στην δόμηση κριτικού γραμματισμού.

Κατά την περιγραφή της συγκεκριμένης παρέμβασης αποτυπώνεται το πως η μέθοδος της παρεμβαίνουσας μη - κατευθυντικότητας μπορεί να συμβαδίσει με τη διδασκαλία γλώσσας για τη δίκαιη ισότητα. Ακόμη δίνονται παραδείγματα του διαφοροποιημένου υλικού διδασκαλίας, των μεθόδων λειτουργίας των μαθημάτων, των τρόπων οργάνωσης ομάδων εμπύχωσης και ομάδων ανάγνωσης και των τρόπων αξιολόγησης του εγχειρήματος. Παρουσιάζεται η συνολική πορεία των μαθητών δημοτικού που συμμετείχαν.

Στο επίκεντρο του λόγου της ανακοίνωσης τοποθετείται η διαδικασία ανάγνωσης και προσδιορισμού των εκπαιδευτικών αναγκών. Με αυτές ως αφετηρία της εκπαιδευτικής πράξης συμπεραίνεται ότι οι «εν μέσω μετακίνησης» μαθητές μαθαίνουν αποτελεσματικά όταν κατανοούν γιατί μαθαίνουν και όταν συνοδεύονται προς την διαδικασία ανακάλυψης του τρόπου που μαθαίνουν. Με τεχνικές όπως αυτή της βιωματικής εκπαίδευσης και της διαφοροποιημένης ως προς μια πληθώρα κριτηρίων διδασκαλίας, οι μαθητές αποκτούν εργαλεία οικειοποίησης της γνώσης τους και της νέας γλώσσας τους.

‘ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ’ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΡΑΒΙΚΗ: ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

Μαριλένα Καρυολαίμου
Πανεπιστήμιο Κύπρου
makar@ucy.ac.cy

Η καταγραφή και η αναβίωση προφορικών γλωσσών απειλούμενων με εξαφάνιση υπήρξαν για πολλά χρόνια δύο ανεξάρτητες και χωρίς ιδιαίτερη σχέση δραστηριότητες. Το προϊόν της καταγραφής, όμως, τα Αρχεία προφορικής παράδοσης, μπορεί να αποτελέσουν ένα χρήσιμο εργαλείο στη διαδικασία αναβίωσης προσφέροντας υλικό που μπορεί να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία της γλώσσας.

Η παρούσα ανακοίνωση αντλεί παραδείγματα από το Αρχείο προφορικής παράδοσης της κυπριακής αραβικής και τη χρήση τους στο διδακτικό υλικό που έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του προγράμματος αναβίωσης της γλώσσας που χρηματοδοτεί το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού από το 2013.

Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται η αξιοποίηση των «Μικρών ιστοριών», αφηγήσεων που αναφέρονται σε βιωματικά γεγονότα και προβάλλουν τις ανθρώπινες μικρότητες και τα ανθρώπινα ελαπώματα. Αυτές τις «μικρές ιστορίες», τις γνωρίζουν τα μέλη της κοινότητας που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στον Κορμακίτη πριν από το 1974, επειδή επαναλαμβάνονταν συστηματικά στις κοινωνικές συναναστροφές. Ως εκ τούτου, η λειτουργία τους δεν ήταν να ενημερώσουν τα μέλη της κοινότητας - αφού οι περισσότεροι τις γνώριζαν ήδη - να διαπιστώσουν και να επαναβεβαιώσουν τη συνοχή της κοινότητας στη βάση μιας 'ήδη υπάρχουσας εσωτερικής γνώσης των γεγονότων'.

Στο διδακτικό υλικό, οι «μικρές ιστορίες» χρησιμοποιούνται ακριβώς λόγω της ιδιότητάς τους να συνένουν τη συλλογή μνήμη και να καθιστούν το προσωπικό βίωμα αντικείμενο συλλογικής ταύτισης καθιστώντας ταυτόχρονα και τους νεαρούς ομιλητές «έσωθεν γνώστες». Στην ανακοίνωση, παρουσιάζονται συγκεκριμένα παραδείγματα για το πώς μπορούμε να εντάξουμε τις μικρές αυτές ιστορίες στη διδακτική πράξη, αξιοποιώντας: (α) το φαινόμενο της διαγλωσσικότητας (translanguaging) που είναι χαρακτηριστικό στοιχείο της αφηγηματικής δομής τους, (β) την παρουσία πυρήνων σημασιολογικής διαφάνειας και (γ) τη μερική επάρκεια των νεαρών ομιλητών.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ: ΟΙ ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Βίκυ Παναγή Καγιά
Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
Vicky.kayiamermaid@gmail.com

Έχει πρόσφατα εφαρμοστεί εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στην προσχολική εκπαίδευση στην Κύπρο. Όπως έχει αναπτυχθεί το νέο αναλυτικό πρόγραμμα στοχεύει στην παροχή ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης για παιδιά προσχολικής ηλικίας. Σε αυτή την παρουσίαση θα συζητήσουμε τα συμπεράσματα από μια διαχρονική ποσοτική μελέτη που εμπλέκονται ενενήντα τρία παιδιά και έδειξε ότι τα παιδιά με ψηλές φωνολογικές και συντακτικές δεξιότητες στο νηπιαγωγείο είχαν σημαντικά υψηλότερες δεξιότητες στο τέλος του πρώτου έτος του δημοτικού σχολείου, από τα παιδιά με χαμηλές φωνολογικές και συντακτικές δεξιότητες. Ο χαμηλός μέσος όρος επιτυχίας στις γλωσσικές επιδόσεις είχε ως αποτέλεσμα χαμηλές επιδόσεις και στις δοκιμασίες ανάγνωσης κατά το τέλος της Α΄ Δημοτικού.

Τα αρνητικά αποτελέσματα στις επιδόσεις των παιδιών στις φωνολογικές, συντακτικές δοκιμασίες και στον αφηγηματικό λόγο μπορούν να αποδοθούν στο προηγούμενο αναλυτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας Κύπρου (1994). Στόχος του σχολείου με την εφαρμογή των Νέων αναλυτικών προγραμμάτων είναι η ποιοτική εκπαίδευση ώστε τα παιδιά να αποκτήσουν δεξιότητες γραμματισμού και επικοινωνίας. Τα παιδιά να έχουν εμπειρίες μέσα στο πλαίσιο των ενδιαφερόντων και ικανοτήτων τους ώστε να κοινωνικοποιηθούν γλωσσικά.

Τα ευρήματα μας έδειξαν ότι τα 153 παιδιά που συμμετείχαν στην έρευνα αν και ανήκουν στην ίδια ηλικιακή ομάδα παρουσιάζουν έντονες διατομικές διαφορές ως προς την φωνολογική και συντακτική ικανότητα τους που οφείλεται σε ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες. Τα παιδιά που προέρχονταν από γονείς ψηλότερου μορφωτικού επιπέδου είχαν σημαντικά ψηλότερες φωνολογικές και συντακτικές ικανότητες από τα παιδιά με γονείς χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου. Η απόκλιση αυτής της διαφοράς είναι μακροπρόθεσμος στόχος της ποιοτικής εκπαίδευσης που παρέχεται από το σχολείο μέσα από την εφαρμογή των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Προσχολικής στη βάση της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης στην Κύπρο (2016). Ο ποιοτικός χρόνος και χώρος στο κάθε παιδί ξεχωριστά θα το βοηθήσει να αναδείξει τις ενδυνάμει δυνατότητες και ικανότητες του.

**ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΜΟΡΦΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ: ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΩΝ
ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ/
ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΜΙΑ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ**

Ιόλη Ορφανίδη & Άννα Χατζηπαναγιωτίδη
Frederick University

ioli_orphanides@yahoo.com
achatzipanagiotidou@gmail.com

Η Κύπρος είναι μία χώρα που πληροί σχεδόν όλα τα κριτήρια του Ferguson (1959) για τον ορισμό της γλωσσικής διμορφίας. Παράλληλα με τη γλωσσική αυτή κατάσταση, η Κύπρος τα τελευταία χρόνια έχει γίνει χώρα υποδοχής μεταναστών (Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, 2013), πράγμα που συνεπάγεται και το αυξημένο ενδιαφέρον για την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Η εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας είναι μία κοπιαστική και χρονοβόρα διαδικασία για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Όταν η εκμάθηση αυτή λαμβάνει χώρα σε μία γλωσσική κοινότητα που χαρακτηρίζεται από το φαινόμενο της γλωσσικής διμορφίας, τότε ο κόπος που πρέπει να καταβάλει ο μαθητής είναι πολλαπλός (Ferguson, 1971).

Παράλληλα, η παιδαγωγική για τη διδασκαλία μίας γλώσσας ως ξένης έχει στραφεί από τη δεκαετία του '70 και μετά (πρβλ. Hymes, 1972) στην ανάπτυξη της ικανότητας της επικοινωνιακής πληρότητας για τους μαθητές (Al-Batal, 1992· Μπέλλα, 2011), η οποία ορίζεται ως η ικανότητα να χρησιμοποιεί κανείς τις γλωσσικές δομές σωστά, αναλόγως με τις επικοινωνιακές περιστάσεις κάθε φορά. Εξάλλου, η πολυγλωσσία και η εκμάθηση γλωσσών σε εθνικές και μεταναστευτικές μειονότητες είναι ένα σημαντικό διακύβευμα στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής αγωγής.

Στην παρούσα πρόταση διερευνάται η επιρροή του φαινομένου της γλωσσικής διμορφίας στο επίπεδο της επικοινωνιακής πληρότητας στην ελληνική γλώσσα ως δεύτερη ή ξένη για τους ενήλικες ρωσόφωνους που διαμένουν μόνιμα στην Κύπρο. Επίσης διερευνάται η επίδραση που ασκούν στο επίπεδο επικοινωνιακής πληρότητας παράγοντες όπως οι στάσεις προς τη διάλεκτο και την Κοινή Ελληνική και τα επίπεδα χρήσης της γλώσσας.

Η διερεύνηση γίνεται μέσα από ένα ειδικά διαμορφωμένο ποσοπικού τύπου ερωτηματολόγιο, το οποίο δόθηκε ήδη σε 100 άτομα. Στο συνέδριο θα παρουσιαστεί η παραγοντική ανάλυση του ερωτηματολογίου, η τελική μορφή του, καθώς και τα πρώτα αποτελέσματα.

**“Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΥΣ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ
ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ (ΟΝΟΜΑΤΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ) :
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ (ΚΥΠΡΟΣ)”**

Άννα Λάζου & Σωτήριος Μπεκάκος
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
sotomiros@gmail.com, lazou@ppp.uoa.gr

Μέσα σε μια πολυπολιτισμική τάξη ο δάσκαλος ή ο καθηγητής έρχονται σε επαφή με μαθητές, οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικές χώρες. Αυτό συμβαίνει κατά την διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπου μέσω της γλωσσικής διδασκαλίας, αναπτύσσεται μια δυναμική αλληλεπίδρασης. Κατά την διάρκεια αυτής της δυναμικής, οι μαθητές εκφράζονται σε επίπεδο προφορικού λόγου, μέσω της ελληνικής γλώσσας, την οποία διδάσκονται μέσω των κειμένων και προσπαθούν να παράγουν προφορικό λόγο. Εντούτοις, κατά την διάρκεια της παραγωγής προφορικού λόγου εντοπίζεται το φαινόμενο της γλωσσικής παρεμβολής (language interference).

Η μητρική γλώσσα (Language 1 - L1) των μαθητών επιδρά επάνω στην ξένη ή δεύτερη γλώσσα (Language 2 - L2) που στην προκειμένη περίπτωση είναι η Κοινή Νεοελληνική (ΚΝΕ). Συνεπώς, για τη μείωση της γλωσσικής παρεμβολής και της ανάπτυξης της γλωσσικής συνειδητότητας (language awareness) στους μαθητές, θεωρούμε ως βασικό ερευνητικό ερώτημα το ακόλουθο: είναι χρήσιμο να ανατρέξουμε σε πολιτισμικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα τα χορευτικά στοιχεία (αγγλ. dance elements, ονόματα, φιλοσοφία), μέσα από παραδείγματα αρχαίων και παραδοσιακών κυπριακών χορών.

Ακόμη, μια άλλη υπόθεση εργασίας είναι η εξής: μπορούμε να εντάξουμε χορευτικές κινήσεις και παραδείγματα αρχαίων και παραδοσιακών χορών, με σκοπό την καλλιέργεια του γραμματισμού σε παιδιά και ενήλικες, οι οποίοι διδάσκονται την Κοινή Νεοελληνική ως δεύτερη ξένη γλώσσα; Ο χορός είναι μια πολιτισμική μορφή παιχνιδιού. Συστατικά στοιχεία του χορού είναι ο ρυθμός και η κίνηση. Το σώμα ανταποκρίνεται με κινήσεις και χειρονομίες στο ρυθμό. Ο χορός, όπως και η ποίηση, είναι μια μορφή τέχνης:

- εκτελείται από άτομα-ομάδα,
- εξελίσσεται μέσα από συνεχή ακολουθία δραστηριοτήτων σε δοσμένο χρόνο και χώρο,
- το ανθρώπινο σώμα αποτελεί το εργαλείο και η κίνηση το μέσο.

- Επιτρέπει στα παιδιά να χρησιμοποιούν τη δημιουργικότητα στην κίνηση (δημιουργική κινητικότητα)
- Αναπτύσσεται στα παιδιά η φαντασία, η ευκαιρία της έκφρασης, του αυτοσχεδιασμού (ατομικό - ομαδικό επίπεδο), η δυνατότητα να παίρνουν αποφάσεις (επικοινωνία-συνεργασία).

Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση μιας διδακτικής μεθόδου για την καλλιέργεια του γραμματισμού της ΚΝΕ, την ενίσχυση του λεξιλογίου και της καλλιέργειας ενός είδους φιλοσοφικού γραμματισμού μέσω του χορού, ενώ επιχειρείται και η ανάδειξη των ελληνικών πολιτισμικών στοιχείων για την καλλιέργεια του γλωσσικού γραμματισμού (language literacy), με βάση δυο τρία παραδείγματα κυπριακών χορών που διασώζουν αρχαιοελληνικά πολιτισμικά στοιχεία.

ΜΙΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΕΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΜΗ ΡΟΜΑ: ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΕΣ

Νταλαμπύρα Ελένη
Université Montpellier
 e_dalabyra@hotmail.com

Το ποσοστό φοίτησης των παιδιών Ρομά στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρουσιάζει αύξηση τα τελευταία χρόνια η οποία συνοδεύεται με την καταγραφή ερευνητικών δεδομένων. Από την άλλη πλευρά, στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η κατάσταση μοιάζει να είναι πιο ρευστή με λίγα ερευνητικά δεδομένα σχετικά με την φοίτηση τους αλλά και με απόψεις και πρακτικές των ίδιων των μαθητών. Η παρουσίαση μας σκοπεύει να εστιάσει στη σύγκριση μεταξύ δύο ομάδων εφήβων: η πρώτη περιλαμβάνει μαθητές Ρομά οι οποίοι φοιτούν στο γυμνάσιο μιας γκετοποιημένης περιοχής της Θεσσαλονίκης και η δεύτερη ομάδα αποτελείται από μαθητές μη Ρομά οι οποίοι φοιτούν σε γυμνάσιο γειτονικής, μη γκετοποιημένης περιοχής της πόλης. Και οι δύο ομάδες παρακολουθούν μαθήματα βασισμένα στα ίδια curricula. Η σύγκριση βασίζεται σε συνεντεύξεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με τους μαθητές και των δύο ομάδων με θέματα σχετικά με τον γραπτό λόγο (χρησιμότητα, πρακτικές, μέσα, γραφή προφορικών γλωσσών, greeklish, νόρμες) αλλά και των διαφόρων γλωσσών (γλώσσα, -ες μητρική -ές, μειονοτικές, ξένες, διδασκόμενες και μη, γλωσσομάθεια). Οι συνεντεύξεις που συλλέχθηκαν, αναλύθηκαν τόσο με βάση τις θεωρίες ανάλυσης λόγου όσο με βάση το περιεχόμενό τους. Θα θέλαμε λοιπόν να παρουσιάσουμε τα σημεία στα οποία φαίνεται να συγκλίνουν αλλά και να αποκλίνουν οι δύο ομάδες, προσπαθώντας στη συνέχεια να ερμηνεύσουμε τα αποτελέσματα της ανάλυσης μας.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΔΙΓΛΩΣΣΩΝ ΟΜΙΛΗΤΩΝ. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Μαρία Παραλίδου & Δέσποινα Πετροπούλου

ΥΠΕΠΘ Ελλάδας

paralidou@yahoo.gr

dpetropoulou8@gmail.com

Στόχος της επικείμενης παρουσίασης είναι η πραγμάτευση του ζητήματος της διγλωσσίας μέσα από τη συνεξέταση δύο διαφορετικών περιπτώσεων. Οι περιπτώσεις διγλωσσίας που γίνονται αντικείμενο της μελέτης μας εδώ είναι αυτές του δωδεκάχρονου David από την Αλβανία και της πενήνταετράχρονης Anke από τη Γερμανία. Η έρευνά μας βασίζεται σε διανεμηθέν ερωτηματολόγιο, εμπειρική παρατήρηση και θεωρητική ανάλυση των τύπων διγλωσσίας των εν λόγω ομιλητών. Σκιαγραφούνται, ακόμη, ο τύπος εκπαίδευσης που ακολουθήθηκε στις δύο γλώσσες και οι ετερότητες των δύο αυτών χρηστών της ελληνικής σε επίπεδο γλωσσομάθειας σε συνάρτηση προς την ηλικία έκθεσης στη δεύτερη γλώσσα (ελληνική), την επίδραση της μητρικής και το ευρύτερο μορφωτικό και κοινωνικό υπόβαθρο των ατόμων και του περιβάλλοντός τους. Προς περαιτέρω πιστοποίηση των παρατηρήσεών μας παρατίθενται όπου είναι αναγκαίο σχετικές πληροφορίες και παραδείγματα χρήσης λόγου εδραζόμενα σε συγκεκριμένα γλωσσικά φαινόμενα. Η παραπάνω συγκριτική προσέγγιση επιτρέπει την εξαγωγή πειραματικών, θα λέγαμε, συμπερασμάτων αφήνοντας, όμως, ανοικτό το πεδίο της διαλεκτικής, καθώς η κάθε περίπτωση διγλωσσίας - όπως και ανθρώπινης προσωπικότητας - ενέχει τη μοναδικότητα και τις ιδιαιτερότητές της.

ΜΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΑΦΕΤΗΡΙΑ ΤΑ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΟΥΝ ΤΑ ΝΗΠΙΑ

Σοφία Γκόρια

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

sgkoria@uth.gr

Οι αλλαγές στη διδακτική της γλώσσας, όπως αυτές αποτυπώνονται στα αναλυτικά προγράμματα για το νηπιαγωγείο και τις σχετικές εγκυκλίους, υπαγορεύουν αντίστοιχες μεθοδολογικές προσεγγίσεις για την επίτευξη των γλωσσικών στόχων. Παράλληλα, σε αντίστοιχες αλλαγές υπόκεινται και οι πρακτικές γραμματισμού που πρέπει να αναπτύξουν τα νήπια προκειμένου να επικοινωνούν αποτελεσματικά στην εκάστοτε επικοινωνιακή περίπτωση καθώς και να αντιλαμβάνονται το νόημα που παράγεται με ποικίλους σημειωτικούς τρόπους.

Η άτυπη έκθεση των παιδιών ενός νηπιαγωγείου του νομού Μαγνησίας σε πολυτροπικά κείμενα και η συστηματική διδασκαλία - σύμφωνα με τις επιταγές του επίσημου αναλυτικού προγράμματος για τη γλώσσα - των αρχών οργάνωσης και παρουσίασης του νοήματος σ' αυτά οδήγησε σε παραγωγές κειμένων από μέρους τους. Αυτά τα κείμενα των παιδιών συλλέχθηκαν και αναλύθηκαν ποιοτικά προκειμένου να εντοπιστούν οι πρακτικές γραμματισμού που τα νήπια κατέχουν ήδη ή απέκτησαν στο πλαίσιο της διδασκαλίας, αφομοίωσαν και συμπεριέλαβαν στις προσωπικές τους παραγωγές.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται τόσο το περίγραμμα της διδακτικής παρέμβασης που εφαρμόστηκε όσο και τα αποτελέσματα της ποιοτικής ανάλυσης των κειμένων των παιδιών.

Διαπιστώθηκε ότι τα νήπια κατά την άτυπη έκθεσή τους σε πολυτροπικά κείμενα στο πλαίσιο της καθημερινότητάς τους αντιλαμβάνονται διαισθητικά και αποσπασματικά τον τρόπο που παράγεται το νόημα σε αυτά. Επίσης, δε διαθέτουν την απαραίτητη μεταγλώσσα για να περιγράψουν αποτελεσματικά τις διαδικασίες παραγωγής νοήματος, η οποία είναι απαραίτητη προκειμένου να συντελεστεί η κατανόηση και κατ' επέκταση η μάθηση. Η συστηματική διδασκαλία συμπληρώνει το υπάρχον κενό και συμβάλλει στη δημιουργία εγγράμματος νηπίων ικανών να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να προσεγγίζουν το νόημα κριτικά.

Αυτά τα αποτελέσματα εκτιμάται ότι θα αποτελέσουν ένα ικανοποιητικό σώμα γνώσεων ωφέλιμων για την ανατροφοδότηση της πρότασης διδασκαλίας για την κατανόηση και παραγωγή πολυτροπικού νοήματος στο νηπιαγωγείο η οποία εφαρμόστηκε και ταυτόχρονα θα συμβάλλουν στον εμπλουτισμό της διδακτικής πρακτικής και το σχεδιασμό βελτιωμένων διδακτικών παρεμβάσεων στο μέλλον για την προαγωγή του γραμματισμού των νηπίων.

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΗ ΤΕΧΝΗ:
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΝΔΕΟΥΝ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ**

Βικτωρία Παύλου
Frederick University
v.pavlou@frederick.ac.cy

Ενώ είναι αποδεκτό ότι η διασύνδεση των γνωστικών αντικειμένων του αναλυτικού προγράμματος με την πραγματικότητα των μαθητών αυξάνει το ενδιαφέρον και την εμπλοκή τους στη μαθησιακή διαδικασία με αποτέλεσμα την ανάπτυξη σημαντικών δεξιοτήτων και την απόκτηση ουσιαστών γνώσεων, αυτό δεν επιτυγχάνεται πάντα στον επιθυμητό βαθμό. Ιδιαίτερα στο μάθημα της τέχνης, το οποίο συχνά θεωρείται ως δευτερεύον μάθημα ή απλά ως ένα πρακτικό μάθημα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, παρατηρούνται πολλές χαμένες ευκαιρίες διασύνδεσης του μαθήματος με την καθημερινότητα των παιδιών. Η παρουσίαση αυτή επικεντρώνεται στην ανάπτυξη εικαστικών αναστοχαστικών ημερολογίων από μελλοντικούς εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως μέσο ανάπτυξης της αυτονομίας και αυτεπάρκειάς τους αλλά και ως μέσο ενασχόλησης με κοινωνικά ζητήματα και ένταξής τους στον σχεδιασμό εικαστικών ενοτήτων. Παρουσιάζονται μελέτες περιπτώσεων τριτοετών φοιτητριών του προγράμματος Δημοτικής Εκπαίδευσης και η εργασία τους κατά τη διάρκεια ενός ακαδημαϊκού εξαμήνου. Οι φοιτήτριες κλήθηκαν να συνδυάσουν κείμενα, λόγο, εικόνες, έργα τέχνης για να αναδείξουν κοινωνικά ζητήματα, να δημιουργήσουν έργα τέχνης και να σχεδιάσουν εικαστικές ενότητες για παιδιά. Οι προεκτάσεις της εργασίας αυτής αφορούν στο περιεχόμενο προετοιμασίας μελλοντικών εκπαιδευτικών στο συγκεκριμένο αντικείμενο με στόχο την αναβάθμιση και επανατοποθέτησή του στο αναλυτικό πρόγραμμα.

**ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΕ ΜΗΤΕΡΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ**

Έλενα Ξενή
CARDET
elena.xeni@cardet.org

Η παρούσα εισήγηση επικεντρώνεται σε τρέχουσες σχολικές δράσεις με μητέρες παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία, όπως σχεδιάζονται και υλοποιούνται στα πλαίσια ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών έργων σε δημοτικά σχολεία της Κύπρου, με κύριο στόχο την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας σε μετανάστριες μητέρες, μέσω της εμπλοκής τους σε καινοτόμες πρακτικές γραμματισμού που σχετίζονται άμεσα με τις ανάγκες τους.

Σε μια εποχή έντονων προκλήσεων, οι σχολικές δράσεις παρουσιάζονται ως καλή πρακτική αντιμετώπισης των συνεχών αλλαγών και προκλήσεων στη σύγχρονη κοινωνία και προτείνουν στρατηγικές συνεχούς εξέλιξης σε καθημερινές ρουτίνες ανάπτυξης και βελτίωσης. Σε μια κοινωνία συνεχών ανακατατάξεων, όπου οι ανισότητες πληθαίνουν και οι αποστάσεις μεγεθύνονται ανάμεσα σε έχοντες και μη έχοντες δεξιότητες, ευκαιρίες, επιλογές και προοπτική, σχολικές δράσεις που επικεντρώνονται σε μητέρες παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία και που τις τοποθετούν στο επίκεντρο του ενταξιακού ενδιαφέροντος και των καλών πρακτικών συμπεριληψής, λειτουργούν ως αντιστάθμισμα στην ανισότητα, τις προκλήσεις, τα αδιέξοδα και τα κενά.

Πλαισιωμένες στην έρευνα εντοπισμού και ανάλυσης αναγκών, τον σχεδιασμό δράσεων και τις εφαρμογές στη βάση των αναγκών που εντοπίζονται, την εμπλοκή των μητέρων στις διαδικασίες ανάπτυξης, αξιολόγησης και αναθεώρησης των πρωτοβουλιών που λαμβάνονται, κ.λπ., οι σχολικές δράσεις που πρόκειται να παρουσιαστούν υπογραμμίζουν ότι το μεταναστευτικό ζήτημα αποτελεί ένα λειτουργικό πρόβλημα των σύγχρονων κοινωνιών και δεν είναι απλώς ένα θεωρητικό φαινόμενο.

Με αφετηρία το πιο πάνω, οι σχολικές δράσεις επιτυγχάνουν να δώσουν έμφαση στην εκμάθηση της γλώσσας της χώρας-υποδοχής, που αποτελεί άμεση ανάγκη για κάθε μετανάστρια σε μια χώρα-υποδοχής και ταυτόχρονα αντιμετωπίζουν τις μητέρες παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία ως γυναίκες (σε δράση) με δεξιότητες, γνώσεις, ταλέντα και δυνατότητες, με τα θέλω και τα οράματά τους να αποκτούν νόημα και προοπτική.

Την ίδια στιγμή, οι εν λόγω σχολικές δράσεις, αναγνωρίζουν την ανάγκη του σύγχρονου σχολείου (και του/ της εκπαιδευτικού του σήμερα) για αναθεώρηση/ αναθεωρήσεις αλλά και τη δυνατότητά του να εργάζεται ως προς αυτήν/ αυτές, με τον προγραμματισμό και την υλοποίηση στοχευμένων δράσεων συμπερίληψης, που αφορούν επί της ουσίας, ανακουφίζουν, ενεργοποιούν και δίνουν προοπτική σε μπότερες μετανάστριες στο κυπριακό συγκείμενο

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Μαρία Δημάση & Στέλλα Θεολόγου

Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων χωρών, ΔΠΘ

mdimasi@bscc.duth.gr

sttheol@yahoo.com

Οι σύγχρονες τεχνολογικές και κοινωνικοπολιτισμικές απαιτήσεις έχουν διαμορφώσει και αναμορφώσει σε μεγάλο βαθμό την επικοινωνία των ατόμων, καθώς η ανάγνωση και η γραφή διεξάγονται σε νέα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα και εντάσσονται στη νέα κειμενικότητα που βασίζεται στα πολυτροπικά-πολυμεσικά κείμενα (Δημάση & Αραβανή, 2013). Στο πλαίσιο αυτών των σύγχρονων εξελίξεων και αλλαγών επανακαθορίζεται ο γραμματισμός, ο οποίος, πλέον, δεν θεωρείται στατικός και συγκεκριμένος, αλλά χαρακτηρίζεται από εννοιολογική πολλαπλότητα (Jewitt, 2008; Baker, 2010) και εξελίσσεται στην έννοια των πολυγραμματισμών που δίνει έμφαση στη γλωσσική και κοινωνική ενδυνάμωση των μαθητών, κατανοώντας την πολυμορφία με την οποία παράγονται τα νοήματα στο σύγχρονο κοινωνικό περιβάλλον, έτσι ώστε να γίνουν και οι ίδιοι αποτελεσματικοί κατασκευαστές νοημάτων, προετοιμάζοντας το κοινωνικό τους μέλλον (Jetton & Dole, 2004; Leu, Donald, Kinzer, Coiro & Cammack, 2004). Με αφετηρία αυτούς τους προβληματισμούς η παρούσα έρευνα εστιάζει στη μελέτη των Σχολικών Εγχειριδίων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Γυμνασίου και στην ανίχνευση του ρόλου που διαδραματίζουν τα εμπριεχόμενα λογοτεχνικά κείμενα στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών και των Νέων Τεχνολογιών. Σημείο αναφοράς ήταν η σύνδεσή τους με τη στοχοθεσία του μαθήματος της Λογοτεχνίας μέσω του ΔΕΠΠΣ, ΑΠΣ και των Εκπαιδευτικών οδηγιών, αλλά και των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών. Στόχοι της έρευνας είναι η ανάδειξη του πολιτισμικού γραμματισμού όπως αποτυπώνεται στα σχολικά εγχειρίδια διδασκαλίας της λογοτεχνίας. Πιο συγκεκριμένα μετά τη σύντομη θεωρητική πλαισίωση που επικεντρώνεται στην έννοια των πολυγραμματισμών και τη σχέση λογοτεχνίας και διδασκαλίας παρουσιάζονται κατηγοριοποιημένα με ειδολογικά κριτήρια τα λογοτεχνικά κείμενα των εγχειριδίων και διερευνάται η σύνδεσή τους με τη στοχοθεσία κάθε ενότητας. Για τη σύνδεση αυτή αξιοποιούνται στοιχεία ανάλυσης όπως η σύνδεση περιεχομένων- διδακτικών επιλογών - στοχοθεσίας. Η επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων οδηγούν στη διαπίστωση ότι η λογοτεχνία συμβάλλει στην κατάκτηση του πολιτισμικού γραμματισμού οριοθετημένου στο ευρύτερο σχολικό και κοινωνικο-πολιτισμικό συγκείμενο.

Η ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΡΡΥΘΜΙΖΟΜΕΝΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Ελένη Βρετουδάκη & Αθηνά Ντούλια
Περιφερειακό Κέντρο Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού Κρήτης
vretel@cha.gr
athinad2819@yahoo.gr

Είναι γενικά αποδεκτό στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ότι οι μαθητές, ιδιαίτερα στις πρώτες τάξεις πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στη σύνταξη γραπτού κειμένου με «φτωχό» και περιορισμένο λεξιλόγιο, πολλές επαναλήψεις, σκόρπιες ή άσχετες σκέψεις και ιδέες (Graham, Harris, & MacArthur, 2004 · Spantidakis, 2011). Σκοπός αυτής της έρευνας ήταν να καταγράψει τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στη διαδικασία συμπεριφοράς και γραφής των μαθητών χρησιμοποιώντας τις τεχνικές της στρατηγικής της αυτορρυθμιζόμενης ανάπτυξης (SRSD) (Graham & Harris, 1996). Η στρατηγική αυτή εφαρμόστηκε τον περασμένο χρόνο σε μαθητές Β΄ Δημοτικού, με συγκεκριμένη παρέμβαση που αποσκοπούσε στην ανάπτυξη της ικανότητας τους να διαχειρίζονται τη διαδικασία γραφής. Μετά από 4 μήνες από την πρώτη αξιολόγησή τους αξιολογήθηκαν ξανά οι δύο ομάδες που έλαβαν μέρος στην πειραματική διαδικασία (19 κορίτσια και 21 αγόρια) ηλικίας 7,6 έως 8,0 (M = 7,8). Τα αποτελέσματα έδειξαν σταθερότητα και περαιτέρω βελτίωση στα αποτελέσματα των μαθητών, δεδομένου ότι παρήγαγαν σχετικά ίδια ή καλύτερα αφηγηματικά κείμενα μετά το πέρας της παρέμβασης που σέβονται το μήκος του κειμένου και μια σειρά ποιοτικών δεδομένων που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ως εκ τούτου, η στρατηγική της αυτορρύθμισης (SRSD) επικυρώνεται ως μια αποτελεσματική στρατηγική για την καλλιέργεια του γραπτού αφηγηματικού

ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟΤΗΤΑ, ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ευγενία Κουνναπή, Έφη Νησιφόρου & Χαράλαμπος Βρασιδάς
Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας,
Τμήμα Παιδαγωγικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, CARDET
evgenia.kounnapi@gmail.com
nisiforou.efi@gmail.com
pambos@cardet.org

Τις τελευταίες δεκαετίες η έννοια του γραμματισμού ως παραδοσιακά η ικανότητα ανάγνωσης και γραφής, αναπροσαρμόζεται ως «η ικανότητα του ατόμου να ταυτίζει, να καταλαβαίνει, να ερμηνεύει, να δημιουργεί, να επικοινωνεί, να υπολογίζει και να χρησιμοποιεί γραπτό υλικό με βάση διάφορα συγκεκριμένα, με στόχο την πετυχημένη δράση των ατόμων ως μέλη της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας» (UNESCO, 2005). Ως εκ τούτου, η έννοια του γραμματισμού διευρύνεται συνεχώς και αφορά την ικανότητα του ατόμου να λειτουργεί αποτελεσματικά σε διάφορα περιβάλλοντα και καταστάσεις επικοινωνίας, τόσο μέσα από κείμενα γραπτού και προφορικού λόγου (Μητσικοπούλου, 2001) όσο και μέσα από πολυτροπικά κείμενα (κείμενα με εικόνες, βίντεο, σχεδιαγράμματα, χάρτες, ηχητικά και παραγλωσσικά στοιχεία κλπ.), με στόχο την πολυεπίπεδη ανάλυση κειμένων, την αποδόμησή τους και την επέκταση νοημάτων. Η αλληλοσύνδεση και συμπλήρωση του γλωσσικού γραμματισμού με τον ψηφιακό γραμματισμό και την παιδαγωγική των πολυγραμματισμών (Ετεοκλέους, Παύλου & Τσολακίδης, 2012), στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική και στις πολιτισμικές πρακτικές διαφαίνεται αναγκαία για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων που υπηρετούν τον γραπτό και τον προφορικό λόγο.

Στα πλαίσια του προγράμματος DRC και της παρούσας εργασίας, θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα μιας πιλοτικής εφαρμογής παραγωγής πολυτροπικών κειμένων με έμφαση στην αβίαστη παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου αλλά και στην ανάπτυξη της ψηφιακής ικανότητας παιδιών της Β΄ τάξης δημοτικού με βάση πέντε τομείς ψηφιακής ικανότητας (Πληροφοριακός γραμματισμός και γραμματισμός ανάλυσης δεδομένων, Επικοινωνία και Συνεργασία, Δημιουργία Ψηφιακού Περιεχομένου, Ασφάλεια και Επίλυση Προβλημάτων). Οι πέντε αυτοί τομείς (EC, 2016; Vuorikari et al., 2016) βρίσκονται κάτω από την ομπρέλα της Ψηφιακής Πολιτείας (Digital Citizenship) δηλ. των κανόνων συμπεριφοράς των ανθρώπων σε σχέση με τη χρήση της τεχνολογίας (Ribble, Bailey & Ross, 2004· Ribble, 2011). Τα αποτελέσματα ανέδειξαν υψηλότερα μαθησιακά αποτελέσματα των παιδιών, ιδιαίτερα των

μαθητών/τριών οι οποίοι/οίες παρουσίαζαν δυσκολίες σ' ένα τυπικό περιβάλλον μάθησης. Στο πλαίσιο διαθεματικής προσέγγισης ενοτήτων του γλωσσικού μαθήματος τα παιδιά παρήγαγαν προφορικά και γραπτά κείμενα μέσα από τη χρήση πολυμεσικών εφαρμογών. Συγκεκριμένα, υλοποιήθηκε η χρήση της εικονικής περιήγησης του σχολείου τους, της τρισδιάστατης ψηφιακής αφίσας αλλά και μέσα από τη δημιουργία ψηφιακών κειμένων, τα οποία υπηρέτησαν το κειμενικό είδος του ταξιδιωτικού οδηγού της πόλης στην οποία ζουν.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΚΕΡΕΝΙΑΣ ΚΟΥΚΛΑΣ

Μαριάννα Παφίτη
Πανεπιστήμιο Κύπρου- Οργάνωση Πολιτισμού «Νεόφυτος»
pafite.marianna@ucy.ac.cy

Ο Ιταλός φιλόσοφος και συγγραφέας Carlo Cattaneo, στα μέσα του 19ου αιώνα, έγραφε: «Η ιατρική επιστήμη προϋποθέτει εξαιρετικές σπουδές και διορατικό μυαλό, και η ενσασχόληση μ' αυτήν απαιτεί μια ζωή σοβαρή, αφοσιωμένη στο καθήκον, γεμάτη άγχος, χωρίς διαλείμματα και αλλαγές, και η λογοτεχνία πρέπει να είναι το μόνο καταφύγιο όπου ο γιατρός, χωρίς ν' απαρνηθεί την κλίση του, μπορεί να προστρέξει και να πάρει βοήθεια».

Τι είδους βοήθεια μπορεί να προσφέρει η λογοτεχνία στην ιατρική; Όσο παράδοξη και αν ακούγεται η προτροπή του Cattaneo, είναι, ήδη, τεκμηριωμένη, διεθνώς, ως ανάγκη και, μάλιστα, προωθημένη ως επιστημονικό αίτημα και ακαδημαϊκή επιταγή. Οι ανθρωπιστικές επιστήμες συναντούν την κατεξοχήν επιστήμη του Ανθρώπου, την Ιατρική, την ανανεώνουν και την ενισχύουν με την δεξιοτέπτα της Ενσυναίσθησης που η ιατρική απώλεσε λόγω της προσήλωσής της στην εξιδείκευση και την τεχνολογία. Όπως υποδεικνύει η διεθνής βιβλιογραφία, η μελέτη της Λογοτεχνίας βελτιώνει την καθημερινή επικοινωνία ασθενούς – ιατρού, την ικανότητα παρατήρησης και έκφρασης των ιατρικών δεδομένων, την εμπάθυνση και πληρέστερη κατανόηση γεγονότων, καταστάσεων και εμπειριών που αφορούν τον ασθενή. Η Λογοτεχνία αποτελεί πηγή πληροφόρησης για τη φύση των ανθρώπινων συναισθημάτων και συμπεριφορών ενώ η μεταφορά των εμπειριών αυτών στο χαρτί, είναι πράξη που συνδέει την Ιατρική με την Λογοτεχνία.

Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται το μυθιστόρημα Η Κερένια Κούκλα του Χριστομάνου ως ιδιαίτερα καθοριστικό στο συναπάντημα Ιατρικής και Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Η ασθένεια, στο σπουδαίο αυτό λογοτεχνικό κείμενο, δεν είναι μόνο βασικός άξονας της αφήγησης αλλά σημείο γύρω από το οποίο περιστρέφεται η διερεύνηση του ανθρώπινου ψυχισμού, της σχέσης του ανθρώπου με τον συνάνθρωπό του, της ίδιας της ταυτότητάς του, της διαμόρφωσης και της τελικής αποδόμησης της ταυτότητας αυτής. Εάν θεωρήσουμε δεδομένο πως η ιατρική διάγνωση και θεραπεία της ασθένειας γίνεται μέσα από την διήγηση ιστοριών, τότε η Κερένια Κούκλα, με τις πολλαπλές διηγήσεις ασθενειών, και η αφηγηματολογική προσέγγισή της, θα μπορούσαν να γίνουν εργαλείο ανάπτυξης ενσυναίσθησης.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΑΘΩΝ ΑΛΛΟΓΛΩΣΣΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Ελένη Λεονταρίδη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

eleont@itl.auth.gr

Η εργασία αυτή στοχεύει στην εξέταση ιδιαίτερων γλωσσικών δυσκολιών που σχετίζονται με τη διαδικασία εκμάθησης της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας από αλλόγλωσσους μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Αθήνα. Για την επίτευξη του στόχου χρησιμοποιήθηκε ένα corpus γλωσσικής παραγωγής των μαθητών αυτών, το οποίο εξετάστηκε σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης, με ιδιαίτερη έμφαση στο επίπεδο της μορφολογίας, σύνταξης και λεξιλογίου. Από την ποσοτική και ποιοτική ανάλυση και κατηγοριοποίηση των λαθών που εντοπίστηκαν αποκαλύπτονται περιοχές στις οποίες καταγράφεται τάση παγίωσης λανθασμένων σχηματισμών και χρήσεων οπότε και απαιτούνται προτάσεις για βελτιστοποίηση της διδακτικής πράξης.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΩΣ ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΟΜΗΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΙΔΕΩΝ/ΑΞΙΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Χριστίνα Αβρααμίδου & Ανδρέας Κυθραιώτης

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

sav-chris@cytanet.com.cy

akythreotis@yahoo.com

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η κατάθεση μιας διδακτικής πρότασης στο πλαίσιο του Αναδομημένου Αναλυτικού Προγράμματος των Ελληνικών της Δημοτικής Εκπαίδευσης. Η εισήγηση δίνει έμφαση στη συλλειτουργική προσέγγιση της γλώσσας τόσο ως δομής όσο και λειτουργίας αλλά και ως συστήματος ιδεών και αξιών της κοινωνικής πραγματικότητας, μέσα από τον σχεδιασμό μιας στοχευμένης γλωσσικής διδασκαλίας για την παραγωγή γραπτού λόγου στο πλαίσιο της παιδαγωγικής αυτονομίας του εκπαιδευτικού.

Λαμβάνοντας υπόψιν το γεγονός ότι η μάθηση αποτελεί ενεργητική, διερευνητική και δημιουργική διαδικασία, σε συνδυασμό με τον σκοπό της γλωσσικής διδασκαλίας, που είναι να συμβάλει στη σταδιακή αυτονόμηση των παιδιών, ώστε να κατανοούν και να αξιοποιούν αποτελεσματικά και δημιουργικά τη γλώσσα ως δομή, λειτουργία και σύστημα ιδεών και αξιών, καθώς και μέσα από τον διαχρονικό υπό έμφαση στόχο του ΥΠΠ για τη μεγιστοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, προτείνεται η εν λόγω εισήγηση ως πρόταση ποιοτικής διδασκαλίας και μάθησης της γλώσσας.

Ειδικότερα, αναμένεται να παρουσιαστεί η διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης μιας αναδομημένης/ ανασχεδιασμένης ενότητας του σχολικού εγχειριδίου της Ε' τάξης, κυρίως του κειμενικού τύπου των οδηγιών, σύμφωνα με τους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας, που αφορούν στην Ε' τάξη. Η ανάπτυξη της δεξιότητας παραγωγής γραπτού λόγου, σε κείμενα οδηγιών, επιδιώκεται μέσα από συλλειτουργούσες διαδικασίες νοημάτων, με ταυτόχρονη ανάπτυξη και υλοποίηση στόχων για τη λειτουργική χρήση γραμματικών και συντακτικών δομών, θεματικού λεξιλογίου, ορθογραφικών κανόνων, δομής πρότασης και παραγράφου, με παράλληλη διδασκαλία συμβάσεων κειμενικού τύπου οδηγιών, σε συγκεκριμένο, κάθε φορά, επικοινωνιακό πλαίσιο. Επίσης, δίνεται σημασία στην αξιοποίηση της λειτουργίας μη γλωσσικών στοιχείων (π.χ εικόνες, χρώμα και μέγεθος γραμμάτων) για τη δόμηση του νοή-

ματος των κειμένων. Μια άλλη συνιστώσα που λαμβάνεται υπόψη στη διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου, στην παρούσα εισήγηση είναι η επεξεργασία ποικίλων κειμένων οδηγίων, όπου επισημαίνονται πληροφορίες, γίνεται ερμηνεία στη βάση των εμπειριών των παιδιών, καθώς και σε συσχέτιση με άλλα κείμενα από διαφορετικά πλαίσια, αλλά και κριτική τοποθέτηση, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. Όλες οι επί μέρους γλωσσικές δεξιότητες βοηθούν τα παιδιά να λειτουργήσουν ως συγγραφείς γραπτών κειμένων, με έμφαση στην παραγωγή, την επεξεργασία και την τελική αναδιαμόρφωση του παραγόμενου γραπτού τους λόγου, ώστε να καταστεί αποτελεσματικός στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων. Παράλληλα, με την παρουσίαση της διαδικασίας σχεδιασμού, αναμένεται να προβληθούν εργασίες μαθητών, να προταθούν γλωσσικά εργαλεία καθώς και νοητικά στηρίγματα, που χρησιμοποιούνται για την κατανόηση και την παραγωγή του γραπτού λόγου, όπως και τεχνικές αξιολόγησης του παραγόμενου λόγου. Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση άρχισε να εφαρμόζεται, από τη διδάσκουσα, από τη σχολική χρονιά 2015-2016, σε μαθητές της Ε' τάξης δημοτικού σε διαφορετικά σχολεία. Με βάση τα αποτελέσματα αρχικών, διαμορφωτικών και τελικών αξιολογήσεων με χρήση ποικίλων μεθόδων (π.χ δοκίμια, εστιασμένη παρατήρηση, αυτοαξιολόγηση, αξιολόγηση από άλλους μαθητές, φάκελος επιτευγμάτων, εκθέσεις προόδου), έχει διαφανεί αξιόλογη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στην παραγωγή γραπτού λόγου από τους μαθητές, με εμφανή βελτίωση σε επίπεδο λέξης, πρότασης και κειμένου, όπως και στην ανάπτυξη της δημιουργικής και κριτικής χρήσης της γλώσσας.

Η εν λόγω πρόταση αποσκοπεί στο να εφοδιάσει τους εκπαιδευτικούς με περαιτέρω διδακτικές ιδέες και εργαλεία, που θα μπορούσαν να τους ενδυναμώσουν στις δικές τους προσπάθειες υλοποίησης αναδόμησης ενοτήτων στα πλαίσια των Αναθεωρημένων Αναλυτικών Προγραμμάτων για τα Ελληνικά Δημοτικά Εκπαιδευσης, με απώτερο στόχο την περαιτέρω καλλιέργεια της γλωσσικής επίγνωσης των μαθητών/ μαθητριών.

Ο ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΦΟΒΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ (ΣΔΕ). Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΣΔΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ

Κατσιδου Μαρία & Γιώτη Λαμπρίνα
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο- Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
maria_katsidou@yahoo.gr
lgioti@aspete.gr

Ο αριθμητικός γραμματισμός δίνει τη δυνατότητα απόκτησης μαθηματικών γνώσεων και δεξιοτήτων οι οποίες εφαρμόζονται προκειμένου να νοηματοδοτηθούν και να επιλυθούν καθημερινά πρόβλημα και καταστάσεις της εργασιακής, προσωπικής και κοινωνικής καθημερινότητας (Crowther, 1959· Coates, 1995· Gal et al., 1999· Evans, 2000· Λεμονίδης, 2003). Η μαθηματικοφοβία που συναντάται συχνά στους ενήλικους εκπαιδευόμενους των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας αποτελεί μία συναισθηματική κατάσταση ιδιαίτερα αρνητική, που συνδέεται, κυρίως, με πρότερες δυσμενείς μαθηματικές εμπειρίες και προκαλεί κατά τη διδασκαλία του αριθμητικού γραμματισμού ένταση, άγχος, ανησυχία, πανικό, παράλυση και νοητική αναστάτωση, ακόμα και στην πιθανότητα ενασχόλησης με τα μαθηματικά (Boodt, 1979· Tobias & Weissbrod, 1980· Maloney & Beilock, 2012). Η μαθηματικοφοβία οφείλεται σε παράγοντες που σχετίζονται τόσο με το ίδιο το μάθημα και τα επιστημολογικά του χαρακτηριστικά, όσο και με τον/ην εκπαιδευτή, τον τρόπο διδασκαλίας και αξιολόγησής του/ης και το μαθησιακό κλίμα που καλλιεργεί, αλλά και με εμπόδια που σχετίζονται με τα ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά και τις πρότερες εμπειρίες των εκπαιδευόμενων (Χατζηγεωργίου, 1988· Grouws, 1992· Σαρακινού, 1999· Σπλιωτοπούλου, 2003· Τουμάσης, 2004· Γκιόκα – Πονστατζή, 2007· Αποστολοπούλου, 2011). Με αφορμή την παραπάνω συλλογιστική, υλοποιήσαμε, κατά τη διάρκεια του 2017, ποιοτική έρευνα με 18 ημιδομημένες συνεντεύξεις με εκπαιδευόμενους/ες των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) Γιαννιτσών και παραρτήματος Έδεσσας, που είχαν μαθηματικοφοβία. Σκοπός της έρευνάς μας ήταν να διερευνήσουμε τους παράγοντες που προκαλούν τη μαθηματικοφοβία στους ενήλικες εκπαιδευόμενους/ες και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτή να ξεπεραστεί στο πλαίσιο της διδασκαλίας του Αριθμητικού Γραμματισμού. Από τα ευρήματα διαπιστώθηκε ένα εύρος εμποδίων που αντιμετώπιζαν οι εκπαιδευόμενοι/ες κατά την εκμάθηση των μαθηματικών στο παρελθόν, τα οποία οδήγησαν στη μαθηματικοφοβία, καθώς και οι παράγοντες που συνέβαλαν στην υπερνίκησή τους στο πλαίσιο της διδασκαλίας του Αριθμητικού Γραμματισμού στα ΣΔΕ. Επιπλέον, ως αποτέλεσμα της διδασκαλίας του αριθμητικού γραμματισμού διαπιστώθηκε αλλαγή στάσης και απόκτηση θετικής διάθεσης για το μάθημα.

ΝΕΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ: ΑΡΧΕΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

**Μαρία Μπτσιάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια Διδασκαλίας της Ελληνικής
ως Δεύτερης Γλώσσας, Δ.Π.Θ.,
Χρύσα Δούρου, Μεταδιδάκτορας Τμήματος Φιλολογίας,
Τομέα Γλωσσολογίας Δ.Π.Θ.,
Παυλίνα Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου, Προϊστάμενη Τομέα Επιμόρφωσης Π.Ι.
mmitsiaki@helit.duth.gr
cdourou@bscc.duth.gr
loishadj@cyearn.pi.ac.cy**

Το Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα (ΑΠΣ-2Γ) είναι το πρώτο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα που εκπονείται για την ενίσχυση της ελληνομάθειας στην κυπριακή (προ)σχολική εκπαίδευση. Η εργασία στοχεύει στην παρουσίαση του ΑΠΣ-2Γ και αποτελείται από 2 διακριτά μέρη: (α) το περιγραφικό και (β) το αξιολογικό μέρος. Στο περιγραφικό μέρος αναλύονται συνοπτικά τα συστατικά μέρη του ΑΠΣ-2Γ (Nation & Macalister, 2010· Richards, 2013· Beacco et al., 2016), δηλαδή:

1. Η Εισαγωγή, ευθυγραμμισμένη με τις επιταγές του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη διδασκαλία μιας γλώσσας ως δεύτερης.
2. Η Ανάλυση Αναγκών και Διερεύνηση Περιβάλλοντος, αποτέλεσμα της ποσοτικοποίησης των στατιστικών δεδομένων στις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας αλλά και της σημαντικής ανατροφοδότησης που έχει ληφθεί μέσω των επιμορφώσεων που έχει πραγματοποιήσει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.
3. Οι Αρχές που διέπουν το ΑΠΣ-2Γ, όπως αυτές υπαγορεύονται από τη φιλοσοφία του, τις θεωρίες μάθησης και τις διδακτικές προσεγγίσεις που αξιοποιούνται, αλλά και τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιδιώκονται.
4. Το Περιεχόμενο της γλωσσικής διδασκαλίας και την ιεράρχησή του (περιεκτικοί κατάλογοι διδακτέων, δείκτες επιτυχίας και επάρκειας, ενδεικτικές δραστηριότητες και διδακτικά σενάρια).
5. Η Εκτίμηση της επίδοσης των μαθητών/τριών, όπου σκιαγραφούνται οι βασικές παράμετροι κατασκευής γλωσσικών δοκιμασιών και

6. Η Συνολική Αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας, όπου αποτυπώνονται ποικίλες μορφές και είδη αξιολόγησης, με έμφαση στη δημιουργία portfolio μαθητή/τριας.

Στο αξιολογικό μέρος επισημαίνονται οι καινοτομίες που διέπουν το ΑΠΣ-2Γ σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Ειδικότερα, το ΑΠΣ-2Γ:

1. Συνιστά το πρώτο συστηματικό και ολοκληρωμένο εγχείρημα για την ανάπτυξη ΑΠΣ-2Γ σε ελληνόφωνο σχολικό περιβάλλον.
2. Για πρώτη φορά βασίζεται σε μια ενιαία σύλληψη της ενίσχυσης της ελληνομάθειας στο κυπριακό σχολείο από την Προδημοτική έως και τη Μέση Εκπαίδευση.
3. Συνιστά ένα σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα, ωστόσο, αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου βιωματικού και υπαρξιακού αναλυτικού προγράμματος που ξεκινά πριν το σχολείο, αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια της σχολικής εκπαίδευσης και συνεχίζεται μετά το σχολείο.
4. Αποτελεί όχι μόνο ένα ιεραρχημένο syllabus ανά επίπεδο ελληνομάθειας και σχολική βαθμίδα, αλλά έναν καθοδηγητικό χάρτη, στον οποίο η ανάλυση αναγκών, τα μαθησιακά αποτελέσματα, το περιεχόμενο και η αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας διασυνδέονται λειτουργικά.
5. Λαμβάνει υπόψη του με ρητό τρόπο τις ιδιαιτερότητες στην εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας στην Κύπρο, λ.χ. Κοινή Ασιακή Κυπριακή (μ.ά. Καρυσολαίμου, 2000· Τσιπλάκου, 2005) και Κοινή Νεοελληνική, διαφοροποίηση ποικίλων μαθησιακών δυσκολιών/διαταραχών λόγου και διαγλωσσικών δυσκολιών των δίγλωσσων μαθητών/τριών, κ.ά.

Τέλος, η συνοπτική παρουσίαση του ΑΠΣ-2Γ ολοκληρώνεται με αναφορές στις προοπτικές που δημιουργεί για τη συστηματική ενίσχυση της ελληνομάθειας και την ανάπτυξη (πολυ-) γραμματισμών στην Κύπρο σε διαφορετικές ομάδες αναφοράς (νήπια, παιδιά, έφηβοι, ασυνόδετοι ανήλικοι, κ.ά.).

ORAL PRESENTATIONS

MUSEUM AFFINITY SPACES: THE POTENTIAL OF A NEW FRAMEWORK FOR MULTILITERACIES AND THE FLOW EXPERIENCES OF CHILDREN IN VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENTS

Savva Stefania & Souleles Nicos
Cyprus University of Technology

stefania.savva@cut.ac.cy
nicos.souleles@cut.ac.cy

The proposed research has two aims equally significant: first to explore the potential of a new theoretical framework for virtual museum environments (VLEs) to act as platforms for developing and evaluating museum multiliteracies engagement for students; second to reveal how the flow experiences of children in these environments are formulated. The term flow refers to a particular state of consciousness that is sometimes experienced by individuals who are deeply involved in an immersion activity.

In this presentation, we evaluate the first year of implementation of the Museum Affinity Spaces (MAS) project, an empirically based, pedagogically-driven, Design Based Research (DBR) initiative, funded by the Research Promotion Foundation in Cyprus (POST-DOC/0916/0248). MAS entails plans for a multimodal interactive platform targeted at museums/galleries and learning institutions such as schools and universities, which allows them to form partnerships and utilize the MAS infrastructure, including a virtual environment, in order to enrich classroom experience and overcome physical limitations of attending a cultural space.

The preliminary findings from this project, suggest that diverse students' engagement with multiliteracies, intrinsically connect to the flow experiences they have within the virtual environment. The Museum Multiliteracies Affinity Flow (MMAF) framework of practice is introduced, to interpret some of these interactions and the potential for enhancing repertoires of literacies. The MMAF is grounded in sociocultural understandings of learning and draws on overlapping principles pertaining to the theory of the New London Group (1996) for a pedagogy of multiliteracies, the theory of affinity spaces proposed by Gee (2004) and the flow theory by Csikszentmihalyi (1988), adapted by Kiili et al (2014), for educational games.

The importance of this work lies in that, within the specific foreground of museum multiliteracies, it is essential to re-conceptualise what constitutes museum education and museum literacy before addressing a creative synergy between the school and the museum.

TRANSLANGUAGING PRACTICES OF RUSSIAN-CG CHILDREN

Sviatlana Karpava
University of Cyprus

karpava.sviatlana@ucy.ac.cy

According to Lewis et al. (2012), translanguaging is the use of one language in order to reinforce the other and to facilitate the learning of both languages of a bilingual. Translanguaging is beyond code-switching and translation, it is focused on flexible bilingualism and multiple discursive practices (Garcia, 2009; Blackledge and Creese, 2010). Translanguaging takes heteroglossic and dynamic perspective on bilingualism and suggests that a bilingual person has one integrated linguistic system (Bailey, 2007; Garcia, 2009; Garcia and Li Wei, 2014; Otheguy et al., 2015; Garcia and Lin, 2016).

This study investigates translanguaging practices of Russian-CG bilingual children at home, at school and in the society. We observed teaching sessions (1.5 hour each) of the Russian language classes at Russian Saturday school in Larnaca, Cyprus (ethnic community complementary school). Observations took place throughout the year at 4 classes (15 students in each): 1st, 4th, 5th and 6th grades. Four teachers, Russian heritage speakers, were interviewed as well regarding their translanguaging practices/ instructional strategies in class in line with Palmer et al. (2014), Garcia and Li Wei (2014), Cenoz and Gorter (2015).

Classroom observations showed that their children, students in bilingual Russian-Cypriot Greek classes alternate languages. Russian-speaking teachers also code-switch and use society dominant language, Greek, in order to make meaning comprehensible for Russian heritage students. Usage of Greek scaffolds teaching of the Russian language in Russian heritage classes. This is in line with previous findings of Lin and Martin (2005). Arthur and Martin (2006) call this practice 'pedagogic validity of code-switching.' The teachers consider translanguaging pedagogical practice (Williams, 1994) or translanguaging pedagogy (Blackledge and Creese, 2010) very effective in bilingual education. It allows to create translanguaging space, facilitates interaction of bilingual/multilingual individuals (Creese and Li Wei, 2011) and full use of their linguistic repertoire (Garcia and Lin, 2016).

INTERPLAY BETWEEN TEACHERS “AND PUPILS” IDENTITY DURING THE CLASSES IN MOTHER TONGUE

Nina Gerdzhikova
University of Plovdiv, Bulgaria
gerdnina@hotmail.com

The interaction between teacher and pupils in the classroom in each subject matter is a complex type of interpersonal communication. Teachers’ professional and private experiences, beliefs and practices meet the self-esteems and students’ perceptions of classroom climate in a broader sense. As a result, arise some connections which impact to a greater or lesser extent upon teachers’ - respectively pupils’ sense of identity.

This presentation focuses upon the influences of the teacher’s identity on the student’s identity in the process of language learning. It begins by short discussing theoretical studies on identity which represent different pedagogical and psychological perspectives. Using photographs representing fragments of one lesson in mother tongue (Bulgarian language) I will analyze the interaction between the teacher and the students. The study clearly shows how pupils identify themselves with their teacher during their work. This inquiry is significant because teachers undoubtedly have a lasting effect on the learning behavior and outcomes of pupils.

Therefore, teachers need to know who they are as professionals, understand the social and cultural contexts in which they teach and continuously monitor the dynamics of interpersonal relationships in the classroom. This process can be traced through the photographs that will be analyzed. The acknowledgement of the interplay between identities of teacher and pupils is important in the field of education, because it is explicit how the patterns of professional thinking and action arise in everyday practice

GRAMMAR TEACHING AND WRITING DEVELOPMENT

Lene Storgaard Brok
The National Centre for Reading, Denmark
lsb@kp.dk

A large study on grammar teaching practices in upper secondary school in Denmark (Kabel, Christensen, & Brok, 2019) explores how teachers and students conceive grammar teaching in L1, L2 and L3. The study addresses an underexposed discipline in L1 education (Myhill, 2018). I focus in this presentation on key findings from the L1 classroom, and discuss how these findings give new perspectives to the challenging paths of developing writers (Bazerman et al., 2017).

The project finds its point of departure in a broad conceptualization of the notion of grammar teaching. We have investigated grammar teaching both when it takes the shape of a decontextualized, explicit grammar instruction focusing on language as a set of rules and norms, and when grammar is taught through more functional or meaning-oriented forms. Traditionally, grammar teaching is linked to the study of morphology and syntax, whereas a meaning-oriented form also focuses on the level of the text and contextual factors involved in e.g. writing.

The study is a focused ethnographic study (Knoblauch, 2005) with data consisting of coded classroom observations and interviews with teachers and students in Year 7 and 8 (age 13-15) from seven schools in Denmark. In total, there are coded observations from 260 lessons. I focus on data from L1-classrooms (120 lessons).

We find different and contrasting tendencies: In some schools, we see a minimal explicit focus on grammar and language; in other schools, we see an explicit focus on grammar in text or even context-involving activities. Grammar teaching almost exclusively takes place as a segregated activity, where the normal pedagogical principles and ideals regarding student-centred activities seem to be absent. I discuss this current variety of grammar teaching practices in concern of the student’s ability to develop a specialized social, motivational and linguistic writing practice.

USE OF ICT TO ENHANCE READING IN RURAL AREAS: CASE STUDY OF SUBUKU PRIMARY SCHOOL, NAKURU COUNTY, KENYA, EAST AFRICA

Luke Toroitich Rottok & Margaret Muthiga
Egerton University - Rift Valley Reading Association

ltoroitich@gmail.com
mmuthiga@gmail.com

Schools in rural Kenya are strategically located to ensure that children in the community can access education for a better future. In Kenya, primary education in public schools is provided free by the government, ensuring that children obtain basic education. As a result of this, there has been an increase in the number of students attending school, outstripping the school infra-structure like classrooms playgrounds and libraries.

Reference books to be used by the students are the most critical component to ensure that the students are provided with content that goes beyond what the teacher has taught in the classroom. Owing to the numbers of students in the classroom, the Kenyan government supplied tablets to all public primary schools to enhance e learning, where curriculum for the schools would be loaded in the tablets, and the students are given the tablets for use in class. However, when the primary school curriculum was revised in 2018 the tablets became irrelevant for use in the schools. The tablets have had no use in the schools and have been kept in storage since then.

The objective of this paper was to show a method where ICT technology can be used to provide books and reference material to tablet users, use an interactive method to inspire a reading culture among students and to utilize available ICT resources in schools. Questionnaires were used to monitor the feedback from the tablet users and data analysis performed to extract the inference. The increase in the usage of the tablets in reading was a result of the study, and consequently, the full utilization of the ICT resource.

LITERACY AND LITERATURE: RURAL NJORO SUB-COUNTY LITCLUBS IN KENYA

Margaret W. Muthiga & Jane A. Obura
Rift Valley Reading Association

mmuthiga@gmail.com

Njoro sub-county is home to 182 public and private Primary and Secondary Schools. Among these are the five boys and five girls Primary Schools, where our LitClubs projects and community library are based. To achieve our goal and objectives in promoting literacy, 10 mentors from Egerton University who are Lecturers in the faculty of Education and languages visit the ten Schools as role models, to mentor boys and girls from Class 4 and 5 who must be from needy backgrounds for two years, on how they can use language, images, communicate, gain useful knowledge, and use the dominant symbols of culture. On a weekly basis mentors visit these schools to promote literacy skills through literary reading materials in order, to help LitClubs learn how to be creative about topics that are personally significant, to facilitate club members to have frequent opportunities to write and share their stories, and to consider themselves as writers and readers. As we continue to nurture the children in acquiring literacy skills, we noted a gap for the need to provide literature resources through the establishment of Njoro Education Community Library. Our objective for starting the Library is to cater for the litclubs and the members of the community in Njoro country. The purpose of this paper, which will be presented through discussion, is to show how literacy has been promoted in schools in Njoro Sub-County in Kenya through LitClubs projects and Njoro Education Community Library and the impact it has created amongst the projects schools and Njoro Community

DEVELOPING PRIMARY STUDENTS' UNDERSTANDING IN SCIENCE THROUGH DIGITAL STORYTELLING: A PROCESS OF MEANING-MAKING

Popi Anastasiou
Open University UK

popi.anastasiou@open.ac.uk

Meaning-making is considered an essential aspect of learning, as it is a process of interpreting and negotiating information while sharing it with others. One way of constructing meaning is through storytelling, which can be used in classrooms to stimulate pupils' critical thinking skills and to help them understand better the educational content. Storytelling is based on the notion of narrative, which requires an account of sequenced events that are temporally and causally linked between them. For the purpose of this study, a digital storytelling (DS) approach, called SEeDS (Sequencing of Events enabling Digital Storytelling) was created, based on story sequencing in order to develop primary students' understanding in the science topic of Matter. For comparative purposes, a conventional DS approach, called Narration, was also constructed. Both approaches were developed according to the notion of Tricky Topics - troublesome knowledge - and Stumbling Blocks (SBs) - problematic areas. This study was informed by a socio-constructivist approach to learning, with focus on the meaning-making process. The study was based on an experimental design framework and it involved sixty-four Greek primary students, aged 10-12 years old. Participants were divided into the SEeDS group (experimental) and the Narration group (control) and they worked in a cooperative setting. Both data collection and analysis, that occurred concurrently, were based on a mixed-methods approach. The statistical analysis of findings showed that the SEeDS approach improved students' understanding in four of the five SBs, as opposed to the Narration approach which developed understanding in three of the five SBs. The qualitative analysis illustrated that the SEeDS approach produced deep understanding because it engaged students in the process of meaning-making, which involved deep approaches to learning. The Narration approach, on the other hand, produced surface understanding as it promoted reproduction of knowledge and was based on surface approaches to learning.

IMPROVING ACADEMIC ACHIEVEMENT AMONG UNDER-ACHIEVING, YOUNG, RURAL LOWER PRIMARY SCHOOL BOYS IN KENYA: EFFECTS OF A LITERACY INTERVENTION PROGRAM

John Bett
Egerton University, Kenya

johnnibett@gmail.com

The literacy challenges faced during early education by young boys from rural settings are many, detrimental, unique and specific to their environment. Yet studies show that learning achieved during early years is likely to be sustained throughout the primary-school years and is an important basis for successful early performance in school. Over 90% of them hardly fluently read aloud a simple text; and more than 60% hardly recall the events in the text. The response to text orally and in written form is fraught with timidity, poor grammar, poor sentence construction, poor coherence and vocabulary is unfit for the grade level. Due to myriad number of factors, rural settings do not afford young Esl learners adequate nurturing environment for acquisition. Interactivity and collaborative learning would be more useful but prescriptive methodology dominates classroom processes. Most studies merely describe the problem but there is a serious need to graduate to a more practical approach of dealing with it. Moreover, poor performance in English negatively affects a pupil's general academic achievement - English being the language of instruction in Kenya. Considering that young boys are generally full of energy and vigour, and get quickly bored with non-engaging classes, this intervention proposed and implemented an activity-based, practical, problem-solving classes driven by case teaching, role play, discussion, representation using drawings and models; language games, **reading aloud**, **collaboration**, oral presentations, **mentoring**, simulation, comprehension tests and writing accurately. These approaches were incorporated into a teaching module purposefully developed and validated for the intervention. A baseline survey carried out before the commencement of the project uncovered serious linguistic inadequacies of fluency, comprehension and poor expression in both written and spoken English among young boys in their early education programme. The project was informed by data from the Kenyan context indicating a downward trend in all aspects of boys' schooling, including poor reading and writing skills, school drop outs, discipline, crime, performance in national exams, inattentiveness in class and poor language fluency relative to girls' performance. The project was a Randomized Control Trials (RCT) model taking the form of an intervention design. This method is the gold standard for attributing an effect to a cause. A group

of 15 young boys of about ages 12-13 in Grades 4 and 5 in a randomly selected primary school were randomly assigned to the intervention with the school authorities' assistance. Young boys in the same grade level in a school in the same sub-county but about 5 km away from the experimental group was used as a non-participating group. The relevant stakeholders' consent was sought before the start of the programme. The selected boys constituted a class for the treatment group that was undertaken for two hours a week for two years. It was an after school language-enhancement intervention. Teaching was via a module adapted from a LitWorld module and validated by 3 experts from Curriculum, Instruction and Educational Management department of Egerton University.

Participation in the programme was voluntary. Reading and writing competencies as well as reading comprehension were measured after every 6 months. Data collected were handled confidentially. Analysed data was corroborated by the school, and the final results were shared with interested groups. The study measured the impact of a literacy intervention programme on under-achieving young, rural lower primary school boys' reading and writing competences as well as their self-efficacy, self-confidence, leadership and motivation for further learning and academic achievement over a two year period. In general, the intervention was aimed at promoting readership and writing with a focus to using literacy to improve lives.

The participants' achievement in literacy was analysed through the testing of a null hypothesis: There is no effect of a literacy intervention programme on underachieving young, rural lower primary school boys. Quantitative data was used to determine the effect of the intervention on the boys' achievement. Quantitative data collected using IReST, C1-level Assessment Scales and questionnaires, and qualitative data emanating from the interview schedules with the participants and teachers were analysed using the Mixed Method approach (quantitatively and qualitatively). The findings indicated improved academic achievement in all school subjects resulting from reading with understanding texts written in English; improved self-expression and self-confidence in written English translating into better achievement scores, and improved reading and writing fluency in the English language as well as improved self-efficacy

TEACHING MEANINGFUL ARTMAKING TO PROMOTE VISUAL LITERACY

Eliza Pitri & Agni Stylianou-Georgiou

University of Nicosia

pitri.e@unic.ac.cy

stylianou.a@unic.ac.cy

Artmaking as meaning-making paradigm has led art educators to promote socially conscious artmaking and teaching, steering students to investigate various social issues. Research in collaborative artmaking as meaning-making, indicate that aesthetic partnerships develop through a listeners' paradigm which is based on learning from one another and coming to collaborative decisions (Irwin, 1999). Such decisions require visual literacy demanding critical and creative engagement for interpreting information and constructing knowledge (Freedman, 2010). This study examined how student-teachers, who engage in narrative contexts (picture books, artwork) related to identity, could engage in creative problem solving targeting the development of visual literacy skills through personally meaningful artmaking. The interplay of word and image, as social, cultural, and historical documents, is considered an experience and a meaning-making process for readers (Bader, 1976). Specifically, narrative context aimed to facilitate the understanding of different facets of identity as a social issue and situate learning about art concepts and techniques, which could be used to produce meaningful individual and collaborative artmaking. Results of the study suggest that creating a collaborative installation presented conceptual and practical challenges to student-teachers as novice learners. Even though student-teachers were aware of their individual artwork's space within the group installation, many of them failed to make visual and conceptual connections to their surroundings. However, expert learners who used visual literacy skills, managed to make sense of their class experiences (Egan, 2005) and provide original solutions to art-related problems while engaging in meaningful artmaking. Such findings are consistent with existing literature suggesting that practicing artmaking as meaning-making involves experimentation through dialogue, inquiry and collaborations among artists (Staikidis, 2006). Further research is needed to explore how instructors could guide student-teachers' "viewing" and thinking of how they can connect (visually and conceptually) their individual artwork into a group installation.

EMERGENT LITERACY DEVELOPMENT IN EARLY YEARS: INVENTED SPELLING MEDIATION SESSIONS IN PRESCHOOL CLASSROOMS

Ana Albuquerque & Margarida Alves Martins

Centre for Research in Education, ISPA- IU, Lisbon, Portugal

aalbuquerque@ispa.pt

mmartins@ispa.pt

According to recent studies, emergent literacy methods in preschool environments seem to produce a constructive impact on young children's emergent literacy development. Furthermore, there is scientific evidence that these activities are strongly linked to their later literacy performance. The main purpose of this paper was to analyse the effects of invented spelling kindergarten sessions on children's reading and writing skills by the end of Year 1. Our sample included 95 Portuguese 5-year-old students - that could not read or write - that were randomly divided into an experimental group and a control group, both similar on cognitive abilities, phonological awareness and letter knowledge. The intervention period lasted for 5 weeks: experimental participants were submitted to 10 invented spelling sessions and control participants were submitted to 10 storytelling sessions. All activities were conducted in groups of four and the researcher assumed a facilitating role. To examine reading and writing skills, three tests were applied individually: 1) preschool – before the intervention sessions; 2) Year 1 - at the onset of the school year; 3) Year 1 - at the end of the school year. The results exposed statistically significant differences between both groups in reading and writing: the experimental group showed higher scores throughout the study as compared to the control group. A subsequent observational analysis provided meaningful insights adult mediation and scaffolding strategies in these emergent literacy methods, delivering significant support for preschool educational teaching practices.

LEARNING WITH DINOSAURS: PROJECT BASED LEARNING IN GREEK LANGUAGE LESSONS IN A FIRST GRADE CLASS

Xenia Kyriakou & Nansia Kyriakou

Cyprus Ministry of Education, Culture, Sport and Youth-
University of Frederick- University of Cyprus

kyriakouxenia@gmail.com

kyriakou.nansia@ucy.ac.cy

This presentation refers to a project that was conducted at the 17th public primary school (Saint Nicholas) in Limassol. This project was part of a larger group of activities that were carried out through school-based, in-service training programs provided by the Pedagogical Institute of Cyprus, for the development of teachers' competences. During the first part of the presentation we will discuss key elements of literacy studies, such as authentic texts, referring to texts written for purposes other than language learning, functional grammar which discusses the way language is put together so that meaning is communicated for particular purposes, contextualised writing tasks appropriate in various settings, text effectiveness and more. During the second part of the presentation, we will demonstrate the organisation and the implementation of a thematic project implemented during Greek language lessons in a first-grade class. The theme that was chosen was dinosaurs and was selected by the students themselves. The thematic project lasted for approximately five weeks (10 teaching 80-minute teaching periods in total). The teaching activities that were employed were aiming at developing communicative abilities such as the purposeful use of paralinguistic techniques during role-playing, pragmatic language skills such as adjusting language based on the situation or person, critical literacy skills such as exploring possible discrimination that the author might have embedded in his or her presentation of the world. It will be made apparent that all activities were carefully selected based on the linguistic and cognitive abilities of the student population of that particular class. The results indicate that the project bridges theory and practice in a challenging environment with particularly young language learners.

SHAPING LEARNERS' IDENTITIES THROUGH GOVERNMENT - APPROVED TEXTBOOKS

Martina Ronci
Université Paris Descartes

martina.ronci@parisdescartes.fr
martina@ronci.it

Due to globalisation and the growing importance of mastering foreign language skills, the Japanese Ministry of Education (MEXT) has been implementing reforms in order to improve the national average results. Recent studies (Humphries, 2013 or Glasgow & Paller, 2014) have been pointing out the inconsistencies between MEXT's policies and its list of prescribed English textbooks from a didactic point of view. However, if we take a step back and look at the bigger picture, we can see that behind this contradiction, the textbooks at issue are actually implicitly relaying and reinforcing the government's ideologies. The aim of this research is to show how these ideas are conveyed and how they can affect young learners' identities.

In order to provide a clearer view of how the government and its institutions influence teaching practices, I collected a corpus of foreign language textbooks (mainly English and French) written by Japanese authors for high school and junior high education. I thenceforth proceeded to analyse my corpus through discourse analysis approaches, especially Hyland's framework for stance and engagement (2008), along with Martin and White (2005) and Maingueneau's (2014) ones for appraisal theory. This process allowed me to observe significant differences between English and French language education; moreover, the aforementioned frameworks were crucial in understanding how the authors of English textbooks implicitly promote and support national ideologies and values.

The findings hint at a deep connection between the ideas the authors foster through knowledge references, dialogical discourse or unstated ideas and Japanese fundamental education laws and teaching culture. Japanese high-schoolers are immersed in what is superficially perceived as an author-free and objective environment. However, the contents of English textbooks are actually extremely ideological and pressure the students to fit in the image of the « good international citizen » that is promoted by the Japanese government

LITERACY IN DEVELOPMENT: THE CASE OF THE BILINGUAL LITERACY FOR LIFE PROGRAMME IN MEXICO

Lorena Sanchez Tyson
University College London

lorena.sanchez@ucl.ac.uk

This paper aims to explore the meanings, values and uses that literacy has for adults in rural and indigenous areas in Mexico. With 68 recognised indigenous languages spoken by over 6 million people, Mexico represents an unrivalled diversity of culture, language and tradition in Latin America. At the same time, this diversity also presents many challenges with regards to providing inclusive learning opportunities for all. The focus of this research is on a non-formal literacy programme called the Bilingual Literacy for Life Programme (BLLP) which is conducted in Spanish and in indigenous languages and targets some of the most marginalised and disadvantaged people in the country. Drawing from ethnographic techniques in literacy research, three case studies were carried out in three Mexican states. The data that was collected consisted of BLLP study circle observations, semi-structured interviews with 14 learners and 9 facilitators, and 9 focus group interviews. Through the theoretical lens of the New Literacy Studies, this paper will also explore how literacy as social practice is rooted in conceptions of knowledge and identity and is linked to power relationships and different socio-political and economic realities.

This study aims to bridge an epistemological gap between literacy programmes and policies and their respective local practices and is aligned with the current sustainable development agenda that outlines certain transformative goals and targets regarding education, including eliminating gender disparities and ensuring equitable access to quality education, particularly for indigenous peoples and vulnerable populations. Additionally, the findings of this study will have implications for policy-makers and practitioners in different country contexts and will aim to contribute to some of the key debates over educational futures and development in the global South.

AN ASSESSMENT OF TEACHERS' AND STUDENTS' BASIC AND ACADEMIC ORAL LANGUAGE PROFICIENCY IN L1 AND L2 IN MOTHER TONGUE BASED BILINGUAL EDUCATION PROGRAM: THE CASE IN ETHIOPIAN PRIMARY EDUCATION

Deneke Lefebo Tumoro
Wolaita Sodo University, Ethiopia
dannalef@gmail.com

This is part of an ongoing PhD study which is aimed to assess the Successes and Challenges of implementing early exit transition to L2 (foreign language) model of mother tongue based bilingual education by taking the case of one regional States of Ethiopia. Though the language use decision in education in Ethiopia is noted for its progressiveness regarding the mother tongue instruction, currently one of the regional states has come to decide and implement a weak model of bilingual education i.e. early exit transition to English. Hence, the premises of this study is that it might be imaginary to assume that students in the first four years of primary school can be proficient to reflect in instructional instances which mostly requires oral interaction by using a foreign language. Accordingly, two of the specific objectives that this study aimed to achieve include:

1. To assess if teachers and students at grade five and six levels in the region's education system have adequate basic interpersonal and academic proficiency in both L1 and L2;
2. To assess whether L2 and L1 are employed appropriately while classroom interaction/instruction by students and teachers in grades five and six levels.

The research design which is proposed for this study is explanatory case study. Mainly qualitative case study method is designed to explore the case in depth. Both teachers and students at grade five and six levels (in selected primary schools) were among the major subjects of this study. Semi-structured interviews, actual classroom observation were also among the major tools. Hence, the raw data which were gathered through the designed tools were analyzed through qualitative content analysis. As the data obtained indicated for both teachers and students making basic interpersonal communication and prolonging explanations while interaction was found very minimal, oral proficiency in L1 and English was found limited. The language use pattern while instruction by both teachers and students was highly dependent on code switching, extensive translations rote learning, memorization and repetition; hence, the language use decision and implementation might not result in quality learning.

METHODOLOGICAL ISSUES OF WRITTEN LANGUAGE PRODUCTION IN TEACHING GREEK AS A SECOND LANGUAGE

Marilena Paraskeva
University of Cyprus
paraskeva.marilena@ucy.ac.cy

This presentation investigates the process of written language production in teaching Greek as a second language (L2) in Cyprus. The study is based on data collected from a group of A2 level emergent bilinguals (Garc a 2009) aged from 7-8.5 years old, who took part in an intensive complementary Greek language program during 2019. In particular, a specific form of prewriting stage is considered, where, through a guided procedure, the pupils were asked to pose specific oral questions by means of brainstorming. These questions, which were directly relevant to the topic of written language production, were recorded on the whiteboard and, in turn, were organized in terms of their order by the pupils themselves. The order of the questions which the pupils reached via discussion was almost consensual, although pupils' mother/family languages were different between one another. The same questions, subsequently, formed the basis for producing structured written language by providing the respective answers to these questions. Overall, it is argued that approaching written language production through the said process is useful in a variety of ways, since, apart from the production of structured written language, oral language production via interaction is also developed. This highlights the efficacy of adopting language teaching practices that promote more than one language skill.

SITUATION BASED WRITING - POSSIBILITIES FOR SELFHOOD AND THE USE OF VOICE

Louise Molbæk
Aarhus University
loum@edu.au.dk

From a sociocultural and new rhetorical perspective writing is seen as a social action. We interpret rhetorical situations and social circumstances and make choices. This process can be described as dialogic (Bakhtin). But how can we represent this understanding in the literacy classroom?

The presentation, which is based on my Design Based Inspired PhD-project, approaches writing in school as a *critical dialogic performance* (Hatab). In order to support this representation of writing, I have (as part of my PhD-project) developed an Educational Design. The Design intended to initiate students into practices, where writing appear and is enacted as social action; rhetorical responses to situations with the intention to change (Miller).

As a central part of the Design specific rhetorical situations were represented in three classrooms (5th grade) in form of a fictional short film and two different real world situations. Students worked collaboratively on interpretations of the situations using so-called *Writing Maps*, (inspired by Bakhtin's concept on *voice* and *dialogism*). The writing map encouraged the students to discuss purpose, topic presentation and reader and writer positioning in order to achieve their defined writing goal. Using ethnographic approach; observation, voice recordings and interviews, I explored how students participated as writers during the design implementation.

In this presentation I will especially focus on this *student participation* mediated by the use of *voice* and Roz Ivanic's concepts of possibilities for selfhood. By using these concepts the presentation wants to demonstrate, that even though the Situation Based Writing including the use of Writing Map was challenging for some students, it does seem to hold a potential of representing writing as a critical dialogical action in which the students are negotiating possibilities as writers

MULTILINGUAL NATIVE LANGUAGE LESSON

Pipsa Airtto & Larissa Aksinovits
Hyökkälä School, Municipality of Tuusula, Finland
pipsa.airto@tuusula.fi
larissa.aksinovits@tuusula.fi

In Finland the teaching of students' native languages is largely funded by the state. Because the number of the students influences the amount of finance, it is not possible to open separate language groups for less frequently requested languages with fewer speakers. A multilingual native language lesson is a lesson where primary school students speaking different languages are being taught simultaneously by two teachers – a Finnish as a second language teacher and a native language teacher (a Russian and Estonian teacher). Even though they do not speak the students' languages, it is possible to provide an opportunity for the students to use their own languages and enlarge their vocabulary. The students are highly motivated and enthusiastic. Their ability to switch from one language to another has improved. They are doing better with their reading and writing skills, both in Finnish and in their native languages. The students have been encouraged to use their own native languages and have begun doing that more actively throughout the schoolday. Their interlinguistic skills have improved, and the ability to switch from one language to another has improved as well. Our project has shown that this kind of a model is one more possibility for including the students' native languages in the learning process and provides a way for them to be included and not excluded. It is also a clear message from the school to the families that their native languages are appreciated and seen as worth preserving.

A multilingual native language lesson is going to be published as a Promising practise in A Roadmap for schools to support the language(s) of schooling by ECML. (<https://www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2016-2019/Languagesofschooling/tabid/2994/Default.aspx>)

THE EFFECT OF L1 TAMAZIGHT LITERACY ON L3/ADDITIONAL LANGUAGE ACQUISITION IN MOROCCO

Abdellah Elouatiq & Sviatlana Karpava
University of Central Lancashire, Cyprus- University of Cyprus
Mobchar@gmail.com
karpava.sviatlana@ucy.ac.cy

The Linguistic Interdependence Hypothesis and the Threshold Hypothesis (Cummins, 1979) suggest that there is a “common underlying language proficiency” that is usually developed by means of formal instruction. Additionally, developing high competence in both languages is necessary for bilinguals in order to benefit the most from their bilingualism. In Morocco, not all Tamazight speaking children have access to formal instruction in their L1 in which they are illiterate. The present study explores the effects of being a biliterate bilingual (Tamazight/Arabic) on acquiring additional languages (L3 French/L4 English).

Two groups of Tamazight/Arabic bilingual students were compared: a control group of students (n=21) with no L1 literacy and an experimental group (n=15) of students with varying degrees of literacy in their L1. The students first took a general cognitive ability test and then filled in a questionnaire based on Gardner’s (1985) Attitude/Motivation Test Battery as well as a Matched-Guise Test (Lambert et al., 1960). Their parents were also asked to fill in a questionnaire that elicited data about their kids’ biographical information and their language use at home. The questionnaire also measured the parents’ views about the language instruction at their kids’ school. We also implemented language ability, literacy and fluency tests.

The preliminary results showed a superior performance of the biliterate bilingual group in cloze tests (Arabic and French), Non-word Identification Test (Arabic and English), Semantic Fluency test (Arabic, French and English), Phonemic Fluency Test (Tamazight, Arabic and English). No statistically significant differences were found between groups in the other tests. These results give partial support to Cummins’s Linguistic Interdependence Theory and Threshold Hypothesis (Cummins, 1979) and partially replicate many results of previous research (Abu-Rabia & Sanitsky, 2010; Schwartz, Geva, Share, & Leikin, 2007; Schwartz, Ibrahim, & Kahn-Horwitz, 2016).

LITERACY TEACHING FOR STUDENTS WITH DIFFERENT VISUAL CULTURE

Ildiko Schmidt
Hungarian Academy of Science
schmidtildi@yahoo.com

In recent years the Hungarian educational system has witnessed an increase in the number of students with immigrant backgrounds, mostly coming from the Middle East. Their future largely depends on how well they can adapt to the Hungarian educational process, which ensures their successful social integration. Hungarian and international research points at two critical conditions for academic achievement. The first one is knowledge of the country’s language, which not only includes general language skills but also subject specific vocabulary and grammatical structures; the second condition is Hungarian literacy. Immigrant primary school students typically learn to read and write parallel to learning the Hungarian language, so they do not necessarily have prior literacy skills and competences. However, literacy skills are crucial in linguistic integration and should start with literacy teaching. For the purposes of this presentation, literacy teaching means the teaching of the Hungarian alphabet as well as basic reading and writing skills. The target group students’ language had a right-to-left writing system, as opposed to Hungarian which is written from left to right. Although the students typically had no literacy skills when they started school in Hungary, the visual culture, they were accustomed to had a significant impact on their spatial perception. Thus, in the case of children with visual experiences about writing, particular emphasis should be put on assessing and developing their sensomotoric skills in the preparatory stage before teaching reading and writing.

The presentation is centred around a multiple case study which examined the development of Hungarian literacy skills of children aged 6 to 9 in the light of whether they knew or had learnt to read and write in their native language. The results of the study are used to demonstrate the characteristics of Hungarian literacy teaching involving students with different visual backgrounds.

BETWEEN ORALITIES: GRAMMAR ALTERNATIVES IN NARRATIVES AND SPONTANEOUS SPEECH

Natalia Pavlou & Maria Kambanaros
University of Cyprus - Cyprus University of Technology
Cyprus Acquisition Team

nataliapavlou@gmail.com
maria.kambanaros@cut.ac.cy

With Bernstein's (1964) work, two general coding systems have been used to describe linguistic codes, the elaborated and restricted codes, which also define the range of syntactic alternatives and the social relationships they represent. In the case of an elaborated code, the speaker will select from a wide range of syntactic alternatives but with a restricted code and the range of alternatives, it is much more likely that prediction is possible. Within this context, linguistic parallels between writing and elaborated codes and speaking and restricted codes, introduce the relevance of literacy. Cope and Kalantzis (1993) argue that "in oral language, elaborated codes are rather like a second language whose forms have been imported back into the language of orality from the grammar of literacy" (p. 66), suggesting that the division between oral and written language can be changed as a result of literacy. In this paper, we examine two cases of oralities by multilingual Greek Cypriot speakers, namely narratives and spontaneous speech, with the first mostly showing the language of literacy, Standard Modern Greek, in retelling the story. In this, we also identify cases of variants that are not used in literacy contexts, also defined as the 'low' variety of Cypriot Greek, similarly to the variants found in the spontaneous speech sample. The data presented here come from an 8;6-year-old Cypriot Greek- Bulgarian child (Kambanaros et al. 2015; Kambanaros 2016) for the narrative and retelling task of the Bus Story and Greek Cypriot adults for the spontaneous speech sample (Leivada et al. 2017). The findings show that the use of literacy-based elaborated codes in oral speech can activate a large number of syntactic alternatives that range between grammars, making the appearance of different variants in bilocal settings unpredictable

WRITTEN CORRECTIVE FEEDBACK TECHNIQUES IN ADDRESSING LEARNER ERRORS

Charis Stefanou
European University Cyprus
c.stefanou@external.euc.ac.cy

Provision of corrective feedback is an inextricable part of language teaching which can support literacy development. It lies on the assumption that for learning to occur some focus on form is required (e.g., Havranek, 2002), together with noticing of gaps in the learners' developing knowledge (e.g., Schmidt, 2001). Additionally, feedback is said to engage learners in a process of guided learning and problem-solving which fosters language development (Bitchener & Storch, 2016). However, addressing learner errors is not an easy task. Numerous pedagogically driven questions should be considered, including which errors to be addressed and when, who should correct them and how, and how learners will engage with the feedback provided (Bitchener & Ferris, 2012). In order to investigate a selection of these factors, an experimental study was conducted in public high schools in Cyprus, following a pretest-posttest-delayed posttest methodology. The study compared the effectiveness of two feedback techniques (direct corrections vs. direct corrections with metalinguistic comments) in addressing errors in article use. At a second stage, think-aloud protocols were elicited from learners as a means of tapping into the processes that written corrective feedback generates, specifically, the level of awareness of second-language constructions that it can promote. The results showed that both feedback types led to significant improvement in learners' article use, but no clear evidence was found for the benefit of providing metalinguistic comments. The analysis of the think-aloud protocols revealed that both feedback types attracted learners' attention equally well, but differed in the level of awareness they helped learners to develop. Clearly such findings are valuable on two levels: first, they can enhance our teaching practices and contribute to teacher development, and second, they can support a new type of literacy, 'feedback literacy', which is an integral component of broader academic literacy (Carless & Boud, 2018; Sutton, 2012).

INTERCULTURAL EMOTIONAL LITERACY IN THE POST TRUTH ERA: CHALLENGES FOR EDUCATION

Lefkios Neophytou & Christina Hajisoteriou
University of Nicosia

lefkiosneophytou@gmail.com
hadjisoteriou.c@unic.ac.cy

“Post-Truth” is becoming an increasingly notorious notion, being even designated as the “word of the year 2016” by Oxford Dictionaries. It can be described as a cultural phenomenon where people increasingly believe their eyes, opinions and “gut feelings” to a much greater extent than cogent argumentation backed with data. Thus media reportage, popular culture and interpersonal communication can build up perceptions of reality that become more ‘real’ than reality itself (Lilleker, 2018). Public opinion is shaped more by emotion and personal belief rather than objective factual arguments.

Post-Truth politics, according to Abrahams (2108), refers to: a) systematic use of information that are not related in any way to reality (fake news); b) domination of emotional motivation over rational political choices; c) turning fake information in dominant political themes. In this sense, the disposition and the skills for succeeding in the arena of post truth politics highly resemble the skills of an emotionally intelligent individual. Emotional Intelligence (EI) as a cross-section of interrelated emotional and social competencies, skills and facilitators, impacts intelligent behaviour that regulates the ability to perceive, understand, manage and use emotions, both in ones own self and to others (Goleman, 1998; Mayer-Salovey, 1997).

Considering the role of emotions in post truth era, we must focus on how to utilize EI for the rationalization of the emotional reality. Despite the relativity of the post truth era, people will make their decisions based on Truth. Truth in this broader sense must be lived out, not simply asserted, and it requires us to seek the good, to resist evil, and to live in Hope (Zuidervaart, 2018).

Intercultural emotional literacy in the post truth era is therefore not just an option but a necessity. Thus, the focus of this paper is to examine how can emotional intelligence and intercultural understanding work in tandem to set the basis for a socially-just world, by raising awareness of social and racial injustice. To do so, we attempt to build a theoretical and methodological framework of

intercultural emotional literacy by examining its underpinning strategies and practices. In order to build the framework of intercultural emotional literacy in the post-truth era, we draw upon the pedagogy of discomfort as the methodological umbrella for this purpose. Boler (1999: 176-177) defines the pedagogy of discomfort as both an ‘invitation to inquiry’ and ‘a call to action’ that invites us to understand the ways ‘emotions define how and what one chooses to see, and conversely, not to see’, while at the same time, facilitating ‘collective witnessing, enabling individuals to recognise moral ambiguity’.

We focus on building intercultural emotional literacy along the line of three axes; namely: (a) media and news literacy; (b) socio-emotional literacy, and (c) social-justice literacy. First and foremost, media and news literacy plays a pivotal role in stereotype reduction and the fight against xenophobia and racism. What previous research shows is that fake news, disinformation, and mainstreaming of populism through both the traditional media and social media entail threads to interculturalism, empathy and social justice. They lead to non-educative knowledge that either influence human interaction in ‘wrong’ ways by trigerring neo-xenophobia or produce lack of trust to the values of social justice, democracy and equality. Secondly, socio-emotional literacy helps people identify feelings in self and others with regards to socio-political problems, while also helping them to develop both problem-solving skills and conflict-resolution skills. Last but not least, social-justice literacy is the essential stepping stone to build a world of democracy and sustainable equality. Social justice literacy is usually associated to the ethos of democracy, in terms of transparency, good governance and accountability. Social-justice literacy empowers people and helps them develop skills to engage with and adapt to changing medias, contexts, and social-justice problems, which are fundamentally important in exercising democratic citizenship in our super-diverse and globalised world

THE MODERN ON-LINE INTERACTIVE TOOLS AS AN IMPORTANT ELEMENT OF STIMULATION OF FOREIGN STUDENTS' MOTIVATION TO THE STUDYING LANGUAGES

Zhanna Ragrina
Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine,
ragrinazhanna@gmail.com

The modern trends in social and economic development lead to a reorientation of the professional training system of future specialists in higher education institutions and to a creation of special organizational and pedagogical conditions for this training. It predicts the reorienting the teachers' work from the traditional system of teaching to innovative; search for the latest forms and methods of presentation the teaching material. So that the research is devoted to the new technologies of teaching languages. The authors describes the new ways of language classes' organization. The purpose of scientific research is to overview the existing on-line services and the peculiarities of their application at different stages of language classes.

The specific of services such as Classroomscreen, Twiddla, Spiderscribe, Wordsclouds, LearningApps, Spiderscribe.net and others is described. Virtual boards are the simplest on-line tools among are the variety of services. The most common services are *Classroomscreen.com* and *Twiddla*.

Learning the vocabulary of the learner language will be more effective if accompanied by crossword puzzles (among the interesting and accessible are *Puzzlecup.com* and *Crosswordus.com*). Services such as *Learningapps.org*, *Flippity.net*, *Wizer.me* are on-line applications that allow the creation interactive exercises.

In order to summarize and systematize the studied material services of Mindmapping (mental maps) will be successful. Among the best are *Spiderscribe.net*, *Mind Meister* and *X_Mind*.

Word clouds are also a visual representation of a list of categories, tags or keywords. The words in the image are moving, varying the size and color according to the particular material. Among the most colorful are *Wordcloud.pro* and *Wordart.com*.

The advantages of using other on-line services are also highlighted. It is noted that using the interactive applications and tools is effective for involving students to learning process, making classes more interesting, creating conditions that can form and develop the necessary professional skills.

APPLYING EMBODIED LEARNING TECHNOLOGIES IN LANGUAGE LEARNING CONTEXTS: A BRIEF OVERVIEW OF THE LITERATURE

Panagiotis Kosmas
Cyprus University of Technology
panayiotis.kosmas@cut.ac.cy

Embodied learning, under the lens of embodied cognition theory, emphasizes on the inseparable link between brain, body, and the world. Embodied learning takes into consideration that the human body can play a significant role in the cognitive process, in thinking and in acting in the world. Advocates of embodied learning believe that the involvement of the physical body and activity in the learning process has the capacity to change the cognitive process and enhance learning. From this perspective, the exploration of embodied learning technologies that promote bodily activity in relation to cognitive or learning tasks are gaining the attention of research community. In recent decades, the advent of embodied learning practices has resulted in a number of studies reporting on empirical research around various forms of Computer-Assisted Language Learning. This literature overview identifies the mainstream of embodied learning research and emphasizes on the implementation of the theory across learning environments with particular interest in language learning and second language acquisition. Indeed, embodied direction shows new teaching approaches in language learning and offers solutions to many issues, creating a dynamic environment in which interaction with the learning material is the key of the learning process. Studies around embodied learning prove innovative aspects of implementing such learning strategies which facilitate language learning and language acquisition. The collected data from research papers indicate that the embodied approach facilitate students' cognitive learning outcomes and give opportunities for more active learning experiences. This study offers a capacious view of embodied learning methodologies to suggest broad principles relating the integration of technology in different language learning environments. Overall, the aim of the study is to help guide language teachers and researchers by providing theories, strategies and methodological approaches in determining how to incorporate the body efficiently into their teaching practice.

LITERACY PRACTICES IN A ROMA COMMUNITY IN GREECE: EXPLORING THEIR COMMUNICABILITY

Fani Valai, Eleni Gana & Maria Papadopoulou
University of Thessaly

fvalai@uth.gr
egana@uth.gr
mariapap@uth.gr

Dominant discourses construct Roma as illiterate, with no experiences about literacy, connecting thus much of their marginalisation with low school attendance and high drop-out of school. Roma move into and across many different associational and socio-geographical units, exhibiting multiple and varied practices of language use, such as language crossing and mixed registers, and performing many different literacy practices. The process of chronotopization (Karimzad, 2019) could describe the way in which participants build new chronotopes (combinations of place, time, social actors and activities) and they do not just move into an existing one, every time they are getting involved in a literacy event. Scalar perspectives and, in particular, the processes of scalemaking (Goebel & Manns, 2019) could account for the scope of communicability of such literacy practices (Blommaert, 2015) and the dynamic chronotopic processes involved in their construction.

The current study presents an ethnographic account of literacy practices in a Roma community in Greece. It investigates vernacular and everyday literacy practices of the community members in order to figure out: a) the nature of their literacy practices used in their everyday life and b) the scale-making processes the community members connect to these practices. Data collection was carried out through participant observation, formal and informal interviews and discussions and collection of texts and written artifacts created by participants. Analysis was conducted through three stages (Copland & Creese, 2015): a) initial analysis (content coding) b) integrated analysis (addition of comments) c) microanalysis (transcription and line-by-line analysis).

Data analysis reveal three distinct categories of literacy practices: a) higher level scale literacies, which are used to govern and regulate specific actions of the community members regarding authorities, b) medium level scale literacies, which are initiated by dominant practices, but are used to sustain the social and commercial interaction in romani community and c) lower scale literacies, which are used for more intimate relationships among community members.

NEW DIGITAL PRACTICES AND EMERGING LITERACY FORMS: YOUNG PEOPLE'S LANGUAGE USE IN SOCIAL MEDIA

Valentina Christodoulou & Elena Ioannidou
University of Cyprus

Christodoulouvalentina10@gmail.com
ioannidou.elena@ucy.ac.cy

The present paper investigates the digital practices of young people (aged 14-20), in the context of Cyprus, that draw on but are also mediated by written texts. In particular, three aspects of young people's digital language use are explored: A) Greeklish - a common writing system used mostly among youth in social media and online interactions and a dynamic digital practice which indexes participation in certain digital communities, B) Engreek - a popular and rather recent practice with users which can be characterised as a reversal of Greeklish. Engreek is investigated through the lens of linguistic novelty or even resistance in the sovereignty of Greeklish and English language in digital environments. C) Hashtags in social networking sites (e.g. Facebook and Instagram) as processes of text-density.

The objective is to obtain a more rounded picture of the ways in which different forms of digital practices and emerging linguistic choices can transform users' literacy practices allowing them to cross 'borders' through multimodal texts and the ways in which this crossing may correlate with their positions in a landscape of practice.

The data collected comprise of a corpus of data from participant posts on Facebook and Instagram, advertisements on Facebook (fifteen) and questionnaires. For the analysis of the data we adopted models of analysis that spring from sociolinguistics, literacy theories, Ethnography of Communication and discourse analysis, whereas a quantitative analysis of questionnaire responses was also employed.

Digital literacy practices have proven to be very rich sources for linguistic study as they do not only involve users' metalinguistic awareness of language choices made but they also give way to new directions for the use of social networking platforms such as Facebook and Instagram. The use of digital practices in social networking has proven to be a powerful and dynamic form of informal learning (Carrington & Robinson, 2009).

UTILISING MARISA KOCH'S CHILDREN'S SONGS FOR THE TEACHING OF GREEK AS A SECOND OR FOREIGN LANGUAGE

Efstathia Pantazi

Centre for Educational Planning - Prefecture of the Ionian Islands

artounab@hotmail.com

The text explores the benefits of using songs as an educational medium in the teaching of Greek as a foreign or second language and presents teaching approaches and practices that make use of songs in general, and especially of the remarkable volume of songs by Mariza Koch recorded in the Digital Repository of the Music Department of the Ionian University, "I Learn about my Country through Songs". The songs of the repository are accompanied by teaching suggestions for each song and will be made available to teachers through the corresponding interactive platform. Next, a series of teaching activities for some songs by Mariza Koch are presented, as applied in the Summer School 2018, the summer Greek language learning programme for foreign students of the Ionian University. These activities are based on a communicative and experiential teaching approach and propose the enrichment of language teaching with extra-linguistic material, highlighting the inter-connection of Greek language and culture.

To evaluate the successful use of the songs, a small-scale action research project was conducted in which I had the role of coordinator (and participant). Teaching instructions and activities were provided for the use of the songs to the teachers of the Summer School classes, who were asked to use a reflective diary where they recorded the practices that were applied - and whether they were successful. At the end of the programme a form was provided to the students where an evaluation of the activities planned for the songs was made, thus achieving a form of triangulation to ensure a reliable and valid assessment of the effectiveness of the use of the songs.

TRANSLANGUAGING THROUGH THE LENS OF DRAMA AND DIGITAL STORYTELLING: SHAPING NEW LANGUAGE PEDAGOGIES IN THE CLASSROOM

Sotiroula Stavrou & Vicky Macleroy

Cyprus Ministry of Education, Culture, Sport and Youth - Goldsmiths, University of London, UK

sotia1@gmail.com

v.macleroy@gold.ac.uk

This presentation investigates translanguaging through the lens of drama and digital storytelling. Multilingual digital storytelling has proven to be a dynamic and inclusive medium engaging and motivating young people to develop creativity, critical thinking and multilingualism (Anderson & Macleroy, 2016). The case-study reported here focuses on the making of the digital story Irene – A refugee's story and is part of an international project, Critical Connections Multilingual Digital Storytelling (2012-2019), to enhance language learning and literacy in schools. The research explores how 7-year old children in a Greek Cypriot primary school begin to develop critical literacy and critical language awareness when spaces are opened up within the mainstream curriculum to use their full linguistic repertoire. The project ran counter to many school practices that marginalise multilingual learners, languages, language varieties and creative uses of digital technology. Action research was an integral part of the critical ethnographic research design and, in this case, involved new ways of the lead teacher and students working together. Research findings revealed how bringing drama and digital storytelling together allowed these young children to view themselves and the world differently and experience themselves as bidialectal learners. Children's translanguaging practices encouraged them to move beyond traditional pedagogic ideologies and to think more independently and creatively. These young children were able to think, discuss, explore and evaluate through both linguistic varieties of Cypriot Greek (CG) and Standard Modern Greek (SMG) and adopt translanguaging practices. Excerpts and research data from the making of the digital story will be shared and how new language and literacy pedagogies were implemented and sustained in the classroom. Insights will also be shared from the new stage of the project as language awareness was foregrounded and children moved between SMG and CG to create their digital story on dragons in Cypriot folk tales.

EMERGENT MORPHOLOGICAL SENSITIVITY IN READING BY GREEK EARLY SCHOOL CHILDREN: A MASKED LEXICAL DECISION TASK

Styliani N. Tsesmeli & Margarita Xanthaki

Department of Primary Education,
University of Patras, Greece

stsesmeli@upatras.gr

up1049025@upnet.gr

The study aimed to investigate emergent morphological effects in reading by 44 typically developing Greek school children (ages: 8-9 years old) in comparison with 25 students (mean age: 19-20 years old). Children were preliminary evaluated by two standardized tests of reading words and non-words and two standardized tests of spelling words and written vocabulary. They were firstly assessed by three morphological tasks constructed for the study: (1) a spelling task for homophones (N=32 items), (2) an oral word analogy task (N=24 pairs of a common stem), and (3) a deletion and a reversal task (N=16 items). Secondly, children and students participated in a timed masked lexical - decision task using E-prime 3.0. Items divided in six experimental conditions, each containing 10 prime - target pairs, as follows: (a) Morphological (e.g. βιβλίο - βιβλιοπώλης /vivlio-vivliopolis/book-bookseller), (b) Orthographic (e.g. αβγά - άβγατος/av a - av altos/ eggs - innocent), (c) Semantic (e.g. μαργαρίτα - λουλούδι/mar arita - lulu i/margarita - flower), (d) Pseudo-morphological (e.g. σαβλίο - σαβλιοπώλης /savlio - savliopolis/), (e) Unrelated (e.g. άλογο - φρούτο/alo o - fruto/ horse - fruit), and (f) Morphological primes - Pseudo-morphological targets (e.g. βιβλίο - σαβλιοπώλης/vivlio - savliopolis/). Both accuracy and reaction time data demonstrated that Greek children show sensitivity to morphological structure as early as their 8 years and this developing ability is related significantly with their grade, literacy ability and level of morphological awareness, as indexed by measures of homophone spelling and word analogy. Reaction time data were more sensitive to illustrate graded priming effects as a function of form and meaning, due to the transparency of Greek orthography. These findings are compatible with the experimental literature (Angelleli et al., 2017; Quemart et al., 2017) and have important implications in understanding the role of morphology in children's reading which is essential for their subsequent academic progress.

VARIABLES AFFECTING IMMIGRANT STUDENTS' LEVELS OF LANGUAGE COMPETENCE IN GREEK IN CYPRIOT PUBLIC PRIMARY SCHOOLS

Irene Kleanthous, Alexandra Petridou & Yiasemina Karagiorgi
Center of Educational Research and Evaluation

kleanthous.i@cyearn.pi.ac.cy

petridou.a@cyearn.pi.ac.cy

karagiorgi.y@cyearn.pi.ac.cy

The current study aims to explore the effect of a number of background variables (such as class, gender, country of birth etc.) on immigrant students' levels of Greek language competence.

The study draws on data, from the national research programme *Ellinomatheia*, conducted in all public primary schools in Cyprus on a yearly basis since 2017-2018. This programme aims to assess immigrant students' level of Greek as a second language according to the Common European Framework of Reference (CEFR) for languages. *Ellinomatheia* involves an initial assessment of students' language competence before remedial instruction and a final assessment at the end (usually two years). For this purpose, two diagnostic tests (*Milas Ellinika 1 Parts A and B*) are employed with questions on listening, reading comprehension and writing. Additionally, data on various background variables are collected through an online platform.

In 2018-2019, a total of 2066 students (aged 6-12 years old) participated in initial, and 1542 students in final assessment. Analyses involved two generalized linear models with dependent variables students' level of competence on the CEFR scale (i.e. A1, A2 and B1) based on initial and final assessment results. A number of available background variables were included in the models as independent variables in order to identify those with statistically significant effects on proficiency levels on the CEFR scale.

Findings and their implications will be presented and discussed in the paper.

TEACHING TO THE TEST FOR NATIONAL, HIGH-STAKES EXAMINATIONS AND ITS IMPLICATIONS FOR LITERACY LEARNING.

Stavroula Tsiplakou & Dina Tsagari
Open University of Cyprus-Oslo Metropolitan University
stavroula.tsiplakou@ouc.ac.cy
dintsa@oslomet.no

This study explores possible washback effects of the centralized, high-stakes examination system deployed for university entrance in Greece on students' linguistic skills and literacy learning. To this effect, we adopt a mixed methods approach combining:

- (a) an analysis of examination papers in Greek Language from 2001 to date, in order to determine whether assessment tallies with curricular goals for literacy;
- (b) an analysis of 161 practice test papers by 12 focal students, produced during their final year at school (2017-18), during which teaching to the test effectively replaced literacy learning; sentence and text length, text structure, coherence and cohesion, genre and register appropriateness, grammar and lexical diversity were explored with text analysis tools, namely the *D-formula* (Malvern & Richards, 1997) and *Stylometrics* (Mikros, 2012), and also qualitatively through ratings by experienced assessors.

As evidenced by the analysis of the content and form of the test items, the mismatch with the curricular goals of critical literacy is dramatic; while the national curricula (1999/2003, 2011) promote a 'communicative' approach and genre/critical literacy respectively, the criteria adopted and implemented for centralized assessment target the 'correct' production of a single pseudo-genre, in effect an essay disguised as a letter to the press or a public speech with specific expected content and ideological agenda; a single, formal register is expected, indexed by the use of archaic morphology, syntactic subordination, formal fixed expressions and vocabulary and a set paragraph structure. Concomitantly, progress in the linguistic skills and the literacy learning of the participants in this study was only random. We suggest that this is a washback effect of centralized testing (Tsagari & Cheng, 2017), as examination preparation targets a very narrowly defined subset of linguistic skills but does not hone metalinguistic awareness and critical literacy.

IN THE SEARCH OF THE IDENTITY AND THE ROLE OF THE TERM DAIMON IN HOMER: DAIMON AND THE TEACHING OF THE HOMERIC EPICS IN GYMNASIUM

Eleni Katsiai
University of Cyprus, Cyprus Ministry of Education, Culture, Sport and Youth
elenikatsiai@gmail.com

Scholars of Greek religion were mostly engaged with the gigantic role that the gods were called to play in the epic story neglecting other equally significant to the gods, religious terms. This paper will recall upon the pedagogical value of term *daimon*, a term which in the past created a scholarly problem. It examines its usage as an innovative Homeric teaching technique, in the framework of the classroom.

In contrast to scholars' (i.e. Tsagarakis, 1977, M. P. Nilsson, 1964, Burkert, 1985) attempts to offer a uniform interpretation to the term *daimon*, this paper follows a different methodology. It is based on the frequent usage of *daimon* in many contexts (i.e. Goddard, 1998, Cruse, 2000) and on the term's association with diverse significations (i.e. divine, human and superhuman). It explores the term's newly preserved role as a Homeric narrative device (i.e. the vocative δαιμόνιε) in the disposal of both teachers and students; It contributes into the unraveling of the composite nature of the activities of the term's associated aspects (i.e. the gods (i.e. Il. 3.399: Aphrodite being a δαιμόνιη goddess) and mortals (Od. 23.166: Penelope as a δαιμόνιη wife) and of their equal share to *daimon's* mysterious attributes, which brings the two worlds even closer together.

My aim is to examine how *daimon* as a modern methodological teaching technique could contribute in the effective teaching of the epics in Gymnasium. How the role of *daimon* as a *polysemantic* narrative device of teaching, may be used by both students and teachers to understand better Homer's technique and the term's literary and semantic value for the Homeric epics. This paper argues that the Homeric usage of *daimon* leads teaching to new goals' positioning and it is used to reveal the epic's pedagogical value.

DIGITAL, RESPONSIBLE CITIZENSHIP (DRC) HEROES: AN INNOVATIVE GAMIFIED APPLICATION FOR YOUNG LEARNERS

Efi Nisiforou & Charalambos Vrasidas

CARDET, Department of Education, University of Nicosia

efi.nisiforou@cardet.org

pambos@cardet.org

Digital Citizenship is a topic of growing concern among parents and educators; defined as “the norms of appropriate, responsible behavior with regard to technology usage” (Ribble, 2011, p. 10). The global community is now endeavoring to cultivate students into digital citizens, capable of finding solutions for the world’s greatest technological advances.

The current work presents the Digital, Responsible Citizenship (DRC) Heroes app and sheds light on how to foster the norms and rules required by students to act appropriately in the digitalized society. The Digital Heroes app teaches primary school students in grades 1-6 the fundamentals of digital citizenship through a series of dilemmas that take the form of mini-games. The app features 5 topics with 5 corresponding mini-games which are tied to the five digital competences areas of DigComp 2.0 framework (Information and Data Literacy, Communication and Collaboration, Digital Content Creation, Online Safety and Problem-solving). DigComp framework was published by the European Commission to support EU citizens to improve their digital skills (EC, 2016; Vuorikari et al., 2016). This innovative gamified app was built as part of the “Digital, Responsible Citizenship in a Connected World” (DRC) Project funded under the Erasmus+ Programme, KA2. The practical tone lies on the findings obtained from the user evaluation testing with a sample of primary school students across 4 different countries. Overall, students and teachers valued the user-friendly and stimulated environment of the DRC Heroes app by reporting on its ease of use and real time, continues feedback. Nevertheless, transitioning students and teachers to a digital citizenship mindset may take much time and preparation. Henceforth, there is an imminent need to understand how education can cultivate responsible digital natives. Finally, the work envisages to guide educators, students, policy makers and other education professionals on how to design, develop and implement digital citizenship pedagogies in the primary school curriculum.

WORKING CONDITIONS OF TEACHERS OF SLOVENE IN NEW SECONDARY SCHOOLS IN CARINTHIA/AUSTRIA

Bernarda Volavšek Kurasch

University College of Teacher Education - Carinthia/

Pädagogische Hochschule Kärnten - Viktor Frankl Hochschule

bernarda.kurasch@ph-kaernten.ac.at

In the last couple of decades, in Carinthia, Slovene language has almost disappeared from public use. The language has become almost entirely confined to communication among family members and friends or within local communities, thus being predominantly limited to oral communication about everyday topics. Reading and writing skills in Slovene can be acquired in public schools. However, students have to learn a different language register, i.e. the so called school Slovene and/or standard Slovene. To attend Slovene language lessons the students have to register for the class. In recent years the majority of students who register to attend Slovene language classes are those with little or no knowledge of Slovene.

For years there has been a discussion on whether minority language should be offered at all, in school curricula, as well as, what amount of time should be devoted to it, how (un)important it is etc. In bilingual elementary schools Slovene is allowed to take up to 50 % of teaching time, however the reality is often much lower. New secondary schools are not bilingual. In Carinthia, 19 among them offer Slovene in their programme. They usually opt for a curriculum that provides 4 lessons per week - which are often further divided into two language lessons and two integrative lessons.

The author is analyzing how the organizational framework influences working conditions of teachers of Slovene in new secondary schools in Carinthia/Austria, eg. the presence of the minority language with low status, heterogene language ability in classrooms, language spoken among teachers and at school public events. The results of this empirical study are gathered from analyzing the interviews carried out with school teachers at the lower secondary level.

PLAYING THE ARCHIVE: CHILDREN'S CONTEMPORARY PLAY PRACTICES REMEDIATING DIGITAL CULTURE IN THE THIRD SPACE OF THE PLAYGROUND

Kate Cowan & John Potter
UCL Institute of Education

k.cowan@ucl.ac.uk

j.potter@ucl.ac.uk

In their studies of children's play throughout the 1950s-1990s, folklorists Iona and Peter Opie aimed to capture the 'kaleidoscopic vitality' of UK playgrounds through extensive written observations, surveys and audio recordings of play (Opie, 1994). This paper presents findings from 'Playing the Archive', a research project building on the Opie archive by exploring children's contemporary playground play using multimodal methods.

The players themselves, aged between 7 and 11, were engaged as co-researchers, using a range of digital and other media including video, audio, observations and drawing activities in the playgrounds of two inner-London primary schools. Through conducting a participatory multimodal ethnography, the aim was to find ways to explore and represent contemporary play in the new media age and to look for continuities and differences with playground games of the past 50 years.

This paper analyses the 'polymorphic texts' of the playground, such as clapping rhymes and chasing games, from a multimodal perspective (Kress, 2010). Through close analysis of video recorded from a variety of perspectives (e.g. wearable cameras, aerial footage, researcher point of view), the paper examines ways in which children's games remediate popular cultural reference points, particularly from YouTube and gaming. The paper argues that such examples evidence 'dynamic literacies' (Potter and McDougall, 2017) as part of an emerging media ecosystem, calling for due recognition of playgrounds as 'third spaces' redolent with children's multimodal meaning-making.

ICT IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING AT PALESTINIAN UNIVERSITY: A CASE STUDY OF AL-ISTIQLAL UNIVERSITY

Hidayat Abu Elhawa
Al-Istiqlal University

Hidayahawa@gmail.com

This study aims at studying the case of Palestinian University conditions with respect to extent of use of technology in teaching and learning process, by means of analyzing the data collected from Al-Istiqlal University. Considering the fact that the University has laid out strategies and plan for successful integration and implementation of the ICT tools in their curriculum, and the existing literature gap has led to motivation of the study. Importance has been laid on the challenges and barriers faced by the Palestinian Education Sector, and developing countries on the whole with regards to the strategies, pedagogical enhancements required and extent to which the perceptions of students and teachers affect the phenomenon. Though the use of ICT has been recognized as beneficial in the field of services and respective economic growth, contribution of same is questionable till date in the field of education sector, especially the universities, pertaining to the lack of available research work and related outcomes that can support the successful implementation and favorable outcomes of usage of ICT in the sector. With the growing dependency of the world on technology, the status of developing countries is yet to undergo a great deal of improvements and up-gradations to enable the sustainable use of technology at the University level, and this provides the basis of study. With the use of interpretative/constructivist philosophy, data collection for the study will be done through questionnaires and interviews of 90 students and 7 teachers of Al-Istiqlal university, observation of different elements of the University such as staff, administration, infrastructure etc. furthermore, previous available data and research studies in the context will be taken into consideration during the analysis of data to find the result to the study. With the help of outcome of the study, the research will be able to contribute to the existing literature on ICT tools and its use with Palestinian University context, along with bridging the literature gap.

INTERDISCURSIVITY IN EDUCATIVE REFORM IN FRANCE

Mehdi Galiere
University of Szeged, HU
Mehdi.galiere@gmail.com

In present-day France, the government aims at imposing a reform of the entire school system, supposedly unfit for the modern world. The reform targets in particular the highschool leaving exam, or Baccalauréat. I investigate the hegemonic discourse permeating a promotional text authored by the ministry of education to justify this reform, and the possible counter-hegemonical discourse of texts produced by a teacher's union to foster resistance to the reform. In order to achieve this, I used an interdisciplinary method drawing on Critical Discourse Analysis (Fairclough 2010), the New sociology of capitalism (Boltanski & Chiapello 1999) and Sociology of education (Bernstein 1990). I analyzed how particular representations and imaginaries (discourses) of education are articulated in the texts; how the texts positions authors and readers in interaction with each other with education and the world (genres); and what different ways of being are authorized implicitly or explicitly in the texts (styles).

I prove that in order to legitimize the reform, neoliberal and management discourses are recontextualized in the text, which aims at imposing a unilateral consensus through genre hybridization and explicit or assumed value commitments about authority. The conflictual dialogicity between the union's texts and the government text is analyzed to show how the former's discourse may denaturalize the latter's claim on the 'reality' of particular ways of representing, ways of acting and ways of being

PRIMARY SCHOOL CHILDREN AESTHETIC IDENTIFICATIONS WITH THE NARRATIVE HERO

Chrystalla Lymbour dou & Kater na Karatasou
Cyprus Ministry of Education, Culture, Sport and Youth- Frederick University
clymbouridou@gmail.com
pre.kk@frederick.ac.cy

This paper presents a study case of children's range of aesthetic identifications with the narrative hero, having as starting point Hans Robert Jauss' (1921-1997) typology of levels of reader's identification with the narrative hero. Using as major data 4th graders' written works from a literature lesson designed to explore the narrative "*I cannot stand anymore!*" (Leblanch, 1990) this study analyzed students' practices within written tasks using a theoretical framework Jauss' (1982 / 1977) typology of "interaction patterns of identification with the hero". The results provide instances of associative identification when students cited emotions of joy and admiring identification when they morally evaluated the hero as "positive" or directly expressed admiration. Sympathetic identification has been recognized in instances where the students cited emotions of pity to the suffering hero, morally evaluated the peripheral heroes providing struggle to the suffering hero (protagonist) with negative characteristics, or explained the suffering state of the hero. Students had also shown an empathetic connection with the hero when predicting future emotions, actions and relationships, a connection that needs further data to point to cathartic identification. Associations of hero's life with the readers' lives, showed an evaluation of the hero as an "imperfect" hero, and therefore indicated a pre-sympathetic identification, a stage of a sympathetic one. Finally, instances where the suffering protagonist has been evaluated with negative characteristics from the students (selfish, jealous) identified as indicating ironic identification. The results are discussed for their methodological struggles, but also for their empirical contribution to the literature related to young readers' responses to narrative heroes.

HOW CAN THE CONCEPT OF AFFORDANCES EXPLAIN CHANGES IN 5th GRADES' DIGITAL WRITING PRACTICES IN AND OUT OF SCHOOL?

Håvard Skaar
Oslo Metropolitan University
haavards@oslomet.no

This talk discusses in what ways the concept of affordances can help explain how use of digital media changes the relationship between students' writing practices in and out of school. Gibson's initial theory of affordances explained people's actions on basis of how they perceived objects in their environment (Gibson, 1986). In his view objects are defined in interaction with users. Digital media can be considered objects with which users interact based on the affordances they perceive in a given social and cultural context (Graves, 2007; Hutchby, 2003). Digital media restrict or set boundaries for this interaction, and at the same time, due to the malleable nature of digital media, users constantly change digital media in pursuing their communicative goals. For example, the affordances of a social media site fuel a dynamic in which communicative patterns gradually change. The ways users perceive the communicational affordances of social media depend on, and also contribute to, users' knowledge and communicative experience i.e. their digital literacy and writing skills. In school writing still holds a strong position as a mode of communication. On social media writing is but one option among several modes of communication. So how do school-based writing practices relate to the communicational affordances of digital media use out of school? Over time, are these affordances widening or bridging the gap between in and out of school writing? The empirical underpinning for approaching these questions will be the affordances of digital media as perceived by two groups of 5th graders. A school class of 5th graders' digital media communication in 2005 will be compared to a school class of 5th graders' communication 12 years later, in 2017.

TEXT VERSUS SPEECH IN IDENTITY PRACTICES OF THE YOUNG AND EDUCATIONAL POLICY - THE CASE OF "LEARNING FROM HISTORY"

Marta Rakoczy & Agnieszka Karpowicz
University of Warsaw
marta.rakoczy@wp.pl
a.karpowicz@uw.edu.pl

This presentation is devoted to the use of textual and digital literacy in educational projects dedicated to young people, which focus on oral history rather than text archives, and which attempt to abandon the traditional, text-focused, textbook knowledge. The main subject of the analysis is the selected project "Learning from History" coordinated in Poland by the Karta Centre, in cooperation with the German foundation Fördergesellschaft Kulturelle Bildung. It develops knowledge of the 20th century everyday life of various social groups, a life without sufficient textual representation in official, textbook discourses. The "Learning from History" project attempts to regain the voice of those who, during the history of the 20th century, felt forgotten or marginalized, and then ensure their public presence in social archives. It seeks educational practices through non-governmental organizations, practices that would combine historical awareness with the construction of liberal democracy and new identity projects. In our research we use the tools of multi-sited ethnography (George Marcus) and the perspectives of the anthropology of literacy and the anthropology of education. We interpret the selected project through interviews with representatives of institutions and project participants. We also analyze a number of discourses accompanying a broader educational policy. This way, we attempt to answer the following questions: (1) How do the analyzed educational proposals define the limitations of text in contemporary formal and informal education dedicated to young people? (2) Which identity practices of young people are associated in these projects with text or speech? And also, how do the young shape their own micro-history through different text and non-text practices within the "Learning from History" project? (Christina Toren) What does it mean for contemporary historical education understood as *autopoiesis*? (Christina Toren, Tim Ingold)

CHALLENGING ADOLESCENTS' TRADITIONAL UNDERSTANDINGS OF DISABILITY IN DIFFERENT MULTIMODAL COMMUNICATIVE CONTEXTS

Nayia Stylianidou

European University Cyprus

N.Stylianidou@external.euc.ac.cy

This study sought to explore adolescents' understandings of disability through the utilisation of multimodal means in the blend of online-offline environments. It drew on the perspective of Disability Studies (DS) and Disability Studies in Education (DSE) which view disability as a social construction. It was proposed that for exploring adolescents' understandings of disability, disability models and students' socio-cultural context, particularly their multimodal interactions in the blend of online-offline environments should be taken into account. A qualitative research approach was adopted while the data collection methods involved focus groups, online and offline semi-structured interviews and participant observation on a closed Facebook group. Eighteen students 14-17 years old participated in the study. Data analysis was based on Fairclough's CDA model which was enhanced with analytic elements from visual semiotics' field for analyzing participants' interpretations of the multimodal means produced and used in the online-offline environment. This presentation focuses on the critical events that took place during the study. In the context of the study, critical events are defined as situations where adolescents challenged traditional understandings and stereotypical assumptions about disability such as the medical model and charity model of disability. The results of the study indicate that the different communicative contexts and environments contributed into helping the adolescents to challenge each other's views as well as their own views about disabled people. In other words, the different communicative contexts in which the adolescents found themselves during the course of the study and the affordances of the multimodal means used within these contexts appeared to give rise to competing discourses about disability. This demonstrates the potential that the intersection among the different communicative contexts has in leading adolescents to challenge traditional understandings about disability. Future studies focusing on challenging traditional understandings of disability could take this potential into consideration.

"HELPING NEMO" - AN ALTERNATIVE REALITY GAME IN AUGMENTED REALITY ENVIRONMENT: A CASE STUDY ON ENGAGEMENT AND INCLUSION

Angelos Sofianidis, Elpiniki Manoli & Nayia Stylianidou

Aristotle University of Thessaloniki- European University of Cyprus

angelos.sofianidis@gmail.com

elpiniki.manoli@gmail.com

N.Stylianidou@external.euc.ac.cy

This study aimed to explore how an Alternate Reality Game (A.R.G), named 'Helping Nemo', in augmented reality environment could contribute into students' engagement and inclusion. Research has indicated that using a multiplicity of multimodal means in online-offline environments aligns with students' experiences; which, in turn, can motivate students to participate in the learning process. However, it is important to deviate from technological determinism and utilise technology in a pedagogical context. Hence, this study drew on Bloom's Digital Taxonomy and on Universal Design for Learning, to implement 'Helping Nemo'. This digital educational game was designed for 2nd graders, aged 7-8 years, in a rural primary school as an alternative process for formative assessment of competences developed through the school year based on the Cypriot Curriculum objectives. The A.R.G was based on transdisciplinary learning, linking together learning objectives related to math, greek, art as well as emotional and kinesthetic objectives. The story of "Helping Nemo" revolved around helping a boy named "Nemos" to find his parents by solving different riddles through the way. Twenty-four students, including bilingual students, migrant students, students with learning difficulties, participated in the study. The study adopted a mixed-methods methodological approach and utilised classroom's observation (Leuven engagement Scale, teacher's and researchers' reflection diaries) and focus groups with the students. The results of the study indicated that combining pedagogical frameworks with Alternate Reality Games and Augmented Reality can enhance students' engagement during the learning process, and respond to students' diverse needs in the classroom, promoting in this way inclusive education. Yet, since the combination of A.R.G and Augmented Reality in education constitutes a relatively new field, certain challenges arise, such as teachers' professional development in this area.

DEVELOPING ONLINE READING COMPREHENSION STRATEGIES TO SEARCH FOR AND LOCATE INFORMATION ON THE INTERNET OF 5TH GRADE STUDENTS WITHIN A COMPUTER-BASED READING ENVIRONMENT”

Irini Gaki, Ioannis Spantidakis & Angeliki Mouzaki
Department of Primary Education, University of Crete

igaki@edc.uoc.gr
ispantid@edc.uoc.gr
amouzaki@edc.uoc.gr

The rapid spread and use of internet in our daily lives and mainly internet reading requires different cognitive processes and new literacy skills and strategies. Our elementary students are digital natives and possess knowledge for navigating and searching on the internet that often exceeds the knowledge of the previous generation. However, there is a lack of research exploring the nature of the online strategies our students use as well as intervention studies aiming at developing appropriate strategies for the distinct features of online environments. The aim of this study was to design, implement and evaluate an intervention program with social-procedural facilitations within a computer-based reading environment, in order to develop reading comprehension strategies to search for and locate information on the internet of elementary school students. Two 5th grade groups (41 students), with or without learning difficulties, participated in the study. 21 students formed the experimental group and 20 students formed the control group. Reading comprehension strategies to search for and locate information on the internet were measured before and after the intervention with think-aloud protocols, field observation, semi-structured interviews and writing samples. The teaching approach was based on cognitive apprenticeship principles and fading scaffolding. Our results suggest the experimental-group students developed reading comprehension strategies to search for and effectively locate useful information on the internet.

LANGUAGE CURRICUM IN GREEK COMPULSORY EDUCATION: HIERARCHIES AND REPRESENTATIONS OF SOCIAL PARTICIPANTS

Evangelos Intzidis, Marianthi Georgalidou & Eleni Karantzola
National and Kapodistrian University of Athens-University of the Aegean

intzidev@phil.uoa.gr
georgalidou@rhodes.aegean.gr
karantzola@rhodes.aegean.gr

Written texts are integrated into writing events, parts of wider social events, where social practices are activated in the place of others for the reification of the social events in writing acts (Barton & Papen 2010). The curriculum for the language teaching in compulsory education constitutes a social event with the teachers, the parents and the students as well as the educational policy institutions as its participants. These participants are represented in the written act of the language policy, namely the Curriculum, by specific lexico-grammatical choices bi-directionally: on the one hand, as members who occupy a position in a hierarchical structure (Janks, 2005); on the other, as subjectivities who are defined by the degree of involvement they are allowed in discourses, ideologies and institutional practices (Baynham 1995).

This presentation focuses on participants/agents positioning in constructing and negotiating the meaning of the curriculum for language teaching in Greek compulsory education. More specifically, within the framework of Critical Discourse Analysis, Critical Literacy and New Literacy Studies, we investigate: i) how meaning designers construct themselves, ii) which values and beliefs/presuppositions are taken for granted and are therefore silenced, iii) how the meaning designer /author constructs recipients, i.e. those who will implement the literacy policy in the school classrooms.

It will be argued that the study of a Literacy Curriculum is closely interconnected with the determination of teacher's and student's subjectivity as language users.

TRANSLANGUAGE PEDAGOGY IN A UNIVERSITY EAP CLASS. CAN IT WORK?

Katherine Fincham
University of Nicosia
fincham.k@unic.ac.cy

Translanguage and translanguaging pedagogy have become areas of interest in the field of multilingualism studies in recent years (Williams, 1994; Garcia 2014). However, translanguaging as a pedagogical choice is not readily embraced for use in the English as a Second Language (ESL) or English as a Foreign Language classroom at university level. This is perhaps due to the conceptualization of ESL/EFL and EAL as somewhat divorced from bilingualism studies, and a prevailing idea that translanguaging is a phenomena particular to multilingual school contexts. As a consequence, the role and adaptation of a translanguaging pedagogy within language contexts in higher education and specifically EAP has been less explored. This presentation reports on the lessons learnt from the implementation of a translanguaging pedagogy in a college writing course for English language learners at university level. The study explored the use of translanguaging pedagogical tools such as multilingual dictionaries, Google translate, and group planning in L1 during an EAP university writing class. Student feedback was collected through feedback questionnaires and teacher reflections were recorded throughout the semester. The results of the study indicated the viability of applying translanguaging practices within EAP courses at university revealing that overall learners reported that they felt they had benefited from the process. The results indicated that students felt empowered and acknowledged in terms of their language use and choices. Further to this, the lecturer recorded that students appeared more engaged in the writing process, and as a result more students completed pre-writing activities. The study exhibits the viability of the application of translanguaging pedagogy to EAP at university level as a means of enlivening and engaging students in their language learning, acknowledging students' identities and with specific reference to the writing process.

INSTITUTIONAL GUIDELINES FOR LANGUAGE TEACHING IN GREEK HIGHER-SECONDARY EDUCATION: RESPONSES, RESTRICTIONS, RHETORICAL TOPOI

Evangelos Intzidis & Stamatina Koutsoulelou-Michou
National and Kapodistrian University of Athens
intzidev@phil.uoa.gr
skout@phil.uoa.gr

Both discourse and genre derive from the social structure. Discourse comes from more general social institutions, genres from formalized social circumstances (cf. Kress 1989, 12-15). The official documents with guidelines on language teaching in Greek secondary education by Institute of Educational Policy are constructed by the discourses (rhetoric, hierarchy, ideology) of the educational institution. These texts organize what is allowed and what is not allowed as response to them by making use of specific lexico-grammatical choices, which attribute a specific position to their reader-user.

More specifically, within the framework of Historical Approach in Critical Discourse Analysis, Systemic Functional Linguistics and Genre Theory the present paper investigates with which lexico-grammatical choices (i) the reader-user of these documents is constructed, which are the characteristics that are attributed to him/her? (ii) how the possible answers/responses are restricted (iii) how the rhetorical topoi which legitimize the specific educational language policy are organized? It will be argued that the study of these official guidelines is closely interconnected with discursive strategies of legitimation, and naturalization of language policies.

TEACHING AND LEARNING MOVING IMAGE LANGUAGE IN PRIMARY SCHOOL AS A FORM OF MULTIMODAL LITERACY

Kostas Voros

UCL-Institute of Education, London

kevoros@gmail.com

Media literacy - the ability to access, analyse, critique and create media – has come to be regarded as a legitimate form of literacy in contemporary educational and societal contexts. The presentation deals with the teaching and learning of an aspect of media literacy, namely the language of the moving image. This notion concerns the semiotic and representational ways by which meanings are made and encoded in media texts. In order to investigate the teaching and learning processes in relation to moving image language, a classroom intervention was designed: the researcher worked with a group of eight primary school students in an after-school club for three months. During this, the learners were taught the elements of moving image language and produced digital videos. Semi-structured interviews, participant observations and research diaries as well as video and audio recordings of the teaching sessions were used as methods of data collection. The analytical framework for investigating the videos applied elements of the Kineikonic Theory (itself a form of multimodal social semiotic discourse analysis), as proposed by Andrew Burn, to explicate the modes that the students used in their productions as semiotic resources for meaning making and the social meanings attached to them. The learning of the moving image language that took place has been traced through making use of elements of Vygotsky's learning theories and especially his ideas on concept development.

The presentation will deal with the following questions:

- What specific literacy skills are required for students to be able to 'read' and 'write' using moving image language?
- How is moving image language learnt by primary school students?
- In line with a social model of literacy, in what ways are moving image student productions connected to their particular identities?

The conclusion will consider implications for a multiliteracies pedagogy of moving image language in primary school.

REPRESENTING THE PEOPLE WITH DISABILITIES IN THE LITERARY WORKS OF THE HUNGARIAN LITERATURE SCHOOL TEXTBOOKS

Nikoletta Gulya

Eötvös Loránd University Doctoral School of Education, Hungary

nikoletta.gulya00@gmail.com

Within Hungarian schools, one of the most important teaching tools is the textbook. Besides the general subject knowledge, the content of the textbooks reflect the current dominant values, norms and attitudes of our society (Pogorzelska, 2016). Therefore, textbooks can play an important role in creating an image of a social group, by its textual and visual representation in the content (Hodkinson & Ghajarieh, 2014).

Textbooks can be considered as "tools" that help students to become familiar with the diversity of society, and its social and cultural contexts (Mc Kinney, 2005). If they contain stereotypical content about people with disability which is not clarified, it can reinforce the students' negative stereotypes toward people with disability. Therefore a realistic and non-prejudicial image of people with disabilities should be an important part of the curricula of public education institutions. It can help students understanding the needs and reality of these people.

The present research aimed at identifying and critically analysing the presence of disability as curriculum content in the Hungarian Literature textbooks and workbooks using in Hungarian public education. The content analysis based on two aspects, the concept of the models of disability (Marks, 1997), and Biklen and Bogdan's (1977) categories of stereotype, which was recorded in literary works.

Findings show that the representation of people with disability in the literary works of the textbooks are biased, and mostly reflect the perception of the medical disability model.

The further aim of the research was to explore those potentials which the textbooks offer to clarify and analyse stereotypical content. The results highlighted that the books contain very few tasks and issues that deal with the stereotypes of disability within literary works.

We suggest, that in the Hungarian literary textbooks there should be more possibilities to analyse the stereotypical content of the literary works.

LANGUAGE AND READING OF LITERARY TEXTS AS A TRAVELING COMPANION OF MODERN TIMES

Tatjana Vučajnk
Alpen-Adria University
tatjana.vucajnk@aau.at

Encouraging for reading of literary texts bilingual or foreign language pupils of Slovene even at the time of entering the school is a process that takes place and needs to be individualized. Individualization does not take place only through selection of literary texts by pupils, but also by advising to select it from teachers and parents. When we are talking about voluntary learning of a target language in a foreign language environment, where there is no bilingual education so the language and culture are held by family and association, is at the forefront the teacher's conviction of reading literary texts, belief that reading books is not a waste of time, motivating pupils to read by classroom reading, establishing a library in the school or in a public city library. The aim of this literary reading, in addition to the acquisition of literary competences, is at least triple: reading in the target language, learning about the culture of the target language, telling a story with the picture book in the target language. Planned and organized reading of literary texts at home also allows increasing hours of engagement with the target language, as exposure to the target language is often linked only to the contact hours of instruction, which for Slovene means 50 minutes per week in Austrian spoken area. The approaches to reading the literary texts of the extra-curriculum are different: pupil's own reading, reading of the parents, relatives. We encourage both forms of reading, since the main goal is to further engage with Slovene. A great challenge is also the verification of the reading with the pre-written written proposal. The goal of this verification of the read literary text is to enable pupils to speak and motivate the remaining pupils to read.

ALYSING FUNCTIONALLY AND CRITICALLY MULTIMODAL RESOURCES TO INSPIRE CRITICALITY AND CREATIVITY

Maria Charalambous
Goldsmiths, University of London
maria_chara84@yahoo.co.uk

Recent research findings highlight the importance of developing multiliteracies pedagogies, in which multilingualism is an integral part and learning processes rather than skills become central. Interactions with different groups and networks in diverse and multimodal modern societies mandate individuals to learn how to leverage the complexity of texts, means and communication processes they have available in their repertoire, in more flexible ways. Therefore, research into a multiliteracies pedagogy has become an area of increasing interest in educational settings in the UK and around the world (Cope and Kalantzis, 2015; Anderson and Macleroy, 2016). This presentation focuses on findings of an empirical study, conceptually using the reflexive multiliteracies framework (Cope and Kalantzis, 2015) to investigate multiliteracies practices in a London Greek Complementary school.

The presentation addresses the question of how complementary schools can become spaces that embrace, represent, and expand the multilingual and multicultural knowledge, interests and experiences of the students. The focus in this presentation is on how the teacher and the students engage with the analysing functionally and critically processes and use all the available resources to co-construct socio-culturally situated understandings and inspire creative application of knowledge in text-making and talk about texts. The findings demonstrate how teachers can prepare their students to become competent to apply the forms of analysing critically and functionally to co-construct their own multimodal designs. Central to this is the idea of working across contexts, timescales, languages and other sign systems, using technology as a transformative tool, embracing multilingual practices, including translanguaging (Garc a and Wei, 2014), and engaging the students in critical thinking and creative text-making in terms of 'cultural weavings' (Cazden, 2006a).

IMPACT OF SCHOOL TYPE AND TUTORING ON STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS, AND STUDENTS WITH LEARNING, BEHAVIORAL DIFFICULTIES BASED ON PISA IN HUNGARY

Pogácsás Nóra, Smohai Máté & Takács Szabolcs,
Károli Gáspár University of Reformed Church, Hungary
poginori@gmail.com

The growing population of students with special needs carries out complicated tasks in the Hungarian education system that need to be addressed. Based on previous year's PISA surveys it can be stated that both study groups (SEN students and students with learning, behavioral difficulties) have significantly lower scores for mathematics and literacy than the control group. In addition, the results of children who participate in segregated education is lower than that of integrated learners.

In this study it has been examined that different types of schools have an effect on the PISA results, focusing on SEN students and students with learning, behavioral difficulties. In addition, we were looking for the answer to the question of whether out-of-class tutoring positively influences the scores.

In this research we worked with the outcomes of the Hungarian PISA 2016, focusing the different type of high schools. The results were compared by multi-point analysis of variance, which was performed using IBM SPSS 25.0 program.

The pupils with special educational needs in our sample achieved the lower results, following their peers with learning and behavioral difficulties. They perform best in grammar schools, and they have the worst scores in special vocational schools, obviously the severity of the disturbances is also an important factor. The SEN pupils in our sample achieved better scores as a result of tutoring, both mathematics ($F= 13,715$; $p<0,001$) and literacy ($F= 5,717$; $p<0,001$).

However, this does not depend on the type of school or even on the specific type of difficulty, similar results were shown in the group of students with learning, behavioral difficulties. The results have been supported that complex situation of special needs students is actual, and requires a lot of attention for the educational system.

MATHEMATICAL LITERACY DEVELOPMENT: THE CASE OF DEFINITIONS IN GEOMETRY

Maria Pericleous
Cyprus Ministry of Education, Culture, Sport and Youth
mariapericleous19@gmail.com

Mathematical language is a language of symbols, concepts, definitions, and theorems. Being mathematically literate presupposes an ability to read, write, speak, and listen to mathematics with understanding (Thompson and Rubenstein, 2014). Mathematical literacy has been described as the knowledge to know and apply basic mathematics in our everyday living. The competencies needed to attain mathematics literacy, as described by Steen (2001), include, among others, mathematics reasoning, and communication. It is also recognised that the development of these competences is dependent to a large extent on language.

Research has responded to the need to develop strategies and techniques for strengthening mathematical literacy skills. The challenge remains however to understand how mathematical literacy development is shaped by the practices in the mathematics classroom.

The Educational System of Cyprus makes general references to language and literacy, mainly as horizontal objectives of the National Curriculum. Literacy and its educational aspects in the Mathematics Curriculum of Primary Education have not been widely explored and discussed.

This paper focuses on video-recorded whole class discussions to explore the way a Year 6 primary school teacher is working with the students to foreground mathematical argumentation. Specifically, it examines the way the teacher supported her students in making the connections necessary to develop their fluency in mathematical language, particularly in regard to definitions in geometry. In this paper, I illustrate how defining, an element that directs mathematical reasoning towards the ultimate goal of formal proving, may point classroom activity towards mathematical literacy development.

CRAFTING HIGH MODALITY MESSAGES THROUGH LIGHT AND COLOR: AN EXPLORATORY STUDY OF VIDEO EFFECTS WITH STUDENT TEACHERS

Ilias Karasavvidis
University of Thessaly
ikaras@uth.gr

Participating in the textual landscapes of contemporary societies presents two main challenges: (a) mastering the semiotic potential of modes that were previously inaccessible (e.g. static and moving images), and (b) familiarizing with the technological tools that enable the creation of multimodal messages (e.g. video editing applications). One of the primary functionalities afforded by video editing software is the sculpting of form through effects: the source visuals and aural resources can be tweaked to achieve the desired outcome.

Currently, there is a knowledge gap regarding how students of all ages use light and color to communicate meanings. While a handful of former studies have reported the use of light and color-related effects, this interest was mostly emergent. The objective of the present study is to explore how student teachers use effects to compose multimodal messages in the form of digital videos.

In particular, we examined how a cohort of 46 undergraduates adjusted luminance and chrominance to shape meanings in digital videos. The participants attended a semester-long course on digital media and were tasked to create a short digital video. These 46 video artifacts constitute the main data source for this work. We analyzed the types of the semiotic resources used, the type and rate of light and color-related effects to communicate meanings, and whether the quality of the videos is contingent on the use of such effects.

The findings indicate that the participants utilized a wide range of resources in crafting their videos. Moreover, there was considerable variability in terms of the effects that were used. Overall, more emphasis was given to content (e.g. glue shots together through transition effects) rather than form (e.g. change the underlying visual elements). Finally, high quality videos were characterized by the systematic application of luminance and chrominance effects.

ENCHANCING READING COMPREHENSION IN STUDENTS WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER (ASD)

Kadi Lukanenok & Meeli Pandis
Tallinn University-Tallinn Art Gymnasium,
Estonian Reading Association, Estonia
kadiruka@gmail.com, meeli.pandis@gmail.com

Literacy plays an important role in coping with modern life. Advanced literacy skills are especially crucial for students with special needs. The rate of students with Autism Spectrum Disorder (ASD) shows the growing tendency during last decade. Therefore teachers need more and more methods for teaching newly recommended skills in social life. Students with ASD meet numbers of difficulties in learning functional literacy skills due to their limited social, verbal and cognitive abilities. Additionally, students with ASD struggle in *Theory of Mind*, i.e. in understanding other people emotions, thoughts, intentions and experiences. *Mind-Read* method is elaborated to facilitate ASD students learning and social skills and can be also effective tool to develop reading comprehension skills.

An action research was conducted to explore *Mind-Read* method to develop reading comprehension in students with ASD.

Current presentation will give the theoretical overview about *Theory of Mind* and *Mind-Read* methods and present the results and practical experiences in the matter.

GRAMMATICAL GENDER ASSIGNMENT IN HERITAGE GREEK

Kleanthes K. Grohmann,
Maria Kambanaros & Demetris Karayiannis
University of Cyprus, Cyprus University of Technology
- Cyprus Acquisition Team, CAT Lab
kleanthi@ucy.ac.cy
maria.kambanaros@cut.ac.cy
dkr@tarxjf.info

A 'heritage language' is the language that early bilingual children acquire in their home/family environment before becoming dominant in the main language of their country/society (Polinsky and Kagan, 2007). The growing field of linguistic inquiry into 'heritage languages' is of particular relevance for Australia, where still today (though perhaps decreasingly so), children from immigrant families acquire in their home/family environment a language other than English (Polinsky, 2018). This talk presents a pilot study on grammatical gender investigating Greek as a heritage language acquired and used by children from Greek-speaking family backgrounds in Adelaide, South Australia. The *Test for Grammatical Gender Assignment to Greek Nouns* (Varlokosta, 2005), which comprises 141 items in total (77 real and 64 novel nouns), was administered to 24 children (6–8 years of age) and 13 adolescents (15–18 years). The purpose of the study is to assess Greek heritage speakers' accuracies in identifying the gender of real nouns (e.g., masculine *ο πατέρας* 'the father', feminine *η κόρη* 'the girl', neuter *το μάθημα* 'the lesson') and to determine strategies for gender identification in novel nouns (e.g., putative masculine *κουπέρας*, putative feminine *τάση*, putative neuter *πέφισμα*). One particular question regards how Greek heritage speakers learn regular patterns across all declension classes and irregular nouns, and whether they utilize this knowledge when confronted with new words. The obvious differences in accurately assigning gender by heritage speakers compared to native speakers from Greece can be compared to other instances of learning Greek in the diaspora or as a second language. Importantly, it can also be viewed from the perspective of literacy, which develops as part and parcel of school education in one but not so much in the other community. The case can be made that heritage language instruction should look beyond communicative competencies and appropriately teach grammatical aspects.

LIFE MOMENTS OF PARENTS WHO HAVE CHILDREN WITH LEARNING DISABILITIES. THE HISTORY OF THEIR EVERYDAY LIFE IN LITERACY ISSUES: CULTURAL, ANTHROPOLOGICAL AND EDUCATIONAL APPROACHES

Alexandros Argyriadis,
Melpomeni Mourtziapi & Agathi Argyriadi
Frederick University, Cyprus University of Technology,
Aegean College
alexargiriadis@gmail.com

Parents are primarily responsible for managing their children's literacy and especially if children face learning disabilities, the case becomes more complicated. Recently, there is a research trend that studies the difficulties parents face in managing their children literacy however; there is decreased research activity in Greece and Cyprus.

The purpose of this research was to put parents of children with special educational needs in the process of recalling situations and experiences concerning their child, remembering and expressing facts, feelings, concerns and expectations about their child, since the child's birth. The research included a total of 6 parents, 5 mothers and 1 father. Three parents had a child with autistic spectrum disorders, one parent had a child with Asperger syndrome and two parents had children with Down syndrome. The methodological tool applied in this research was the biographical narrative interview.

The results highlighted the stereotypes and prejudices of the social environment against people with special educational needs and the lack of welfare from the state. All parents expressed feelings of love and affection for their child and they said that their child helped them become better people and more tolerant towards diversity.

CULTURAL MANAGEMENT OF BILINGUALISM IN CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS: TRENDS AND PROSPECTS

Alexandros Argyriadis,
Melpomeni Mourtziapi & Agathi Argyriadi
Frederick University, Cyprus University of Technology,
Aegean College
alexargiriadis@gmail.com

It has been suggested that bilingual children have low academic performance and that teachers often misrepresent their learning difficulties while sometimes they overlook the learning difficulties of bilingual children. As a consequence, teachers often attribute symptoms to inadequate knowledge of the language.

The purpose of this paper was to study the school reality of the bilingual children of homogenic schools in Constantinople. In particular, this study aims to reveal the difficulty in understanding a learning difficulty and the way teacher manage cultural diversity.

A qualitative method was used, with interviews and observation of three students of a kindergarten in Istanbul, each with individual linguistic background, using the Standard Skill Scale of Early Childhood Skills. In this research, the relationship between child assessments and their familiarity with the Greek language was clear.

The results, among other things, confirm that bilingual children should be evaluated in all languages they speak, and bring up to light the difficulties, challenges and needs that exist in a bilingual educational environment.

Overall, this research, despite its small sample, has brought to light the difficulties and challenges faced by teachers in the particular environment of Istanbul Greek minority schools.

DEVELOPING READING FLUENCY: A PROPOSAL FOR A GAME-BASED APPROACH (GameLet)

Sophie Ioannou Georgiou, Chrystalla Neofytou,
Thanasis Hadzilacos & Irene Temete
Cyprus Ministry of Education, Culture, Sport and Youth - Open University of Cyprus,
Neapolis University of Pafos - Open University of Cyprus -
Cyprus Ministry of Education, Culture, Sport and Youth
soioannou@moec.gov.cy
chrystalla.neophytou@ouc.ac.cy
Thanasis.Hadzilacos@ouc.ac.cy
itemete@cytanet.com.cy

Reading is an interactive process that involves a reader, a text, and a writer (Diala, 2008). It is a decoding process to extract meaning from a written text (McDonnell, 2006), which requires from readers to have and use decoding skills with respect to word recognition, vocabulary knowledge, knowledge of grammatical structures and conceptual abilities (Grabe, 1991). Therefore, reading comprehension can be defined as a “higher” order cognitive process where readers need to use mental activities to interpret, generalize, summarize and compare in order to construct meaning from the written text.

Reading fluency, which is defined as the ability to read a text accurately, quickly and with expression, has been found to have direct correlation to reading comprehension competence (Erbeli and Piorn, 2012; Fuchs, Fuchs, Hosp, and Jenkins, 2001; Grabe, 2009; Hudson, Lane and Pullen, 2005; Johns, 1993; Rasinski, Homan and Biggs, 2009).

In this paper we first present a theoretical framework of reading fluency, particularly focusing on L2 (a foreign or second language), looking at its definition, its components and its overall value in achieving reading literacy targets.

The paper then continues by presenting a suggestion to assist the teaching and overall development of reading fluency through a conceptual model of applying “meaningful” digital game-based mechanisms to foster its development. This model is being developed within the framework of GameLet (Gamified, media-based training of reading fluency), a project funded by Erasmus+ (2018-2021), aiming at developing a multilingual training program for reading fluency through a gamified, media-based approach.

LANGUAGE EDUCATION AND (IN)SECURITIZATION: IMPLICATIONS FOR TEACHING AND LEARNING

**Ben Rampton & Constadina Charalambous,
King's College London-European University Cyprus**

ben.rampton@euc.ac.cy
Co.charalambous@euc.ac.cy

In this presentation, we explore the sociolinguistic significance of research on securitisation and security as a social and discursive practice, encompassing notions like 'enemy', 'existential threat' and 'exceptional measures', as well as borders and surveillance. We begin by reviewing some key concepts in security studies (where Foucault's influence creates significant points of connection), and we then outline some of the ways in which these ideas can make a distinctive contribution to mainstream sociolinguistics and language education policy and practice. We then illustrate our main arguments by drawing on linguistic ethnographic research in Cyprus and examining Turkish language classes in Greek-Cypriot schools. Taking into account the history of conflict between the two communities, which results in discourses of animosity and threat we look at how literature on security can help us revisit concepts relevant to language education such as 'intercultural communication', 'heritage language' and 'crossing'

UNTAPPING SMALL STORIES: LEADERSHIP AND LEADER IDENTITY WORK IN THE YOUTH ORGANIZATION AIESEC

**Plamena Valcheva
Veliko Turnovo University, Bulgaria**

pl.valcheva@ts.uni-vt.bg

Informed by the discursive perspective in leadership studies, the paper focuses on the in situ social practice of doing leadership and leader identity in organizational settings. It takes naturally-occurring narratives, i.e. "small stories" (Bamberg & Georgakopoulou, 2008) as its object of enquiry and examines the ways in which organizational actors do leadership and cast themselves into leader identities through storytelling in a transnational community of practice, viz. the youth-led organization AIESEC. The paper adopts positioning theory (Bamberg & Georgakopoulou, 2008; Bamberg et al. 2011) as a research methodology in order to provide a fine-grained analysis of a selection of narrative excerpts as they emerge in conference presentations at an international AIESEC event. The application of a "positioning" lens makes it possible to delve into acts of identity at three intertwined levels, i.e. the storyworld, the here-and-now of narrative interaction, and the preexistent societal Discourses or master narratives. The analysis reveals some interesting insights into storytelling as a signature communicative practice in the organization under study. Narrative events provide AIESEC members with discursive resources for implementing local interactional projects, enhancing commitment to wider organizational goals, authoring the organizational reality, building knowledge of leadership and talking into being their leader identities.

“SCHOOL FOR READING VOLUNTEERS”: SOCIAL PRACTICES AND INFORMAL EDUCATION

Tatiana Galaktionova
Saint-Petersburg University, Russia
galaktionova.tg@mail.ru

Reading is the foundation of intellectual and personal development. However, educators all over the world have noted a decline in youth reading interest. Literary projects can help to solve the problem of formation of interest in books and taking up reading habits. One particular and at the moment little realised potential we see in the horizontal promotion of reading “from child to child”. Since 2018, the Russian Book Union and Herzen State Pedagogical University of Russia have been organising a large-scale project the “School for Reading Volunteers. Educational seminar for young authors of literary projects”. The project has been implemented with the support of a grant from the President of the Russian Federation for the development of civil society, provided by the presidential grants fund. The project consists of 3 main parts: 1) Reading volunteers undergo an online training course (MOOC): 8 mini-lectures by leading specialists in reading development . 2) Reading Volunteers implement their own projects in the field. 3) The best projects are published in the annual collection 100 Readers’ Projects, which is distributed all over Russia . During the period between August 2018 and May 2019, more than 250 pupils and students were trained at the MOOC ; more than 250 literary projects were launched in 84 Russian regions with a total number of 17,763 participants. The feedback methodology was constructed on the base of A. Maslow’s theory. The results demonstrated the effectiveness of the proposed solution and its future prospects.

NEW LITERACIES - NEW MEDIA - NEW AUTHORS? CHILDREN’S EXTRACURRICULAR LITERACY ENGAGEMENT IN THE CONTEXT OF DIGITAL/SOCIAL READING AND WRITING ACTIVITIES

Nadja Kerschhofer-Puhalo, Werner Mayer & Christian Schreger
University of Vienna - OVS Ortnergasse, M2

nadja.kerschhofer@univie.ac.at
werner.mayer@univie.ac.at
christian.schreger@weltabc.at

This contribution presents data from an ongoing research project, “My Literacies”, engaging children and adolescents in research on their multiliteracies repertoires in contexts of multilingualism, migration and multimedia use. In a participatory research design, we investigate the diversity of every-day literacy practices in a multimedia and multilingual society from the child’s perspective. More than 70 children in three primary schools are encouraged to record their literacy practices in out-of-school contexts. The data collected consist of children’s visual products (photos, drawings) and interviews. Both, the visual and the conversational data are subject to analysis by means of conversation analysis, discourse analysis and social semiotics. With a theoretical background in the New Literacy Studies and the Pedagogy of Multiliteracies and based on the collected materials, we aim to derive pedagogical implications for Critical Literacy education.

This contribution is based on material from two sub-corpora: The first corpus refers to a long-term project “The Little Books“. Children (grade 1-4) in a multicultural primary school are encouraged to compose their own small books, which are printed and published on the class website. A long-term observation of the electronic and print versions of the books, of the social processes and interviews with children allow valuable insights into their multi-faceted media lifeworlds.

In a second sub-corpus we explored the social reading-and-writing platform Wattpad together with 8 female students (grade 8) and encouraged them to formulate their own research questions.

Based on these data we will discuss a number of traditional dichotomies such as reading-writing, print-electronic or fun-learning and the blurry boundaries between different genres and media types in today’s youth literacy experiences. Last but not least, the participatory research design challenges the teaching-learning divide and the dichotomy of scientific experts vs. research objects/children/layers.

CREATED IN PERFORMANCE OR CREATED FOR PERFORMANCE? CASE STUDY OF TRANSITIONAL POETRY OF THE JBALA (NORTHERN MOROCCO)

Sarali Gintsburg
University of Navarra
sgintsburg@unav.es

In my paper I will discuss poetic texts produced by two contemporary artists who consider themselves to be a part of the poetic tradition of the Jbala - an Arabic speaking ethnic group inhabiting the western and central part of the Rif mountains (northern Morocco). These poets, although they see themselves as a part of the oral tradition, compose their poetry with the help of writing. Their poetic texts, therefore, are characterised by use of two different, and, to some degree, opposite modes of language - oral and written. The difference between oral and written represents as especially interesting case in the context of Arabic language, where, officially, only Standard Arabic exists in two modes - oral and written, while its dialectal varieties are seen as exclusively oral forms of communication and 'vulgar' poetry. In this paper I will also present the results of a comparative analysis of two corpora - the first one of purely oral texts, collected in the middle of the 20th century by C. Pereda, and the second one, representing the transitional ones, collected by me during my fieldwork in Morocco in 2010 and 2018. The textual analysis will be substantiated by information received directly both from the poets who authored the above transitional texts and from their audience.

WRITING SKILLS IN THE CZECH SCHOOL

Olga Kučerová , Michaela Karasová & Anna Kucharská
Charles University in Prague, Faculty of Education,
Department of Psychology
anna.kucharska@pedf.cuni.cz

The quality of literacy skills influences the social, academic and the working success of every single person. These consist not only of reading skills but also of the writing skills – an ability to write text in a legible manner, text that is grammatically and orthographically correct, coherent itself and bears some meaningful sense.

In Czech elementary schools there is a strong emphasis on the legibility and orthographic skills. Teachers observe writing acquisition (handwriting, orthography) during elementary education (i.e. 1st to 5th grade). In a case of learning difficulties of the student there is a diagnostics performed in the counselling centre and dysgraphia/dysorthography diagnosis determined. But the diagnostic process frequently forgets evaluate the third stage of writing skills – „written expression“ (DSM 5), that is the ability of the students to properly organise their thoughts and express them effectively. In the oral paper presentation, we deal with the mapping of the issue of written expression among school age pupils. In the introduction of this paper we define the term “written expression“ and place it in the framework of both our and foreign literature, including pointing out problems in written expression and the possibilities of its diagnosis.

The focus of the research report is to mediate the results of research project. During this project a diagnostic test was assigned to the pupils of primary school and monitored the production of children in written expression. Our next goal was to verify the predictive value of the proposed written expression test among fifth grade pupils and to compare pupils' performance in terms of gender, font pattern (bound font, Comenia Script font) and the presence of specific difficulties.

The results obtained in this study will be used to construct a definitive tool for evaluation of written expression and for standardizing a new diagnostic tool.

KEY LITERACY SKILLS FOR CZECH PRIMARY SCHOOL PUPILS - DIAGNOSTIC BATTERY

Anna Kucharská & Klára Špačková
Charles University in Prague, Faculty of Education,
Department of Psychology
anna.kucharska@pedf.cuni.cz

The evaluation of the level of young school-age pupils' reading literacy has a long tradition in the Czech Republic. Since the 1980s original Czech standardized diagnostic tools with an emphasis on decoding has been widely used in counselling centres. Additionally, some of the standardized tools include basic diagnostic procedures to monitor reading comprehension. In particular, on the text level, the comprehension tasks are designed to assess comprehension of a narrative text based on retelling a story. It is accepted that this evaluation may be subjective and significantly influenced by other factors, such as, for example, the verbal fluency of the examinee, rather than his or her comprehension skills.

The ongoing investigation of the TAČR (Technology Agency of the Czech Republic) project aims to respond to the limits of current diagnostic testing and develop a new diagnostic battery of the literacy skills. We build on current trends in the foreign literature and bring new approaches to evaluate different forms of comprehension which contribute to the development of functional literacy from the developmental perspective.

The new battery therefore includes tools assessing listening comprehension, different levels of comprehension (explicit, implicit, and interpretative), and comprehension of narrative and exploratory texts, as well as the basic ability to work with texts with respect to silent reading and individual writing tasks.

According to the design of the study, the tests were administered to 1000 monolingual, Czech-speaking primary school pupils (1st-5th grade) in the beginning and at the end of the academic year 2018/2019. In order to ensure representativeness of the sample, the sampling reflected socio-economic factors (unemployment) and the size of schools.

In the oral presentation we will describe the individual tests and its psychometric properties and discuss the contribution of the new battery to the literacy difficulties assessment field in the Czech Republic.

ΣΥΜΠΟΣΙΑ

“ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ”

**Σώτος Βοσκαρίδης, Βασίλης Βασιλειάδης,
Άντια Κατσούρη & Ευτυχία Πιπονίδου**
ΤΕ.ΠΑ.Κ.- Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης ΥΠΠ
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
pironidou.e@cyearn.pi.ac.cy

Το συμπόσιο προτείνεται ως πλαίσιο συζήτησης αρχών και πρακτικών που διέπουν εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας της γλώσσας αξιοποιώντας και στοχεύοντας ταυτοχρόνως και στην αισθητική αγωγή και τον καλλιτεχνικό γραμματισμό των μαθητών. Η συζήτηση προκύπτει ως ανάγκη μετά την επίσημη πρόταση του Υ.Π.Π. για εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης του μαθητή/μαθήτριας, πρόταση η οποία προϋποθέτει την εναλλακτική διδασκαλία. Στόχος είναι η συνειδητοποίηση της δυναμικής της διαθεματικότητας ως εναλλακτικού τρόπου διδασκαλίας με πολλαπλά οφέλη για τον μαθητή.

Η μελέτη των αναλυτικών προγραμμάτων των Νέων και Αρχαίων Ελληνικών, του Θεάτρου και της Τέχνης στον λυκειακό κύκλο των σχολείων της Κύπρου, οδηγεί στο αβίαστο συμπέρασμα ότι η συνδυασμένη εμπάθηση στους δείκτες επιτυχίας σε δυο ή και περισσότερα από τα πιο πάνω θέματα καθώς και η ένταξη των γελιογραφιών και σκίτσων στη διδακτική μεθοδολογία, δυνατόν να δημιουργήσει πρόσθετα μαθησιακά οφέλη αλλά και να βελτιώσει τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Οι εισηγητές στο πλαίσιο της συνεργασίας τους ως μέλη των ομάδων εργασίας των μαθημάτων της Τέχνης, του Θεάτρου και των Αρχαίων Ελληνικών και της υποστήριξης που παρέχεται από το Π.Ι. στο πλαίσιο του Προγράμματος Επαγγελματικής Μάθησης καθώς και της συνεργασίας του γελιογράφου Σώτου Βοσκαρίδη με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, αξιοποίησαν την ιδιότητα των μάχιμων εκπαιδευτικών και σχεδίασαν, δίδαξαν και αξιολόγησαν τη διαθεματικότητα στην εκπαιδευτική πράξη.

Στο συμπόσιο οι εισηγητές παρουσιάζουν τις βασικές αρχές, τους στόχους, τα εμπόδια και τις επιτυχίες τους στην προσπάθειά τους να «δημιουργήσουν» εναλλακτικές μαθησιακές ευκαιρίες για τους μαθητές τους στο δομημένο πλαίσιο των δεικτών επιτυχίας στο οποίο καλούνται να δράσουν ως εκπαιδευτικοί. Παρουσιάζονται συγκεκριμένα παραδείγματα που εφαρμόστηκαν σε τάξεις λυκειακού κύκλου με την προσδοκία οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί στο συμπόσιο να αλληλεπιδράσουν και να δημιουργήσουν νέες εναλλακτικές δομημένες δυνατότητες μάθησης.

Η αξιοποίηση γελιογραφιών/σκίτσων ως εναλλακτικού τρόπου διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος στη Μέση Εκπαίδευση

Σώτος Βοσκαρίδης, Ευτυχία Πιπονίδου

Σκοπός της εισήγησης είναι η παρουσίαση των αρχών βάσει των οποίων ο γελιογράφος Σώτος Βοσκαρίδης, συνέπραξε εκπαιδευτικά με φιλόλογους καθηγητές Μέσης Εκπαίδευσης για τον σχεδιασμό και συν-διδασκαλία μαθημάτων νεοελληνικής και αρχαιοελληνικής γλώσσας, μαθήματα που έτυχαν ενθουσιώδους ανταπόκρισης από τους μαθητές, όπως διαφάνηκε και από τις απαντήσεις στο σχετικό ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους μαθητές που έγιναν δέκτες της εκπαιδευτικής αυτής προσέγγισης.

Εικαστικά της αρχαιότητας και Αρχαία Ελληνική γλώσσα: πορεία παράλληλη

Βασίλης Βασιλειάδης, Ευτυχία Πιπονίδου

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση της παράλληλης εργασίας που είναι δυνατόν να εκπονηθεί εναλλακτικά στα μαθήματα των Αρχαίων Ελληνικών και της Τέχνης στην Α΄ Λυκείου, αξιοποιώντας εικαστικά της αρχαιότητας που είναι ενταγμένα στο Δειγματικό Υποστηρικτικό Υλικό του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών, έτσι ώστε οι μαθητές της Α΄ Λυκείου να αντιληφθούν την ενότητα της γνώσης, «ιδωμένης» από δυο διαφορετικές διδακτικές οπτικές. Τα μαθήματα εξυπηρετούν τους δείκτες επιτυχίας και των δυο μαθημάτων και έχουν ήδη δοκιμαστεί σε τμήματα Α΄ Λυκείου σε δυο λύκεια.

Θεατρικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία κειμένων

Άντια Κατσούρη, Ευτυχία Πιπονίδου

Η αξιοποίηση θεατρικών τεχνικών στη διδασκαλία αρχαιοελληνικών κειμένων από μετάφραση αλλά και νεοελληνικών λογοτεχνικών κειμένων στοχεύει στην εξοικείωση των μαθητών με επικοινωνιακές στρατηγικές που παρέχει η τέχνη του θεάτρου αλλά και στην επικαιροποίηση αξιών που αναδεικνύονται από τα κείμενα. Τα μαθήματα δοκιμάστηκαν για δυο χρόνια σε διάφορα τμήματα λυκειακού κύκλου και έχουν σχεδιαστεί με αξιοποίηση δεικτών επιτυχίας τόσο του γλωσσικού μαθήματος όσο και του μαθήματος του θεάτρου. Μέσα από τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους μαθητές διαπιστώθηκε ότι μέσα από αυτά αναδεικνύονται νέες δυνατότητες και διαστάσεις των κειμένων που εμπλουτίζουν τους μαθητές και τις κειμενικές τους παραστάσεις.

ΨΗΦΙΔΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ: ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΔΙΚΤΥΟ ΜΟΥΣΕΙΑΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Κυριάκος Χαριδήμου, Σούλα Χατζητοφή, Μαριάννα Σιοπακά,
Μύρια Νικολαΐδου-Τζιωνή, Φούλλα Παπαπαναγιώτου,
Σαλώμη Παναγιώτου, Μαργαρίτα Χατζηγιάννη, Κάτια Φιλιππίδου,
Μαρία Παντζιάρá, Μαρία Μυλωνά, Θεοδώρα Ιωάννου, Μαρία Ιωσφίδου,
Στέλλα Στυλιανού, Βάσω Παναγή, Μαρία Κλεάνθους
Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
kcharidimou@gmail.com

Κατά τη σχολική χρονιά 2018-2019, δημοτικά σχολεία του Επαρχιακού Γραφείου Παιδείας Λάρνακας-Αμμοχώστου εντάχθηκαν σε Δίκτυο Σχολείων Μουσειακής Αγωγής. Η συμμετοχή των σχολείων στο Δίκτυο αποτέλεσε την απαρχή για ένα δημιουργικό, διαθεματικό, διεπιστημονικό ταξίδι, με πληθώρα δραστηριοτήτων και μαθησιακών εμπειριών, που αναπτύχθηκαν στο σύνολο των σχολικών μονάδων, παρέχοντάς ευκαιρίες αναβάθμισης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας τους, προς όφελος των μαθητών/μαθητριών. Η φιλοσοφία του όλου προγράμματος προωθούσε την κατάρτιση της γνώσης, την ανάπτυξη στάσεων και την απόκτηση δεξιοτήτων, με δυναμική και δημιουργική εμπλοκή των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία, σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος. Η συμμετοχή των σχολείων στο δίκτυο αποτέλεσε και ευκαιρία για άνοιγμα των σχολείων στην κοινωνία. Το διαβατήριο των μαθητών/τριών σφραγίστηκε με ποικίλες σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, όπως, για παράδειγμα: Βιωματική και ενεργητική μάθηση, συνεργασία, ομαδικότητα, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, πρόσκτηση δεξιοτήτων και στάσεων σεβασμού προς την πολιτισμική μας κληρονομιά. Τα παιδιά, σύμφωνα και με όσα τα ίδια δήλωσαν, βίωσαν εμπειρίες αξέχαστες, που θα τα συνοδεύουν για μια ολόκληρη ζωή. Ενδεικτικό μέρος των «ψηφίδων πολιτισμού», από σχολεία που συμμετέχουν στο Δίκτυο, θα παρουσιαστούν στις εργασίες του Συνεδρίου, εστιάζοντας στις ταυτότητες των μαθητών/μαθητριών (π.χ., εγγράμματα, πολιτισμικές), στα κείμενα (π.χ., έντυπα, προφορικές μαρτυρίες, ψηφιακά) και αναδεικνύοντας τη συνεργασία και το αναστοχαστικό πλαίσιο, μεταξύ των σχολείων του Δικτύου και του Επαρχιακού Γραφείου Παιδείας Λάρνακας-Αμμοχώστου.

«Το λευκαρίτικο κέντημα: Κληρονομιά του τόπου μας»

Δημοτικό Σχολείο Πάνω Λευκάρων (Περιφερειακό),
Μύρια Νικολαΐδου-Τζιωνή (Διευθύντρια), Σαλώμη Παναγιώτου, Μαρία Ιωσφίδου

Το Δημοτικό Σχολείο Πάνω Λευκάρων (Περιφερειακό) αποφάσισε να μελετήσει το λευκαρίτικο κέντημα ως βασικό πολιτισμικό στοιχείο της περιοχής και την αξιοποίησή του, ως παράγοντα αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης. Το λευκαρίτικο κέντημα αποτελεί σημαντικό στοιχείο της πολιτιστικής ταυτότητας των παιδιών του σχολείου μας και υπάρχει ανάγκη διατήρησής του. Το λευκαρίτικο κέντημα αποτελεί από μόνο του ένα μουσειακό είδος το οποίο πρέπει να προβάλλεται. Η δημιουργία ενός μουσείου το οποίο θα προωθούσε τον στόχο της προβολής του λευκαρίτικου κεντήματος, αποτέλεσε και τον κύριο στόχο του προγράμματος. Για τον σκοπό αυτό αποφασίστηκε όπως μελετηθούν οι πιο κάτω άξονες, που εστίαζαν στην παραγωγή γραπού λόγου.

1. Συγκέντρωση στοιχείων που αφορούν την ιστορική εξέλιξη στην δημιουργία και εμπορία λευκαρίτικων κεντημάτων.
2. Μελέτη των σχεδίων και του μοτίβου στο λευκαρίτικο κέντημα.
3. Αξιοποίηση του λευκαρίτικου κεντήματος σε δημιουργικές κατασκευές.

Στο πρόγραμμα ενεπλάκησαν όλοι οι μαθητές/τριες του σχολείου, μέσα από διάφορα μαθήματα. Αξιοποιήθηκαν τα μαθήματα της Γλώσσας, της Ιστορίας, της Τέχνης, του Σχεδιασμού και Τεχνολογίας, τα Μαθηματικά και η Γεωγραφία. Για τη συλλογή των πληροφοριών αξιοποιήθηκαν ζωντανές πηγές, από κεντήτριες της περιοχής, από γραπτά κείμενα, περιοδικά και εκδόσεις καθώς και φωτογραφικό υλικό.

Η εφαρμογή του προγράμματος έγινε από τον Φλεβάρη μέχρι τον Απρίλη. Οι Παρασκευές του μήνα ήταν αφιερωμένες στην οργάνωση δραστηριοτήτων σχετικά με το λευκαρίτικο κέντημα. Παιδιά και εκπαιδευτικοί, δούλεψαν με πολλή ευχαρίστηση για να πετύχουν τους στόχους τους, μέσα σε άριστο κλίμα συνεργασίας και αλληλοβοήθειας. Μικροί και μεγάλοι έμαθαν πολλά, τόσο για το λευκαρίτικο κέντημα, όσο και για την ιστορία της περιοχής, αλλά και τους ανθρώπους της. Διαφοροποίησαν τη στάση τους απέναντι στο λευκαρίτικο κέντημα, ως κάτι που κάνουν οι γιαγιάδες, και αναγνώρισαν την αξία του τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Ένωσαν περηφάνια για τον σπουδαίο ρόλο που επιτέλεσε η κοινότητά τους στην προβολή της Κύπρου στο εξωτερικό. Την ίδια στιγμή ένιωσαν και αγωνία για το μέλλον του κεντήματος και προβληματισμό για τον ρόλο που μπορούν να επιτελέσουν. Ο ενθουσιασμός των παιδιών αποτέλεσε το κίνητρο για τη συνέχιση της επεξεργασίας του θέματος και την προώθηση της

δημιουργικότητας των παιδιών. Η ενασχόληση των παιδιών με το θέμα αποτέλεσε τη γέφυρα που ένωσε και συνεχίζει να αποτελεί συνεκτικό δεσμό για όλες τις κοινότητες της περιοχής, από τις οποίες προέρχονται τα παιδιά του σχολείου. Τέλος, η συνεργασία με την κοινότητα έκανε μικρούς και μεγάλους να νιώσουν ότι συνέβαλαν, στο βαθμό που μπορούσαν, στην προβολή και διατήρηση ενός σημαντικού στοιχείου του πολιτισμού της περιοχής του Περιφερειακού μας Σχολείου.

«Καμάρες: Ένα σχολείο, ένα όνομα, μια ιστορία»

Δημοτικό Σχολείο Καμάρων,

**Σούλα Χατζητοφή (Διευθύντρια), Μαρία Παντζιρά, Μαρία Μυλωνά
Κάτια Φιλιππίδου, Θεοδώρα Ιωάννου & Μαργαρίτα Χατζηγιάννη**

Μέσα από το πρόγραμμα «Καμάρες: Ένα σχολείο, ένα όνομα, μια ιστορία» τα παιδιά των Β΄ και Δ΄ τάξεων του σχολείου μελέτησαν το αρχαίο αυτό μνημείο μέσα από διάφορες διαθεματικές δραστηριότητες και προσπάθησαν να αναδείξουν τις Καμάρες, ως έναν από τους πιο σημαντικούς θησαυρούς της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Αρχικά, συγκέντρωσαν και μελέτησαν πηγές όπως βιβλία, χάρτες και φωτογραφικό υλικό, πήραν συνεντεύξεις, επισκέφθηκαν τις Καμάρες και γνώρισαν την ιστορία κατασκευής, τον τρόπο λειτουργίας του υδραγωγείου καθώς και λαϊκές παραδόσεις, που σχετίζονται με το χτίσιμό του. Στη συνέχεια, στα διάφορα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος και μέσα από τη διαθεματική προσέγγιση ενεπλάκησαν σε ποικίλες δημιουργικές δραστηριότητες. Μέσα από την ενασχόλησή τους με το συγκεκριμένο θέμα δημιούργησαν τον ύμνο/τραγούδι του σχολείου, το οποίο αποτελεί στοιχείο της ταυτότητάς του. Επίσης, μέσα από συλλογική δουλειά και τη συνεργασία των μαθητών της Στ΄ 2 του σχολείου μας κατασκευάστηκε ένα ψηφιδωτό με θέμα: «Καμάρες: Θησαυρός στην πολιτιστική μας κληρονομιά», το οποίο τοποθετήθηκε σε εξωτερικό τοίχο και σήμερα κοσμεί την είσοδο του σχολείου. Επιπλέον, τα παιδιά ερεύντησαν και μελέτησαν κι άλλα παλαιά υδραγωγεία, που υπάρχουν στην Κύπρο αλλά και σε άλλες χώρες και τα σύγκριναν με τις Καμάρες Λάρνακας. Χτίζοντας «Γέφυρες επικοινωνίας Ελλάδας- Κύπρου», πραγματοποιήθηκε τηλεδιάσκεψη με το 7ο Δημοτικό Σχολείο Καβάλας. Τα παιδιά των δύο σχολείων μίλησαν για το υδραγωγείο της πόλης τους, αντάλλαξαν πληροφορίες και βρήκαν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στα δύο μνημεία. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος πραγματοποιήθηκε, «Ημερίδα Δημιουργικής Γραφής» με τίτλο: «Γονείς και παιδιά στο ίδιο θρανίο», στην οποία τα παιδιά μαζί με τους γονείς τους παρήγαγαν κείμενα με θέμα τις Καμάρες. Επιπρόσθετα, έγινε διαγωνισμός πρωτότυπης φωτογραφίας με θέμα τις «Καμάρες» με συμμετοχή όλων των μαθητών του σχολείου. Στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου οργανώθηκε έκθεση με αυτές τις φωτογραφίες.

Ως ολοκλήρωση του όλου προγράμματος, αναπτύχθηκε μουσειοσκευή, η οποία θα αποτελεί εργαλείο, το οποίο θα μπορούν να αξιοποιούν οι εκπαιδευτικοί και τα παιδιά σε βάθος χρόνου.

«Από το τώρα στο χθες πίσω γυρνώ, απαντήσεις στη βαλίτσα της προσφυγιάς αναζητώ...»

Δημοτικό Σχολείο Δάσους Άκνας «Φώτης Πίπτας»,

**Μαριάννα Σιοπαχά (Διευθύντρια), Φούλλα Παπαπαναγιώτου,
Στέλλα Στυλιανού, Βάσω Παναγή, Μαρία Κλεάνθους**

Στο πλαίσιο Προγράμματος Μουσειακής Αγωγής «Από το τώρα στο χθες πίσω γυρνώ, απαντήσεις στη βαλίτσα της προσφυγιάς αναζητώ...» που σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε στο Δημοτικό Σχολείο Δάσους Άκνας - «Φώτης Πίπτας» κατά τη σχολική χρονιά 2018-19, τα παιδιά ανέλαβαν ρόλο ερευνητή, αναζητώντας πληροφορίες, βιώματα και συναισθήματα, μέσα από αντικείμενα και άλλες πρωτογενείς πηγές, όπως είναι μαρτυρίες, αλλά και φωτογραφίες, που μετέφεραν από την Άκνα, γονείς και παππούδες «μέσα σε μια βαλίτσα», τις ημέρες της εισβολής. Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν οι μαθητές και οι μαθήτριες, προσεγγίζοντας το θέμα διαθεματικά, μέσα από μια σειρά δραστηριοτήτων σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος, να παρατηρήσουν και να «ανακρίνουν» τα αντικείμενα, να συγκρίνουν το χθες με το σήμερα, ενισχύοντας έτσι και την πολιτισμική τους ταυτότητα.

Για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, αναπτύχθηκαν διδακτικά σενάρια με τη χρήση λογοτεχνικών κειμένων, που αναφέρονται στα γεγονότα του 1974, ενώ οι μαθητές και οι μαθήτριες είχαν την ευκαιρία να παραγάγουν πεζό και ποιητικό λόγο, να υποδυθούν ρόλους και να φτιάξουν πρωτότυπες εικαστικές δημιουργίες. Παράλληλα, αναπτύχθηκαν διερευνητικές δράσεις, κατά τις οποίες καταγράφηκαν, συλλέχθηκαν και παρουσιάστηκαν αυθεντικά αντικείμενα που μεταφέρθηκαν από τους κατοίκους τις πρώτες μέρες, μετά την κατάληψη του χωριού και την προσφυγοποίηση. Με τα αντικείμενα αυτά και τις εργασίες των μαθητών/μαθητριών, στήθηκε διαδραστική έκθεση στον χώρο του σχολείου, όπου οι επισκέπτες/τριες είχαν την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με τα εκθέματα και τις ιστορίες που αυτά «κουβαλούν». Επιστέγασμα της όλης προσπάθειας αποτέλεσε η καλλιτεχνική εκδήλωση με προσκεκλημένο τον Πρέσβυ της Ελλάδας στη Κύπρο, με τίτλο «Ιστορίες ανθρώπων- Ιστορία πατρίδας-φωνή πατρίδας». Με τις απαγγελίες και τις θεατρικές σκηνές που παρουσιάστηκαν στην εκδήλωση, ζωνάνεψε στη σκηνή η ιστορία της Άκνας, όπως αυτή προέκυψε, αναζητώντας απαντήσεις στις βαλίτσες και τις ψυχές των ανθρώπων της.

ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΣΑΛΙΓΚΑΡΙ ΚΑΙ ΦΕΓΓΑΡΙ» ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ

Ελένη Αρτεμίου-Φωτιάδου, Φωτεινή Χατζηκαλλή,
Γιώργος Χρίστου, Μαρία Χριστοδούλου, Μαρία Ευαγγέλου,
Αντρέας Τιμοθέου, Γαβριέλλα Φωκά
Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
eartemiu@schoools.ac.cy

Το συμπόσιο προτείνεται ως πλαίσιο συζήτησης αρχών και πρακτικών καλλιέργειας της δημιουργικής γραφής με βάση την ποιητική κυπριακή παραγωγή.

Κατά τη σχολική χρονιά 2018-2019, μαθητές και μαθήτριες σε δεκατρία (13) Δημοτικά Σχολεία της Επαρχίας Λάρνακας-Αμμοχώστου, στα πλαίσια του μαθήματος της Λογοτεχνίας, είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα ποιήματα της πρόσφατης ποιητικής συλλογής «Σαλιγκάρι και Φεγγάρι» του καταξιωμένου μας ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη. Η εισήγηση για τη συγκεκριμένη ποιητική ενασχόληση ήταν μια πρωτοβουλία των Επιθεωρητριών Δημοτικής Εκπαίδευσης Ελένης Αρτεμίου-Φωτιάδου και Δήμητρας Μέσσιου. Στα σχολεία των Δικτύων των δύο Επιθεωρητριών, τα οποία επέδειξαν ενδιαφέρον για τη συγκεκριμένη δημιουργική δράση, στάλθηκαν προτάσεις και εισηγήσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στη σχολική αίθουσα και να προκαλέσουν τη δημιουργική έκφραση των παιδιών. Για την υποβολή των συγκεκριμένων προτάσεων υπήρξε συνεργασία με ειδικό ακαδημαϊκό και επιστημονικό προσωπικό.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να εμπλουτίσουν τις συγκεκριμένες προτάσεις –εισηγήσεις με δικές τους παρεμβάσεις αλλά και με εισηγήσεις των παιδιών. Μαθητές και μαθήτριες από όλα τα συμμετέχοντα σχολεία είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν ένα μέρος της δημιουργικής τους παραγωγής, κατά την Ημερίδα που διοργανώθηκε στο Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας, στις 24/5/2019. Με διάφορους δημιουργικούς τρόπους, εμπλέκοντας και άλλες τέχνες, όπως η μουσική, το θέατρο, η ζωγραφική, και στην παρουσία του ποιητή Κυριάκου Χαραλαμπίδη, τα παιδιά παρουσίασαν δείγματα δημιουργικής γραφής, απόρροια της ενασχόλησής τους με τη συγκεκριμένη ποιητική συλλογή του Κυριάκου Χαραλαμπίδη.

Εκπαιδευτικοί σε δύο από τα δεκατρία σχολεία, το Δημοτικό Σχολείο Σωτήρος –Τούλας Χαραλάμπους στη Λάρνακα (Φωτεινή Χατζηκαλλή, Γιώργος Χρίστου, Μαρία Χριστοδούλου, Μαρία Ευαγγέλου) και το Δημοτικό Σχολείο Φρενάρου στην ελεύθερη επαρχία Αμμοχώστου (Αντρέας Τιμοθέου, Γαβριέλλα

Φωκά) προτείνονται ως εισηγητές/εισηγήτριες στο συμπόσιο. Θα παρουσιάσουν τα στάδια εφαρμογής της δράσης στις σχολικές τους μονάδες, τους στόχους και τις πρακτικές που αναπτύχθηκαν καθώς και δείγματα εργασιών και απόψεις-εντυπώσεις των παιδιών για τη συγκεκριμένη δράση.

Η εν λόγω παρουσίαση θα δώσει την ευκαιρία για αναστοχασμό αλλά και για περαιτέρω ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών σε θέματα ποίησης και δημιουργικής γραφής στις αίθουσες διδασκαλίας.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ: ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ

**Ζαχαρούλα Μαλά, Άντρη Παπακυριακού, Δέσποινα Κοχλιού,
Στέφανος Σπανέας, Ανδρέας Βαρνάβα, Μαριάννα Παφίτη
& Χαράλαμπος Πετρίδης**

**Παγκύπρια Οργάνωση Προώθησης Γραμματισμού -
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας-Κέντρο Υποδοχής
και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην Κοφίνου -
Σχολείο της Κυριακής- Δήμαρχος Αγλαντζιάς
zacharoulamala@gmail.com**

Το συμπόσιο καταπιάνεται με το ευαίσθητο θέμα της μετανάστευσης, της ταυτότητας των μεταναστών και προσφύγων που φτάνουν και ζουν στο νησί μας, όπως και των ευκαιριών που τους προσφέρονται από το κράτος, από ιδιωτικούς φορείς και από εθελοντές για εμπλοκή σε προγράμματα που στοχεύουν στην κατάκτηση δεξιοτήτων πολυγραμματισμών. Το θέμα προτείνεται ως πλαίσιο συζήτησης από την Παγκύπρια Οργάνωση Προώθησης Γραμματισμού που επιδιώκει, ως συντονιστικός φορέας, να διεξάγει μια εποικοδομητική συζήτηση μεταξύ των βασικών εμπλεκόμενων ομάδων.

«Η Ανάπτυξη Γλωσσικών Δεξιοτήτων στις Διάφορες Ομάδες Μεταναστών στην Κύπρο»

Άντρη Παπακυριακού

Η παρέμβαση παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας της Παγκύπριας Οργάνωσης Προώθησης Γραμματισμού σχετικά με τη γλωσσική ένταξη μεταναστών/-ριών στην Κύπρο. Γίνεται σύγκριση με πρακτικές σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες με εμπειρία στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων (π.χ. Γερμανία). Τέλος, κατατίθενται προβληματισμοί σχετικά με τη θέση των μητρικών γλωσσών στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας.

«Κοινωνική Ένταξη Αιτητών Ασύλου στην Κύπρο: η γλώσσα/εκπαίδευση ως μοχλός ένταξης ή αποκλεισμού»

Στέφανος Σπανέας

Η πολιτική ασύλου στη σύγχρονη Κύπρο παραμένει ένα διαφιλονικούμενο θέμα ως προς την επίτευξη αρμονικής ένταξης των μεταναστών στις τοπικές κοινωνίες. Μια σειρά από πρόσφατες πολιτικές αλλα-

γές αλλά και η βαθμιαία αύξηση των μεταναστευτικών ροών τον τελευταίο χρόνο επηρεάζουν τις σημερινές συνθήκες διαβίωσης των αιτούντων άσυλο. Η συγκεκριμένη παρουσίαση ξεκινά με την ανάδειξη αποτελεσμάτων από πρόσφατη έρευνα που πραγματοποιήθηκε αναφορικά με τις συνθήκες διαβίωσης τους, δίνοντας έμφαση στον τομέα της γλώσσας και της δυνατότητας πρόσβασης τους στην εκπαίδευση. Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με προτάσεις για τη βελτίωση των σημερινών πρακτικών, υιοθετώντας πρότυπα τόσο για την επίσημη, όσο και για την ανεπίσημη εκπαίδευση για ανηλίκους και ενήλικους.

«Κοινωνική Ένταξη Ασυνόδευτων Παιδιών μέσω της Εκπαίδευσης: Η εμπειρία της Κύπρου»

Δέσποινα Κοχλιού

Τα ασυνόδευτα παιδιά θεωρούνται μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα που αντιμετωπίζει πολλαπλές προκλήσεις (Halvorsen, 2002). Πολλά έχουν βιώσει τραυματικές καταστάσεις όπως ο πόλεμος, το τραύμα, η δίωξη και η κακοποίηση. Επιπλέον, ενδέχεται να αντιμετωπίσουν και επακόλουθες δυσκολίες εισόδου σε μια νέα χώρα (Stein, 2004). Υπάρχουν σημαντικά κενά στις γνώσεις μας όσον αφορά τις εμπειρίες των ασυνόδευτων παιδιών, ιδιαίτερα στις χώρες της Νότιας Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου (Barrie & Mendes, 2011). Είναι επίσης πιθανό ότι δε δόθηκε έμφαση σε πιο μακροπρόθεσμα ζητήματα, όπως η εκπαίδευση και η κοινωνική φροντίδα (Cochliou & Spaneas, 2019). Αυτή η παρουσίαση στοχεύει στον εντοπισμό των κενών στις γνώσεις μας μέσα από μια πρόσφατη ανάλυση αναγκών των ασυνόδευτων παιδιών στην Κυπριακή Δημοκρατία σχετικά με την κοινωνική ένταξη και τον ρόλο της επίσημης εκπαίδευσης. Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με προτάσεις για τη βελτίωση των σημερινών πρακτικών για μια αποτελεσματική εκπαιδευτική στρατηγική για ασυνόδευτα παιδιά.

«Το Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας (Κ.Υ.Φ.Α.Δ.Π.), Υπηρεσία Ασύλου, Υπουργείο Εσωτερικών»

Ανδρέας Βαρνάβα

Η εισήγηση στοχεύει στην παρουσίαση του Κ.Υ.Φ.Α.Δ.Π., το οποίο πέραν της παραχώρησης φυσικών αγαθών, λειτουργεί και ως οιονεί εργαστήριο άτυπης μάθησης. Το Κέντρο είναι ένας χώρος πρώτης προσωρινής φιλοξενίας αιτητών ασύλου στην Κύπρο αλλά και κέντρο προετοιμασίας τους για ένταξη στην κυπριακή κοινωνία. Ενδεικτικά παραδείγματα μη τυπικής/άτυπης μάθησης, τόσο από στελέχη του Κέντρου (π.χ. κοινωνικούς λειτουργούς) όσο και από το εθελοντικό σώμα, περιλαμβάνουν θέματα όπως την εκμάθηση την ελληνικής γλώσσας, επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση, κατανόηση

του συστήματος υγείας, οικιακή υγιεινή και άλλα. Την ίδια στιγμή, οι φιλοξενούμενοι στο Κέντρο απολαμβάνουν και όλα τα δικαιώματα μάθησης που έχουν οι Κύπριοι υπήκοοι. Καταληκτικά, παρουσιάζεται ο μελλοντικός προγραμματισμός της Διοίκησης του Κέντρου.

«Το Σχολείο της Κυριακής, η διδασκαλία της ελληνικής και η μη-τυπική εκπαίδευση παιδιών προσφύγων»
Μαριάννα Παφίτη

Η εισήγηση παρουσιάζει το έργο του Σχολείου της Κυριακής με βάση τις έννοιες της μη-τυπικής εκπαίδευσης και της κοινωνικής ένταξης των παιδιών προσφύγων. Βασική επιστημονική αρχή της λειτουργίας του Σχολείου της Κυριακής ορίζεται η ένταξη ως μια διαδικασία στην οποία συμμετέχουν τόσο τα νεοεισερχόμενα όσο και τα υφιστάμενα μέλη μιας κοινωνίας. Η επιτυχής κοινωνική ένταξη πραγματοποιείται μόνο μαζί με και όχι για τους πρόσφυγες. Στην διαδικασία αυτή αναγκαίος είναι ο κοινός κώδικας επικοινωνίας. Στην περίπτωση των παιδιών προσφύγων το Σχολείο της Κυριακής εφαρμόζει μεθόδους γλωσσικής διδασκαλίας της ελληνικής. Ένας πρόσθετος παράγοντας επιλογής της μη τυπικής εκπαίδευσης είναι η διαφορετική μεταναστευτική βιογραφία των παιδιών προσφύγων. Στο πλαίσιο αυτό η διδασκαλία της ελληνικής γίνεται με τρόπο που η γλωσσική δεξιότητα συνδυάζεται με την ανάπτυξη άλλων κοινωνικών δεξιοτήτων, έτσι ώστε η ένταξη τους να γίνεται με ρυθμούς φυσιολογικότητας και αρχές ισότητας.

«Κοινωνίες με Χρώματα: Ένα πρόγραμμα ένταξης από τοπικές αρχές με επικεφαλής τον Δήμο Αγλαντζιάς»
Χαράλαμπος Πετρίδης

Το Έργο «Κοινωνίες με Χρώματα» στηρίζει τις ευάλωτες ομάδες προσφύγων και μεταναστών στην Κύπρο και επιδιώκει να διευκολύνει την ομαλή προσαρμογή και ένταξή τους στην κυπριακή κοινωνία. Εφαρμόζεται από τον Δήμο Αγλαντζιάς και περιλαμβάνει ένα σύμπλεγμα πολύ-επίπεδων ενεργειών κοινωνικής στήριξης, ενημέρωσης και εκπαίδευσης υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και ενέργειες δικτύωσής τους. Επίσης, αποσκοπεί στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας που δυστυχώς καταγράφονται. Η εκστρατεία αποτελεί το μεγαλύτερο έργο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες που υλοποιείται στον τόπο μας.

«ΠΑΝΤΟΠΙΚΕΣ» ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ: ΕΝΔΥΝΑΜΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΕ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

**Ανδρέας Γεωργίου, Χαράλαμπος Στεργίου,
Γιολάντα Φράγκου & Θεοχάρης Μιχαήλ**
INNOVADE LI - CARDET
andreas.georgiou@innovade.eu
charalambos.stergiou@cardet.org
yolanda.frangou@cardet.org
theocharis.michail@cardet.org

Σκοπός: Είναι η παρουσίαση «παντοπικών» («glocal») κοινωνικών και εκπαιδευτικών προκλήσεων σε σχέση με σύγχρονες διεθνείς και εθνικές προτεραιότητες και πώς μέσα από σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθοδολογίες κριτικού γραμματισμού οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί μπορούν να τις προσεγγίσουν κάνοντας διασυνδέσεις ανάμεσα σε τοπικά και παγκόσμια ζητήματα. Μέσα από ένα διαδραστικό συμπόσιο, στο οποίο θα συνδυάσουμε παρουσιάσεις, οπτικοακουστικό υλικό, συζητήσεις και ερωταποκρίσεις εν είδει διαδικτυακού παιχνιδιού, οι συμμετέχοντες αναμένεται να ενημερωθούν για καινοτόμες μεθοδολογίες κριτικού γραμματισμού, με απώτερο στόχο να αξιοποιήσουν διαθέσιμο επιμορφωτικό εκπαιδευτικό υλικό για την επαγγελματική τους μάθηση.

Θεωρητικό Πλαίσιο: Η εκπαίδευση των νέων συνδέεται άρρηκτα με τη στάση τους ως αυριανόί πολίτες απέναντι σε σύγχρονά τους τοπικά και παγκόσμια κοινωνικοπολιτικά ζητήματα, όπως η οικονομική ύφεση, η ανεργία, η φτώχεια, η κλιματική αλλαγή, η μετανάστευση και ο κοινωνικός αποκλεισμός. Τα θέματα αυτά κρίνονται σημαντικά και από τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία υιοθέτησαν την «Ατζέντα 2030» με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Η ενίσχυση της κριτικής κατανόησης από εκπαιδευτικούς στα πιο πάνω ζητήματα, στο ευρύτερο πλαίσιο των ΣΒΑ, προκειμένου να κατανοήσουν καλύτερα τις αλληλένδετες σχέσεις σε έναν αλληλοεξαρτώμενο κόσμο και κυρίως τη διασύνδεση παγκόσμιων εξελίξεων με αντίστοιχες τοπικές, καθιστούν την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών άμεση προτεραιότητα.

Ο κριτικός γραμματισμός αποτελεί τη βάση για την καλλιέργεια των αναγκαίων κοινωνικών δεξιοτήτων των νέων με στόχο την ανάπτυξη χαρακτηριστικών των ενεργών πολιτών, καθότι παρέχει τη δυνατότητα

τα αμφισβήτησης και άσκησης κριτικής σε δεδομένες παραδοχές και χειραγωγημένες ειδήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, κατά τη διάρκεια του Συμποσίου, οι εισηγητές θα μιλήσουν για τέσσερις διδακτικές μεθοδολογίες που βασίζονται στον κριτικό γραμματισμό και σε σύγχρονα κοινωνικά «παντοπικά» ζητήματα και κατ' επέκταση στην δυνατότητά τους για την υιοθέτηση τέτοιων θεμάτων στη καθημερινή τους διδασκαλία.

Διδακτικές Μεθοδολογίες:

1. Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Θεοχάρης Μιχαήλ

Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία αναγνωρίζει ότι υπάρχουν πολύπλοκα ζητήματα στα οποία το πληροφοριακό περιεχόμενο δεν είναι αρκετό για τη δημιουργία πραγματικής μάθησης. Αναγνωρίζει τη σημασία και διάδραση του κοινωνικοκεντρικού με τον ατομοκεντρικό προσανατολισμό στη διαδικασία της κατανόησης. Με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, επιδιώκουμε την πλήρη ενσωμάτωση των μαθητών στη διαδικασία κατανόησης μέσω της ενεργού συμμετοχής τους και της κριτικής αντιμετώπισης του κοινωνικοπολιτικού συστήματος και του συγκρουσιακού πλαισίου. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται κυρίως στην τυπική εκπαίδευση για την εισαγωγή σε πολύπλοκα θέματα, όπως η κλιματική αλλαγή και η ενεργός πολιτότητα.

2. Ανοιχτοί χώροι για διάλογο και έρευνα

(Open Spaces for Dialogue and Enquiry - OSDE)

Χαράλαμπος Στεργίου

Η μεθοδολογία OSDE αποσκοπεί στην ανάπτυξη της ανεξάρτητης και ενημερωμένης σκέψης, του κριτικού γραμματισμού, των δεξιοτήτων έρευνας και του υπεύθυνου τρόπου σκέψης και δράσης. Χρησιμοποιείται ευρέως για την πραγμάτευση παγκόσμιων ζητημάτων. Δεν επιβάλλει στα άτομα τι να σκεφτούν ή να πουν, ενθαρρύνει την κριτική συμμετοχή, επισημαίνει τις υποκείμενες παραδοχές και τις επιδράσεις τους και αναπτύσσει συγκεκριμένες δεξιότητες σκέψης. Βασική αρχή της μεθοδολογίας OSDE είναι ότι η γνώση του εκπαιδευτικού δεν είναι ανώτερη της γνώσης του συμμετέχοντα. Αντίθετα, πραγματοποιείται μια συνεργατική κατασκευή της γνώσης.

3. Storytelling

Γιολάντα Φράγκου

Η αφήγηση ή αλλιώς το “storytelling” αφορά στη μέθοδο διήγησης ιστοριών, με στόχο τη μετάδοση συγκεκριμένων πληροφοριών και μηνυμάτων. Η χρήση της αφήγησης είναι πολύ γνωστή εδώ και

χιλιετίες. Ωστόσο, η χρήση της ως μεθόδου διδασκαλίας εξακολουθεί να είναι περιορισμένη. Η συγκεκριμένη μεθοδολογία ενδείκνυται για διαθεματικές προσεγγίσεις, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις πολυγλωσσικών και πολυπολιτισμικών τάξεων, καθώς και για μεταφορά γνώσεων, αξιών, συναισθημάτων και στάσεων. Κεντρίζει το ενδιαφέρον, ευχαριστεί και ενεργοποιεί οπτικοακουστικά τους εκπαιδευόμενους καλλιεργώντας τόσο τις γραπτές όσο και τις προφορικές ικανότητές τους και ενισχύοντας παράλληλα τις δεξιότητες κριτικής σκέψης, ανάλυσης και σύνθεσης πληροφοριών.

Συμμετοχικές Μέθοδοι Θεάτρου (με αναφορά στο Theater for Living)

Χαράλαμπος Στεργίου

Το Theater for Living έχει τις ρίζες του στο «θέατρο του Καταπιεσμένου» του Augusto Boal, στο οποίο το συμμετοχικό θέατρο γίνεται ένα ισχυρό εργαλείο διαλόγου και κοινωνικής αλλαγής σχετικά με δομές καταπίεσης και διακρίσεων. Το συμμετοχικό θέατρο είναι βιωματικό, χρησιμοποιεί το σώμα, τη φωνή, το μυαλό, τις αισθήσεις και τα συναισθήματα και ανοίγει έναν χώρο παρέχοντας διάφορα ερεθίσματα για ‘πρόβα της πραγματικότητας’. Τα θεατρικά παιχνίδια και οι τεχνικές παίζουν σημαντικό ρόλο. Είναι η συμβολική και συναισθηματική γλώσσα του θεάτρου που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο καθένας για να κατανοήσει καλύτερα τον εαυτό του, τις σχέσεις του με τους άλλους και τα υπάρχοντα προβλήματα. Με αυτή την έννοια, γίνεται ένα εργαλείο για τη διερεύνηση παγκόσμιων ζητημάτων και συγκρούσεων συνδέοντάς τα με την καθημερινή ζωή.

«ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΠΙΣΩ» - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ

Σταυρούλα Κοντοβούρκη, Σοφοκλέους Σπύρος,
Αχιλλέως Μαρία Ιζαμπέλα, Κουνναπή Ευγενία,
Παναγή Χριστίνα, Χριστοφίδου Χριστίνα
Πανεπιστήμιο Κύπρου-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου -
Υπουργείο Παιδείας Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

kontonourki.stavroula@ucy.ac.cy
sofokleous.s@cyearn.pi.ac.cy
mariaisabelle1000@gmail.com
k_evgenara@hotmail.com
panayichristina@gmail.com
christinchristofidou@gmail.com

Στο παρόν συμπόσιο παρουσιάζονται διαφορετικές πρακτικές εκπαιδευτικών δημοτικής και προσχολικής εκπαίδευσης τις οποίες έχουν εφαρμόσει στο πλαίσιο γλωσσικής διδασκαλίας σε κυπριακές τάξεις και οι οποίες αποτέλεσαν τη βάση για εργαστήρια για εκπαιδευτικούς που είχαν στόχο τη διασύνδεση θεωρητικών παραδοχών και πρακτικών εφαρμογών στο γλωσσικό μάθημα. Οι εκπαιδευτικοί-εισηγητές θα παρουσιάσουν ανοιχτές, διαδραστικές διαδικασίες μάθησης που ανέπτυξαν με παιδιά και μοιράστηκαν με άλλες εκπαιδευτικούς με στόχο τη νοηματοδότηση μέσω γραπτού και προφορικού λόγου και την παροχή ευκαιριών για συμμετοχή σε ποικίλες κοινωνικές πρακτικές και κοινότητες λόγου. Θα δοθούν έτσι πολλαπλά παραδείγματα διδακτικών πρακτικών που αφορούν διαφορετικές διαστάσεις του γλωσσικού μαθήματος.

1. Συνομιλώντας με τις λέξεις: Πώς η γραμματική ενός κειμένου δείχνει τον δρόμο για σχεδιασμό ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης

Χριστοφίδου Χριστίνα

Στη συγκεκριμένη εισήγηση, παρουσιάζεται σχέδιο δράσης με θέμα την άκρατη ανάπτυξη στην Κύπρο, που αναπτύχθηκε σε μια Στ' τάξη δημοτικού σχολείου και αξιοποιήθηκε ως πλαίσιο για την πολυεπίπεδη ανάλυση κειμένων ως διαδικασίας που ξεκινούσε από τις λέξεις και κατέληγε σε αυτές, για να ερμηνεύσει, να αποδομήσει και τελικά να επεκτείνει κανείς νοήματα. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται μέσα από την παρουσίαση της πορείας εργασίας της εκπαιδευτικού αλλά και τα αποτε-

λέσματα ολόκληρου του σχεδίου δράσης, να διαφανεί ο ρόλος της γραμματικής του κειμένου ως φορέα δόμησης νοημάτων και δράσης τόσο σε επίπεδο σχεδιασμού μαθημάτων από μέρους της εκπαιδευτικού αλλά και κοινωνικής δράσης εκ μέρους των μαθητών.

2. Αναπτύσσοντας γλώσσα και γραμματισμούς στο νηπιαγωγείο: Η εμπειρία συν-ανάπτυξης μιας ενότητας για δράκους

Χριστίνα Παναγή

Η συγκεκριμένη εργασία εστιάζει στο πώς τα παιδιά μιας τάξης δημόσιου νηπιαγωγείου ενεπλάκησαν σε διαφορετικές πρακτικές κατανόησης-νοηματοδότησης κειμένων και παραγωγής λόγου, στο πλαίσιο μιας διαθεματικής-διεπιστημονικής ενότητας για δράκους. Πιο ειδικά, θα παρουσιαστεί η πορεία ανάπτυξης της συγκεκριμένης ενότητας όπως προέκυψε μέσα από την επαφή των παιδιών με ποικίλα κείμενα και αντικείμενα που αξιοποιήθηκαν σε παιγνιώδεις δραστηριότητες και διαδικασίες διερεύνησης. Θα συζητηθούν, επίσης, οι δυνατότητες που προσφέρθηκαν για επέκταση των εμπειριών γραμματισμού των παιδιών, πέρα από τα όρια της σχολικής τάξης, μέσω ψηφιακών εργαλείων αλλά και της κίνησης τους στον χώρο.

3. Μιξάροντας' φωτογραφίες και πίνακες ζωγραφικής: Πρακτικές για συγγραφή δημιουργικών ιστοριών

Ευγενία Κουνναπή, Σπύρος Σοφοκλέους

Η αξιοποίηση εικόνων αποτελεί σημαντικό μέσο διδασκαλίας όχι μόνο στο γλωσσικό μάθημα, αλλά και πέρα από αυτό. Τα τελευταία δύο χρόνια υλοποιήθηκαν, σε διάφορες τάξεις δημοτικών σχολείων, ποικίλες διδακτικές πρακτικές, αξιοποιώντας φωτογραφίες ή και πίνακες ζωγραφικής, στο πλαίσιο της ανάπτυξης δημιουργικών αφηγήσεων στο γλωσσικό μάθημα. Σκοπός της εν λόγω εισήγησης είναι να αναδείξει τις επεκτάσεις της πρακτικής της αξιοποίησης φωτογραφιών και πινάκων ζωγραφικής, ως διαφορετικών ειδών εικονιστικού κειμένου και ως διδακτικών μέσων, για την ανάπτυξη μεταμοντέρνων δημιουργικών αφηγήσεων μέσα από την πρόταση σχεδιασμού και υλοποίησης μίας τέτοιας πρακτικής, η οποία συνδυάζει προσωπικές φωτογραφίες των μαθητών/μαθητριών και πίνακες ζωγραφικής της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

4. Από την τάξη στη δράση: Όταν ο (προφορικός) λόγος γίνεται πράξη

Μαρία Ιζαμπέλα Αχιλλέως

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας σειράς δραστηριοτήτων, που υλοποιήθηκαν κατά το μάθημα της γλώσσας, οι οποίες, ενώ ξεκίνησαν εντός της αίθουσας διδασκαλίας, αξιοποιώντας διάφορα κειμενικά είδη και εμπλέκοντας τα παιδιά σε ποικίλα γλωσσικών και όχι μόνο

διερευνήσεων (πιο συμβατικών αλλά και σε μορφή projects), κατέληξαν σε πραγματικό αποδέκτη και στην ολοκλήρωση μιας δράσης, που δεν ήταν a priori καθορισμένη. Στο πλαίσιο αυτών, παρήχθη ποικιλία γλωσσικών «προϊόντων», είτε ως τελικό αποτέλεσμα είτε ως μέρος της διαδικασίας παραγωγής τόσο γραπτού όσο και προφορικού λόγου. Μέσω συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και «προϊόντων», που αφορούν στη συνέργεια/συνομιλία του προφορικού λόγου με τον γραπτό, έμφαση δίνεται στο ότι η διδασκαλία της γλώσσας είναι πρώτιστα κοινωνική πράξη, που, όταν απομονωθεί από το κοινωνικό πλαίσιο, αποστεγνώνεται από το νόημά της, ενώ, αντίθετα, αν αντιμετωπιστεί ως τέτοια και όχι ως μια σειρά προγραμματισμένων ενεργειών, αποτελεί αυθεντική ποικιλόμορφη επικοινωνία.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Καλυψώ Ιορδάνου, Κωνσταντίνα Φωτίου
University of Central Lancashire-Cyprus, Cyprus
Χαράλαμπος Δημητρίου, Μαρία Παπανδρέου
Υπουργείο Παιδείας Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

KIordanou@uclan.ac.uk
constantina1605@hotmail.com
chuckdem@gmail.com
papandreou.maria@gmail.com

Οι δεξιότητες επιχειρηματολογίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις δεξιότητες κριτικής σκέψης (Kuhn, 2018) και κατανόησης κειμένου (Murphy et al., 2018). Ωστόσο έρευνες δείχνουν ότι οι μαθητές δεν έχουν επαρκώς ανεπτυγμένες τις δεξιότητες επιχειρηματολογίας (Asterhan & Schwarz, 2016). Η παρούσα έρευνα εντάσσεται στο πλαίσιο μιας σειράς ερευνών που εξετάζουν την ανάπτυξη των δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας μέσω ενός προγράμματος που στηρίζεται στο διάλογο και στον αναστοχασμό (Iordanou et al., 2019). Συγκεκριμένα στην παρούσα έρευνα εξετάζουμε το ακόλουθο ερευνητικό ερώτημα: Μπορεί μια παρέμβαση η οποία στηρίζεται στο διάλογο να στηρίξει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων γραπτής επιχειρηματολογίας των μαθητών;

Μεθοδολογία

Το αναλυτικό πρόγραμμα έχει αναπτυχθεί και εφαρμοστεί σε τριάντα οκτώ παιδιά, 2 Στ' τάξεων Δημοτικού σχολείου. Η εφαρμογή του προγράμματος είχε συνολική διάρκεια περίπου 13 90-λεπτων συναντήσεων για την κάθε τάξη. Οι δεξιότητες γραπτής επιχειρηματολογίας, είχαν αξιολογηθεί πριν και μετά την παρέμβαση ώστε να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης. Το θέμα της παρέμβασης ήταν τα κριτήρια βάση των οποίων θα πρέπει μια χώρα να δέχεται μετανάστες.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα της εφαρμογής έδειξαν ότι το πρόγραμμα ήταν αποτελεσματικό ώστε να προωθήσει τις δεξιότητες επιχειρηματολογίας των μαθητών στον τομέα των κοινωνικών επιστημών. Οι μαθητές χρησιμοποίησαν περισσότερα στοιχεία στην τελική αναμέτρηση για να στηρίξουν τα επιχειρήματά τους. Ο μέσος αριθμός στοιχείων που χρησιμοποιήσαν οι μαθητές αυξήθηκε σημαντικά, από 1.025 στην αρ-

κική αξιολόγηση, σε 3.307, στην τελική αξιολόγηση (paired sample t-test, $t(38) = 10.822$, $p < .001$).

Επίσης, το πρόγραμμα ήταν αποτελεσματικό στο να μειώσει τις προκαταλήψεις υπέρ της θέσης κάποιου, καθώς ενώ οι μαθητές αρχικά κατασκεύαζαν μονοδιάστατα επιχειρήματα, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος κατασκεύαζαν πολυδιάστατα επιχειρήματα, λάμβαναν υπόψη εναλλακτικές απόψεις πέραν από τη δική τους. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική αύξηση στη χρήση στοιχείων που σκοπό είχαν να αποδυναμώσουν τη θέση του συνομιλητή τους. Ο αριθμός των στοιχείων που χρησιμοποίησαν οι μαθητές με σκοπό να αποδυναμώσουν τη θέση του συνομιλητή τους αυξήθηκε από .205, στην αρχική αξιολόγηση πριν την παρέμβαση, σε 1.000, στην τελική αξιολόγηση μετά την παρέμβαση ($Z = -3.113$, $p = .002$, Wilcoxon signed-rank test).

Συζήτηση

Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης υποδηλώνουν ότι ένα πρόγραμμα που παρέχει στους μαθητές την ευκαιρία να εμπλακούν σε δραστηριότητες επιχειρηματολογίας στην τάξη μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών γραπτής επιχειρηματολογίας. Η παρούσα έρευνα ενισχύει τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών που στηρίζουν τη θέση ότι για ανάπτυξη του γραμματισμού απαιτείται να δίδεται η ευκαιρία στους μαθητές να καλλιεργήσουν τις δεξιότητες επιχειρηματολογίας τους στα πλαίσια αυθεντικών θεμάτων μέσα από τη σύγχρονη πραγματικότητα των μαθητών.

SYMPOSIA

MAINSTREAM LITERACY AND ALTERNATIVE LITERACY SITES: FOSTERING CRITICAL LITERACY IN DIVERSE CONTEXTS

Athanasios Michalis, Stavroula Tsiplakou, Evanthi Papanicola,
Elena Ioannidou, Elisavet Kiourti,
Christina Christofidou & Andry Sophocleous
University of Athens - Open University of Cyprus -
Open University of Cyprus - University of Cyprus -
University of Nicosia - University of Cyprus -
University of Nicosia

stavroula.tsiplakou@ouc.ac.cy
ioannidou.elena@ucy.ac.cy

Are literacies produced outside the context of formal education by definition ‘alternative’? Do alternative sites and practices of literacy serve to debunk mainstream literacy models? Do such practices necessarily hone critical literacy skills? Conversely, can critical literacy practices flourish even within rather conservative education systems, and, if yes, what types of dialectic with mainstream literacy learning paradigms emerge? The papers in this symposium attempt to tackle these questions, bringing into the discussion data from Cyprus and Greece, ranging from curriculum analysis, analyses of classroom practices and literacy events generated in the margins of mainstreamed learning to gaming and prison literacy.

In the paper titled “Development of Greek Senior High School students’ literacy practices: innovative tendencies and ideological distortions” (Athanasios Michalis), the new Greek language arts curriculum and relevant educational material are examined; through comparative analysis of the curriculum objectives and the texts and tests included in the educational material, the degree of relevance or the deviations of the teaching material from the curriculum are determined, and these are interpreted via critical discourse analysis of the discourses and genres recontextualized in the curriculum, implementing Fairclough’s (2014) conception of genre as an entity mediating social practices and Rose & Martin’s (2014) approach to the relationship between genre and ideology.

The paper titled “Critical literacy despite language policies and curricula: data from Cypriot schools” (Stavroula Tsiplakou, Evanthi Papanicola) presents ethnographic data from pedagogical interventions in a Grade 6 class in a rural area of Cyprus, which aimed to foster critical literacy by working

in the margins of a rather traditional language arts curriculum promoting autonomous literacy and linguistic prescriptivism (Hadjioannou et al, 2011). The interventions adopted a radical critical literacy approach: teaching materials were authentic texts selected collaboratively by students and teacher and the aim of text analysis and concomitant text production was to focus on the underlying ideological import of the content of the texts examined, but, crucially, also on linguistic forms as indexicals of identities, attitudes and ideologies.

The paper titled “Shhh! Write it down!’ Studying teen writing, literacy and identity projection in secondary school” (Andry Sophocleous) examines the secret writings of 15-year-old female students that took place during class time in the form of note-passing in a special diary these students kept during the academic year. This private writing between close friends provided access to their interactions, concerns, identity projection and in-group affiliation as well as their writing code. The students’ concern with issues such as social inclusion, institutional appropriateness, and the humour emanating from their written interactions, as well as the use of various registers and varieties of Greek, indicate the richness in teen writing and suggest the need for closer study of literacy practices in the margins of formal education.

The paper titled “Let them call it literacy”: Chronotopes, identities and texts in prison literacy in Cyprus” (Elena Ioannidou, Elisavet Kiourti, Christina Christofidou) explores the design and implementation of a Social Literacy Program (SLP) among inmates in the central prison in Cyprus, which offered to the inmates an alternative approach to literacy engaging them with social themes (Freire 1993, Comber et al 2006, Luke 2000) and creating a space where they could voice their representations about the world and their identities. The methodology adopted was a combination of intervention and ethnographic research (reflective diaries, field notes). The findings indicate that the inmates were highly responsive to this type of literacy education and that it was appropriate for inmates of varied educational and social backgrounds.

The paper titled “Why video games are important in literacy and learning” (Elisavet Kiourti) examines the out-of school literacy practices of four Cypriot teenagers in gaming and digital environments (e.g. YouTube, Facebook, Twitch). Specifically, the research examines (a) the ways the first person shooter game Counter Strike: Global Offensive functions as an interactive problem-solving literacy space during gameplay; (b) the out-(digital) literacy practices of the teenagers related to deep expertise on the CS:GO and (c) the notion of metagaming. The methodology combines traditional (Hammersley & Atkinson, 2007) and virtual ethnography (Hine, 2000). The main results indicate

that CS:GO functions as a dynamic literacy problem-solving space, whereas the players become agents by shaping their knowledge, literacy practices and expertise for the video game through performative actions. The main findings in addition, indicate that CS:GO empowers players for constant self-learning in the form of digital and non-digital out of gameplay literacy practices.

DIALOGUE AND ARGUMENTATION SKILLS FOR CULTURAL LITERACY: SUPPORTING SYNCHRONOUS AND ASYNCHRONOUS INTERCULTURAL DIALOGUE THROUGH MULTIMODAL TEXTS AND COMMUNICATION TECHNOLOGY

**Agni Stylianou-Georgiou, Maria Chatzianastasi,
Marina Rodosthenous, Maria Vrikki, Maria Evagorou,
Elena Papanastasiou & Christiana Karousiou
University of Nicosia,
Pavlina Hadjitheodoulou, Maria Eracleous
Cyprus Pedagogical Institute,
Lymbouridou Chrystalla, Demetria Socratous
Cyprus Ministry of Education, Culture, Sport and Youth
hadjianastasi.m@unic.ac.cy**

The purpose of the symposium is to present the theoretical framework, and process of co-developing activities to encourage dialogue and argumentation in response to cultural texts produced in Europe and its periphery in order to promote cultural literacy. The symposium also aims to highlight the significant role of this project in empowering teachers across Europe to use strategies that encourage critical and creative responses to visual and multimodal forms of texts through the pedagogy of multiliteracies and dialogical processes of co-constructing meaning.

The work presented in the symposium is the outcome of an EU project, which works with teachers and schools in pre-primary, primary and secondary education to understand and develop how children and young people make sense of Europe and its varied cultures. Cultural diversity is one of Europe's most valuable assets, but young people need encouragement and support in order to build the skills for effective intercultural dialogue and mutual understanding about each other's lives and cultural backgrounds.

Over the past year, researchers and teachers across Europe have cooperated in order to develop activities to encourage young people of all ages to learn the skills of 'dialogue and argumentation' in order to communicate more effectively with each other, demonstrating an understanding of each other's perspectives and exploring the different cultural heritages and values of people who

live in Europe. Dialogue encourages young people to think together as they express their opinions while critically listening to, respecting and building on others' perspectives and opinions. Wordless picturebooks and short films that have been produced in Europe are used to stimulate classroom discussions, and children and young people from different countries will share their responses to these texts using an online platform that has been designed especially for this project.

A guiding question for this symposium is how can the use of dialogue and argumentation, multimodal resources and the use of an online platform could be used as tools for exploration of cultural diversity in a classroom environment? On this premise, the symposium will include presentations on the following aspects:

- a) Introduction to the three pillars of the project: Cultural literacy, Multimodality, Dialogue and Argumentation
- b) The co-development of activities to support dialogue and argumentation skills for cultural literacy
- c) Examining multiple venues of intercultural dialogue in the classroom through an online platform

The symposium begins with a discussion of the theoretical background of the project with a focus on the skills of dialogue and argumentation, multimodality and the educational and pedagogical value of these “tools” in promoting cultural literacy as defined in this project.

An integral part of the project has to do with the use of communication technology as a way of encouraging learners to develop dialogical processes of co-constructing meaning and exchanging their arguments and perspectives on important concepts, ideas and values which are essential to European identity. Therefore, the second presentation presents additional value and affordances of such tool in supporting synchronous intracultural and asynchronous intercultural communication between students.

The symposium closes with a presentation of activities developed with the collaboration of researchers and teachers from different European countries for students of all ages. Teachers, who have worked on the project, will provide examples of activities and teaching strategies for classroom implementation. During this part, teachers will also demonstrate how the activities can be linked with the new curricula in Cyprus. As will be shown, the activities offer important tools for teachers that can be embedded in their everyday teaching practices applying and extending the emphasis

of the local curriculum on the development of a healthy citizenship in a contemporary multicultural society, creation of empathy and sensitization against racism and bullying, development of respect for human rights, protection of environment and sustainable development. The activities also involve concepts, values and dispositions, especially those associated with European identities, skills including dialogue and argumentation, thinking frames and strategies of collaborative construction of meaning, which are integral to the philosophy of the local curricula.

**ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ
ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ/ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ/
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ/ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ**

Πόλα Χατζηνεοφύτου, Έλενα Γεωργίου & Κλαίρη Κυριάκου
Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
stpa@cytanet.com.cy

Στην αναδιαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, πέρα από τον γενικό σκοπό του μαθήματος που είναι η κατάρτιση και η άριστη χρήση της γλώσσας, δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, στρατηγικών καλλιέργειας της κριτικής σκέψης και της μεταγνώσης.

Η κριτική και δημιουργική σκέψη τοποθετούνται στην ανώτερη βαθμίδα σύνθετης σκέψης και συνδέονται μεταξύ τους με μια διαλεκτική σχέση. Στη διδασκαλία του μαθήματος της Νέας Ελληνικής γλώσσας, η κριτική σκέψη μπορεί να ενεργοποιηθεί μέσω της κριτικής ανάγνωσης των κειμένων, αφού οι μαθητές/τριες καλούνται να αξιολογήσουν τα επιχειρήματά τους. Κατά συνέπεια, με τον κριτικό γραμματισμό (αμφισβήτηση κυρίαρχων μύθων, κριτική επεξεργασία επιχειρημάτων ενός κειμένου), οι μαθητές/τριες ωθούνται στα ανωτέρα επίπεδα σκέψης και στην επίτευξη ενός ενεργού γραμματισμού. Η δημιουργική σκέψη βασίζεται στην ελεύθερη και πρωτότυπη σύνθεση των δεδομένων με τη βοήθεια της φαντασίας, με σκοπό την εξεύρεση πολλών λύσεων. Η δημιουργική γραφή προσφέρει ποικιλία πλεονεκτημάτων σε νοητικό και γλωσσικό επίπεδο, και βελτιώνει τις δεξιότητες γραφής.

Σκοπός του παρόντος εργαστηρίου είναι η παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου με βάση το νέο αναλυτικό πρόγραμμα και τους ΔΕ-ΔΕ και η ανάδειξη διδακτικών τρόπων με τους οποίους μπορεί να καλλιεργηθεί η κριτική σκέψη μέσω της κριτικής ανάγνωσης/κατανόησης κειμένων και η δημιουργική σκέψη μέσω της δημιουργικής γραφής.

**DEATH LITERACY - «ΜΑ ΝΑ ΜΙΛΗΣΩ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ;»
ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΘΕΜΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ
«ΛΟΓΙΑ ΣΤΑ ΚΥΜΑΤΑ» ΤΗΣ ΕΛΕΝΑΣ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ**

Πολυξένη Στυλιανού & Έλενα Περικλέους
Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
xeniastylianou13@gmail.com

Σκοπός του εργαστηρίου είναι, μέσα από το παιδικό βιβλίο «Λόγια στα κύματα», να εμπλέξει βιωματικά τους/τις συμμετέχοντες/ουσες σε δραστηριότητες ένταξης των εννοιών της απώλειας και του πένθους σε συζητήσεις με παιδιά. Θα προηγηθεί σύντομη θεωρητική πλαισίωση των δραστηριοτήτων που θα προταθούν.

Τα τελευταία χρόνια αναδύεται διεθνώς το ενδιαφέρον σε αυτό που ονομάζεται Death Literacy και το οποίο ορίζεται ως το σύνολο των γνώσεων και των δεξιοτήτων, που καθιστούν δυνατή την πρόσβαση στην κατανόηση αλλά και τη δράση σε ό,τι αφορά το τέλος της ζωής. Άνθρωποι και κοινωνίες με υψηλό δείκτη Death Literacy έχουν ειδικές γνώσεις σε θέματα που άπτονται του θανάτου και αναπτύσσουν την ικανότητα να θέτουν τις γνώσεις τους αυτές σε πράξη (Noonan, Horsfall, Leonard, & Rosenberg, 2016). Παρόλο που το συγκεκριμένο της αναφοράς στον θάνατο βιβλιογραφικά πλαισιώνεται στον τομέα της υγείας και της ανακουφιστικής φροντίδας, ο γραμματισμός γύρω από έννοιες που αφορούν στον θάνατο προκύπτει αβίαστα ως ανάγκη και στο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Ερωτήματα του τύπου «μα να μιλήσω στα παιδιά για τον θάνατο;» καταδεικνύουν το μήκος της διαδρομής που έχει μπροστά της μια κοινωνία να διανύσει, όχι μόνο ως προς το άνοιγμα της συζήτησης, αλλά και ως προς τον τρόπο που κάτι τέτοιο θα επιχειρηθεί.

Η εκπαίδευση γύρω από θέματα που αφορούν στον θάνατο (Death Education) έχει ένα πολύ σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει, τόσο στη γνώση όσο και στην ευαισθητοποίηση γύρω από το πώς οι άνθρωποι σκέφτονται, συμπεριφέρονται και δομούν τις εμπειρίες τους σε σχέση με την εμπειρία της απώλειας και του πένθους (Kastenbaum, 2001). Στην εκπαιδευτική προσέγγιση ενός ευαίσθητου και αμφιλεγόμενου θέματος, όπως ο θάνατος, κύριο στόχο αποτελεί η διάδραση των μελών της ομάδας μεταξύ τους, αλλά και με το εκάστοτε κείμενο, στο οποίο ο/η εκπαιδευτικός θα βασιστεί για να κτίσει μια συζήτηση. Εντάσσοντας τις έννοιες της απώλειας και του πένθους στην εκπαίδευση, αναπόφευκτα η έμφαση δίνεται στα συναισθήματα που προκύπτουν, τα οποία μελετώνται και γίνονται κατανοητά ως φαινόμενα που προκύπτουν από ένα πεδίο σχέσεων, βασικό χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί η σύνθετη αλληλε-

πίδραση (βλ. Zembylas, in press). Παρεκβαίνοντας, λοιπόν, τα πέντε στάδια προσαρμογής στο πένθος της Elisabeth Kübler-Ross (1969), τα οποία λανθασμένα υιοθετήθηκαν ως η πορεία που ακολουθείται μετά την απώλεια ενός αγαπημένου προσώπου, η ένταξη των εννοιών της απώλειας και του πένθους στην εκπαίδευση έχει διπλή στόχευση: α. τη γνωριμία των παιδιών με τις φάσεις του πένθους, οι οποίες θεωρούνται αναμενόμενες αντιδράσεις μετά από μια σημαντική απώλεια και β. τη συζήτηση της σπουδαιότητας των αναμνήσεων, τόσο ως μέρος της διαδικασίας του πένθους όσο και ως νοηματοδότηση της εμπειρίας, αλλά ως συνέχιση της σχέσης με το φυσικά απών αγαπημένο πρόσωπο.

Η ανάγκη για κάλυψη του κενού που υπάρχει στην ελληνική παιδική βιβλιογραφία που πραγματεύεται τις έννοιες της απώλειας και του πένθους, οδήγησε στη δημιουργία του παιδικού βιβλίου «Λόγια στα κύματα». Το βιβλίο αποτελεί συνεργασία ανάμεσα στη συγγραφέα Έλενα Περικλέους, τη λειτουργό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Πολυξένη Στυλιανού και την εικονογράφο Ίρις Σαμαρτζή. Βασικός σκοπός της δημιουργίας του είναι να αποτελέσει εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης, ώστε να είναι σε θέση να προσεγγίσουν τις έννοιες της απώλειας και του πένθους στις συζητήσεις τους με παιδιά. Το βιβλίο έχει εκδοθεί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου και βρίσκεται ήδη σε κάθε βιβλιοθήκη όλων των τμημάτων των δημοτικών σχολείων της Κύπρου.

Στο εργαστήριο, οι εκπαιδευτικοί θα εμπλακούν σε βιωματικές δραστηριότητες που θα τους διευκολύνουν προσφέροντας τους εργαλεία και ιδέες για να διαχειριστούν τα δύσκολα ζητήματα και ερωτήματα που προκύπτουν σε σχέση με τη συζήτηση της απώλειας και του πένθους, όπως η δραματοποιημένη αφήγηση, η καταγραφή των φάσεων του πένθους, το κουτί των αναμνήσεων, ημερολόγιο/γράμματα ως θεραπευτική διαδικασία, τα γράμματα συμπαράστασης. Ανώτερος στόχος είναι να δοθούν στον/στην εκπαιδευτικό ερεθίσματα να συζητήσει με τα παιδιά τις φάσεις του πένθους ως ένα βίωμα φυσιολογικό, τη μοναδικότητα του τρόπου που κανείς πενθεί, την κατανόηση και τον σεβασμό της μοναδικότητας αυτής, καθώς και τη σπουδαιότητα των αναμνήσεων στη συνέχιση των δεσμών με τον αγαπημένο εκλιπόν.

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΠΑΙΧΝΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΩΣ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΤΕ ΤΑ ΔΙΚΑ ΣΑΣ ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΑΠΟΔΡΑΣΗΣ (ESCAPE ROOM GAMES)

Θυρανία Μήλιου
CARDET

ourania.miliou@cardet.org

Τα παιχνίδια έχουν μια πλούσια και συναρπαστική ιστορία, καθώς η χρήση διαφόρων μορφών παιχνιδιών έχει τις απαρχές της στους πρώτους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν πριν από χιλιάδες χρόνια: από τα επιτραπέζια παιχνίδια, τα οποία έπαιζαν στην Αίγυπτο το 3500 π.Χ. μέχρι τα παιχνίδια που έπαιζαν οι ιθαγενείς στην Αυστραλία. Οι λόγοι για τους οποίους τα παιχνίδια αποτελούν ίσως την πιο συναρπαστική ψυχαγωγία στην ιστορία της ανθρωπότητας είναι πολλοί και σχετίζονται με το γεγονός ότι έχουν εγγενή αξία στην ανθρώπινη διασκέδαση.

Στη σύγχρονη τεχνολογική εποχή παρατηρείται ένα συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον σε παγκόσμιο επίπεδο για την ανάπτυξη ηλεκτρονικών παιχνιδιών. Συγκεκριμένα, η έναρξη της ψηφιακής εποχής έφερε μαζί της τεχνολογίες που βασίζονται στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, όπως τα βιντεοπαιχνίδια και οι προσομοιώσεις επιτρέποντας τη δημιουργία και διάθεση παιχνιδιών τα οποία είναι διαθέσιμα σε ένα μεγάλο ποσοστό του ανθρώπινου πληθυσμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τα στοιχεία των παιχνιδιών έχουν αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο και στον τομέα της εκπαίδευσης. Ειδικότερα, στα σύγχρονα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα χρησιμοποιείται πολύ συχνά η παιχνιδοποίηση, η οποία αποτελεί μια προσέγγιση για τον μετασχηματισμό της διδασκαλίας που μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα στη μαθησιακή εμπειρία. Αναλυτικότερα, η διδασκαλία που βασίζεται στην παιχνιδοποίηση αξιοποιεί τις τεχνολογίες που υποστηρίζουν τη δημιουργία παιχνιδιών για τη δημιουργία διασκεδαστικών διαδραστικών εικονικών περιβαλλόντων, τα οποία παρέχουν κίνητρα συμμετοχής και προάγουν τη βιωματική μάθηση.

Στο πλαίσιο του παρόντος εργαστηρίου θα παρουσιαστεί η διαδικασία της δημιουργίας και χρήσης ψηφιακών παιχνιδιών απόδρασης (Digital Escape Room Games). Τα παιχνίδια απόδρασης, τα οποία έχουν σχετικά πρόσφατα παρουσιαστεί στο ευρύτερο παγκόσμιο κοινό, έχουν κερδίσει το ενδιαφέρον και την προσοχή των νέων. Τα συγκεκριμένου τύπου παιχνίδια μπορούν να χρησιμοποιηθούν και σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, καθώς μπορούν να αναπτυχθούν με βάση τη διδακτέα ύλη και να ενσω-

ματώσουν προκλήσεις τις οποίες μπορούν να λύσουν οι μαθητές χρησιμοποιώντας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκόμισαν από το διδακτικό υλικό του μαθήματος.

Σε αυτό το πλαίσιο, στόχος του εργαστηρίου είναι να εκπαιδεύσει τους επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα της εκπαίδευσης, έτσι ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες των ψηφιακών παιχνιδιών απόδρασης σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Συγκεκριμένα, αυτό το εργαστήριο θα λειτουργήσει ως βήμα προς βήμα οδηγός για τη δημιουργία και χρήση ψηφιακών παιχνιδιών απόδρασης σε εκπαιδευτικά πλαίσια δίνοντας έμφαση στη διδακτική μεθοδολογία και τις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού τους. Μέσα από το συγκεκριμένο εργαστήριο θέλουμε να εμπνεύσουμε τους επαγγελματίες να μετασχηματίσουν τις διδακτικές τους προσεγγίσεις μέσω της αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών, προκειμένου να δημιουργήσουν διασκεδαστικά και αλληλεπιδραστικά εικονικά περιβάλλοντα που προωθούν τη βιωματική μάθηση.

Συγκεκριμένα, μετά την παρακολούθηση αυτού του εργαστηρίου, οι επαγγελματίες θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν αρχές μάθησης βασισμένες στην παιχνιδοποίηση για να δημιουργήσουν τα δικά τους παιχνίδια απόδρασης, να χρησιμοποιήσουν παιχνίδια απόδρασης στην καθημερινή διδακτική πρακτική, και να μετασχηματίσουν τις πρακτικές διδασκαλίας μέσα από τη δημιουργία διασκεδαστικών και δημιουργικών ψηφιακών παιχνιδιών.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ. ΤΟ ΣΩΜΑ ΩΣ ΚΕΙΜΕΝΟ.

Μαρία Καμπέρη & Χριστίνα Παναγή

University of Nicosia

mariakamberis@gmail.com

Σκοπός: Βιωματική κατανόηση του αισθητικού γραμματισμού μέσα από τη δημιουργική κίνηση, συνοδευόμενη από θεωρητικό υπόβαθρο.

Όλες οι μορφές μάθησης είναι ενσώματες, αφού έστω και ένα στοιχείο/μέρος του σώματος ενεργοποιείται. Εξειδικευμένα μαθήματα με κύριο άξονα το σώμα χαρακτηρίζονται από την αλληλεπίδραση σκέψης, έκφρασης, δημιουργίας, συναισθήματος. Η τοποθέτηση του Μωρίς Μερλώ-Ποντύ (2016) αναφέρεται στην εμπειρία μέσω του σώματος, υποστηρίζοντας ότι το σώμα λειτουργεί ως εργαλείο κατανόησης. «είμαστε σώμα [...] αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο μέσω του σώματος μας» (Μωρίς Μερλώ-Ποντύ 2016 σελ. 358). Από αυτή τη σκοπιά, το σώμα ως εαυτός, αντιδρά, σκέφτεται, αλληλεπιδρά, θυμάται, εκφράζεται, μαθαίνει. Η προαναφερθείσα θεώρηση υιοθετείται ως η βασική αρχή που διέπει τη δημιουργική κίνηση καθώς και το βασικό άξονα σχεδιασμού των δράσεων της παρούσας δράσης.

Το σώμα αντιμετωπίζεται ως ολόκληρο το οποίο ενεργεί δημιουργεί εμπειρίες και μέσω αυτών, κατανόει τον κόσμο που ζει. Η κίνηση, δεν εξαρτάται μόνο από την οδηγία του μυαλού αλλά και από τις ικανότητες του σώματος, γι' αυτό το λόγο υπάρχουν και οι διαβαθμίσεις στα επίπεδα εκτέλεσης και κατανόησης μιας κίνησης είτε αφορά στην τεχνική, στις ποιότητες της εκάστοτε κίνησης ή και στον συνδυασμό των κινήσεων μεταξύ τους. Η δημιουργική κίνηση είναι μια μορφή τέχνης που βασίζεται στη φυσική κίνηση, μετατρέποντας την ίδια την κίνηση σημαντική, εστιάζοντας σε αυτή έχοντας πλήρη συνείδηση, όντας θετικός στον πειραματισμό, ενεργοποιώντας τις αισθήσεις, δημιουργώντας για τους συμμετέχοντες μια αισθητική εμπειρία (Stinson 2003). Οι δυνατότητες κίνησης, μετακίνησης, ευρηματικότητας και φαντασίας μέσα από το σώμα καθώς και η δημιουργία πρωτότυπου κινησιολογικού λεξιλογίου ως ένα είδος γραμματισμού με σκοπό την εξέλιξη της έννοιας του αισθητικού γραμματισμού “aesthetic literacy” (Lussier 2010), όπου επιτυγχάνεται γνώση και επικοινωνία μέσω του σώματος και της γλώσσας που χρησιμοποιείται στη διαδικασία δημιουργίας του κινησιολογικού λεξιλογίου.

Το σώμα είναι ένα κείμενο που συγκινεί, το οποίο δεν χρησιμοποιείται μόνο εργαλειακά αλλά και ως μέσο για γνώση όπου η δημιουργικότητα ενθαρρύνεται, καλλιεργείται, εκφράζεται μέσω πειραματισμού με την ενεργοποίηση της φαντασίας μέσα από το σώμα, την κίνηση και την ακινησία του σώματος, τη μετατροπή του καθώς εκφράζεται με το χώρο, τη σχέση του με τα αντικείμενα και με τα άλλα άτομα ως ενσώματος γραμματισμός.

ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΕΣ ΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΚΟΝΟΒΙΒΛΙΟΥ

Κατερίνα Καρατάσου, Νικολέττα Γιαννήτσαρου, Χαράλαμπος Δημητρίου, Χριστιάνα Δημητρίου, Διαμάντω Ευριπίδου, Νατάσα Θεοδώρου-Κλαδά, Λουκία Κωνσταντίνου, Ελισάβετ Παναγίδου-Κώσταρου, Μαρία Παπανδρέου, Χρυστάλλα Λυμπουρίδου, Αναστασία Μαγίδου, Ανθή Παναγή, Μαρκέλλα Πιτσιλλίδου, Αναστασία Τελεβάντου, Αυγή Τενέντε, Ιωάννα Χαραλάμπους, Αναστασία Χαραλάμπους, Τούλα Χαραλάμπους
Frederick University
pre.kk@frederick.ac.cy
mythoporoι@frederick.ac.cy

Η πολυτροπική κουλτούρα και η αίσθηση της αφθονίας αισθητικών δυνατοτήτων που συνιστά ποιοτικό της γνώρισμα αποτελεί έναν από τους παράγοντες που επέδρασαν και επιδρούν καταλυτικά στον λογοτεχνικό κλάδο του εικονογραφημένου βιβλίου. Οι πολυτροπικές αισθητικές δυνατότητες και η εξερεύνησή τους χρωματίζουν το ποίον μιας σειράς ειδών του· και μάλιστα του εικονοβιβλίου, στο οποίο η εικόνα συμμετέχει με καθοριστικό τρόπο στη διήγηση, μαζί με τις λέξεις, με βάση μια δυναμική συνέργεια των διαστάσεων του χώρου και του χρόνου (Serafini, F., 2011; Γιαννικοπούλου, 2008) και τροφοδοτώντας την χαρακτηριστική του τάση για εκφραστικό πειραματισμό. Στο συγκείμενο του εικονοβιβλίου, κάθε διάσταση της αφήγησης είναι δυνάμει ευαίσθητη έναντι των δημιουργικών πιέσεων που ασκεί η πολυτροπική κουλτούρα. Διαπιστώνουμε τα αποτελέσματά τους σε πολλά επίπεδα:

- στη διαμόρφωση αποκεντρωμένων, μη γραμμικών ενδιαιτημάτων αφηγηματικού περιεχομένου («πού παράγεται νόημα;»);
- στην επεξεργασία σύνθετων αφηγηματικών ταυτοτήτων και τεχνικών («πώς δομείται και πώς μεταδίδεται η ιστορία;»);
- στην αναθεώρηση των ρόλων, της επικοινωνίας και των ιεραρχικών σχέσεων ανάμεσα στους αφηγηματικούς συντελεστές, από τον αναγνώστη / την αναγνώστρια έως την / τον συγγραφέα και τον / την εικονογράφο («ποιοι παράγουν και ελέγχουν την αφήγηση και το νόημά της;»);

- και στην ανάπτυξη μιας πολυφωνικής, διαλογοποιημένης αφηγηματικής αντίληψης («τι είδους νόημα σχηματίζεται και πού αποσκοπεί;»).

Το εικονοβιβλίο θέτει ιδιαίτερες ερμηνευτικές προκλήσεις τόσο με την έννοια του ξεκλειδώματος των κωδίκων του (Pek, Y., 2018; Serafini, F., Kachorsky, D., & Reid, S. (2018; Dallacqua, A. K., 2012) όσο και με την έννοια της οικειοποίησής τους για προσωπική ή και συλλογική δημιουργική πολυτροπική έκφραση. Ο γραμματισμός για τους νέους αφηγηματικούς χώρους, τα νέα μέσα, τη νέα κουλτούρα παραγωγής και ελέγχου του νοήματος (Mills, K. A., & Exley, B., 2014; Hassett, D. D., & Curwood, J. S., 2010) θεμελιώνει τη δυνατότητα για ενεργητική ανάγνωση και κριτική κατανόηση της ιδιαίτερης μορφολογίας του εικονοβιβλίου.

Το εργαστήριο «Πολυτροπικές τύχες της αφηγηματικής ταυτότητας. Η περίπτωση του εικονοβιβλίου» που ανέπτυξε η ομάδα φιλιανωνσίας «Μυθοπόροι» στο πλαίσιο του 3ου συνεδρίου «Γραμματισμός και Σύγχρονη Κοινωνία: Ταυτότητες, Κείμενα, Θεσμοί», μέσα από τους πέντε σταθμούς του, παρουσιάζει στιγμιότυπα της πολυτροπικής αισθητικής εν δράσει και προτείνει ένα σύνολο από πρακτικές αφηγηματικού γραμματισμού εν όψει των ερμηνευτικών προκλήσεων που θέτει το είδος του εικονοβιβλίου, ιδίως έναντι της δόμησης των αφηγηματικών ταυτοτήτων. Η προβαλλόμενη σχέση των “ηρώων” του εικονοβιβλίου με την πραγματικότητα, τα υλικά και οι διαδικασίες δόμησής τους, η ιεραρχία ανάμεσα στους ήρωες και οι κώδικες που τη συνθέτουν, είναι ορισμένα επιμέρους θέματα που θα μας απασχολήσουν στους σταθμούς του εργαστηρίου.

Οι σύνεδροι-συμμετέχοντες μετά την οργάνωσή τους σε ολιγομελείς ομάδες θα περάσουν διαδοχικά και από τους πέντε επιμέρους σταθμούς του εργαστηρίου. Η διάρκεια κάθε σταθμού είναι 15'. Οι συμμετέχουσες και οι συμμετέχοντες σε τέσσερις σταθμούς θα εμπλακούν βιωματικά σε ασκήσεις λογοτεχνικού γραμματισμού, δημιουργικής ανάγνωσης και γραφής, που έχουν σχεδιαστεί και αναπτυχθεί με στόχους αφηγηματικού γραμματισμού για παιδιά πρώτης σχολικής και σχολικής ηλικίας, ενώ θα περάσουν και από έναν σταθμό για το θεωρητικό υπόβαθρο του εργαστηρίου.

Με την ολοκλήρωση των εργασιών στους επιμέρους σταθμούς, θα ακολουθήσει δεκάλεπτη συζήτηση για ερωτήματα σχετικά με το εργαστήριο, ανατροφοδότηση και αναστοχασμό για περαιτέρω δυνατότητες εκπαιδευτικής αξιοποίησής του.

Οι πέντε επιμέρους σταθμοί είναι:

1. «Η αφηγηματική ταυτότητα στη μορφολογία του εικονοβιβλίου»

2. «Διπλά Χριστούγεννα ή μεταμορφώσεις του Εμπενίζερ Σκρουτζ»
3. «Ταυτότητες στον “Σύμπαν που άλλοι το ονομάζουν Βιβλιοθήκη”»
4. «Μεγάλα νοήματα σε μικρά βιβλία»
5. «Πώς οι αφανείς ήρωες κλέβουν την παράσταση;»

Αρκετές από τις πρακτικές αφηγηματικού γραμματισμού του προγράμματος έχουν εφαρμοστεί στην πράξη στα «Πρωινά Φιλαναγνωσίας» των «Μυθοπόρων», ενώ άλλες παρουσιάζονται εδώ για πρώτη φορά.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΙΚΗ & ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

Χρίστος Ρουσιάς
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
roushias.ch@cyearn.pi.ac.cy

Μία από τις προτεραιότητες που θέτουν τα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα είναι η αποτελεσματική αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στη διαδικασία της μάθησης και διδασκαλίας. Η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) ανακοίνωσε πρόσφατα ένα «Σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση», το οποίο περιλαμβάνει σχεδιασμό δράσεων για τη «στήριξη της χρήσης τεχνολογίας και της ανάπτυξης ψηφιακών ικανοτήτων στην εκπαίδευση».

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, μέσω του Τομέα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας, προγραμματίζει και υλοποιεί πολλαπλές δράσεις και προγράμματα (εντόπια και ευρωπαϊκά) για την ενσωμάτωση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στη μαθησιακή διαδικασία, σε επίπεδο σχολικής μονάδας, εκπαιδευτικών και μαθητών. Μέσα από την αξιοποίηση καινοτόμων προσεγγίσεων μάθησης και των δυνατοτήτων των ψηφιακών τεχνολογιών, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις οριζόντιες κομβικές δεξιότητες των μαθητών του 21ου αιώνα, όπως δεξιότητες αυτόνομης μάθησης, πληροφοριακού γραμματισμού και κριτικής σκέψης, συνεργασίας και επικοινωνίας, δημιουργικότητας και καινοτομίας.

Σε αυτό το πλαίσιο και στην προσπάθεια εισαγωγής νέων και προηγμένων τεχνολογιών, έχουμε εμπλακεί τα τελευταία τρία χρόνια στη στήριξη σχολείων, εκπαιδευτικών και μαθητών για την αξιοποίηση τεχνολογιών Εικονικής και Επαυξημένης Πραγματικότητας (Virtual & Augmented Reality). Στην περίπτωση της Εικονικής Πραγματικότητας (Virtual Reality), εν συντομία, αναφερόμαστε στις τεχνολογίες που παρέχουν τη δυνατότητα του χρήστη να «εμβυθίζεται» (immersed) σε ψηφιακά τρισδιάστατα περιβάλλοντα και κόσμους, με το οποίους να αλληλοεπιδρά και να τους «βιώνει», με παρόμοιο τρόπο όπως τον πραγματικό κόσμο. Από την άλλη, η Επαυξημένη Πραγματικότητα (Augmented Reality) ενισχύει και επαυξάνει το περιβάλλον μας, εμπλουτίζοντάς το με ένα ψηφιακό «στρώμα πληροφοριών», που

προβάλλεται σε μια οθόνη (συνήθως μιας φορητής συσκευής) και παρεμβάλλεται ανάμεσα στον πραγματικό κόσμο και σε μας, με το οποίο μπορούμε να αλληλοεπιδράσουμε.

Το συγκεκριμένο εργαστήριο θα δώσει την ευκαιρία στους/στις συμμετέχοντες/ουσες να έρθουν σε επαφή με τεχνολογίες Εικονικής Πραγματικότητας (Virtual Reality) και Επαυξημένης Πραγματικότητας (Augmented Reality) καθώς και με τις δυνατότητες που αυτές μας προσφέρουν κατά την ενσωμάτωσή τους στη διαδικασία διδασκαλίας – μάθησης.

Οι τεχνολογίες αυτές, όπως τις έχουμε εφαρμόσει και σε πολλαπλά διδακτικά σενάρια, βοηθούν τα παιδιά να «βιώσουν» τρισδιάστατες χωρικές αναπαραστάσεις και να «εμβυθιστούν» σε εικονικά περιβάλλοντα, τα οποία δεν θα μπορούσαν να βιώσουν σε πραγματικές συνθήκες (π.χ., εξερεύνηση του ηλιακού συστήματος). Ταυτόχρονα, εμπλουτίζονται και ενισχύονται οι εμπειρίες τους, εφόσον αυτές μετατρέπονται από εμπειρίες τρίτου προσώπου σε «εμπειρίες πρώτου προσώπου». Μέσω των τρισδιάστατων (χωρικών ή άλλων) αναπαραστάσεων ενισχύεται, επίσης, η δυνατότητα της ελεύθερης πλοήγησης και εξερεύνησης εκ μέρους των παιδιών. Με αυτό τον τρόπο, ενισχύεται επιπλέον το ενδιαφέρον και τα κίνητρα των παιδιών για μάθηση, εφόσον τους προσφέρεται ένα πιο «ζωντανό» και ελκυστικό μαθησιακό περιβάλλον.

Σύμφωνα με τους Mikropoulos, T. A. & Natsis, A. (2011), τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι δυνατότητες (affordances) που προσφέρουν οι προηγμένες αυτές τεχνολογίες συνεισφέρουν σε θετικά μαθησιακά αποτελέσματα, μέσω των εκπαιδευτικών εικονικών περιβαλλόντων στα οποία ενσωματώνονται.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, μέσα από παραδείγματα εφαρμογής των εν λόγω τεχνολογιών σε σχολεία στην Κύπρο, θα παρουσιαστεί η διασύνδεσή τους με τη διαδικασία παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου και η αξιοποίησή τους στη συνεργατική δημιουργία ψηφιακών πολυμεσικών ιστοριών από τα ίδια τα παιδιά, με τη χρήση φορητών συσκευών.

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Κωνσταντίνου Γεωργία & Μπολτσά Βασιλική
Διεύθυνση Διά Βίου Μάθησης (ΥΠΠΕΘ Ελλάδα)

georgiaconstantinou4@gmail.com
vmpoltsi@minedu.gov.gr

Η Ελλάδα ως πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει εντάξει στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των Ξένων γλωσσών οδηγίες διδασκαλίας σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ) για τις Γλώσσες. Τον τελευταίο καιρό η μετεξέλιξη της Ελλάδος σε χώρα υποδοχής μεταναστών έχει αλλάξει τα δεδομένα στην εκπαίδευση. Η παρουσία περίπου ενός εκατομμυρίου αλλοδαπών στην Ελλάδα ισοδυναμεί σχεδόν με το 12% του πληθυσμού και αλλάζει τη δημογραφική σύσταση της χώρας. Από την άλλη, το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος του μαθητικού πληθυσμού αποτελείται από παιδιά που προέρχονται από πολλές διαφορετικές χώρες αναγκάζει τις ελληνικές κυβερνήσεις να λάβουν συγκεκριμένα εκπαιδευτικά μέτρα που εντάσσονται κάτω από τον όρο «διαπολιτισμική εκπαίδευση».

Η διαπολιτισμική προσέγγιση στην εκμάθηση των ξένων γλωσσών έχει ως στόχο να διαμορφώσει διαπολιτισμικούς ομιλητές ή διαμεσολαβητές οι οποίοι θα είναι σε θέση να διαχειριστούν την πολυπλοκότητα των πολλαπλών ταυτοτήτων και να αποφύγουν τις στερεοτυπικές συμπεριφορές. Η διαπολιτισμική διάσταση στην εκπαίδευση προσδοκά να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να αποκτήσουν διαπολιτισμική συνείδηση αλλά και γλωσσική ικανότητα. Με τον τρόπο αυτόν, οι τελευταίοι είναι έτοιμοι να κατανοήσουν ανθρώπους με διαφορετική κουλτούρα και να δεχτούν ότι πρόκειται για άτομα με διαφορετικές προοπτικές, αξίες και συμπεριφορές (Byram 2002:10).

Στο πλαίσιο μίας διαπολιτισμικής προσέγγισης τίθεται ως κεντρικός στόχος της γλωσσικής εκπαίδευσης η προώθηση της καλύτερης δυνατής ανάπτυξης της συνολικής προσωπικότητας του μαθητή καθώς και η έννοια της ταυτότητάς του που είναι αναπόσπαστη από την εμπειρία της διαφορετικότητας του «άλλου» στη γλώσσα και τον πολιτισμό.» (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001: 1). Το ΚΕΠΑ λοιπόν εισάγει τη διαπολιτισμική διάσταση στους στόχους της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας καθώς αυτή δύναται να βοηθήσει στη διάδραση μεταξύ συνομιλητών διαφορετικής γλώσσας, ταυτότητας και κουλτούρας (Byram M., Gribkova B., Starkey H., 2002:7). Η γνώση ξένων γλωσσών βοηθά τον μαθητή να αναπτύξει μία εμπλουτισμένη προσωπικότητα και να είναι περισσότερο ανοικτός σε νέες πολιτισμικές εμπειρίες. Επιπλέον το άτομο αυτό καθίσταται ικανό να μεσολαβήσει μέσω της διερμνείας και της

μετάφρασης, μεταξύ ομιλητών που δεν μπορούν να επικοινωνήσουν απευθείας (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001: 54).

Η διδασκαλία της ξένης γλώσσας είναι αλληλένδετη με την προσέγγιση της ξένης κουλτούρας και την ευαισθητοποίηση στην ετερότητα. Στόχος είναι ο εκπαιδευόμενος να εξοικειωθεί με τη γλωσσική και πολιτισμική διαφορετικότητα του Άλλου, τα ήθη, τα έθιμα, τις συνήθειες, τις προκαταλήψεις, τις αξίες, τις ομοιότητες, αλλά και τις διαφορές στην καθημερινή και κοινωνική ζωή των ξένων πολιτών. Μόνο γνωρίζοντας και κατανοώντας το πολιτισμικά διαφορετικό μπορεί κανείς να απομακρυνθεί από την προκατάληψη, τα στερέτυπα και την απόρριψη του Άλλου. Είναι σημαντικό ο εκπαιδευτικός μέσω των προτζεκτ και των δράσεων που αναλαμβάνει, να έχει στόχο να δημιουργήσει ενεργούς πολίτες του κόσμου σε ένα ειρηνικό πλαίσιο αλληλεγγύης και σεβασμού να συνυπάρχουν με άτομα διαφορετικής καταγωγής γλώσσας και κουλτούρας.

Η εισαγωγή πολιτισμικών στοιχείων και καταστάσεων από την καθημερινή ζωή επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερα με την αξιοποίηση αυθεντικού υλικού μέσα στην τάξη. Οι μαθητές αναπτύσσουν έτσι όχι μόνο δεξιότητες κατανόησης/παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου αλλά γίνονται κοινωνοί της ξένης γλώσσας, έρχονται σε επαφή με άλλη κουλτούρα, ανακαλύπτουν στάσεις ζωής και πεποιθήσεις. Η χρήση αυθεντικού υλικού φέρνει μέσα στην τάξη τον «έξω κόσμο» και συμβάλλει στην ενίσχυση κινήτρων μάθησης και συμμετοχής κυρίως εάν ο εκπαιδευτικός αξιοποιήσει τις διαφορετικές ταυτότητες των μαθητών του σε πολυγλωσσικές τάξεις.

Στα πλαίσια εκμάθησης ξένων γλωσσών και πιο συγκεκριμένα στη διδασκαλία της γαλλικής ως ξένης γλώσσας, κάνοντας χρήση αυθεντικού υλικού θα συνδημιουργήσουμε δραστηριότητες και θα προτείνουμε τρόπους αξιοποίησής του με σκοπό την καλλιέργεια διαπολιτισμικής συνείδησης.

WORKSHOPS

PROMOTING EARLY LITERACY IN PREPRIMARY EDUCATION THROUGH CLIL

**Maria Shieli, Maria Makri,
Niki Shiekkeri & Maro Michaelidou**
CLIL Coordinating Centre, Cyprus Ministry of Education,
Culture, Sport and Youth
mariashieli4@hotmail.com

Literacy has traditionally been thought of as reading and writing. Although these are essential components of literacy, today our understanding of literacy encompasses much more. When it comes to young learners, literacy skills are at first nurtured in their family and social environment. As children enter the school system, in preprimary education, they engage in learning opportunities that focus in their lateral development that also results in the development of their literacy skills.

The vast amount of information that is available through both print and digital means and the need to communicate with wide and varied target groups around the globe, have expanded the ways our students read and communicate. Therefore, the traditional teaching methods and approaches employed are often found inadequate.

CLIL (Content and Language Integrated Learning) is an approach that can respond to the new educational reality and the new competences that children need to acquire. It can provide the opportunity of extended literacy development since it combines both foreign language learning and subject content learning. Each subject taught through CLIL is offered for further developing, strengthening and enhancing literacy, since every subject area has its own unique literacy demands.

The workshop aims to familiarize participants with useful techniques that promote literacy skills in preprimary education CLIL. The participants will have the chance to watch excerpts of video-recorded lessons and discuss how different techniques are applied.

Each technique will be discussed with the participants and will participants will also be asked to suggest ideas to put in practice within different lesson scenarios. The participants will work through tasks given by the presenters and work in small groups, each group facilitated by a presenter.

By the end of the workshop participants are expected to be able to recognize the literacy skills developed in the observed lessons and be able to apply the techniques in lesson plans that will be designed in small groups.

Επιστημονική Επιτροπή Συνεδρίου

Ειρήνη Χατζηλουκά-Μαυρή
Πρώτη Λειτουργός Εκπαίδευσης, Υπουργείο Παιδείας,
Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

Γεωργία Κούμα
Πρώτη Λειτουργός Εκπαίδευσης, Υπουργείο Παιδείας,
Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

Μαριλένα Καρυολαίμου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σταυρούλα Τσιπλάκου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Δήμητρα Κάρουλλα-Βρίκκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, European University Cyprus

Άννα Χατζηπαναγιωτίδη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Frederick University

Έλενα Ιωαννίδου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σταυρούλα Κοντοβούρκη
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σαλώμη Παπαδήμα-Σαφοκλέους
Επίκουρη Καθηγήτρια, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Κωνσταντίνα Χαραλάμπους
Επίκουρη Καθηγήτρια, European University Cyprus

Μαρίνα Ροδοσθένους-Μπαλάφα
Επίκουρη Καθηγήτρια, University of Nicosia

Ανδρούλα Παπακυριακού
Επίκουρη Καθηγήτρια, University of Nicosia

Σβιστλάνα Κάρπαβα
Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Δήμητρα Μέσσιου
Επιθεωρήτρια Δημοτικής Εκπαίδευσης, Υπουργείο Παιδείας,
Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

Χριστίνα Παπασολομώντος
Προϊσταμένη Τομέα Εκπαιδευτικής Τεκμηρίωσης
Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Γιασεμίνα Καραγιώργη
Προϊσταμένη Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης
Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Θεώνη Νεοκλέους
Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Μαρία Ηρακλέους
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Δέσπω Κυπριανού
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Σπύρος Σαφοκλέους
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Scientific Conference Committee

Irene Hadjilouca-Mavri
Chief Education Officer, Ministry of Education,
Culture, Sport and Youth

Georgia Kouma
Chief Education Officer, Ministry of Education,
Culture, Sport and Youth

Marilena Karyolemou
Associate Professor, University of Cyprus

Stavroula Tsiplakou
Associate Professor, Open University of Cyprus

Dimitra Karoulla-Vrikki
Associate Professor, European University Cyprus

Anna Chatzipanagiotide
Associate Professor, Frederick University

Elena Ioannidou
Assistant Professor, University of Cyprus

Stavroula Kontovourki
Assistant Professor, University of Cyprus

Salomi Papadima-Sophocleous
Assistant Professor, Cyprus University of Technology

Constadina Charalambous
Assistant Professor, European University Cyprus

Marina Rodosthenous-Balafa
Assistant Professor, University of Nicosia

Androulla Papakyriakou
Assistant Professor, University of Nicosia

Sviatlana Karpava
Lecturer, University of Cyprus

Demetra Messiou
Inspector in Primary Education, Ministry of Education,
Culture, Sport and Youth

Christina Papasolomontos
Head of the Department of Educational Documentation,
Cyprus Pedagogical Institute

Yiasemina Karagiorgi
Head of the Centre of Educational Research and Evaluation,
Cyprus Pedagogical Institute

Theoni Neokleous
Special Teaching Staff, University of Cyprus

Maria Eracleous
Cyprus Pedagogical Institute

Despo Kyprianou
Cyprus Pedagogical Institute

Spyros Sofokleous
Cyprus Pedagogical Institute

Οργανωτική και Συντονιστική Επιτροπή Συνεδρίου

Αθηνά Μιχαηλίδου-Ευριπίδου
Διευθύντρια Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου (Πρόεδρος)
Έλενα Χατζηκακού
Πρώτη Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου
Έλενα Ιωαννίδου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Σταυρούλα Κοντοβούρκη
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Χρίστος Παρπούνας
Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων
Έλενα Ηλιάδου
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου
Δέσπω Κυπριανού
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου
Σπύρος Σοφοκλέους
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Conference Organizing and Coordinating Committee

Athena Michaelidou-Evripidou
Director of the Cyprus Pedagogical Institute (President)
Elena Hadjikakou
Chief Education Officer, Cyprus Pedagogical Institute
Elena Ioannidou
Assistant Professor, University of Cyprus
Stavroula Kontovourki
Assistant Professor, University of Cyprus
Christos Parpounas
Coordinator of Curriculum Development Unit
Elena Eliadou
Cyprus Pedagogical Institute
Despo Kyprianou
Cyprus Pedagogical Institute
Spyros Sofokleous
Cyprus Pedagogical Institute

11 - 12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019, ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ

Γραμματισμός

και Σύγχρονη Κοινωνία:

Literacy Ταυτότητες, Κείμενα, Θεσμοί

and Contemporary Society:

Identities, Texts, Institutions

11 - 12 OCTOBER 2019, NICOSIA - CYPRUS